

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Forester_C_S-03-S_vlajicimi_prapory.PDB

PDB Name: Forester_C_S-03-S_vlajicimi_pra
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 25.9.2004
Modification Date: 25.9.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

C. S. FORESTER

S VLAJÍCI MI PRAPORY

KAPITÁN HORNBLOWER

KAPITOLA PRVNÍ

Kapitán Hornblower chodil sem a tam po části hradeb pevnosti Rosas, která byla ohraničena dvěma hlídkami s nabitými mušketami a po níž mu velitel pevnosti dovolil se procházet. Nad hlavou mu zářilo jasné podzimní středomořské slunce, visící na modré středomořské obloze a svítící na stře-domořskou modř zálivu Rosas. Modrou vodu četily malé vlnky, rozbíjející se o břeh ze zlatého písku a šedozelených útesů. Nad jeho hlavou se temně třepotala proti slunci třibarevná francouzská vlajka, hlásající světu, že Rosas je v rukou Francouzů a že kapitán Hornblower je zajatec. Ani ne půl míle od místa, kde se procházel, ležel rozbitý vrak jeho lodi Sutherland, přivlečený k břehu, aby se nepotopil. V řadě za ním houpaly se na kotvách čtyři řadové lodi, které proti němu bojovaly. Hornblower přimhouřil oči — zalitoval, že nemá dalekohled — a viděl i na tuto vzdálenost, že lodi ještě nejsou schopny vydat se na moře, a že to také tak brzy nebude. I na dvoupalubníku, který vyšel z boje se všemi stožáry nepoškozenými, pracovala dosud každé dvě hodiny čerpadla, aby jej udržovala nad vodou. Na ostatních třech lodích se Francouzům ještě ani nepodařilo nahradit stožáry, ztracené v boji, novými. Francouzi byli ubozí námořníci, což se konečně dalo očekávat po sedmácti letech jejich neustálých námořních porážek a po šesti letech nepřetržité blokády.

Všichni byli k němu hrozně přívětiví podle svého francouzského způsobu: vychvalovali jeho »skvělou obranu«, která následovala jeho »odvážné iniciativě«, když se vřítel se svou lodí mezi jejich eskadru a jejich útočiště v Rosas. Projevovali nejsrdečnější potěšení ze zjištění, že jako zázrakem unikl nezraněn z bitvy, v níž dvě třetiny jeho posádky zahynuly nebo byly zraněny. Loupili však způsobem, který udělal ozbrojené síly císařství nenáviděnými v celé Evropě. Prohledali dokonce kapsy zraněných, kteří tehdy leželi v nařikajících hloučcích na palubě Sutherland. Francouzský admirál při svém prvním setkání s Hornblowerem vyslovil úžas, že Angličan nenosí kord, který mu vrátil v uznání jeho statečnosti. Když Hornblower popřel, že kord vůbec spatřil od té doby, kdy jej odevzdal, začalo se pátrat; výsledkem bylo, že se kord nalezl někde pohozen na francouzské vlajkové lodi. Oslavný nápis byl na něm ještě vyryt, ale z jílce a pochvy bylo seškrábáno zlato. Admirál se tomu jen zasmál a ani ho nenapadlo, aby dal pátrat po zloději. Dar Vlastenecké jednoty stále ještě visel po Hornblowerově boku, ale část obnažené čepele, vyčnívající z pochvy, byla bez zlata, slonové kosti a perel, které ji dříve zdobily.

Francouzští vojáci a námořníci, kteří zaplavili dobytou loď, vytrhali z lodi dokonce i mosaz; vrhli se také na nepříliš chutné lodní zásoby způsobem dokazujícím, jak ubohé byly dávky, uštěďrované mužům, bojujícím za císařství. Ale jen několik se jich opilo do němoty rumem ze sudů. Tváří v tvář podobnému pokušení (jemuž by žádný britský důstojník své mužstvo nevystavil), bylo by se devět desetin britských námořníků buď opilo do němoty nebo tak, že by se všichni servali. Francouzští důstojníci vyzvali tehdy jako obvykle zajatce, aby se přidali pod francouzské prapory, a jako obvykle svůdně nabízeli dobré zacházení a pravidelný plat každému, kdo by chtěl vstoupit ať již do armády nebo do námořnictva. Hornblower byl hrdý na to, že ani jediný muž nepodlehл pokušení.

Proto nyní strádalo těch několik málo zdravých mužů v přísné vazbě v jednom z prázdných skladišť pevnosti; byli bez tabáku, bez rumu a bez čerstvého vzduchu, který většinu z nich představoval rozdíl mezi nebem a peklem. Zranění — bylo jich sto čtyřicet pět — hnili v ztuhlých kasematech, kde jim brzy horečka a sněť udělá konec. Logické francouzské myslí se zdálo, že by se zuboželá katalánská armáda, která mohla udělat jen málo pro vlastní zraněné, úplně rozběsnila, kdyby se něco z jejich zásob mělo dostat raněným, s nimiž by byly veliké nesnáze, kdyby zůstali na živu. Hornblower při své procházce na hradbách slabě vzdychl. Měl pokoj sám pro sebe, sluhu, čerstvý vzduch a slunce, zatím co ti ubožáci, kterým dříve velel, snášeli všechnu bídu věznění. I tři nebo čtyři nezranění důstojníci byli ubytováni v městském žaláři. Pravda, měl podezření, že jemu je připravován jiný osud. Za těch slavných dní, kdy velel lodi Sutherland, získal si, aniž to věděl, přízvisko »Postrach Středomoří«. Tehdy se mu podařilo dobýt baterie u Llanzy tím, že přijel těsně k ní s lodí, na níž vlála třibarevná vlajka. To byla oprávněná válečná lest, pro níž se daly najít v historii nesčetné obdobné případy, ale francouzská vláda se na to zřejmě dívala jako na porušení vaječných zákonů. Nejbližší konvoj, jedoucí do Francie nebo do Barcelony, poveze ho s sebou jako vězně, jenž bude souzen vojenským

soudem. Bonaparte byl docela schopen dát ho zastřelit jak z osobní nenávisti, tak i jako přesvědčivý důkaz Evropě o britské proradnosti a obojetnosti. Za posledních několik dnů se Horn-blowerovi zdálo, že něco takového vidí v očích svých žalávníků.

Nyní již uplynulo dosti času, aby se zpráva o zajetí lodi Sutherland dostala do Paříže a aby z toho vyplývající Bonapartovy rozkazy dospěly do Rosas. V *Moniteur Universel* jistě vyšel triumfální článek, hlásající kontinentu, že ztráta řadové lodi jasně dokazuje, že Anglie se blíží svému pádu jako kdysi Karthago. Za měsíc nebo za dva bude v časopise patrně jiné oznámení, a to o tom, že jeden zrádný sluha perfidní Anglie se setkal se svým zaslouženým osudem u zdi ve Vincennes nebo Montjuichu.

Hornblower si nervózně při chůzi odkašlal; domníval se, že bude mít strach, a byl překvapen, že tomu tak není.

Myšlenka na rychlý a nevyhnutelný konec tohoto druhu ho tolik nevzrušovala jako jeho beztvaré představy, když se na velitelské palubě rozhodoval, začne-li bitvu. Po pravdě řečeno, přinášela mu ta myšlenka dokonce úlevu, neboť by to byl konec jeho starostem o ženu Marii, kterou zanechal doma těhotnou, a mučivé žárlivosti na lady Barbaru, která se provdala za jeho admirála. Anglie by se na něj dívala jako na mučedníka, jehož vdova si zaslouží pensí. Byl by to tedy čestný konec, jaký by muž měl vítat — zvláště muž jako Hornblower, jehož neustálá a ničím neodůvodněná nedůvěra ve vlastní schopnost způsobovala, že se věčně strchoval z neúspěchu a konce kariéry.

Byl by to také konec zajetí. Hornblower byl už jednou předtím zajatcem ve Ferrolu ve Španělsku, a to po dvě krušná léta. Ale během doby zapomněl na to utrpení, dokud je nezažil znovu. V oněch dnech také ještě neznal svobodu vlastní velitelské paluby a nikdy neokusil neomezené svobody — největší svobody na světě —, které se těší kapitán lodi. Bylo mu nyní utrpením být zajatcem, i když se mohl dívat na oblohu a na moře. Zajatý lev se musí za mřížemi bouřit právě tak, jako se Hornblower bouřil ve svém vězení. Náhle pocítil, že počíná stonat stálým omezováním. Zaťal pěsti a jen s námahou se ovládl, aby jimi nezhrozil nad hlavou v zoufalém gestu.

Potom se opět vzchopil a v nitru se pokáral za svou dětskou slabost. Aby se rozptýlil, zadíval se opět na modré more, jež miloval, na řadu černých kormoránů, jejichž siluety se odrážely od šedivých skal, a na racky, kroužící proti modrému nebi. Ve vzdálenosti pěti mil viděl vrcholové plachty *Cassandry*, fregaty Jeho Veličenstva, která udržovala vytrvalou stráž nad čtyřmi francouzskými loďmi, schoulenými pod ochranou děl pevnosti Rosas. Za fregatou viděl královské plachty lodí *Pluto* a *Caligula*. Admirál Leighton, nehodný manžel jeho milované lady Barbary, vztyčil svou vlajku na lodi *Pluto*, což však nyní bylo Hornblowerovi lhostejné. Anglické lodi očekávaly posilu od středomořské flotily, nežli se vypraví zničit lodi, které ho zajaly. Mohl se spolehnout, že Britové pomstí jeho porážku. Martin, viceadmirál eskadry, blokující Toulon, postará se o to, aby Leighton nezhudlařil tento útok, a děla pevnosti Rosas mu nebudou vadit.

Hornblower se podíval na masivní čtyřicetiletý liberní děla, postavená na hradbách. Na rohu bašt byla dvaačtyřicetiletá liberní děla — obrovské kusy. Naklonil se přes předprseň a pohlédl dolů; zívával tu pětadvacetistopová propast, vedoucí ke dnu příkopu. Na tomto dně byla řada silných palisád, kterou by nezmohla žádná obléhající armáda. Musila by se podkopat až k jícnu příkopu a ukvapený, nepřipravený útok by citadelu v Rosas nezmohl. Po hradbách chodilo právě tak jako on dobrých dvacet hlídek; na druhé straně viděl masivní bránu s padacími dvířky. Tam stála velká stráž, stále připravená odrazit jakýkoliv překvapující útok, který by snad unikl pozornosti dvaceti hlídek.

Tam dole, v hlavní pevnosti, cvičila setnina pěchoty. Až sem nahoru bylo slyšet ostrá slova povelů. Byla to italská slova; Bonaparte se pokoušel dobýt Katalánie hlavně pomocí satelitů svého císařství: Italů, Neapolitánů, Němců, Švýcarů, Poláků. Uniformy pěšáků tam dole byly zrovna tak potřhané jako řady, jež vytvářely. Vojáci byli v hadrech a dokonce ani ty jejich cáry nebyly stejné — chodili v bílých, modrých, šedých nebo hnědých uniformách podle toho, co mělo v zásobě skladiště, jež je původně vybavilo. Byli také, chudáci, polohladoví. Z pěti nebo šesti tisíc, ležících posádkou v Rosas, mohli se jenom ti, které viděl, věnovat svým vojenským povinnostem. Všichni ostatní hledali po venkově potravu — Bonapartovi ani nenapadlo starat se o jídlo lidem, které donutil, aby mu sloužili; a platil jim rok nebo dva pozadu. Bylo hodno podivu, že to jeho rozviklané císařství tak dlouho vydrželo — značilo to nejjasnější důkaz neschopnosti různých království, která se proti němu postavila. Na druhé straně španělského poloostrova vydávalo právě v této chvíli francouzské císařství ze sebe vše v zápasu se skutečně schopným mužem a s armádou, která věděla, co je to disciplína. Na výsledku boje závisel osud Evropy. Hornblower byl přesvědčen, že červenokabátníci s Wellingtonem jako velitelem budou mít úspěch, a byl by si tím byl právě tak jist, i kdyby Wellington nebyl bratrem jeho milované lady Barbary.

Potom pokrčil Hornblower rameny. Ani Wellington nezničí francouzské císařství tak rychle, aby ho zachránil před soudem a před popravou. Kromě toho čas, vyměřený mu na denní procházku, nyní vypršel. Dalším číslem jeho jednotvárného programu bude návštěva nemocných v kasematách a potom zajatců ve skladišti. Velitel pevnosti mu povolil deset minut na každou návštěvu. Potom bude opět zavřen ve svém pokoji, kde se bude s námahou snažit, aby znovu začal číst půl tuctu knih, to jest všechny, které byly v pevnosti Rosas, nebo kde bude chodit tři kroky sem a tři kroky tam, nebo kde bude ležet schoulen v posteli, přemýšlet o Marii a dětku, jež se má narodit v novém roce, a týrat se myšlenkami na lady Barbaru.

KAPITOLA DRUHÁ

Hornblower té noci prudce vyskočil, nechápaje, co ho to prudce probudilo. Za chvíli, když se zvuk opakoval, již to věděl. Bylo to temné dunění děla, vypalovaného na hradbách nad jeho hlavou. Vyskočil z postele s tlukoucím srdcem; nežli se však jeho nohy dotkly podlahy, byla již celá pevnost ve vřavě. Nahoře střílela děla. Někde jinde, mimo pevnost, střílely stovky děl; zamířovanými okénky jeho cely pronikaly dovnitř slabé plápolky záblesků, odrážejících se z výše. V bezprostřední blízkosti jeho cely tloukli bubeníci do bubnů a zvučely polnice — posádka byla volána do

zbraně. Dvůr byl plný hlomozu okovaných bot, zvonících o dláždění.

Hromové bušení dělostřelectva, jež slyšel, mohlo znamenat jen jedinou věc. Anglické loďstvo se musilo za tmy vplížit do zálivu; slyšel nyní hřmění jeho bočních salv, bušících do zakotvených lodí. Ve vzdálenosti půl míle odehrávala se námořní bitva a on z ní neviděl nic. Bylo to k zuřivému vzteku. Pokoušel se rozsvítit svíčku, ale jeho chvějící se prsty s křesadlem nic nesvedly. Mrštil troudníkem o podlahu a potáčeje se v temnotě, natáhl si kabát a kalhoty a potom začal zuřivě tlouci pěstmi na dveře. Věděl, že na hlídce venku stojí Ital, a Hornblower nemluvil italsky — jen plyně španělsky a špatně francouzsky.

»Officier! Officier!« křičel. Pak uslyšel, jak hlídka volá seržanta stráže, a odměřený krok přicházejícího seržanta. Hluk, způsobený nástupem posádky do zbraně, již odumřel.

»Co chcete?« tážal se seržantův hlas — nebo se tak aspoň Hornblower domníval, jelikož nemohl porozumět, co bylo řečeno.

»Officier! Officier!« běsnil Hornblower, stále ještě tluče na těžké dveře. Venku dosud hromově bilo dělostřelectvo. Hornblower bušil do dveří tak dlouho, dokud neuslyšel klíč v zámku. Dveře se otevřely a zajatec přimhouřil oči před světlem pochodně, svítící do jeho očí. Mezi seržantem a hlídkou stál mladý subalterní důstojník v čisté bílé uniformě a uklonil se.

»Qu'est-ce-que monsieur désire?« tážal se. Aspoň ten rozuměl francouzsky, i když mluvil špatně. Hornblower se namáhal vyjádřit se v cizím jazyku.

»Chci vidět!« koktal. »Chci vidět bitvu. Pust'te mně na hradby.«

Mladý důstojník váhavě zavrtěl hlavou; stejně jako jiní důstojníci posádky byl laskav k anglickému kapitánovi, který — jak se říkalo — bude vbrzku dopraven do Paříže a za střelen.

»Je to zakázáno,« odmítl.

»Neuprchnu,« pravil Hornblower. Zoufalé vzrušení uvolňovalo nyní jeho jazyk. »Čestné slovo — přísahám! Pojd'te se mnou, ale dovoďte, abych se díval! Chci to vidět!«

Důstojník váhal.

»Nemohu opustit své služební místo,« řekl.

»Pak mě nechte jít samotného. Přísahám, že zůstanu na hradbách a že se nepokusím utéci.«

»Čestné slovo?« tážal se důstojník.

»Čestné slovo. Děkuji vám, pane.«

Subalterní důstojník poodstoupil a Hornblower vyrazil z cely. Běžel krátkou chodbou na dvůr a pak vzhůru po rampě, vedoucí na baštu obrácenou k moři. Právě když tam dospěl, vyšla z dvaaceticetiliberního děla, na ní umístěného, ohlušující rána, a dlouhý jazyk oranžového plamene ho málem oslepil. V temnotě ho obklopil hořký kouř prachu. Nikdo ze skupiny, sklánějící se nad dělem, ho nezpovozoval. Seběhl po příkrých schodech k ochranné zdi a tam, vzdálen od děl, mohl pozorovat, aniž byl oslepován.

Zátoka Rosas se jen třpytila ranami děl. Potom, pětkrát pravidelně za sebou, bylo vidět jasně rudou záři boční salvy a každá z nich osvětlovala mohutnou loď, klouzající v tuhé formaci kolem zakotvených francouzských lodí. Byla tam loď Pluto; Hornblower viděl její tři paluby, vlajku na vrcholu stožáru a admirálskou vlajku na zadním stožáru; viděl také, že má napjatý vrcholové plachty, kdežto ostatní plachtoví bylo skasáno. Leighton jistě chodí po své velitelské palubě a myslí, že myslí na lady Barbaru. Hned za ní byla loď Cali-gula. Bolton jistě poskakuje na její palubě u vytržení nad hřmotem bočních salv. Střílela rychle a dobře — Bolton byl dobrý kapitán, třebaže špatně vychovaný člověk. Slova »Ode-rint dum metuant« — zásada císaře Caliguly —, zasazená ve zlatých písmenech přes lodní zád' — neznamenal Boltonovi nic, dokud mu je Hornblower nepřeložil a nevysvětlil. Možná, že právě v té chvíli jsou tato písmena smazávána a rozbíjena francouzskými střelami.

Francouzská eskadra odpovídala špatnou a nepravdělnou střelbou. Tam, kde byla zakotvena, nebylo vidět náhlou záři bočních salv, ale nepravdělné a přerušované záření děl, vystřelovaných nazdařbůh. V noční akci, jako byla tato, a při náhlém přepadení nebyl by Hornblower důvěřoval ani anglickým námořníkům, že budou schopni samostatně pálit.

Pochyboval, zda aspoň desetina francouzských děl je dobře obsluhována a zaměřována. Pokud šlo o těžká děla, hřmící vedle něho z pevnostních bašt, byl si určitě jist, že dělají pro francouzskou věc málo dobrého, spíše že jí škodí. Při střelbě na vzdálenost půl míle za tmy, i s pevnou základnou a s velkorážovými děly, mohl se právě tak dobře zasáhnout přítel jako nepřítel. Admirálu Martinovi se jistě dobře vyplatilo, že sem vyslal Leightona s jeho loďmi za bezměsíčných nočních hodin, i když riskoval navigační nebezpečí zálivu.

Hornblower se zalykal vzrušením a rozčilením, když mu jeho představivost kreslila podrobnosti toho, co se děje na anglických lodích. Viděl muže s olovníci, zpěvavě hlásící výsledek měření s disciplinovanou vytrvalostí, viděl, jak se loď zdvihá při ohlušujícím hluku boční salvy, jak bojové lucerny kalně září v kouři dolních palub, slyšel kvikot a rachot podvozků, jak děla znovu vyjížděla do pozic, vyrovnané rozkazy důstojníků, velících dělům, i klidný hlas kapitánův, oslovující kormidelníka. Naklonil se přes předprseň a zíral dolů do tmy zátoky.

Jeho nozder se dotkl zápach hořícího dřeva, naprosto rozdílný od štiplavého zápachu kouřového prachu, plynoucího od děl. Zapálili sice tavnice pro zápalné střely, ale velitel děl by byl blázen, kdyby dovolil, aby se za těchto okolností zápalné náboje vystřelovaly. Francouzské lodi byly právě tak vznětlivé jako anglické a mohly být v bitvě nablízko právě tak dobře zasaženy. Potom se jeho prsty křečovitě zaryly do zdiva předprsní; díval se a díval, až ho oči bolely, směrem, kde cosi upoutalo jeho pozornost. Byl to naprosto nepatrný a těžko viditelný červený ohýnek v dálce. Angličané v závěsu své bojující eskadry přivázeli zápalné lodi. Zakotvená francouzská eskadra byla nejlepším terčem pro zápalné lodi a Martin plánoval dobře útok, když nejprve poslal řadové lodi, aby odstranily hlídkové lodice, potlačily francouzskou střelbu a upoutaly pozornost Francouzů. Červená záře se náhle zvětšila, byla větší a ještě větší, až bylo vidět trup, stožáry a výstroj malé brigy; stále se ještě šířila, neboť několik odvážlivců, kteří zůstali

na palubě, otevřelo lodní příklopy a střilny, aby se zvětšil tah. I Hornblower tady na hradbách viděl plápolající jazyky plamenů, v nichž spatřil také obrysy Turenne, francouzské lodi, jež vyvázla z předešlé bitvy se všemi stožáry. Ať byl mladý důstojník, velící zápalné lodi, kdokoliv, byl to muž s chladnou hlavou a rozhodnou vůlí, když si vybral nejdrahocennější cíl.

Hornblower viděl, jak oheň přeskakuje na lanoví Turenne. Zanedlouho byla francouzská loď ovinuta červení jako by byla součástí nějakého ohňostroje. Náhlá vzplanutí plamenů ukazovala místa na palubě, kde byly zachváceny ohněm nálože střelného prachu; potom, když se přetrhla shořelá kotevní lana, celý ten ohňostroj se náhle stočil a začal plout pod slabým větrem. Jeden lodní stožár se zřítil v záplavě jisker, která vyrazila nahoru a podivně se odrazila v tmavé vodě kol dokola. Ihned na to začalo odumírat jiskření dělostřeleckého ohně na ostatních francouzských lodích, neboť jejich posádky byly odvolány od děl, aby čelily plovoucímu nebezpečí. Pomalý pohyb temných těles, osvětlených plameny, ukazoval, že důstojníci, hrozící se smrti upálením, dali odřezat kotevní lana lodí.

Potom Hornblowerova pozornost sklouzla k místu těsněji u břehu, kde ležel opuštěný vrak lodi Sutherland. Také tam spatřil rudou záři, rychle rostoucí a šířící se. Nějaká odvážná skupina britské eskadry vystoupila na palubu vraku a také jej zapálila, rozhodnuta nezanechat ve francouzských rukou ani tak ubohou trofej. O kus dál v zátoce pomalu plály tři světlé body a Hornblower náhle rozčileně polkl z obavy, že také nějaká anglická loď začala hořet. Uvědomil si však za chvíli, že to byl jen signál — tři svislé červené lucerny — což bylo patrně smluveným signálem k ústupu, neboť s jejich objevením střelba náhle ustala. Hořící vraky osvětlovaly nyní celý tento kout zátoky příšernou červení, v jejímž světle viděl ostatní francouzské lodi, bez stožárů a kotev, nesené pomalu proudem k pobřeží. Pak spatřil oslepující svit a uslyšel ohlušující explozi, když na lodi Turenne chytila zásobárna střelného prachu. Několik vteřin poté, když explodovalo dvacet tun střelného prachu, Hornblower ani neviděl, ani nemohl na nic myslet; výbuch jím zatřásl i tam, kde stál, jako by byl malým dítětem v náručí zlostné chůvy.

Uvědomil si, že se do zátoky vkrádá denní světlo, ukazující v tvrdých obrysech hradby pevnosti Rosas a tlumící plameny vraku lodi Sutherland. Daleko venku ze zátoky, již mimo dostřel pevnostních děl, mířilo pět britských řadových lodí na moře v přísně vyrovnané řadě. Ve vzhledu lodi Pluto bylo cosi podivného; teprve při novém pohledu Hornblower zjistil, že ztratila stěžen hlavního stožáru — což bylo jasným důkazem, že aspoň jedna francouzská střela způsobila škodu. Ostatní lodi neukazovaly žádné známky toho, že by byly utrpěly škodu v jedné z nejlíp provedených akcí v dlouhé historii britského námořnictva. Hornblower odtrhl zrak od mizějících přátel, aby začal studovat bitevní pole. Po Turenne a zápalné lodi nebylo ani stopy; z lodi Sutherland zbývalo jen několik zčernalých prken, vynořujících se z vody; nad nimi ležel kotouč kouře. Dvě řadové lodi ležely na skalách na západ od pevnosti a francouzská námořnická obratnost už z nich nikdy neudělá lodi, schopné plavby. Pouze trojpalubník zůstával, rozbitý a bez stožárů; houpal se na kotvě, která jej zadržela na okraji příboje. Nejbližší východní vichřice také jej hodí na břeh a zničí. Britská středomořská flotila nebude už napříště muset plýtvat svou energií blokováním pevnosti Rosas.

Přicházel generál Vidal, velitel pevnosti. Konal obhlídku se svým štábem a přišel právě ve chvíli, kdy Hornblower upadal do zoufalství při pohledu na anglickou eskadru, mizějící za obzorem.

»Co vy zde děláte?« ptal se generál, který se při pohledu na něj zastavil. Pod přísností jeho výrazu povšiml si Hornblower laskavého soucitu, který už objevil ve tvářích všech svých nepřátel, jakmile začali mít podezření, že ho očekává poprava či četa.

»Důstojník hlavní stráže mi dovolil vyjít sem,« vysvětloval Hornblower svou klopotnou francouzštinou. »Dal jsem mu čestné slovo, že se nepokusím o útek. Dovolíte-li, čestné slovo teď odvolám.«

»Nebyl rozhodně oprávněn je přijímat,« vyštěkl generál, stejně však bylo možno v jeho hlase pozorovat onu osudnou laskavost. »Myslím, že jste chtěl vidět bitvu?«

»Ano, generále.«

»Vaši krajané udělali hezký kus práce.« Generál smutně potřásl hlavou. »Obávám se, kapitáne, že pařížská vláda nebude proto k vám ani trochu laskavější.«

Hornblower pokrčil rameny — už se za svého několikadenního pobytu mezi Francouzi nakazil tím gestem. Povšiml si bez jakéhokoli osobního zájmu, což mu připadalo divnější než kdy jindy, že guvernér teď po prvé učinil zmínku o nebezpečí, hrožícím mu z Paříže.

»Neudělal jsem nic, čeho bych se měl bát,« řekl.

»Ne, ne, ovšemže ne,« prohlásil guvernér spěšně a rozpačitě jako otec, popírající dítěti, že lék, který mu podá, bude nepřijemný.

Hledal, jak by změnil předmět hovoru, a šťastná náhoda mu pomohla. Daleko v hlubinách pevnosti se ozval tlumený hluk jásooty — anglického jásooty, nikoli italských skřeků.

»To jsou asi někteří vaši lidé, kapitáne,« usmál se opět generál. »Myslím, že jim nový zajatec teď již pověděl o nočním boji.«

»Nový zajatec?« podivil se Hornblower.

»Ano, zajisté. Je to muž, který spadl přes palubu admirálské lodi — Pluto se jmenuje, že? — a musil plovat na břeh. Ach, myslil jsem si, že projevíte zájem, kapitáne. Ano, jen si jděte a pohovořte si s ním. Hej, Duponte, vezmete si na starost kapitána a doprovodíte ho do vězení.«

Hornblower stěží poděkoval svému vězniteli — tak dychtil promluvit s novým příchozím a slyšet, co říká. Dva týdny ve vězení probudily v něm již žízeň po novinkách. Seběhl dolů po rampě s Dupontem, těžce oddychujícím vedle něho, přešel po dvoře, dlážděném kulovitým kamenem, a vstoupil do dveří, které před ním otevřela hlídka na Dupontův pokyn. Potom sestoupil po temném schodišti ke dveřím, pobitým železem, před nimiž stáli na stráž dva muži. Vojáci mu otevřeli s velkým chřestěním klíčů a Hornblower vešel dovnitř.

Byla to široká, nízká místnost, bývalé skladiště, osvětlená a větraná pouze několika silně zamřížovanými otvory, vedoucími do pevnostního příkopu. Byl tam zápach hustě namačkaných lidí a ve chvíli, kdy vstoupil, hučelo to tam Babylónem zvuků. To zbylá posádka lodi Sutherland kladla otázky někomu, schovanému uprostřed davu. Při Hornblowerově vstupu se dav rozpadl a nový zajatec předstoupil; byl nahý kromě cvilinkových kalhot a dlouhého copu, visícího na jeho zádech.

»Kdo jste?« ptal se Hornblower.

»Phillips, pane kapitáne. Námořník řadové lodi Pluto.«

Jeho počestné modré oči setkaly se s Hornblowerovým pohledem a neucouvly. Hornblower usoudil, že to není ani desertér, ani zvěd — musil mít obě možnosti na mysli.

»Jak jste se sem dostal?«

»Napíнали jsme plachty, pane, abychom vyrazili ze zátoky. Zrovna jsme viděli, jak stará Sutherland chytá, a kapitán Elliot nám povídá: Tak už je čas, chlapci. Vrcholové plachty a čnělkové. Tak jsme šplhali nahoru a já jsem zrovna bral kruh z hlavní čnělkové plachty, když se stožár najednou poroučí a já sletěl do vody. Spadlo také mnoho mých kamarádů, ale zrovna v té chvíli vyletěl ten Francouz, co hořel, do povětří, a já myslím, že třísky zabily moc mých kamarádů, protože jsem poznal, že jsem sám, a Pluto byla již v dálce. Ploval jsem tedy ke břehu a tam byla spousta Francouzů, kteří mysli, že jsem z hořící francouzské lodi a odvedli mě k nějakým vojákům a ti mě zas odvedli sem. Někáký důstojník mi dával otázky — smál byste se, pane, kdybyste ho slyšel mluvit anglicky — ale já jsem neřekl ani slovo. Když to viděli, zavřeli mě sem k ostatním. Zrovna jsem jim tady povídal o bitvě, pane. Byly tam lodi Pluto, Caligula a —«

»Ano, to jsem viděl,« řekl krátce Hornblower. »Viděl jsem, že Pluto ztratila stěžeň. Hodně utrpěla?«

»Proboha, to ne, pane. Nedostali jsme ani půl tuctu ran a ty, které dopadly na palubu, nezpůsobily škodu až na tu, která zranila admirála.«

»Admirála?« Hornblower trochu zakolísal, jako kdyby ho někdo uhodil. »Chcete říci — admirála Leightona?«

»Ano, admirála Leightona.«

»Byl — byl těžce zraněn?«

»Nevím, pane. Neviděl jsem to ovšem sám, pane, protože jsem byl celou tu dobu na hlavní palubě. Plachtařův pomocník mi řekl, pane, že admirál byl zasažen třískou. Pověděl mu to bednářův pomocník, který ho pomohl odnést dolů.«

Hornblower nedovedl zatím nic říci, dokázal jen se dívat na dobráckou, přihlouplou tvář námořníka před sebou. Ale i v té chvíli si povšiml skutečnosti, že námořník nebyl ani trochu dojat zraněním admirálovým. Nelsonova smrt vyvolala kdysi smutek v celém námořnictvu a znal půl tuctu jiných vysokých důstojníků, jejichž smrt nebo zranění vyvolalo slzy v očích mužů, sloužících pod nimi. Kdyby byl Leighton jedním z nich, pak by ten muž nejdříve vyprávěl o jeho zranění, nežli by se dal do řeči o vlastních nehodách. Hornblower věděl už dříve, že důstojníci neměli Leightona rádi, a tady měl jasný důkaz, že ho nemělo rádo ani mužstvo. Ale Barbara ho snad milovala. Aspoň se za něho provdala.

Hornblower se přinutil k řeči, aby vypadal přirozeně.

»Děkuji,« řekl stručně a otočil se po svém člunovodu, »Máte co hlásit, Browne?«

»Nic, pane kapitáne. Všechno v pořádku.«

Hornblower zaklepal na dveře za sebou, aby ho pustili ven. Stráž ho odvedla do jeho cely, kde chodil sem a tam, vždy po třech krocích, s hlavou, v níž to vřelo jako v hrnci na ohni. Věděl tolik, aby ho to znepokojilo a rozušilo. Leighton byl poraněn, což však nijak neznamenalo, že zemře. Poranění třískou — to mohlo znamenat hodně nebo málo. Byl však odnesen dolů. Žádný admirál by k tomu nesvolil, kdyby byl schopen odporovat — a rozhodně už ne v zápalu boje. Měl rozbitý obličej nebo roztržené břicho — Hornblower se oťásl a oprostil svou mysl od vzpomínek na všechny hrozné rány, které viděl na palubách lodí za své dvacetileté služby. Avšak, chladně řečeno, byla poloviční možnost, že Leighton zemře — Hornblower podpisoval příliš mnoho seznamů ztrát, než aby si nebyl vědom možnosti, že se zraněný muž uzdraví.

Zemře-li Leighton, bude Barbara opět volná. Ale co to mělo dělat s ním, s ženatým mužem — s ženatým mužem, jehož žena byla těhotná? Nebude mu o nic blíž, dokud bude Marie na živu. A přece mímila jeho žárlivost myšlenka na to, že Barbara bude vdovou. Ale pak se možná znovu provdá a on bude muset projít znovu celým tím utrpením, jímž prošel, když po prvé slyšel o její svatbě s Leightonem. V tom případě by uvítal, kdyby Leighton žil — snad jako mrzák, zmračený nebo impotentní. Závěry tohoto myšlenkového pochodu zahnały ho do paroxysmu rychlého přemýšlení, z něhož se vysvobodil teprve po zoufalém zápasu o zdravý rozum.

V chladné reakci, jež následovala, posmíval se sám sobě jako bláznovi. Byl zajatcem muže, jehož říše se rozkládala od Baltického moře k Gibraltaru. Říkal si, že bude starý člověk, že jeho a Mariino dítě vyroste, než dosáhne opět svobody. A potom si s náhlou hrůzou vzpomněl, že bude možná brzo mrtev — zastřelen pro porušení válečných zákonů. Divné jak mohl zapomenout na tuto možnost. Posměvačně si říkal, že má duši zbabělce, která vynechává z kalkulace blízkost smrti, jelikož její možnost byla příliš obudná, než aby snesla úvahu.

Bylo tu ještě cosi jiného, s čím v poslední době také nepočítal. I kdyby ho Napoleon nedal zastřelit, i kdyby získal svobodu, pak stále ještě musí zdvihnout rukavici válečného soudu za ztrátu lodi Sutherland. Válečný soud ho může odsoudit na smrt nebo ho degradovat či zničit; britská veřejnost nerada uslyší o tom, že se britská řadová loď vzdala, ať stála proti jakékoli přesile. Byl by se rád otázal Phillipse, námořníka z lodi Pluto, co se v loďstvu říká o jeho akci, zda obecný úsudek byl souhlasný či nikoliv. Ale bylo arcí nemožné se ptát; žádný kapitán se nemohl ptát námořníka, co si o něm v loďstvu myslí, i kdyby se podobalo pravdě, že uslyší pravdu — což bylo také pochybné. Byl zmítán nejistotami — nejistotami o svém zajetí, o možnosti, že ho budou soudit Francouzi, o svém příštím válečném soudu, o Leightonově zranění. Byla tu též nejistota o Marii; byla v jiném stavu — bude to chlapec nebo děvče, uvidí někdy dítě,

poskytne jí někdo aspoň trochu pomoci, bude schopna vychovat děcko bez jeho dohledu? Znovu ho přemohla bída uvěznění. Chorobně toužil po svobodě, po Barbaře a po Marii.

KAPITOLA TŘETÍ

Hornblower se druhého dne znovu procházel po hradbách. Na každém konci vykázané mu dráhy stála hlídka s nabitou mušketou, a subalterní důstojník, přidělený k jeho stráž, seděl diskrétně opřen o předprseň, aby nerušil vězně v myšlenkách, jimiž se zabýval. Ale Hornblower byl příliš unaven, aby mohl nyní myslet — celý včerejší den a skorem celou včerejší noc chodil po své cele, tři kroky sem a tři kroky tam, s pobouřenou myslí. Nyní ho zachraňovala únava — nedovedl už myslet.

Uvítal jako rozptýlení shon u hlavní brány. Nastoupila tam stráž, brána se otevřela a dovnitř zvonivě vjel kočár, tažený šesti krásnými koni. Zůstal stát a pozoroval průběh události se zájmem vězně. Viděl eskortu padesáti jezdců s třírohými klobouky a modro červenými uniformami Bonapartovy žandarmerie, viděl důstojníka, rychle sestupujícího s koně a otvírajícího dvířka kočáru. Nově přichozí musí být zřejmě důležitý muž. Hornblower byl poněkud zklamán, když z kočáru nevystoupil maršál s péry na klobouku, nýbrž jen zase jiný četnický důstojník. Byl to mladý člověk se špičatou černou hlavou, kterou ukázal, když držel svůj třírohý klobouk v ruce a skláněl se při vystupování z vozu. Měl na prsou hvězdu Čestné legie, na nohou černé jezdecké boty s ostruhami. Hornblower se nejasně podívoval, proč četnický důstojník, který zřejmě nebyl zraněn, přijíždí v kočáru, místo aby přijel na koni. Pozoroval ho, jak jde, zvoně ostruhami, do guvernérova stanu.

Hornblower téměř dokončil procházku, když se na hradbě objevil jeden z mladých guvernérových pobočníků a zasalutoval.

»Jeho Excellence se vám klaní, pane, a byla by ráda, kdybyste jí mohl věnovat několik minut svého času, jakmile se vám to hodí.«

Hornblower si trpce řekl, že tato slova, adresovaná vězni, mohla právě tak dobře znamenat: »Pojďte hned.«

»Půjdu s největší radostí ihned,« řekl Hornblower, zachovávaje fraškovitou ceremonii.

Dole v guvernérově kanceláři hovořil četnický plukovník s Jeho Excelencí. Guvernéřův výraz byl smutný.

»Mám čest představit vám, kapitáne,« řekl, obrátiv se. »plukovníka Jean-Baptistu Caillarda, Velkého orla Čestné legie, jednoho z osobních pobočníků Jeho Veličenstva. Plukovníku, to je Horatio Hornblower, kapitán lodi Jeho britského Veličenstva.«

Guvernéř byl zřejmě vzrušen a pln starostí. Ruce se mu třáslly a při řeči koktal, při vyslovování Hornblowerových přívlastků udělal několik chyb. Hornblower se uklonil, ale když plukovník zůstal nepohnutě stát, narovnal se do pozoru. Rozpoznal ihned typ toho člověka — byl to služebník tyranův, který žil v bezprostředním osobním styku s ním a který své chování nevytvářel podle tyranova, ale podle toho, co se domýšlel, že by mělo být správným chováním tyranovým. Přehodil si Herodesa v libovůli a krutosti. Mohla to být jen póza — ten muž mohl být docela laskavým manželem a milujícím otcem rodiny — ale byla to póza, která může mít nepříjemné důsledky pro každého, kdo je v jeho moci. Jeho oběti budou trpět jeho snahou dokázat, jak sobě tak jiným, že dovede být přísnější, mnohem méně shovívavější — a proto přirozeně schopnější — než muž, který ho zaměstnával.

Caillard si chladně změřil Hornblowera.

»Jak to, že má kord?« tázal se guvernéra.

»Admirál mu jej vrátil v den bitvy,« vysvětloval spěšně guvernéř. »Řekl, že —«

»Na tom nezáleží, co řekl,« přerušil ho Caillard. »Žádný zločinec s takovou vinou jako on nesmí nosit zbraň. Kord je znakem čestného muže, kterým on dozajista není. Odložte kord, pane.«

Hornblower zůstal ohromeně stát, neschopen věřit, že, rozuměl. Na Caillardově tváři se objevil neveselý úsměv; objevily se bílé zuby pod černým knírem, ležícím jako šrám přes jeho olivovou tvář.

»Odložte ten kord,« opakoval Caillard. Potom, když se Hornblower nehýbal, obrátil se ke guvernérovi: »Dovolí-li Vaše Excellence, zavolám jednoho ze svých četníků, aby kord odstranil.«

Při této hrozbě rozepjal Hornblower řemen a nechal zbraň upadnout na podlahu. Zařinčení dlouho zaznívalo v tichu. Čestný kord, který mu před deseti lety věnovala Vlastenecká jednota jako odměnu za ztečení lodi Castilla, ležel na podlaze, polovysunut z pochvy. Místa na jílcí a pochvě, kde bývalo zlato, byla němými svědky chtivosti zlata císařových služebníků.

»Dobře,« řekl Caillard. »Bude nyní Vaše Excellence tak laskavá a poví tomu muži o jeho blízkém odjezdu?«

»Plukovník Caillard,« řekl guvernéř, »přijel proto, aby odvezl vás a vašeho prvního důstojníka, mistera — mistera Bushe, do Paříže.«

»Bushe?« vyrazil Hornblower, vzrušen tak, jak ho ani nevzrušila ztráta kordu. »Bushe? To je nemožné. Poručík Bush je vážně zraněn. Dlouhá cesta v této době mohla by mu být osudná.«

»Cesta mu bude osudná tak jako tak,« řekl Caillard, dosud se nevesele usmívající a ukazující lesk svých bílých zubů. Guvernéř si zammul ruce.

»To nemůžete říkat, plukovníku. Ti pánové musí být ještě souzeni. Vojenský soud ještě neprohlásil svůj výrok.«

»Tito pánové, jak vy jim říkáte, Vaše Excellence, se již odsoudili vlastními ústy.«

Hornblower si vzpomněl, že se nesnažil zapírat, když ho francouzský admirál vyslyšel při sepisování své zprávy, že velel lodi Sutherland toho dne, kdy vztyčila francouzskou vlajku a kdy její vyloděný oddíl dobyl baterie v Llanze.

Věděl, že lest byla dosti oprávněná, ale nepočítal s francouzským císařem, odhodlaným přesvědčit evropské mínění o anglické perfidnosti, a dostatečně chytrým, aby věděl, že dvě hlučné popravy mohou být docela dobře považovány za důkaz zločinu.

»Plukovník,« vysvětloval guvernér Hornblowerovi, »přivezl kočár. Můžete se spolehnout, že mister Bush bude mít veškeré pohodlí. Prosím, řekněte mi, který z vašich lidí vás má doprovázet jako váš sluha. A je-li něco, co mohu opatřit, abych vám zpříjemnil cestu, udělám to s největší radostí.«

Hornblower se ve své mysli rozhodoval o otázce sluhy. Polwheal, jenž mu sloužil léta, byl mezi zraněnými v kase-matách. Ale jeho by, přemýšlel, nezvolil tak jako tak: Polwheal nebyl muž pro případ nečekané události — a bylo docela možné, že nastane nečekaná událost. Latude unikl z Bastily. Nebyla slabá naděje, že on unikne z Vincennes? Hornblower si vzpomněl na Brownovy napjaté svaly a veselou oddanost.

»Chtěl bych si vzít svého člnovoda Browna, dovolíte-li,« řekl.

»Zajisté. Pošlu pro něj, aby spolu s vaším dosavadním sluhou zabalili vaše věci. A co se týče vašich potřeb na cestu?«

»Nepotřebuji nic,« odvětil Hornblower. Hned, jak promluvil, začal se proklínat za svou pýchu. Má-li zachránit sebe a Bushe před popravčí četou ve vincenneském příkopu, bude potřebovat zlato.

»Och, to nesmíte říkat,« namítal guvernér. »Budou všelijaké věci, které byste si rád koupil, až budete ve Francii. Kromě toho nemůžete mi odepřít potěšení pomoci statečnému muži. Prosím, buďte tak laskav a přijměte mou peněženku.

Prosím, pane.«

Hornblower přemohl svou pýchu a vzal nabídnutou peněženku. Měla překvapující váhu, a jak ji přejímal, zazvonila.

»Děkuji vám za vaši laskavost,« řekl. »A za všechnu zdvořilost v době, kdy jsem byl vaším zajatcem.«

»Jak jsem již řekl, bylo to mým potěšením,« odvětil guvernér. »Přeji vám co nejvíc štěstí po vašem příjezdu do Paříže.«

»Dosti toho« řekl Caillard. »Rozkaz Jeho Veličenstva nařizuje okamžitý odjezd. Je zraněný muž již na dvoře?«

Guvernér je vedl ven. Kolem Hornblowera se seskupili četníci, když kráčeli směrem ke kočáru. Bush tam ležel na nosítkách. Byl podivně bledý a přepadlý za jasného světla. Slabě se snažil zaclonit si oči před sluncem. Hornblower se k němu rozběhl a poklekl u něho.

»Povezou nás do Paříže, Bushi,« pravil.

»Co — mě a vás, pane?«

»Ano.«

»Je to město, které jsem chtěl vidět.«

Italský lékař, jenž Bushovi amputoval nohu, zatahal Hornblowera za rukáv a mával nějakými papíry. Byly to instrukce, vysvětloval, jak se má nadále ošetřovat pahýl. Každý lékař ve Francii jim bude rozumět. Jakmile se vytáhnou stehy, rána se hned zacelí. Dal do kočáru svazek obvazů na cestu. Hornblower chtěl lékaři poděkovat, ale byl přerušen, když se lékař odvrátil, aby dožíral na vyzdvížení nosítek s Bushem do kočáru. Byl to nesmírně dlouhý povoz. Nosítka se právě vešla do dveří a spočinula svými konci na sedátkách.

Brown tam již stál s Hornblowerovým kuffíkem v ruce. Kočí mu ukázal, jak ho strčit do truhlíku pod kozlíkem. Potom jeden četník otevřel dvířka a stál čekaje, až Hornblower vstoupí. Hornblower se podíval na hradby, tyčící se nad ním; ani ne před půlhodinou se ještě po nich procházel, obět' pochybností. Aspoň jedna z pochybností byla nyní odstraněna. Možná, že za čtrnáct dní bude již všechno skončeno, až bude stát před popravčí četou ve Vincennes. Při té myšlence vyvěřel v něm nával strachu a zahnal první okamžitý pocit, podobající se téměř radosti. Nechtěl, aby ho odvezli do Paříže a zastřelili; chtěl se bránit. Potom si uvědomil, že odpor by byl jak marný, tak nedůstojný, a přinutil se vyplhat do kočáru s nadějí, že nikdo nepozoroval jeho zaváhání.

Pokyn četnického seržanta přivedl také Browna ke dvířkům. Vystoupil do kočáru a omlouvavě usedl mezi svými důstojníky. Caillard se vyhupoval na velkého černého koně, nepokojné a netrpělivé zvíře, kousající do uzdy a zimničně poskakující. Když se Caillard uvelebil v sedle, dal rozkaz k odjezdu. Kone byli vedeni po dvoře, kočár nadskakoval a drkotál po dláždění, vyjel branou a zajel na silnici, vinoucí se pod děly pevnosti. Jízdní četníci obklopili kočár, bič zapráskal. Jeli za pomalého poklusu koní, cinkání postroje, klapotu podkov a vrzání koženého potažení.

Hornblower by se byl rád díval okny na domky vesnice Rosas, mihající se venku — po třech týdnech vězení lákala ho změna scenérie — ale musil se nejprve postarat o zraněného poručíka.

»Jak se vede, Bushi?« ptal se, skláněje se nad ním.

»Velmi dobře, pane kapitáne, děkuji,« odpověděl Bush.

Sluneční světlo proudilo nyní okny do kočáru a hned nato řada vysokých stromů podél cesty vrhala na Bushovu tvář chvějící se stíny. Horečka a ztráta krve způsobila, že Bushův obličej nebyl tak drsný. Maso přilehlo ke kostem, takže vypadal nepřírozeně mladší, a byl bledý místo mahagonové hnědi, na niž byl Hornblower zvyklý. Hornblowerovi se zdálo, že v Bushově výrazu vidí nádech bolesti, když kočár drkotál po špatné cestě.

»Mohu pro vás něco udělat?« tázal se, snaže se ze svého hlasu vypudit bezmocnost.

»Nic, pane, děkuji vám,« zašeptal Bush.

»Pokuste se spát,« řekl Hornblower.

Bushova ruka, nepříkrytá pokrývkou, trhavě sebou škubla, hnula se a pohybovala se směrem k němu. Uchopil ji a pocítil slabý stisk. Několik vteřin Bushova ruka hladila slabě jeho a laskala ji, jako by to byla ruka ženy. Na Bushově stažené tváři se zavřenýma očima se objevil paprsek úsměvu. Po všech těch letech, v nichž sloužili spolu, byla to první známka citu, který některý z nich projevil pro druhého. Bushova hlava se otočila na polštáři. Zůstal klidně ležet, zatím co se Hornblower neodvažoval pohnout ze strachu, aby ho nevyrušil.

Jízda kočáru se zpomalila — nyní asi musí zmáhat dlouhé stoupání, které vedlo cestu přes kořeny poloostrova u mysu Creus. Ale i při tak malé rychlosti se kočár házel a drkotál přímo strašlivě; povrch cesty musí být naprosto neupravený. Ostrý cinkot podkov koní eskorty říkal, že jedou po skalnaté půdě, a nepravidelnost zvuku jasně ukazovala, že si koně hledají cestu mezi děrami. Hornblower viděl četníky, zarámované okny, jak se ve svých modrých uniformách a třírohých kloboucích hází a houpají v sedle ve shodě s pohyby kočáru. Přítomnost padesáti četníků v eskortě nebyla skutečným ukazatelem jeho a Bushovy důležitosti, nýbrž jen důkazem, že i zde, jen dvacet mil od Francie, není cesta pro

malé oddíly bezpečná. Malá tlupa španělských partyzánů se mohla najít na každém nepřístupném kopci. Stále se ještě naskytovala možnost, že se Claros nebo Rovira se svými Katalánci v síle tisíce mužů mohou spustit dolů na cestu ze svých pyrenejských pevností. Hornblower cítil, jak v něm znovu vyvěrá naděje při myšlence, že v tom případě může být každou chvíli opět svobodným mužem. Jeho tep byl rychlejší a Hornblower neklidně dával nohy křížem a zase je narovnával — ale s největší pozorností, aby nevyrušil Bushe. Nechtěl být odvezen do Paříže k fraškovitému soudu. Nechtěl zemřít. Začínala se ho zmocňovat horečka, ale pak mu zdravý rozum přišel na pomoc a přiměl ho k tomu, že upadl do klidné lhostejnosti.

Brown seděl naproti němu, ztuhle rovný a se založenými rukama. Hornblower se při pohledu na něj málem sympaticky usmál. Brown byl totiž ve velkých rozpacích. Patrně nebyl nikdy předtím ve svém životě v takové blízkosti dvou důstojníků. Zřejmě mu musí být nevolno, má-li sedět v přítomnosti tak vznešených bytostí, jako je kapitán a první důstojník. Kromě toho mohlo se sázet při nejmenším tisíc k jedné, že Brown nikdy nejel v kočáře a že nikdy neseděl na koženém sedadle s kobercem pod nohama. Neměl také zkušeností jako komorník, neboť jeho povinnosti kapitánova čelunovoda byly hlavně lodnické povahy. Bylo komické pozorovat Browna s jeho příslovečnou přizpůsobivostí britského námořníka, jak napodobuje jako opice chování gentlemana a jak tu sedí, tak jako by se bál, že mu s hlavy spadne neviditelné jablíčko.

Kočár se opět nahnul. Jízda se zrychlila a koně se dali do klusu. Musí nyní být na vrcholu dlouhého kopce a před nimi je dlouhý sjezd, kterým se dostanou opět k mořskému pobřeží někde u Llanzy, kde dobytí baterie pod ochranou triko-lóry. Byl to výkon, na nějž byl kdysi hrdý — a ostatně, byl na něj hrdý i teď. Nikdy ho ani ve snu nenapadlo, že ho povede do Paříže a před popravčí četou. Oknem na Bushově straně viděl zdvíhat se do výše kulaté hnědé svahy Pyrenejí; na druhé straně, když se kočár nepříjemně stočil v zákrutu cesty, zahlédl dole třept moře, lesknoucího se v paprscích odpoledního slunce. Natahoval krk, aby se na ně podíval, na to moře, které mu zahrálo tolik ošklivých kousků a které miloval. Pomyslel si, s malým zájmutím, že tohle je poslední den, kdy je vidí. Dnes v noci překročí hranice; zítra se ponoří do Francie a za deset, čtrnáct dní bude hníť v hrobě ve Vincennes. Bude těžké opustit tento život i se všemi jeho nejistotami a pochybnostmi, ztratit moře s jeho rozmary a zradami, Marii a dítě, lady Barbaru. Podél oken ubíhaly teď bílé domky a na straně, obrácené k moři, spočívala, zahnížděná na travnatém útesu, baterie v Llanze. Viděl hlídku v bleděmodré uniformě; když se sehnul a podíval nahoru, viděl francouzskou vlajku na vrcholu žerdi — tady Bush ji stáhl před několika málo týdny. Slyšel, jak bič kočího praská a jak koně zrychlují klus. Ke hranicím bylo ještě nějakých osm mil a Caillard se musí snažit překročit je před setměním. Hory, ježící se borovicemi, tísnily cestu mezi sebou a mořem. Proč ho nepřisel Claros nebo Rovira zachránit? Na každém zákrutu cesty tu byla ideální příležitost pro zálohu. Brzo vjedou do Francie a pak bude příliš pozdě. Musil se opět přemáhat, aby zůstal nečinný. Vyhledka na vjezd do Francie přibližovala jeho osud mnohem určitěji a bezprostředněji.

Rychle se stmívalo — nemohou už být daleko od hranic. Hornblower se snažil představit si mapy, jimiž se tak dlouho zabýval, a vzpomenout si na jméno francouzského pohraničního města, ale neovládal svou mysl natolik, aby to dokázal. Kočár se zastavil; slyšel venku kroky, slyšel Caillardův kovový hlas volat: »Ve jménu císaře,« a jiný hlas říkat: »Passez, passez, monsieur.« Kočár se nahnul a jeho rychlost se znovu zvýšila. Nyní byli již ve Francii. Teď zvonily podkovy na dláždění. Byly tu domy, viděl několik světél. Před domy byli muži ve všech možných uniformách a mezi nimi si klestilo cestu několik žen, oblečených v pěkných krojích s čepci na hlavách. Slyšel smích a žertování. Potom náhle kočár zatočil doprava a zastavil se na dvorku hostince. V ustupujícím soumraku se objevovalo množství světél. Někdo otevřel dvířka kočáru a přitáhl schůdky, po nichž bylo možno sestoupit.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Hornblower se rozhlédl po místnosti, do níž ho zavedl majitel hostince spolu s četnickým seržantem. Byl rád, když tam spatřil plápolat oheň, neboť byl ztuhlý a prostydlý po dlouhém sedění v kočáře. U jedné stěny bylo vytahovací lůžko a stůl byl již pokryt bílým ubrusem. Ve dveřích se objevil pomalu a těžce kráčející četník — první z těch dvou, nesoucích nosítka. Rozhlédl se, kam by je měl položit, příliš brzo se otočil a narazil s nimi o stěnu.

»Opatrně s těmi nosítky!« vykřikl Hornblower a potom uvědomiv si, že musí mluvit francouzsky, řekl: »Attention!

Mettez le brancard là. Doucement!«

Brown přistoupil a klekl k nosítkům.

»Jak se jmenuje toto místo?« tázal se Hornblower hostinského.

»Cerbere. Hotel léna, monsieur,« odvětil hospodský, žmoulaje prsty koženou zástěru.

»Monsieur nesmí s nikým mluvit,« vložil se do toho seržant. »Bude obsloužen, ale nesmí oslovovat služebnictvo v hostinci. Má-li nějaké přání, řekne je hlídce přede dveřmi. Pod oknem stojí jiná stráž.«

Pokynem ruky upozornil na třírohý klobouk a hlaveň muškety četníka, matně viditelnou v okenním skle.

»Jste příliš laskav, monsieur,« poznamenal Hornblower.

»Mám své rozkazy. Večeře bude za půl hodiny.«

»Byl bych vám povděčen, kdyby plukovník Caillard dal příkaz nějakému lékaři, aby ihned prohlédl poranění poručíka Bushe.«

»Zeptám se ho,« pravil seržant, odvádějící hostinského z pokoje.

Bush, když se Hornblower nad ním sklonil, zdál se v poněkud lepším stavu nežli byl ráno. V jeho tvářích bylo více barvy a v jeho pohybech víc síly.

»Mohu pro vás něco udělat, Bushi?« tázal se Hornblower.

»Ano —«

Bush vysvětloval potřeby nemocného, odkázaného na pobyt v pokoji. Hornblower se poněkud bezmocně podíval na

Browna.

»Obávám se, že budete na to muset být oba, pane, protože jsem těžký,« omlouval se Bush. Omluvný tón v jeho hlase přiměl Hornblowera k akci.

»Ovšem,« řekl s takovou dávkou veselí, kolik jí byl schopen nabrat do svého hlasu. »Do toho, Browne. Zdvihněte ho z druhé strany.«

Když věc byla vyřízena — při čemž Bush jednou přidušeně vzdychl — ukázal Brown jinou ukázkou překvapující přizpůsobivosti britského námořníka.

»Omyji vás, pane, chcete? A jistě jste se dnes neholil?«

Hornblower seděl a pozoroval s bezmocným obdivem hbité pohyby robustního námořníka, když omýval a holil svého prvního poručíka. Manipuloval ručníky tak dobře, že ani jediná kapka vody nedopadla na prostěradlo.

»Děkuji vám, Browne, děkuji vám,« řekl Bush, klesaje znovu do polštářů.

Dveře se otevřely. Vešel vousatý mužiček v polovojsenské uniformě, nesoucí koženou brašnu.

»Dobrého večera, pánové,« pozdravil, vyslovuje všechny souhlásky způsobem, o němž měl Hornblower teprve zjistit, že jsou charakteristické pro Midi. »Jsem lékař. A toto je raněný důstojník? Poslal mi můj confrere z Rosas nějakou zprávu? Výtečně. Ano, tak to tedy vypadá. Jak se vede, pane?«

Hornblower s potížením překládal lékařovy otázky a Bushovy odpovědi. Bush vyplázl jazyk, dal si ohmatat puls a změřit teplotu rukou, položenou pod košili.

»Nu,« řekl lékař. »A nyní se podíváme na pahýl. Podržíte mi pane, laskavě svíčku tímto způsobem?«

Odstranil pokrývky v nohách nosítek. Objevil se košíček ochraňující pahýl. Lékař položil košíček na podlahu a začal odstraňovat obvazy.

»Řekl byste mi, pane,« pravil Bush, »že noha, kterou už nemám, mě strašně šimrá a že nevím, jak ji poškrábat?«

Hornblower vyčerpán na překlad všchnu svou znalost francouzštiny, lékař však naslouchal s porozuměním.

»To není ani trochu nezvyklé,« vysvětloval. »Pocit šimrání během doby zmizí. Ach, tady je pahýl. Krásný pahýl.

Nádherný pahýl.«

Hornblower se přinutil, aby se podíval na ránu. Nějak mu to připomínalo skopové kolínko; nepravidelné závitky masa byly zachyceny v polozahojených bolácích, ale z boláků vyčnívaly dvě konce černé niti.

»Až začne Monsieur le lieutenant opět chodit,« vysvětloval lékař, »bude rád, že je na konci pahýlu pěkný kus masa. Nebude se tak aspoň opotřebovávat konec kosti.«

»Tak jest, ovšem,« řekl Hornblower, překonávaje slabost žaludku.

»Velmi pěkná práce,« pochvaloval si lékař. »Pokud se to bude ovšem dobře hojit a neobjeví se gangréna. V tomto stadiu se musí lékař při diagnóze spolehnout na svůj nos.«

Podfídiv jednání svým slovům, přičichl lékař k obvazům a obnaženému pahýlu.

»Přičichněte si, monsieur,« řekl, přidržuje obvaz k Hornblowerově tváři. Kapitán si uvědomoval jen nepatrnou příchut' hniloby.

»Krásné, že?« pravil lékař. »Krásná zdravá rána a přece jsou tu všechny důkazy, že se stehy brzo uvolní.«

Hornblower si povšiml, že dvě nitě, visící z jizev, byly připevněny na konce dvou hlavních tepen. Až se hnilobný proces uvnitř dokončí, budou se moci stehy vytáhnout a rána se začne hojit; byl to závod mezi hnilobným procesem tepen a začátkem gangrény.

»Podívám se, jsou-li stehy nyní volné. Upozorněte svého přítele, že mu způsobím trochu bolesti.«

Hornblower se podíval na Bushe, chtěje mu tlumočit vzkaz. Všiml si, že Bushova tvář je zkroucena v očekávání bolesti.

»Já vím,« pravil Bush. »Já vím, co bude dělat — pane.«

Řekl to »pane« teprve po chvíli, což bylo nejlepším důkazem jeho duševního rozpoložení. Sevrhl rukama prostěradlo, zaťal zuby a zavřel oči.

»Jsem připraven,« řekl tiše.

Lékař silou zatáhl za jednu niť. Bush sebou trochu škulbl. Lékař zatáhl za druhou.

»Ach,« vzdychl Bush. Na tváři se mu perlil pot.

»Skorem volné,« poznamenal lékař. »Mohu tak soudit podle pohyblivosti nití. Váš přítel bude brzo zdrav. Nyní nohu zase obvážeme. Tak. A tak.« Jeho zručné tlusté prsty znovu obvázaly pahýl, daly na své místo košíček a přikryly nohu pokrývkami.

»Děkuji vám, pánové,« řekl lékař, vstávaje a otíraje si ruku jednu o druhou. »Přijdu zase ráno.«

»Nechtěl byste se posadit, pane?« Brownův hlas dolehl po lékařově odchodu k Hornblowerovým uším jakoby z dálky milionu mil. Pokoj byl zahalen šedivou mlhou, která postupně mizela, jak si sedal. Uviděl Bushe, opírajícího se o polštáře a pokoušejícího se o úsměv a Brownovu prostou, počestnou tvář, ukazující známky úzkosti.

»Vypadal jste na chvíli velmi zle, pane. Musíte mít asi hlad, protože jste nejedl nic od snídaně, pane.«

Bylo od Browna taktní, že připisoval tuto slabost hladu, jemuž je podroben každý člověk z masa a krve, aniž se za to musí stydět, a nikoli tomu, že se mu udělalo zle od ran a utrpení.

»Vypadá to, že přinášíte večeri,« ozval se s nosítek Bush, jako by byl členem klubu spiklenců, odhodlaných ignorovat kapitánovu slabost.

Dovnitř zvonivě vešel četnický seržant a za ním dvě služebné s podnosy. Ženy rychle a obratně ustrojily tabuli; dívaly se přitom k zemi a nevzhledly, ačkoliv se jedna z nich usmála koutkem úst v odpověď na významné Brownovo odkašlání, které na seržanta působilo tak, že učinil pohněvané gesto. Než odešel, vrhl seržant pátravý pohled po místnosti, načež zamkl dveře s velkým chrastěním klíčů.

»Polévka,« řekl Hornblower, dívaje se do lákavě kouřící misky. »A tohle, myslím, je dušené telecí.«

Toto zjištění utvrdilo jeho názor, že Francouzi jsou živi výhradně polévkou a dušeným telecím — nepřikládal víry

obvyklým anglickým domněnkám, že požívají žáby a hlemýžďe. »Myslím, že si vezmete trochu polévky, Bushi?« pokračoval. Hovořil nyní o překot, aby zastřel pocit deprese a beznadějnosti, který se ho zmocňoval. »A sklenku vína? Nemá vinětu — doufejme však, že bude dobré.«

»Bude to asi nějaké to jejich mizerné červené víno,« zabručel Bush. Osmnáct let války s Francií přesvědčilo většinu Angličanů, že jediná vhodná vína pro muže jsou portské, sherry a madeira, a že Francouzi dovedou pít jen slabé červené víno, které působilo nezvyklému naň pijákovi bolení břicha.

»Uvidíme,« řekl Hornblower tak vesele, jak to jen dokázal. »Tak a teď se podepřete.«

Dal Bushovi ruku za záda a trochu ho zdvihl; když se bezmocně rozhlédl, přišel mu na pomoc Brown s polštáři, které vzal s postele. Spojenými silami položili Bushe tak, že měl hlavu vzhůru, ruce volné a pod bradou ubrousek.

Hornblower mu přinesl talíř polévky a kus chleba.

»Ehm,« řekl Bush, ochutnávaje jídlo. »Mohlo to být horší. Prosím, pane kapitáne, nenechte si vystydnout svou polévku.«

Brown přinesl kapitánovi židli, aby mohl usednout ke stolu a zůstal stát v pozoru za ním; na stole bylo prostřeno ještě pro jednoho, ale Brownovo počínání nad slova jasněji ukazovalo, jak je vzdálen myšlenky sedět se svým kapitánem. Hornblower jedl nejprve s odporem a potom se vzrůstající chutí.

»Ještě trochu polévky, Browne,« žádal Bush. »A mou sklenku vína, prosím.«

Dušené telecí bylo neobyčejně dobré a chutnalo i lidem, zvyklým jíst stále jen tužší maso.

»Ať mě husa kopne,« prohlásil Bush. »Myslíte, pane kapitáne, že bych si mohl vzít trochu telecího? Ta cesta mě hezky vyhládla.«

Hornblower to musil uvážít. Člověk v horečce má držet dietu, ale o Bushovi se nyní nedalo říci, že by měl horečku. Ztratil spoustu krve, kterou musí nyní nahradit. Toužebný pohled v Bushových očích rozhodl.

»Kousek vám neuškodí,« usoudil. »Dejte ten talíř panu Bushovi, Browne.«

Dobré jídlo a pití — strava na lodi Sutherland byla odporná a v pevnosti Rosas skrovná — přispělo k tomu, že se jim rozvázaly jazyky a že se rozveselili. Nicméně se těžko rozveselovali nad jistou hranici. Vznešený majestát, obklopující kapitána řadové lodi, zůstal i poté, když loď byla zničena. A ještě navíc, vzpomínka na nejpřísnější rezervu, kterou Hornblower zachovával za svého velení, působila také jako zábrana. Pokud šlo o Browna, byl nad ním první poručík právě tak astronomicky vysoko jako kapitán; bylo mu za těžko zůstat ve stejném pokoji s těma dvěma, i když si pomáhal představou, že je jejich starým služebníkem. Hornblower dojedl sýr a chvíle, již se Brown obával, nastala.

»Tak, Browne,« řekl kapitán, vstávaje, »a nyní si sedněte a snězte večeři, dokud je teplá.«

Brown, jemuž bylo nyní dvacet osm let, sloužil v loďstvu Jeho Veličenstva od svých jedenácti let a po tu celou dobu neužíval při jídle jiných nástrojů nežli svého zavíráku a svých prstů. Nikdy nejedl jídlo z porcelánových talířů, nikdy nepil ze sklenky. Měl pocit, že na něm leží múra, a zdálo se mu, že ho jeho důstojníci pozorují čtyřma očima, velkýma jako kopací míče, když se nervosně chopil lžice a věnoval se nezvyklému úkolu. Hornblower si v jasnozřivém okamžiku uvědomil jeho rozpaky. Brown měl svaly a šlachy, které mu Hornblower často záviděl; v bitvě se vyznamenal pevnou statečností, s níž se Hornblower nemohl nikdy měřit. Dovedl dělat uzly a svazovat, natahovat a skasávat plachty, kormidlovat, vrhat olovnici nebo veslovat daleko lépe nežli jeho kapitán. Dovedl vyšplhat vzhůru po stožáru za temné noci a ve skučícím větru, aniž o tom dvakrát přemýšlel, ale pohled na nůž a vidličku způsobil, že se jeho ruce začaly třást. Hornblower dumal o tom, jak by Gibbon vyjádřil morálku toho v epigramu o dvou protikladných větách.

Ponížení a nervosita neudělaly nikdy nikomu nic dobrého — o tom Hornblower věděl lépe než kdokoliv jiný.

Nenápadně posunul svou židli k Bushovým nosítkům, sedl si téměř obrácen zády od stolu a zoufale se pustil do hovoru se svým prvním poručíkem, zatím co za jeho zády řinčely přístroje.

»Chtěl byste se dát přenést do postele?« tázal se, vyslovuje první věc, která mu přišla na jazyk.

»Ne, pane, děkuji vám,« odpověděl Bush. »Spím už čtrnáct dní v nosítkách. Je to docela pohodlné, pane, a přenášení by mě bolelo, i kdyby — i kdyby —«

Bushovi chyběla slova, jimiž by označil své pevné rozhodnutí nespát v jediné posteli v pokoji a přebírat ji svému kapitánovi.

»Proč nás vezou do Paříže?« tázal se Bush.

»Bůhví,« odpověděl Hornblower. »Mám však dojem, že se nás chce sám Napoleon na něco zeptat.«

To byla odpověď, pro niž se rozhodl již před několika hodinami, aby mohl zodpovědět tuto nevyhnutelnou otázku.

Bushovu uzdravení by neprospělo, kdyby znal osud, jenž ho očekával.

»Naše odpovědi přinesou mu hodně dobrého,« usklíbl se Bush. »Možná, že vypijeme hrnec čaje s Marií Luisou v Tuileriích.«

»Možná,« odpověděl Hornblower. »Třeba chce od nás nějakou lekci v navigaci. Slyšel jsem, že je slabý v počtech.«

To vyvolalo úsměv. Bylo známo, že Bush není za dobře s čísly a že prožíval utrpení, když mu byl představen jednoduchý problém ve sférické trigonometrii. Hornblowerovy bystré uši zaslechly, jak Brownova židle trochu zavržala; jídlo patrně úspěšně pokračovalo.

»Napijte se trochu vína, Browne,« pobídl ho, aniž otočil hlavu.

»Rozkaz, pane kapitáne,« prohlásil vesele Brown.

Zůstávala celá jedna plná láhev vedle trochy vína, která zbyla v druhé. To byla dobrá příležitost přesvědčit se, možno-li důvěřovat Brownovi, když se napije. Hornblower zůstal k němu otočen zády a namáhal se hovořit s Bushem. Za pět minut Brownova židle znovu zavržala, tentokrát rozhodněji. Hornblower se otočil. »Měl jste dost, Browne?« »Ano, pane kapitáne. Velmi dobrá večeře.« Polévková mísa i mísa s masem byly prázdné; chléb zmizel až na jednu patku, sýra zbýval jenom kousek. Ale jedna láhev vína byla dosud ze dvou třetin plná — Brown se spokojil nanejvýš s polovinou láhve. Skutečnost, že pil tolik a ne víc, byla nejjasnějším důkazem, že se mu dalo věřit, pokud šlo o alkohol. »

Zazvoňte.«

Ozvalo se vzdálené cinkání, jemuž následovalo za chvíli chrastění klíčů ve dveřích. Potom vešel dovnitř seržant se dvěma služebními, které pod jeho dohledem začaly sklízet nádoby.

»Musím vám opatřit něco na spaní, Browne,« řekl Hornblower.

»Mohu spát na podlaze, pane.« »Ne, nemůžete.«

Hornblower se již na tom usmyslil; jako mladý důstojník musil někdy spávat na holých plankách paluby a věděl, jak je to nepříjemně nepohodlné.

»Chci pro svého sluhu lůžko,« řekl seržantovi. »Může spát na podlaze.«

»Nic takového nedovolím. Musíte mu opatřit nějaký sla-mník.«

Hornblower byl překvapen, jak rychle se učí mluvit francouzsky. Rychlost jeho mysli mu pomohla, aby co nejlíp využil svého omezeného slovníku. Jelikož jeho dobrá paměť zachytila každé slovo, jednou slyšené, mohl je vyzdvihnout z podvědomí své mysli, jakmile si toho vyžadovala nezbytnost chvíle.

Seržant pokrčil rameny a hrubě se obrátil zády. »Oznámím zítra ráno plukovníku Caillardovi, že jste se choval drze,« rozčilil se Hornblower. »Najděte ihned nějaký slamník!«

Nebyla to ani tak hrozba jako dlouho vžitý návyk disciplíny, který pomohl. I seržant francouzského četnictva byl zvyklý vzdávat úctu zlatým prýmkům, epoletám a autoritativnímu chování. Možná, že na něj také zapůsobilo zřejmé rozhořčení služebných, že by takový pěkný muž měl spát na zemi. Zavolal hlídku přede dveřmi a nařídil jí, aby přinesla slamník ze stáje, kde byla eskorta nakvartýrována. Byl to jen tenoučký slamník, který četník přinesl, ale rozhodně mnohem pohodlnější nežli holá prkna, skrze které táhlo. Brown se vděčně podíval na Hornblowera, když byl slamník rozprostřen v rohu pokoje.

»Je čas jít spát,« řekl Hornblower, nevšímaje si Brownovy vděčnosti, jakmile seržant zamkl dveře. »Nejprve uděláme pohodlí vám, Bushi.«

Z jakéhosi záhadného pocitu méněcennosti vybral si Hornblower ze zavazadla vyšívanou noční košili, na které s takovou láskou pracovaly pilné ruce Mariiny. Přinesl si tuto noční košili z Anglie pro případ, že by večerel a spal u některého guvernéra nebo na palubě vlajkové lodi. Po všechna ta léta, kdy byl kapitánem, nikdy s nikým nesdílel společnou ložnici s výjimkou Marie a bylo pro něj novou zkušeností připravovat se k spánku v přítomnosti Bushovů a Brownů. Bylo to k smíchu, jak se styděl, třebaže Bush, bledý a unavený, ležel už natažen na nosítkách s přimhouřenými víčky a třebaže si Brown svlékal kalhoty s očima upřenými k zemi. Brown se potom zabalil do kabátu, na čemž Hornblower trval, a stočil se na svém slamníku, aniž pohlédl na kapitána. Hornblower vlezl do postele.

»Hotovo?« tázal se a pak zhasil svíčku. Oheň zanechal za sebou jen žhavé uhlí, které šířilo po pokoji slaboučkou červenou zář. Byl to začátek jedné z těch nocí beze spánku, jež se nyní Hornblower naučil poznávat předem. Ve chvíli, kdy zhasil svíčku a složil hlavu na polštář, věděl, že neusne před svítáním. Na lodi byl by vyšel na palubu nebo se procházel po zářové chodbě; tady mohl jen nehybně ležet. Někdy mu slabé zaskřipání povědělo, že se Brown na slamníku otočil; jednou nebo dvakrát Bush ve svém horečnatém spánku slabě vzdychl.

Dnes byla středa. Před pouhými šestnácti dny byl Hornblower kapitánem lodi o sedmdesáti čtyřech dělech a naprostým pánem nad štěstím pěti set lidí. Jeho jediné slovo řídilo chod velkého válečného stroje; rány, které stroj rozdával, byly příčinou, že se císařský trůn chvěl. Myslí s lítostí na noci na lodi, na vrzání dřeva, zpěv lanoví, nehybného kormidelníka, ozářeného slabým světlem kompasové lucerny, na důstojníka stráže, procházejícího se po velitelské palubě.

Nyní nebyl nikým; kdežto dříve přesně reguloval životy pěti set lidí, musil se nyní handrkovat o pouhý slamník pro jediného námořníka, který mu zbyl; četnický seržant ho mohl docela drze urážet; musil poslouchat někoho, kým pohrdal. A ještě hůře — Hornblower cítil, jak se v něm vaří krev, když si uvědomil, že je vezen do Paříže jako zločinec. Vskutku, velmi brzo bude za jednoho chladného rána odveden do příkopu ve Vincennes před popravčí četu. Potom bude mrtev. Hornblowerova živá obrazotvornost si představovala náraz kulí z mušket na jeho prsa a dohadoval se, jak dlouho potrvá bolest, nežli se dostaví věčné zapomnění. Nebylo to zapomnění, kterého se obával, říkal si; po pravdě řečeno, ve své nynější bídě po něm skorem toužil. Snad to byla konečnost smrti, její neodvolatelnost.

Ne, to byl jen menší činitel. Byla to hlavně instinktivní obava z náhlé a drastické změny v něco naprosto neznámého. Vzpomněl si na onu noc, kterou strávil jako dítě v Andoveru, když tam přišel, aby se odebral na svou loď a začal neznámý mu život v námořnictvu. To bylo nejlepší přirovnání — vzpomněl si, že měl tehdy strach — takový strach, že nemohl spát. A přece slovo »postrašen« bylo příliš silné, na popsání stavu mysli člověka, který byl zcela připraven dívat se do budoucnosti a nemohl být přece haněn za náhlé zrychlení tlukotu srdce a za krůpěj potu!

Nařikavý vzdech Bushův, hlasitý v tichu pokoje, odvrátil ho od analýzy jeho strachu. Bushe zastřelil také. Patrně ho přiváží ke kůlu, aby na něj mohli dobře mířit; je zvláštní, jak je snadné nařídít oddíl střílet do vzpřímené postavy, třebaže bezmocné, kdežto v člověku se bouří každý instinkt při myšlence střílet do bezmocného muže, ležícího na nosítkách. Bylo by obłudným zločinem zastřelit Bushe, který, i v předpokladu, že jeho kapitán byl vinen, nemohl přece udělat nic jiného nežli poslechnout rozkazu. Ale Napoleon by to udělal. Nezbytnost seskupit kolem sebe Evropu v zápase s Anglií byla stále naléhavější. Blokáda rdousila francouzské císařství jako Antaes byl zardoušen Herkulem. Bonapartovi nedobrovolní spojenci — to jest, celá Evropa s výjimkou Portugalska a Sicílie, — začínali si stavět hlavu a pomýšlet na dezerci; sám francouzský národ, jak se Hornblower správně domníval, nebyl už zdaleka tak zamilován do toho despoty, jehož si vybral za vládce. Bonapartovi nestačilo jen říkat, že anglická flotila je zločinným nástrojem perfidní tyranie; to už říkal dvanáct let. Pouhé oznámení, že britští námořní důstojníci porušili zákony války, nemělo by také velkou váhu. Ale soudit dva důstojníky a zastřelit je, to by bylo přesvědčivé gesto, a pokroucené zprávy o tom, vydané z Paříže, mohly by pomoci k tomu, aby francouzské veřejné mínění — stejné jako evropské — bylo na nějaký rok pobouřeno proti Anglii.

Byla však směla, že oběťmi měli být Bush a on. V posledních několika letech měl Bonaparte v rukou tucet anglických námořních kapitánů a mohl se proti polovině z nich vytasit s obžalobou. Snad to byl osud, že Hornblower a Bush měli trpět. Hornblower si říkal, že po dvacet let měl předtuchu náhlé smrti. Nyní byla jistá a nevyhnutelná. Doufal, že se jí bude dívat do očí statečně a že klesne s vlajícími prapory; nedůvěřoval však svému slabému tělu. Obával se, že jeho obličej zbledne a jeho zuby začnou drkotat; nebo, ještě hůře, že jeho srdce zeslabí tak, že omdlí, nežli popravčí četa dokončí svou práci. To bude dobrá příležitost napsat několik kousavých řádek v *Moniteur Universel* — pěkné čtení pro lady Barbaru a Marii.

Kdyby byl sám v pokoji, pak by byl ve své bídě hlasitě vzdychl a nepokojně se obrátil. Ale takto ležel tiše a ztuhle. Jsou-li jeho podřízení vzhůru, nesmějí se nikdy dovědět, že je vzhůru také. Aby odvrátil svou mysl od nastávající popravy, pátral po něčem jiném, o čem by přemýšlel, a nové předměty se mu nabízely v hejnech. Je-li admirál Leighton živ či mrtev, a je-li poslední pravdou, zda lady Barbara Leightonová myslí často nebo zřídka na svého milence Hornblowera; jak pokračuje Mariino těhotenství; jak smýšlela britská veřejnost o ztrátě lodi *Sutherland*, a zvláště, co si o jeho vzdání myslila lady Barbara. To byly nekonečné věci, na něž musil myslet a jimiž se trápil. Byly jako vraky, houpající se na pádícím proudu jeho myšlení. A ve stáji dupali koně a každé dvě hodiny slyšel, jak se venku na chodbě a pod okny vyměňují strážé.

KAPITOLA PÁTÁ

Ještě ani nebyl plný úsvit a pokoj byl slabě osvětlen šedivým světlem, když rachocení klíčů a dupání nohou přede dveřmi zvěstovalo příchod četnického strážmistra.

»Kočár odjede za hodinu,« oznámil. »Lékař zde bude za půl hodiny. Připravte se, pánové, prosím.«

Bush měl zřejmě horečku; Hornblower to poznal na první pohled, když se nad ním sklonil, stále ještě ve své vyšívané hedvábné košili. Ale Bush rozhodně ujišťoval, že není nemocen.

»Je mi docela dobře, děkuji vám, pane,« řekl. Jeho obličej byl však rozpalen a úzkostlivý, a jeho ruce svíraly prostěradlo. Hornblower se domníval, že pouhý otřes podlahy, když on a Brown chodili po pokoji, působil bolest v jeho neza-hojeném pahýlu.

»Udělám všechno, co potřebujete,« nabídl se Hornblower, »Ne, pane, děkuji vám. Prosím, počkejme, až přijde lékař.« Hornblower se umyl a oholil studenou vodou ze džbánu u umyvadla; v době, která uplynula od jeho odchodu z lodi *Sutherland*, nebylo mu nikdy dopřáno horké vody. Toužil však po studené sprše, kterou si navykl brát pod čerpadlem na palubě; zdálo se mu, že dostává husí kůži při této myšlence; a bylo odporné musít si takto vypomáhat mycí žínkou a mýdlem a omývat se jen po kousku. Brown se nenápadně strojíl ve svém rohu pokoje a spěchal se jako myška umýt, když jeho kapitán skončil.

Lékař přišel se svým koženým kufříčkem. »Jak se teď ráno cítíme?« tázal se živě. Hornblower zpozoroval, jak se na jeho obličej náhle objevil starostlivý stín, když zpozoroval zřejmou Bushovu horečku.

Lékař poklekl a obnažil pahýl. Hornblower klečel vedle něho. Noha sebou nervosně škubla, když ji uchopily pevné prsty. Lékař vzal Hornblowerovu ruku a položil ji na kůži nad zraněním.

»Trochu teplá,« pravil lékař. Na Hornblowerův dotek byla horká. »To může být dobré znamení. Brzo to budeme vědět.« Vzal jeden steh a zatáhl. Niť vyklouzla z rány jako had.

»Výborně!« zvolal lékař. »Znamenitě!«

Upřeně se zahleděl na trosky, zapletené v uzlíčku, a potom začal zkoumat pramének hnisu, vytékajícího z rány tam, kde býval steh.

»Znamenitě,« opakoval lékař.

Hornblower si vzpomněl na četné zprávy, které mu podávali lékaři o zraněných lidech a na slovní doprovody, které k nim přidávali. V mysli se mu vynořila slova »chvalitebný hnis«; bylo důležité rozlišit mezi výtokem z rány, snažící se uzdravit, a mezi zapáchajícím slizem otrávené končetiny. Toto byl jasně »chvalitebný hnis«, soudíc tak podle lékařovy poznámky.

»A teď druhý,« pravil lékař. Zatáhl za zbývající steh, ale podařilo se mu jen vyrazit z Bushe výkřik bolesti — výkřik, který jako by Hornblowerovi probodl srdce. Mučené Bushovo tělo se křečovitě svinulo.

»Ještě to není,« prohlásil lékař. »Řekl bych však, že je to otázka hodin. Zamýšlí vás přítel pokračovat dnes ve své cestě?«

»Má rozkaz pokračovat,« odpověděl Hornblower svou kulhavou francouzštinou. »Myslíte, že by to nebylo radno?«

»Rozhodně nebylo,« odpověděl lékař. »Způsobí mu to velké bolesti a může to ohrozit zhojení rány.«

Ohledal Bushův puls a položil mu ruku na čelo.

»Rozhodně nebylo,« opakoval.

Dveře se otevřely a v nich se objevil četnický seržant.

»Kočár je připraven.«

»Musí počkat, dokud neobváží ránu. Jděte ven,« řekl rozmrzele lékař.

»Půjdu a promluví s plukovníkem,« řekl Hornblower.

Odstrčil seržanta, jenž se ho příliš pozdě snažil zadržet, vyběhl na hlavní chodbu hostince a ven na dvůr, kde stál kočár. Právě byli osedláni koně a četa četníků sedlala své koně na další cestu. Náhoda chtěla, že také plukovník Caillard přecházel dvůr v modročervené uniformě, s blyštícím se botama a s hvězdou Čestné legie, poskakující mu na prsou.

»Pane,« oslovil ho Hornblower.

»Co je zas?« ptal se plukovník.

»S poručíkem Bushem se nesmí hýbat. Je velmi těžce zraněn a blíží se krize.«

Lámaná francouzština se neurovnaně drala z Hornblowerových úst.

»Nemohu udělat nic, co je v rozporu s mými rozkazy,« řekl Caillard. Jeho oči byly chladné a ústa tvrdá.

»Nedostal jste rozkaz, abyste ho zabil,« namítal Hornblower.

»Dostal jsem rozkaz přivést jeho a vás do Paříže s největší rychlostí. Odjedeme za pět minut.«

»Ale, pane — což nemůžete počkat aspoň pro dnešek?«

»I jako pirát musíte si být vědom nemožnosti odporovat rozkazům,« pravil Caillard.

»Protestuji proti těmto rozkazům ve jménu humanity.«

Byla to melodramatická řeč, ale byla to též melodramatická chvíle. Ve své neznalosti francouzštiny nemohl Hornblower vybírat a volit svá slova. Jeho pozornosti neušel souhlasný šepot, a když se obrátil, uviděl dvě služebná děvčata v zástěrách a nějakou tlustou ženu a hostinského, jak se zřejmým nesouhlasem mluví o Caillardovu názoru. Uzavřeli za sebou dveře kuchyně, když na ně Caillard upřel zlostný pohled, ale poskytli tak Hornblowerovi první příležitost uvědomit si, jak se ve Francii začíná objevovat nespokojenost s císařskou tvrdostí.

»Seržante,« zvolal náhle Caillard, »zaveďte vězně do kočáru.«

Nebylo možno doufat v odpor. Četníci vynesli Bushova nosítka na dvůr a opřeli je o sedadla kočáru. Brown a Hornblower pobíhali kolem nich, aby zabránili zbytečným nárazům. Lékař rychle čmáral své připomínky dole na listě s poznámkami, které o Bushově případě donesl Hornblower z Rosas. Jedna ze služebných přiběhla po nádvoří s kouřícím se podnosem, který otevřeným oknem podala Hornblowerovi. Byla na něm mísa s chlebem a tři šálky černé tekutiny, které později Hornblower rozpoznal jako kávu — nebo co si blokováná Francie zvykla nazývat kávou. Nebylo to o nic příjemnější nežli odvar ze spálených kůrek, který Hornblower někdy píval na lodi za dlouhé cesty, na níž nebylo možno obnovit lodní zásoby, ale bylo to teplé a povzbuzující v této ranní době.

»Nemáme cukr, pane,« omlouvala se služebná.

»Nevadí,« odpověděl Hornblower, žíznivě pije.

»To je hrozné, že ten zraněný důstojník musí cestovat,« pokračovala. »Války jsou strašná věc.«

Měla tupý nos, široká ústa a velké černé oči. Nikdo by o ní neřekl, že je hezká, ale soucit v jejím hlase působil příjemně na muže, který byl zajatcem. Brown opíral Bushova ramena a držel mu šálek u úst. Bush několikrát lokl a pak otočil hlavu. Kočár se zakymácel, když dva muži vyskočili na kozlík.

»Vy tam, odstupte!« zařval seržant.

Kočár se nahnul, zahoupal a už vyjížděl ze vrat. Koňská kopyta hlasitě dusala po dláždění a poslední, co Hornblower viděl ze služebné, byl slabý výraz ochromení na jejím obličeji, když si uvědomila, že přišla o podnos na snídani.

Cesta byla špatná, což se dalo soudit podle toho, jak sebou kočár házel. Hornblower zaslechl, jak Bush při jednom zakymácení ostře vzdechl. Vzpomněl si, jak vypadá ten zanícený a oteklý pahýl Bushovy nohy; každé škubnutí musí mu působit utrpení. Přitočil sedadlo k nosítkám a vzal Bushe za ruku.

»Nemějte strach, pane,« řekl Bush. »Mně je docela dobře.«

Už při těch slovech Hornblower cítil, jak se pevněji chytá když ho nečekaně zastihlo další trhnutí.

»Je mi toho hrozné líto, Bushi,« bylo všechno co mohl říci. Kapitánovi bylo těžké zdlouha hovořit s poručíkem o takových osobních věcech, jako jsou lítost a soucit.

»Nemůžeme nic dělat, pane,« řekl Bush, nutě své přepadlé rysy do úsměvu.

To byla hlavní potíže, tato jejich naprostá bezmocnost. Hornblower si uvědomoval, že nemůže nic říci, nic udělat. Kozi čpějící dusno kočáru ho již začínalo tísnit a s hrůzou si uvědomoval, že budou muset vydržet toto poskakující vězení ještě snad nějakých dvacet dní, než dospějí do Paříže. Myšlenka na to ho znepokojila a rozrušila. Jeho nepokoj se snad stal dotekem zjevným Bushovi, který jemně odtáhl ruku a odvrátil hlavu na stranu, ponechávaje kapitánovi, aby se neklidně vrtěl v úzkých prostorách kočáru.

Na jedné straně bylo stále ještě vidět úseky moře a na druhé straně Pyreneje. Když Hornblower vyklonil hlavu z okna, zjistil, že se dnes jejich eskorta zmenšila. Jen dva četníci jeli před kočárem a čtyři klusali za Caillardovým koněm. Patrně vstup do Francie činil možnost záchrany méně pravděpodobnou. Když tak stál s hlavou vyčnívající z okna, bylo mu příjemněji, nežli když seděl v dusnu kočáru. Viděl vinice a strniště, v modré dálce ustupovaly vysoko se pnoucí výšiny Pyrenejí. Viděl také lidi — skorem samé ženy, jak si všiml — které stěží vzhledly od své práce s motyčkami, aby se podívaly na kočár a jeho eskortu, koulející se po cestě. Nyní míjeli oddíl uniformovaných vojáků — byli to, jak se domníval Hornblower, rekruti a rekonvalescenti na cestě k svým jednotkám v Katalánii. Oddíl putoval po silnici spíš jako ovce než jako vojáci. Mladý důstojník v jejich čele zasalutoval lesku hvězdy na Caillardových prsou a zároveň se zvědavě podíval na kočár.

Před Hornblowerem jeli po této cestě zvláštní zajatci: Alvarez, hrdinský obránce Gerony, který zemřel na trakaři, jediném to lůžku, povoleném mu v žaláři na cestě k soudu; Taussaint L'Ouverture, negerský hrdina z Haiti, odvedený ze svého slunného domova a poslaný na nevyhnutelnou smrt zápalem plic v pevnosti ve skalách Jury; Palafox ze Saragossy, mladý Mina z Navarry — všichni byli obětmi Korsikánova záští. On a Bush budou jen dalšími dvěma položkami v seznamu stejně už hodném pozoru. D'Enghein, jenž byl zastřelen ve Vincennes před šesti lety, byl z královské krve a jeho smrt vyvolala v Evropě vzrušení, ale Napoleon povraždil mnohem víc lidí. Přemýšlení o všech těch, kteří ho předcházeli, přimělo Hornblowera, že se ještě toužebněji díval z okna kočáru a že ještě hlouběji dýchal volný vzduch. Dosud stále s výhledem na moře a hory — v pozadí ještě dominovala hora Canigou — zastavili u poštovské hospody u cesty, aby vyměnili koně. Do kočáru přepřáhli čtyři čerstvé koně a za méně než čtvrt hodiny byli už zase na cestě. Koně zmáhali svah, ležící před nimi, s čerstvou silou. Musí při nejmenším dělat šest mil za hodinu, myslil si Hornblower, opět začínaje počítat. Mohl se jen domnívat, jak je asi daleko Paříž — snad pět set nebo šest set mil, soudil. Sedmdesát až devadesát hodin jízdy dopraví je do hlavního města a mohou denně cestovat osm, dvanáct až patnáct

hodin. Snad to bude trvat pět, snad dvanáct dní, než dorazí do Paříže — dosti neurčité cifry. Může být za týden mrtev nebo může být za tři týdny ještě živ. Ještě živ! Při této myšlence si Hornblower uvědomil, jak silně touží žít; byla to jedna z těch chvil, kdy Hornblower, jehož pozoroval bez zájmu a se slabým pohrdáním, náhle se sloučil s Hornblowerem, jímž byl on sám, s tou nejdůležitější a nejživější osobou na celém světě. Záviděl starému shrbenému pastýři, jež spatřil v dálce belhat se přes kopce, sehnutého nad svou holí s pokrývkou přes ramena.

Nyní se začalo objevovat nějaké město — byly tu hradby, zamračená citadela, vznosná katedrála. Projížděli branou a koňská kopyta hlučně zazvonila o dláždění, když se kočár prodíral úzkými uličkami. Také zde bylo množství vojáků, ulice byly plné různých uniforem. Ovšem, musí to být Perpignan, francouzská základna pro invasi do Katalánie. Kočár s trhnutím zastavil v širší ulici, kde platanová alej a dlážděné nábřeží ohraničovaly malou říčku. Hornblower vzhledl a četl: »Hotel de la Poste et du Perdrix. Route Nationale 9. Paříž 849.« Četníci začali s velkým spěchem vyměňovat koně a zdráhavě dovolili Brownovi a Hornblowerovi sestoupit a protáhnout si ztuhlé nohy. Potom se kapitán a jeho sluha obrátili k Bushovi, aby přihlédl k jeho přáním. Nebylo jich mnoho v tom horečnatém Bushově stavu. Caillard se svými četníky rychle pojedli — četníci u stolů před hostincem, plukovník v přední části hostince. Kdosi přinesl zajatcům mísu se studeným masem, chlebem, vínem a sýrem. Sotvaže bylo jídlo podáno do kočáru, naskočila eskorta opět do sedel, bič zapráskal a už zas byli na cestě. Kočár se houpal a kymácel jako loď na moři, když vjížděl na první hrbolatý most a pak na druhý. Teprve potom se koně ustálili v rovnoměrném klusu po široké rovné cestě, lemované topoly.

»Neztrácejí čas,« řekl ponuře Hornblower.

»To opravdu neztrácejí, pane,« souhlasil Brown.

Bush nechtěl nic jíst a po každé slabě zavrtěl hlavou, když mu nabízeli chléb a maso. Všechno, co pro něho mohli udělat, bylo, že mu namočili rty vínem, neboť měl rozpukané rty a žíznil. Hornblower si v duchu umiňoval, že na příští stanici nesmí zapomenout žádat vodu a proklínal sám sebe, že na něco tak samozřejmého mohl zapomenout. Rozdělil se s Brownem o jídlo. Jedli prsty a pili jeden po druhém víno z láhve. Brown omlouvavě utíral hrdlo láhve ubrouskem po každé, když se napil. Jakmile potřava zmizela, Hornblower opět povstal, a vykláněje se z okna, pozoroval míjející krajinu. Spustil se studený déšť, máčející jeho řídké vlasy, jeho obličej a stékající mu dokonce v praméních po krku. Ale zůstával stát u okna a díval se ven na svobodu.

Na štítě hospody, před níž zastavili za soumraku, stálo: »Hotel de la Poste de Sigeon. Route Nationale 9. Paříž 805. Perpignan 44.« Toto hnízdo Sigeon nebylo ničím jiným než rozptýlenou vesnicí, táhnoucí se celé míle podél cesty, a hostinec byl malíčký, menší než poštovské stáje, stojící na ostatních třech stranách dvorku. Schodiště do horních místností bylo tak úzké a klikaté, že nebylo možno dopravit po něm nahoru nosítka; nosiči jen s potížemi mohli je dopravit do pokoje v přízemí, který jim hostinský zdráhavě přenechal. Hornblower si všiml, jak sebou Bush škubal, když nosítka narazila na dveře.

»Musíte zavolat k poručíkovi lékaře,« řekl seržantovi.

»Poptám se po něm.«

Zdejší hospodský byl nevrlý, šilhavý hrubec. Byl rozmrzelý, že musil vyklidit ze svého nejlepšího obývacího pokoje vysoký kroucený nábytek, přinést postele pro Browna a Hornblowera a obstarávat všelijaké věci, které žádali pro Bushovo pohodlí. Nebyly tam ani lampy, ani svíčky, jen lojové svíčky, které odporně zapáchaly.

»Jak se daří noze?« ptal se Hornblower, skláněje se nad Bushem.

»Všechno v pořádku, pane,« řekl pevně Bush, ale měl zřejmě takovou horečku a takovou bolest, že se Hornblower o něj strachoval.

Když seržant dovedl dovnitř služebnou s večeří, zeptal se ho zostra:

»Proč nepřišel lékař?«

»V této vesnici žádný není.«

»Není? Poručík je vážně nemocen. Není tu ani lékárník?«

»Ne. Je tu jen zvěrolékař a ten odešel odpoledne do hor a ani v noci se nevrátí. Není tu nikoho.«

Strážmistr opustil pokoj a přenechal Hornblowerovi, aby Bushovi vysvětlil, jak se věci mají.

»Dobře,« řekl Bush a otočil hlavu na polštáři s tím slabým gestem, jehož se Hornblower bál. Kapitán se vzchopil.

»Myslím, že vám musím obvázat ránu sám,« řekl. »Můžeme zkusit dát na ni studený ocet, jak se to dělá u nás na lodi.«

»Něco studeného,« řekl dychtivě Bush.

Hornblower zazvonil, a když se objevil seržant, požádal ho o ocet a dostal jej. Ani jeden z těch tří neměl myšlenku na večeři, chladnoucí na stole.

»Začneme,« řekl Hornblower.

Měl vedle sebe misku s octem, v níž ležela namočená cupanina a při ruce čisté obvazy, jimiž ho zásobil lékař v Rosas. Odstranil příkrývky a obnažil zavázaný pahýl. Při odstraňování obvazů noha sebou nervosně škubla; byla červená, nateklá a zanícená, horká na omak několik palců nad místem, kde byla amputována.

»Zde je to také pěkně oteklé,« zašeptal Bush. Žlázy v jeho slabinách byly obrovské. »Ano,« řekl Hornblower.

Podíval se na zjizvený konec a zkoumal obvaz, který sňal. Brown držel světlo. Z místa, kde byl včera vytažen steh, vycházel slabý pach. Velká část zbytku jizvy byla zacelena a zřejmě již zdravá. Nesnáze mohl působit jen druhý steh.

Hornblower věděl, že by bylo nebezpečné ponechávat jej v ráně, je-li v takovém stadiu, že je nutno jej vytáhnout.

Opatrně se chopil hedvábné niti. První jemný dotek přinesl jeho citlivým prstům poučení, že steh je volný. Mohl vidět, že se steh pohnul asi o čtvrt palce, a jak se dalo soudit z Bushova chování, nepůsobilo mu to žádnou náhlou bolestnou křeč. Hornblower zaťal zuby a zatáhl; nit povolovala velmi pomalu, ale byla zřejmě volná a nelpěla již na elastické žíle.

Vytrvale táhl, přemáhaje ustupující odpor. Steh vyšel pomalu z rány i s uzlem. Za ním vykapával hnís, jen málo zbarvený krví. Věc byla hotova.

Žíla se neroztrhla. Rána zřejmě potřebovala po odstranění stehu volný odtok hnisu.

»Myslím, že vám nyní už bude lépe,« řekl nahlas, přiměv se k veselému tónu. »Jak je vám?«

»Lépe,« odpověděl Bush. »Myslím, že je to lepší, pane.«

Hornblower přiložil vlhkou cupaninu k zjizvenému povrchu. Poznal, že se mu chvějí ruce, ale s námahou je ovládl, když obvazoval pahýl. Tento poslední úkol nebyl snadný, ale podařilo se mu jej zvládnout vhodným způsobem. Dal na své místo ochranný košík a pokrývky a povstal. Chvěl se nyní ještě hůře nežli předtím. Byl překvapen, že je mu tak zle a že se tak třese.

»Večeři, pane?« tázal se Brown. »Dám panu Bushovi jeho jídlo.«

Hornblowerův žaludek měl námitky při zmínce o jídle. Byl by rád odmítl, ale to by bylo příliš jasné doznání slabosti tváří v tvář podřízenému člověku.

»Až si umyji ruce,« řekl povzneseně.

Jíst bylo snadnější, nežli očekával, když se konečně přiměl, aby zasedl ke stolu. Podařilo se mu spolknout dostatek soust, aby se zdálo, že dobře pojedl, a jak mýjely minuty, vzpomínky na protivný úkol, který mu připadl, byly stále nejasnější. Bush nebyl ani tak hladový, ani tak veselý jako včera večer, což zřejmě způsobila jeho horečka. Ale když teď měla rána volný odtok, mohlo se doufat, že se poručík brzo zotaví. Hornblower byl nyní unaven, což bylo následkem bezesné včerejší noci, a jeho pocity byly v skřípavém nesouzvuku z toho všeho, co musil udělat. Dnes bylo lehčí usnout; probouzel se jen občas, aby naslouchal Bushovu dýchání, a aby opět usinal uspokojen klidem a pravidelností tohoto zvuku.

KAPITOLA ŠESTÁ

Po tomto dni byly už podrobnosti cesty zamlžené a nejasné — až dosud měly nepřírozenou ostrost krajiny před deštěm. Když se znovu přehlížela cesta, bylo si možno nejsnadněji vzpomenout na Bushovu rekonvalescenci — na jeho stálý pokrok v návratu ke zdraví od okamžiku, kdy byl z rány vytažen steh. Jeho síla se začala rychle vracet, tak rychle, že by to bylo udivilo každého, kdo neznal jeho železnou konstituci a spartánský způsob života, který vedl. Netrvalo dlouho, než se mohl svou vlastní silou posadit, místo aby mu musila být podpírána hlava, aby se mohl napít. Hornblower si dovedl vzpomenout na všechny tyto detaily, kdykoli se o to snažil, ale ostatek byl neurčitý a nejasný. Vzpomínal si na dlouhé hodiny, strávené u okna kočáru. Po celou dobu jako by pršelo a déšť mu máčel obličej a vlasy. Byly to hodiny, strávené v jakési melancholii; Hornblower se na ně později díval stejným způsobem, jako se asi musí dívat ten, kdo se zotavil ze šílenství, na prázdné dny v ústavu. Všechny hostince, v nichž se zastavili, a všichni lékaři, kteří se starali o Bushe, se mu v mysli pletli. Dovedl se upamatovat na nelítostnou pravidelnost, s níž údaje o počtu kilometrů, vyvěšené na poštovních stanicích, ukazovaly na zmenšující se vzdálenost mezi nimi a Paříží — Paříž 525, Paříž 383, Paříž 287. Někde v tom místě změnili Route Nationale 9 za Route Nationale 7. Každý den je přibližoval Paříži a smrti a každého dne upadal Hornblower hlouběji do apatické melancholie. Issore, Clermont — Fernand Moulins; četl jména měst, jimiž projížděli, aniž si je pamatoval.

Podzim už odešel, zůstal daleko dole za Pyrenejemi. Tady začínala zima. Dlouhými alejemi bezlistých stromů melancholicky vály studené větry, pole byla hnědá a opuštěná. V noci Hornblower spal těžce, mořen sny, na něž si nemohl ráno vzpomenout; dny trávil stáním u okna kočáru a díváním se očima, které neviděly, po smutné krajině, na niž padal studený déšť. Zdálo se mu, že již celá léta žije v koži páchnoucí atmosféře kočáru, že již léta slyší dusot koňských podkov a vidí koutkem oka neohrabanou Caillardovu postavu v čele eskorty těsně u zadního kola.

Za nejpustšího odpoledne, kterého dosud zažili, nezdálo se, že Hornblowera probudí z jeho ztrnulosti ani náhlé nečekané zastavení, které by mělo přinést znučenému cestujícímu vítanou změnu v jednotvárnosti cesty. Lhostejně pozoroval Caillarda, jak se jede ptát na důvod zastávky; bez zájmu poznal z rozhovoru, že jeden z kočárových koní ztratil podkova a ochroml.

Lhostejně pozoroval odstrojování nešťastného zvířete a bez zájmu naslouchal neužitečné odpovědi nějakého cestujícího obchodníka, jedoucího tudy s nákladními mezký, na Caillardovu otázku, kde je nejbližší kovář. Dva četníci odešli hlemýždím tempem po postranní cestě, vedouce ochromené zvíře; kočár se zase pustil k Paříži, tažen pouze třemi koňmi.

Jeli pomalu a vzdálenost mezi stanicemi byla dlouhá. Jen málokdy předtím cestovali v noci, ale zde se zdálo, že je noc přepadne dlouho předtím, nežli budou moci dorazit do nejbližšího města. Bush hovořil s Brownem o této pozoruhodné příhodě docela vzrušeně — Hornblower slyšel jejich povídání, aniž si ho všiml, stejně jako nevnímá hluk vody člověk, dlouho bydlící u vodopádu. Tma, která je obklopovala, přicházela předčasně. Nízké černé mraky pokryly celou oblohu a zvuk větru ve stromech nesl v sobě jakousi hrozbu. I Hornblower si toho povšiml, stejně jako mu netrvalo dlouho, než si povšiml něčeho jiného — totiž toho, že se déšť, bijící do jeho tváří, mění v plískanici a ta zase v sníh. Pociťl na tváři velké vložky a ochutnával je jazykem. Plášť četníka, který rozsvítil lucerny vedle kozlíku, byl vpředu pokryt sněhem, slabě se lesknoucím v chabém světle lucerny. Zvuk koňských kopyt se brzo ztlumil a ztlchl, kola bylo slyšet a rychlost jízdy se ještě zmenšila, jak se kočár ploužil sněhem, hromadícím se na silnici. Hornblower slyšel, jak kočí nemilosrdně pobízí unavená zvířata bičem. Koně běželi právě proti pronikavému větru a projevovali snahu uhýbat mu.

Hornblower se odvrátil od okna k svým podřízeným v kočáru. Světélko, jemuž sem dovolilo vniknout od luceren skleněné přední okénko, sotva mu umožnilo rozeznat jejich stínové obrysy. Bush ležel zachumlán pod všemi svými pokrývkami; Brown se krčil v plášti a Hornblower si po prvé povšiml, že je velmi chladno. Zavřel okénko kočáru bez jediného slova a vzdal se koží čpějící atmosféře vnitřku vozu. Jeho omámená melancholie ho opouštěla, aniž si toho byl vědom.

»V takové noci, jako je dnes,« řekl vesele, »Bůh pomoz všem námočníkům.«

To vyvolalo smích ostatních lidí v temnotě. Hornblower v něm shledal přízvuk příjemného překvapení, který mu řekl, že si povšimli a že litovali jeho špatné nálady, která ho držela posledních několik dní, a že vítali tuto první známku změny jeho chování. Vyčítavě se tázal sám sebe, co od něho očekávají. Nevěděli, jako věděl on, že jeho a Bushe čeká v Paříži smrt. Jaký smysl mělo přemýšlet a mít starosti, když je hlídal Caillard se šesti četníky? Jaká byla možnost útěku, když byl Bush tak beznadějný mrzák? Nevěděli, že Hornblower odmítl každou myšlenku na to, že by mohl uniknout sám. Kdyby se mu to nějakým zázrakem podařilo, co by si o něm pomyslili v Anglii, až by tam přišel se zprávou, že nechal svého poručíka zemřít? Snad by s ním souhlasili, litovali by ho, chápali by jeho pohnutky — ale on nesnesl myšlenku na nic takového. Raději se postaví tváří v tvář popravčí četi s Bushem vedle sebe, nikdy již neuvidí lady Barbaru, nikdy neuvidí své dítě. A je lépe strávit poslední dny v apatii nežli ve výčitkách svědomí. Ale nynější okolnosti, tak rozdílné od jednotvárnosti ostatní cesty, ho vzpružily. Smál se a hovořil s ostatními, což neučinil od chvíle, kdy opustili Béziers.

Kočár se vlekl temnotou. Vítr jim hvízdal nad hlavami.

Postranní okna byla již neprůhledná sněhem, který se na nich usadil; uvnitř kočáru nebylo již dosti tepla, aby se sníh rozpustil. Kočár se často zastavoval a Hornblower, vyhlédnuv ven, zjistil, že se musí čistit koňské podkovy od sněhu, který je obalil ledovými koulemi.

»Jestliže máme k nejbližší stanici více než dvě míle,« oznámil, opět si sedaje, »pak se tam nedostaneme ani za týden.«

Nyní musili dospět na vrchol nějakého kopečku, neboť koně se pohybovali rychleji, téměř v klusu. Kočár se potácel a kymácel po nerovné silnici. Najednou uslyšeli zvenčí veliký pokřik. Kočár se bez výstrahy stočil, hrozně se zakymácel a zůstal stát, nebezpečně se nakláníje na jednu stranu. Hornblower přiskočil k oknu a vyhlédl ven. Kočár stál na samém pokraji nějaké řeky; Hornblower viděl, jak mu černá voda plyne téměř před očima. Ve vzdálenosti dvou yardů, přivázaná ke kůlu, houpala se pod vlivem proudu a větru loďka. Jinak neviděl nic nežli tmu. Někteří z četníků se rozběhli k hlavám kočárových koní; zvířata vyhazovala a vzpínala se ze strachu, když se před nimi náhle objevila řeka.

Kočár musil někde v temnotě sjet se silnice a pustit se dolů po nějaké poboční cestě, vedoucí k řece. Kočí stočil koně ještě včas a tak vyvázli o zlomek vteřiny z nebezpečí, jež, jim hrozilo. Caillard seděl pevně na koni a dštil síru na druhé.

»Na mou duši, vy jste mi pěkný kočí! Proč jste nezajel rovnou do řeky a neušetřil mě námahy udávat vás vašemu představenému? Hněte se, chlapi. Chcete zde zůstat celou noc? Dopravte kočár zpátky na cestu, hlupáci!«

V temnotě se sypal sníh a lampy neustále syčely, jak na ně dopadaly sněhové vločky. Kočí zase ovládl koně, četníci poodstoupili, bič zapráskal. Koně začali vyhazovat, klouzali, hledali oporu pro nohy a kočár se otřásal, aniž se hýbal s místa.

»Takhle to nepůjde!« volal Caillard. »Seržante, a vy, Peltatone, chopte se koní. Druzí dva muži ke kólům! Všichni najednou — pozor — teď!«

Kočár se pohnul stěží o yard a znovu se zastavil. Caillard divoce zaklel.

»Kdyby pánové v kočáře vystoupili a zatlačili,« navrhl jeden celník, »šlo by to lépe.«

»To mohou udělat, nechtějí-li strávit noc ve sněhu,« řekl Caillard. Neuráčilo se mu říci to Hornblowerovi přímo. Na okamžik ho chtěl Hornblower poslat ke všem čertům, což by bylo aspoň jakési zadostiučinění, ale potom usoudil, že nemůže odsoudit Bushe k nepohodlné noci jen pro jalové sebeuspokojení.

»Pojďte, Browne,« řekl, potlačuje hněv. Otevřel dvířka kočáru a vyskočili do sněhu.

Ačkoliv byl kočár lehčí a třebaže se pět mužů namáhalo u kol, nepokročili ani o píď. Sníh se nahromadil na příkrý svah k řece a unavení koně bezmocně zapadali do hlubokých závějí.

»Bože můj, co je to za mrzáky?« zuřil Caillard. »Jak je daleko do Nevers, kočí?«

»Šest kilometrů.«

»Chcete říci, že myslíte, že je to šest kilometrů. Před deseti minutami jste myslil, že jste na silnici, a nebyl jste. Seržante, jedte do Nevers pro pomoc. Najděte starostu a přiveďte sem každého tělesně schopného muže — ve jménu císařově! Vy, Ramele, jedte se seržantem až nahoru na silnici a počkejte tam, dokud se nevrátí. Jinak nás nenajdou. Jedte, seržante — nač čekáte? Vy ostatní, uvažte koně a přikryjte jim záda svými plášti. Můžete se zahrát odklizením sněhu z této cesty. Kočí, sestupte s kozlíku a pomozte jim.«

Noc byla neuvěřitelně temná. Dva yardy od kočárových svítilen nebylo vůbec nic vidět. Angličané, stojící u kočáru, nemohli v zuřícím větru ani slyšet pohyby mužů ve sněhu. Hornblower dupal do země vedle kočáru a tloukl se rukama, aby mu zase začala obíhat krev. Nicméně sníh a ten ledový vítr měly v sobě cosi podivně osvěžujícího. V té chvíli naprosto netoužil po sevřeném dusnu kočáru. Jak mával rukama napadla ho myšlenka, která náhle zastavila jeho pohyby do té chvíle, nežli ze směšného strachu, aby nebyla uhádnuta, začal znovu poskakovat a mávat rukama. Zmocňovala se ho horečka jako vždy, když dělal plány — jako tehdy, když vymanévral Nativiad nebo když zachránil loď Pluto v bouři u mysu Creus.

Nebylo naděje na útěk, pokud tu nebyl prostředek k dopravě bezmocného mrzáka. Nyní, dvacet stop od něho, byl ideální dopravní prostředek — loďka, houpající se u říčního břehu. Za takové noci mohl člověk snadno úplně ztratit cestu — s výjimkou loďky na řece. Stačilo by jen odstrkat člun od břehu a dát se nést proudem, aby se člověk dostal pryč rychleji, nežli by mohl jet kůň za takových okolností. Ale i tak byl by to pošetilý čin. Neboť po kolik dní mohli by zachovat svou svobodu v srdci Francie dva schopní muži a jeden na nosítkách? Zmrzli by, vyhladověli, možná, že by utonuli.

Ale byla to příležitost a žádná ani zdaleka tak dobrá (jak mohl Hornblower soudit podle minulých pozorování) se ne-naskytne mezi touto chvílí a okamžikem, kde je ve Vincennes bude očekávat popravčí četa. Hornblower zpozoroval se slabým zájmem, že jeho horečka poklesávala, jakmile učinil rozhodnutí. A dostatečně se pobavil zjištěním, že jeho brada vzala na sebe výraz pevného odhodlání, které se nyní rozplývalo v úsměvu. Bylo v něm vždy cosi komického, než aby se mohl počítat mezi hrdiny.

Brown přidusal kolem kočáru a Hornblower se k němu obrátil, snaže se s námahou mluvit tiše a přece věcně.

»Unikneme po řece tamhle v té loďce, Browne,« pravil.

»Rozkaz, pane kapitáne,« řekl Brown s nikoli větším rozčilením v hlase, než kdyby byl Hornblower mluvil o zimě.

Hornblower viděl ve tmě, jak otáčí hlavu směrem k téměř neviditelné postavě Caillardově, jenž rovněž sestoupil s koně a nyní se neklidně procházel ve sněhu vedle kočáru.

»Ten muž musí být umlčen,« řekl Hornblower.

»Rozkaz, kapitáne,« Brown vteřinu přemýšlel, než pokračoval. »Dovolte mi to provést.«

»Dobře.«

»Hned, pane?«

»Hned.«

Brown udělal dva kroky směrem k nic netušící postavě.

»Poslyšte,« řekl.

Caillard se otočil k němu tváří. Jak se otáčel, dostal od Browna plnou pěstí do brady úder, v němž byla plná síla muže, vážícího přes devadesát kilogramů. Caillard se zhroutil do sněhu. Brown k němu skočil jako tygr, Hornblower rychle za ním.

»Svažte ho do jeho kabátu,« šeptal Hornblower. »Držte mu ruce kolem krku, než ho rozepnu. Počkejte. Tady je jeho šerpa. Nejprve mu s ní zavažte hlavu.«

Šerpa Čestné legie byla ovázána kolem Caillardovy hlavy. Brown překotil svíjející se postavu a opřev se jí kolenem pod zády, svázal Francouzovi ruce vzadu svým šátkem na krk. Hornblowerův kapesník stačil na zápěstí — Brown utáhl uzal. Položili ho tak, že měl hlavu u nohou a zabalili ho do jeho pláště, který svázali jeho řemenem. Bush, ležící na nosítkách v temnu kočáru, slyšel otvírat se dveře. Něco těžkého dopadlo na podlahu.

»Pane Bushi,« řekl Hornblower — to formální »pane« se mu opět vrátilo, jakmile začal akci — »unikneme v loďce.«

»Přeji vám mnoho štěstí, pane,« řekl Bush.

»Půjdeté také s námi. Browne, vezměte ten konec nosítek. Zdvihněte je. Trochu vpravo. Pomalu.«

Bush cítil, jak ho vynášejí ven z kočáru i s nosítky a jak ho nesou sněhem.

»Přitáhněte člun,« velel Hornblower. »Odřízněte provaz. Tak, Bushi, zabalte se do pokrývek. Můj kabát si vezměte také. Budete poslouchat rozkazy, pane Bushi. Chopte se ho z druhé strany, Browne. Posuňte ho na zád' člunu. Položte ho. Sedněte si na levé sedátko, Browne. Chopte se vesel. Správně. Odrážte. Zaveslujte.«

Teprve šest minut uplynulo od chvíle, kdy Hornblower při padl na myšlenku utéci. Nyní byli volní a pluli na tmavé řece, a Caillard ležel svázan do kozelce a s roubíkem v ústech na podlaze kočáru. Maličký okamžik přemýšlel

Hornblower o tom, zadusi-li se Caillard, než ho najdou, a zjistil, že je mu to docela jedno. Bonapartovi osobní pobočníci, zvláště pokud byli také plukovníky četnictva, musili očekávat, že je potká všelicos při vykonávání jejich špinavé práce. Měl zatím jiné věci na starosti.

»Klidně!« zasyčel na Browna. »Ať nás nese proud.«

Noc byla absolutně černá. Hornblower, sedící na prostředním sedátku, stěží viděl povrch vody vedle loďky. Nevěděl ostatně, ani jaká řeka to je. Ale každá řeka teče do moře. Moře! Hornblower se svíjel na sedátku v divoké touze a v živé vzpomínce na mořské větry ve svých nozdřích a s pocitem, že má pod nohama houpající se palubu. Ať již Středozemní moře nebo Atlantik — kdyby měli fantastické štěstí, mohli by se dostat na moře plavbou po řece v této loďce. A moře náleželo Anglii a doneslo by je domů, k životu místo k smrti, k svobodě místo do vězení, k lady Barbaře, k Marii a dítěti. Vítr na ně řval a sypal mu sněh za krk. Prkna dna člunu a sedátek byla sněhem hustě pokryta. Cítil, jak se člun stáčí pod nárazem větru, který nyní dul proti jeho obličejí místo do jeho tváří.

»Otočte ji přídí k větru, Browne,« nařídil, »a pomalu veslujte proti němu.«

Nejjistější způsob, jak dát proudu volnou ruku, bylo pokoušet se o neutralizování následků větru. Vichřice, jako byla tato, mohla by je snadno uvrhnout na břeh nebo je možná i zatlačit proti proudu. V této temnotě nebylo možno zjistit, co se s nimi děje.

»Jste v pořádku, Bushi?« tázal se.

»Ano, pane kapitáne.«

Bush byl nyní slabě viditelný, neboť sněh se již nahromadil na šedivých pokrývkách, do nichž se halil. Hornblower ho zahlédl ve vzdálenosti jednoho yardu od svého sedátka.

»Chtěl byste ulehnout?«

»Nikoli, pane, budu raději sedět.«

Nyní, když pominulo první vzrušení útěku, všiml si Hornblower, že se v studeném větru bez kabátu třese zimou. Chtěl říci Brownovi, že se chopí jednoho vesla, když Bush opět promluvil.

»Promiňte, pane, ale neslyšíte nic?«

Brown přestal veslovat a všichni naslouchali.

»Ne,« řekl Hornblower. »A přece — slyším!«

Pod hlukem větru bylo slyšet vzdálený jednotvárný zvuk.

»Hm,« řekl zaraženě Hornblower.

Hluk zřejmě sílí; nyní náhle jeho škála zesílila a mohli rozeznat zvuk pádící vody. Vedle člunu se v temnotě cosi objevilo; byla to vodou téměř zakrytá skála, viditelná v temnotě díky pěnicí se pění kolem ní. Přišla a zmizela rychlostí blesku, což byl nejjasnější důkaz o velké rychlosti, kterou člun uháněl.

»Proboha!« zvolal Brown na předním sedátku.

Člun se nyní točil, nadskakoval a házel sebou. Všechna voda v řece byla bílá a hřmění proudů je ohlušovalo. Nemohli dělat nic jiného nežli se pevně držet sedátek, když se loďka houpala a poskakovala. Hornblower ze sebe setřásl

ohromnou bezmocnost, která jako by trvala půl hodiny, kdežto ve skutečnosti netrvala déle nežli několik vteřin.

»Dejte mi veslo,« zvolal na Browna. »Odstrkávejte loďku vlevo, já budu odstrkávat vpravo.«

Sáhl do tmy, našel veslo a vzal je Brownovi z ruky. Člun se otáčel, váhal, znovu vyskakoval. Všude kolem nich řvaly proudy. Na pravoboku se zachytil člun na skále; Hornblower shledal, že mu nohy zaplavuje ledová voda, která vnikla do člunu přes bok loďky za ním. Ale již se divoce a zuřivě opíral veslem o skálu a pocítil, že loďka klouže a stáčí se, a opřel se tak, že se člun úplně stočil. V příštím okamžiku byli volní, ale v loďce byla až po sedátka voda. Kolem nich zasyčela ještě jedna skála a potom se hluk slapů pomalu již zmenšoval.

»Krucifix!« zvolal Bush slabým hlasem, divně kontrastujícím s kletbou. »Projeli jsme.«

»Nevíte, je-li v loďce, nějaká nádoba na vylévání vody?« ptal se Hornblower Browna.

»Ano, byla u mých nohou, když jsem přišel do člunu.«

»Najděte ji a vylijte vodu. Dejte mi i druhé veslo.«

Brown se cákal v ledové vodě tak, že jim ho bylo líto, jak hledal plovoucí dřevěnou nádobu.

»Mám ji, pane,« oznamoval. Pak slyšeli pravidelný zvuk vody, vylévané přes palubu, když se pustil do práce.

Nyní, když se přestali zabývat slapy, uvědomili si znovu přítomnost větru. Hornblower otočil příď loďky proti němu a pomalu vesloval. Minulá zkušenost zřejmě nezvratně dokázala, že toto byl nejlepší způsob, jak nechat člun snášet proudem, pryč od pronásledovatelů. Soudíc podle rychlosti, s jakou zůstával za nimi řev proudů, měla tato řeka opravdu velmi silný proud. To se ostatně mohlo očekávat, neboť deště minulých dnů musily naplnit každou řeku až po okraj. Hornblower matně uvažoval, jaká je to asi řeka, tady v srdci Francie. Jediná, s jejíž jménem byl obeznámen a která to snad mohla být, byla Rhóna, ale měl podezření, že Rhóna je asi tak padesát mil dále na východ. Tato řeka patrně vznikala ve vychrtlých Cevennách, jejichž boky minuli na cestě posledních dvou dnů. V tomto případě teče řeka na sever a musí se patrně obracet na západ, aby našla moře — musí to být Loira nebo některý její přítok. A Loira teče do Biskajského zálivu pod Nantes, které musí být vzdáleny při nejmenším čtyři sta mil. Hornblowerova představitelnost si pohrávala s obrazem řeky, dlouhé čtyři sta mil a s možností, že po ní budou plout od pramene k ústí uprostřed zimy. Příšerný zvuk odnikud vrátil ho opět na zem. Když se jej pokoušel identifikovat, zvuk se opakoval hlasitěji a určitěji, a loďka se naklonila a zaváhala. Klouzali po skále, kterou prozřetelnost ponořila do hloubky tak, že se loďka o ni jen otřela kýlem. Docela blízko objevila se jiná skála, pokrytá vařící se pěnou. Minula je od zádi k přídi a zjistil tak něco, co nemohl jiným způsobem ve tmě vypátrat: že v tomto úseku teče řeka na západ, neboť vítr váł od východu a on vesloval proti němu.

»Bude toho ještě víc, pane,« poznamenal Bush. Opět slyšeli rostoucí řeč vody mezi skalami.

»Vezměte si veslo a dávejte pozor na levobok, Browne,« řekl Hornblower.

»Rozkaz, pane. Vodu jsem již vylil téměř všechnu,« hlásil Brown, sahaje pro veslo.

Loďka se znovu naklonila a trochu si zatančila po té bláznivé řece. Hornblower cítil, jak se nejprve příď a pak zád nadzdvihla, když sklouzali po něčem, co vypadalo jako schod ve vodě. Zapotácel se a voda, zbývající na dně, se zavlnila a šplíchla o jeho kotníky. Hluk slapů v temnotě kolem nich byl strašlivý; na obou stranách se vařila voda. Člun se stočil, zakymácel se a zahoupal. Potom cosi neviditelného vlevo uhodilo doprostřed lodi; bylo slyšet, jak se cosi tříští. Brown se marně snažil odrazit. Hornblower se otočil a spojenými silami uvolnili člun. Loďka nadskočila a znovu se zahoupala. Hornblower, hmataje v temnotě po lodním boku zjistil, že lodní stěna je vmáčknuta, ale že jen horní dvě prkna jsou poškozena. Náhoda mohla vést naráz té skály právě tak dobře pod vodní čáru, jako ji vedla nad ni. Nyní se zase zdálo, že uvázl kýl; člun se ošklivě položil na bok, Bush a Hornblower padli na tvář, ale potom se loďka uvolnila a letěla dál po řvoucí vodě. Hluk se utišoval; překonali další proudy.

»Mám zase vylévat?« tázal se Brown.

»Ano. Dejte mi veslo.«

»Světlo na pravoboku, pane kapitáne!« vmísil se do řeči Bush.

Hornblower se ohlédl. Bylo to nepochybně světlo, a těsně za ním bylo jiné a dále ještě jiné, stěží viditelné v padajícím sněhu. Musí to být nějaká vesnice na břehu řeky, nebo město — Nevers, vzdálené podle kočího šest kilometrů od místa, kde se nalodili. Urazili již čtyři míle.

»Ticho teď!« zasyčel Hornblower. »Browne, přestaňte vylévat vodu.«

Nyní, když ho v temnotě vedla tato světla — pevné, trvalé věci v tomto světě nekonečné neurčitosti — bylo až úžasné, jak se znovu cítil pánem svého osudu. Věděl nyní, co bylo po proudu a co bylo proti proudu; obrátil člun, který divoce letěl. Světla rychle utíkala. Sníh ho bodal do tváře — sotva se podobalo pravdě, že by je někdo v městě mohl zpozorovat za takovéto noci. Loďka jistě přijela po řece rychleji nežli lopotící se koně četníků, poslaných sem Caillardem. Nový řev vody dolehl v jeho uši, řev jiného zbarvení než byl zvuk proudů. Otočil se a zahlédl před sebou most, bile se rýsující ve tmě, protože se sníh nakupil na jeho oblouky. Vší silou zavesloval, nejprve jedním a pak oběma vesly, míře do středu jednoho oblouku; cítil, jak se příď ponořuje a zád nadzdvihuje, když se blížili. Voda se valila nad mostem a letěla oblouky měkkým černým spádem. Když se řítily pod mostem, sklonil se Hornblower k veslům, aby dal člunu dostatek možnosti přenést je přes víry, které, jak ho varoval instinkt námořníka, je očekávají pod pilíři. Koruna oblouku mu přičísala vlasy — voda vystoupila tak vysoko. Zvuk ubíhající vody na vteřinu podivně zazněl pod kamennou klenbou a potom byli venku. Hornblower zuřivě pracoval u vesel.

Ještě jedno světlo na břehu a potom byli zase v naprosté temnotě a znovu ztratili orientaci.

»Krucifix!« řekl znovu Bush, tentokrát naprosto slavnostně, když Hornblower přestal veslovat. Vítr se na ně rozeřval, oslepuje je sněhem. Z příde se ozvalo zachechtání.

»V noci, jako je tahle,« řekl Brown, »Bůh pomoz námořníkům!«

»Vylívejte vodu, Browne, a nechte si své žerty na pozdější dobu,« vyštěkl Hornblower. Nicméně se však usmíval i přes slabý otřes, který zažil, když uslyšel, jak někdo z dolní paluby žertuje v přítomnosti svého kapitána a prvního

důstojníka. Jeho směšný zvyk bláznivě se smát v nebezpečí nebo v obtížné situaci měl vždy sklon stát se jeho pánem, a tak se nyní usmíval, zatím co se dřel u vesel a bojoval proti větru. Podle tahu vesel mohl říci, že člun byl silně snášen větrem. Přestal se usmívat teprve tehdy, když si uvědomil, že jsou to sotva dvě hodiny, kdy vyslovil prosbu, aby Bůh pomáhal námořníkům za takové noci, jako je tato. Zdálo se, že již uplynulo aspoň čtrnáct dní od chvíle, kdy vdechoval kožené dusno vnitřku kočáru.

Loďka těžce zaskřípala na písku, uvázla, uvolnila se, znovu narazila a zůstala pevně trčet. Všechno Hornblowerovo odstrkávání vesly nemohlo ji znovu dostat do proudu.

»Nezbývá než ji odstrčit,« řekl Hornblower, pokládaje vesla. Vskočil přes lodní bok do mrazivé vody, klouzaje po kamenech s Brownem vedle sebe. Snadno loďku spojenými silami odstrčili, vydrápali se do ní a Hornblower v rychlosti chytit vesla a vesloval proti větru. Ale za několik vteřin uvázli znovu. To byl začátek strašného údobí. Ve tmě nedovedl Hornblower rozpoznat, zda jejich potíže měly původ v tom, že je vítr snesl na břeh, nebo že se tu řeka rozlévala do velkého ohybu, či zda zabloudili do postranního průplavu, kde bylo málo vody. Ať tomu bylo jakkoliv, musili neustále vylézat a odstrkovat loď. Klouzali a zakopávali o neviditelné kameny, padali až po pás do vody neviditelných tůní, pořežali a poškrábali si ruce v této bláznivé hře na honěnou s neviditelnou řekou. Nyní bylo citelně chladno; boky loďky byly pokryty ledem. Uprostřed zápasu s člunem naplnila Hornblowera úzkost o Bushe, zachumlaného v pokrývkách a kabátě na zádi.

»Jak se vám vede, Bushi?« tázal se.

»Dobře, děkuji, pane,« odpověděl Bush.

»Je vám teplo?«

»Ano, pane. Víte, mohu si nyní smočit jen jednu nohu.«

Patrně se mě snaží ošidit svou veselostí, pomyslně si Hornblower, stojící po kotníky v ubíhající vodě a zaměstnaný zdánlivě nekonečným vlečením loďky neviditelnými mělčinami. Ať už je v pokrývkách nebo není, musí mu být hrozná zima a musí být patrně také provlhlý. Je to rekonvalescent, který by měl ležet v posteli. Bush může zemřít zde venku ještě dnes v noci. Člun se najednou uvolnil a Hornblower náhle klesl zpět až po pás hluboko v mrazivé vodě. Vhoupl se do člunu přes kolébající se bok, zatím co Brown, který byl patrně celý pod vodou, vskočil do něho z druhé strany. Každý z nich popadl veslo ve snaze něco dělat, zatím co jim vítr pronikal až do kostí.

Proud je odnášel. Potom narazili na břeh mezi stromy — byly to vrby, dohadoval se ve tmě Hornblower. Větve, o něž se třeli, zasypaly je sněhem, škrábaly je a bičovaly. Nakonec větve zastavily člun, takže musili hmatat ve tmách, dokud nenašli překážku a nenadzdvihli ji. Když se uvolnili z vrbov, Hornblower téměř usoudil, že by dal přednost skalám, kdyby už mohl volit, a začal se znovu pochechtávat s cvakajícími zuby. Rozumí se, že byli opět velmi brzo mezi skalami; v tomto místě byly patrně nějaké menší slapy, jimiž řeka uháněla mezi skalami a kamennými břehy.

Hornblower si již začínal vytvářet duševní obraz řeky: dlouhé rychlé pruhy se střídaly s úzkými, skalami posetými úseky. Člun, v němž byli, byl asi vystavěn blízko místa, kde ho našli; sloužil tam patrně na převozu a nikdy předtím nebyl asi dál než půl míle od svého kotviště. Hornblower, odstrkávaje člun od skály, usoudil, že je malá pravděpodobnost, že člun ještě někdy uvidí své kotviště.

Pod proudy měli dlouhý pruh volné vody — Hornblower neměl však možnost zjistit, jak je dlouhý. Jejich zrak byl nyní již dosti rychlý, aby poznal sněhem pokrytý břeh, byl-li vzdálen yard nebo i víc. Udržoval loďku na volné vodě. Každý pohled na břeh poskytl jim možnost zjišťovat proud řeky a porovnával jej se směrem větru, takže mohli silněji zavěslovat, aniž se musili obávat, že najedou na břeh, pokud nebyly překážky v hlavním řečišti. Také skorem přestalo sněžit. Hornblower soudil, že ta trocha sněhu, kterou na ně žene vítr, je sváta z větví nebo ze závějí. To je ovšem nezahřálo; každé místečko na lodi bylo zasněženo — prkna na dně byla sněhem kluzká vyjma místa, na nichž spočívaly při veslování podpatky.

Deset minut plavby odnese je aspoň míli po proudu — a jistě ještě dál. Nedovedl odhadnout, jak dlouho už plují, ale byl si jist tím, že v krajině, hustě pokryté sněhem, utekli každému možnému pronásledování o hezký kus. Budou tím bezpečnější, čím delší bude tento úsek řeky, prostý skal.

»Před námi jsou slapy,« hlásil potom Bush.

Hornblower přestal veslovat. Slyšel daleko vpředu povědomý řev vody, valící se přes skály; nynější rychlost plavby byla příliš dobrá, nežli aby vytrvala, a za nedlouho se budou opět točit v proudech, loď bude zase skákat a tančit.

»Připravte se k odstrkávání člunu na levoboku, Browne,« nařídil.

»Rozkaz, pane kapitáne.«

Hornblower seděl na sedátku s připraveným veslem; voda v řece byla hebká a černá. Cítil, jak se loďka stočila.

Vypadalo to, že ji proud snáší k jedné straně, a nechal to tak být. Tam, kde si klestil cestu hlavní vodní proud, byl v slapech patrně nejlepší průchod. Řev proudů byl nyní velmi silný.

»Bože!« zvolal Hornblower v náhlém úleku. Vzpřimil se, aby pohleděl vpřed.

Bylo příliš pozdě, aby se zachránili. Všiml si rozdílu v hluku vodopádů teprve tehdy, když byli již příliš blízko, než aby unikli. Nebyly tu takové slapy jako ty, kterými již projeli, ani snad horší slapy. Přes řeku se tu táhla hrubá hráz — snad přírodní příčná hráz, na níž se zachytávaly kameny, svalené do řečiště, nebo nějaká konstrukce lidských rukou.

Hornblowerův rychlý mozek probral tyto možnosti ještě v té chvíli, kdy se člun řítí do propasti. Po celé šířce valily se vody přes překážku; a v místě, kde byli, dmuly se v širokém víru, hladké na povrchu, a vrhaly se dolů do pěního se chaosu. Člun se stěnavě vyhoupl nad povrch a potom sjel dolů rychlostí blesku. Vysoká stálá vlna, tvořící se dole, byla tak neprostupná jako cihlová zeď, když do ní narazili.

Hornblower poznal, že se dusí pod vodou; zvuk vodopádu ještě zněl v jeho uších, mozek stále ještě pracoval. V naprosté bezmocnosti byl vláčen po skalnatém dnu. Začal ho týrat tlak v plicích. Bylo to umírání — umírání. Nyní opět dýchal — pocítil v krku jediný doušek vzduchu jako oheň a znovu klesal dolů ke skalám na dně. Tlak na prsou byl ještě

horší. Potom další rychlý vdech — dýchat bylo právě tak bolestné jako se dusit. Nahoru a dolů, v uších hřmot a v hlavě kolotoč. Skřípot skal, o které byl vláčen, byl silnější než jakékoli zaburácení hromu, které kdy slyšel. Další doušek vzduchu — připadalo mu, jako kdyby jej byl očekával. Musil se však vzmužit, aby jej vdechl, neboť cítil, že by bylo snadnější tak neudělat, že by bylo lehčí dovolit, aby ho strávilo to utrpení v prsou.

Opět dolů, do řevu a utrpení pod povrchem. Jeho mozek, stále ještě pracující jako blesk, uhádl, co se s ním děje. Byl chycen ve víru pod hrází, byl vrhán proudem na povrch, strháván spodním proudem, vlečen ke dnu a znovu vyplivován nahoru, kde mu byla dopřána vteřina k dýchání, než byl zase nesen kolem dokola. Připravoval se teď, že příště, až bude na povrchu, udělá ne víc než tři tempa na stranu. Zkusil to. Když byl opět vsát dolů, nejen že bolest v prsou byla nepochopitelně větší, ale k této bolesti se družila jiná, které si nyní všiml — bolest jeho prostydlých údů. Musil sebrat všechnu svou rozhodnost, aby se přiměl znovu vdechnout a pokračovat ve svém nedomrlém úsilí dostat se na stranu, když k tomu přišel čas. Znovu dolů; byl připraven umřít, ochotně, radostně umřít, jen aby ta bolest přestala. Do rukou se mu dostal kus prkna s hřebíky, vyčnívajícími na jedné straně. To musí být prkno ze člunu, rozbitého na kousky, prkno, věčně tu kroužící spolu s ním. Potom zaplápolala jeho rozhodnost ještě jednou. Vdechl, jakmile se dostal na povrch, vyrazil ke břehu a čekal v obavě, že bude stažen dolů. Stal se zázrak: měl čas na druhý vdech, pak na třetí. Nyní chtěl zase žít, tak božské bylo to bezbolestné dýchání. Ale byl unaven a ospalý. Vzpřimil se, upadl, když mu voda podrazila nohy, zápolil s ní v divoké panice, lezl mělčinami po nohách a po rukou. Vstal, udělal další dva kroky, než padl tvář do sněhu s nohama stále ještě ponořenýma do běžící a ledové vody.

Probudil ho lidský hlas, zdánlivě řvoucí do jeho uší. Když zdvihl hlavu, uviděl nejasnou černou postavu, řvoucí Brownovým hlasem.

»Ahoj! Kapitáne! Kapitáne!«

»Jsem zde,« zasténal Hornblower. Brown přišel a poklekl vedle něho.

»Díky Bohu,« řekl. Potom povstal a zesílil hlas: »Kapitán je zde, pane Bushi.«

»Sláva!« řekl slabý hlas, vzdálený pět yardů.

Při tomto slově přemohl Hornblower svou protivnou slabost a usedl. Je-li Bush dosud živ, musí se o něj nejprve postarat. Musí být, chudák, nahý a mokrý, je vystaven sněhu v tomto pronikavém větru. Hornblower se potácivě vzpřimil, zavrával, uchopil se Brownovy paže a zůstal stál. Hlava se mu točila.

»Tamhle nahoře je světlo,« řekl chraptivě Brown. »Chtěl jsem tam zrovna jít, kdybyste nebyl odpověděl na mé volání.«

»Světlo?«

Hornblower si zastínil oči a zadíval se na břeh. Bylo to určitě slabé světlo, vzdálené snad asi sto yardů. Jít tam znamenalo vzdát se — to byla první reakce Hornblowerova mozku. Ale zůstat zde znamenalo smrt. I kdyby nějakým zázrakem rozdělali oheň a přežili zde noc, byli by chyceni druhého rána — a Bush by určitě zemřel. Když plánoval útek z kočáru, měli jakousi slabou naději na život — a ta nyní zmizela.

»Doneseme tam pana Bushe,« řekl.

»Rozkaz, kapitáne.«

Ploužili se sněhem k místu, kde ležel Bush.

»Tady nahoře na břehu je dům, Bushi. Doneseme vás tam.«

Hornblower byl udiven svou schopností myslet a mluvit ve chvíli, kdy byl tak sláb; tato schopnost vypadala nepřírozně, smyšleně.

»Ano, pane kapitáne.«

Sehnuli se a nadzdvihli ho. Spojili své ruce pod jeho kolena a zády. Bush se jich chytil rukama kolem krku. Když ho nadzdvihli, stékal z jeho flanelové košile proud vody. Potom ho vlekli, nohy po kolena ve sněhu, vzhůru na břeh k vzdálenému světlu.

Klopýtali o překážky, schované ve sněhu. Klouzali a zakopávali. Potom sklouzli se břehu a všichni upadli. Bush ze sebe vyrazil výkřik utrpení.

»Jste poraněn, pane?« ptal se Brown.

»Narazil jsem si pahýl. Kapitáne, nechte mě zde a jděte do domu pro pomoc.«

Hornblower dovedl ještě myslet. Bez Bushovy přítěže mohli by dojít k domu trochu rychleji. Dovedl si však představit všechny průtahy, které nastanou, až zaklepou na dveře: vysvětlování, které bude musit konat svou pomalou francouzštinou, váhání a promarněný čas, nežli sežene skupinu na odnesení Bushe, který by zatím ležel mokrý a nahý ve sněhu.

Čtvrt hodinka toho ležení by Bushe zabila a je možné, že by musil čekat dvakrát tak dlouho. A potom tu byla ještě možnost, že v domě nebude nikdo, kdo by ho pomohl nést.

»Ne,« řekl Hornblower rozhodně. »Je to jen kousek. Zdvihněte ho, Browne.«

Potáceli se sněhem směrem k světlu. Bush byl těžké břímě — Hornblowerovi se motala hlava únavou a jeho ruce jako kdyby byly vytaženy z kloubů. Ale přece jen ve skořápce únavy bylo vnitřní jádro jeho mozku čilé a aktivní.

»Jak jste se dostali z řeky?« tázal se. Hlas mu zněl ploše a nepřírozně.

»Proud nás hned zanesl na břeh,« vysvětloval Bush, poněkud překvapeně. »Zrovna jsem odhodil pokrývky, když jsem narazil na skálu, a už tu byl vedle mne Brown a vytahoval mě ven.«

»Ach tak,« řekl Hornblower.

Rozmary rozvodněné řeky byly fantastické; všichni tři byli od sebe vzdáleni jediný yard, když spadli do vody, a přece on byl vtažen pod vodu, kdežto ty dva odnesl proud do bezpečí. Nemohli tušit, že svedl zoufalý boj o život, a nikdy se to nedovědí, protože nebude schopen jim to říci. Na okamžik pocíťoval jakousi hořkost proti nim, hořkost, vyplývající z jeho únavy a vyčerpání. Těžce oddychoval a byl by dal nevím co za to, kdyby byl mohl složit své břímě a na chvíli si odpočinout. Ale jeho pýcha to nedovolovala a tak se ploužili dál sněhem, zakopávající o nerovnosti půdy pod

povrchem. Světlo se konečně přiblížilo.

Slyšeli slabé zaštekání psa.

»Zavolejte na ně, Browne,« řekl Hornblower.

»Ahoj!« zařval Brown. »Dům ahoj!«

Hned nato se hlasitě rozštěkali dva psi.

»Ahoj!« řval znovu Brown. Vlekli se dál. V jiné části domu se objevilo nové světlo. Zdálo se, že jsou nyní v nějaké zahradě. Hornblower vnímal, že zachycuje nohama nějaké rostliny pod sněhem a trn růžového keře mu roztrhl nohavici. Psi se zuřivě rozštěkali. Náhle se z temného horního okna ozval hlas.

»Kdo je tam?« ptal se.

Hornblower pátral ve svém unaveném mozku po slovech odpovědi.

»Tři muži,« řekl. »Zranění.«

To bylo nejlepší, co mohl říci.

»Pojďte blíž,« řekl hlas. Potáceli se vpřed, sklouzli po neviditelném svahu a zastavili se ve čtverci světla, vrhaném velkým osvětleným oknem v přízemí. Bush v noční košili odpočíval v náruči svých druhů.

»Kdo jste?«

»Váleční zajatci,« řekl Hornblower.

»Počkejte okamžik, prosím,« řekl hlas zdvořile.

Stáli a třáslí se ve sněhu. Potom se blízko osvětleného okna otevřely dveře. Ukázal se jasný trojúhelník světla a nějaké lidské siluety.

»Vstupte, pánové,« řekl zdvořilý hlas.

KAPITOLA SEDMÁ

Dveře se otevřely do chodby s kamennými dlaždicemi. Uvítal je v ní vysoký hubený muž v modrém kabátě se zářivě bílou vázankou. Po jeho boku stála mladá žena, světlo lampy ukazovalo její nahá ramena. Byli tam ještě tři lidé — komorník a dvě služebné, jak se neurčitě zdálo Hornblowerovi, vstupujícímu do síně pod břemenem Bushovy váhy. Na stole po straně ležely dvě slonovou kostí vykládané pistole, které tam zřejmě položil jejich hostitel, když usoudil, že noční návštěvníci jsou neškodní. Hornblower a Brown se na chvíli zastavili; byli potrhání, rozčuchaní a zasněžení, voda hned začala kapat z jejich prosáklých šatů na podlahu. Mezi nimi byl Bush, jehož jedna noha v šedivé vlněné punčoše vyčnívala zpod ovruby jeho noční flanelové košile. Hornblowera se opět zmocňovala jeho vrozená slabost a musil se silně ovládat, aby se nezačal pošklebovat při myšlence, jak si asi títo lidé vysvětlují příchod mrzáka v noční košili v noci a ve sněhu.

Konečně se jejich hostitel ovládl natolik, aby na něm nebylo již vidět překvapení.

»Pojďte dovnitř,« pobídl je. Položil ruku na dveře vedle sebe a znovu ji stáhl. »Budete potřebovat lepší zahřátí, než jaké bych vám mohl nabídnout v přijímacím pokoji. Felixi, ukažte pánům cestu do kuchyně — doufám, že mě omluvíte, že vás přijmu tam? Tudy, pánové. Někáká židle, Felixi, a pošlete služebné pryč.«

Vešli do velké místnosti s nízkým stropem, s dlaždicemi jako na chodbě. Bylo tam nádherné teplo jako v ráji; v krbu doutnaly zbytky ohně a všude kolem nich se lesklo kuchyňské nářadí. Bez jediného slova hodila žena na oheň čerstvé kusy dříví a začala měchy rozdmýchávat oheň. Hornblower si povšiml lesku jejího hedvábného šatu; její vzhůru sčesané vlasy byly zlaté, téměř rudohnědé.

»Copak to nemůže udělat Felix, milá Marie? Nu tak dobrá. Jak chceš,« řekl hostitel. »Posad'te se, prosím, pánové. Víno, Felixi.«

Posadili Bushe do židle u ohně. Zakymácel se a klesal slabostí, takže ho musili podpírat; jejich hostitel se na něj soucitně podíval.

»Pospěšte si s těmi sklenicemi, Felixi, a potom připravte postele. Sklenku vína, pane? A vy? Dovolte mi.«

Žena, které říkal Marie, vstala a tiše zmizela; oheň vesele plápolal a praskal, Hornblower se však nicméně chvěl ve svých mokrých šatech. Sklenka vína, kterou vypil, mu nepomohla; ruka, již držel Bushovi na rameni, se třásla jako list.

»Budete potřebovat suché šaty,« řekl hostitel. »Dovolíte-li, —«

Byl přerušen návratem komorníka a Marie, kteří měli plné ruce šatů a pokrývek.

»Výborně!« zvolal hostitel. »Felixi, postarejte se o ty pány. Pojď, má drahá.«

Komorník držel nad ohněm hedvábnou noční košili, zatím co Hornblower a Brown svlékli Bushovi mokré šaty a třeli ho ručníkem.

»Už jsem myslel, že se nikdy nezahřeji,« pravil Bush, když jeho hlava vyhlédla límcem noční košile. »A vy, pane? Neměl jste se se mnou zdržovat. Nepřevlekl byste se teď? Já jsem už v pořádku.«

»Nejprve se postaráme o vás,« odpověděl Hornblower. Měl divnou, nepřirozenou radost, mohl-li zanedbávat sebe a starat se o Bushe. »Podívám se na ten váš pahýl.«

Sešitá rána vypadala neobyčejně zdravě. Když Hornblower vzal pahýl do ruky, zjistil, že není zanícen a že z jizev neuniká hnis. Felix našel šátek, kterým Hornblower ránu obvázal, kdežto Brown zabalil poručíka do pokrývek.

»Zdvihněte ho, Browne. Uložíme ho do postele.«

Venku na chodbě zaváhali, kterou cestou se dát. Marie se náhle objevila ve dveřích nalevo.

»Pojďte sem,« řekla; její hlas byl ostrý, hluboký alt. »Ustlala jsem zraněnému zde v přízemí. Myslím, že to bude přehodnějším.«

Jedna služebná — hubená stará žena — právě vyňala z pokrývek zahřívací pánev; druhá vkládala do postele dvě zahřívací láhve. Na Hornblowera udělala dojem Mariina praktická předvídavost. Snažil se s chabým úspěchem vyjádřit

své díky ve francouzštině, zatím co kladli Bushe do postele a dávali na něj pokrývky.

»Božínku, to je báječné, děkuji vám,« řekl Bush.

Opustili ho a nechali svíčku hořet vedle jeho postele. Hornblower nyní velmi spěchal, aby si svlékl mokré šaty před vesele plápolajícím kuchyňským ohněm. Otřel se teplým ručníkem a vklouzl do teplé vlněné košile. Vypil druhou sklenici vína, stojí před plamenem, který mu zahříval nahé nohy. Pocit zimy a únavy z něho spadl, a jejich místo v přirozené reakci zaujala veselost a lehkomyšlnost. Felix se u něho shýbal a podával mu pár kalhot; vklouzl do nich a dovolil, aby mu Felix vstrčil do kalhot cípy košile a zapjal mu knoflíky. Bylo to po prvé od jeho dětství, kdy mu někdo pomáhal do kalhot, ale toho večera se to zdálo docela přirozené. Felix se opět shýbl, aby mu navlekl punčochy a střevíce, potom se vzpřimil, aby mu pomohl při oblékání vesty a kabátu.

»Monsieur le Comte a Madam la Vicomtesse očekávají vás v přijímacím pokoji,« řekl Felix. Bylo podivné, jak Felix bez jediného slova vysvětlení zjistil, že Brown byl na nižším stupni společenského žebříčku. Naznačovaly to i šaty, jež Brownovi přidělil.

»Udělejte si zde pohodlí, Browne,« řekl Hornblower.

»Podle rozkazu, pane kapitáne,« odpověděl Brown, stojí v pozoru s vlasy, které byly stále ještě jedinou vzhůru se pnoucí hmotou — jen Hornblower měl dosud příležitost použít hřebenu.

Hornblower se šel podívat na Bushe, který již spal a slabounce chrápal. Zdálo se, že vyvázl bez pohromy z útrap ve sněhu a ve vodě, jeho železná konstituce si za pětadvacet let služby na moři zvykla na zimu a vodu. Hornblower zhasil svíčku a tiše zavřel dveře. Potom pokynul komorníkovi, aby šel před ním. U dveří přijímacího salonu ptal se Felix Hornblowera na jméno. Když mu je řekl, zaradoval se Hornblower z toho, jaký galimatiáš udělal komorník z jeho jména — Felix tím nějak zlidštl.

Hostitel a hostitelka seděli každý po jedné straně krbu na druhém konci pokoje. Hostitel vstal, aby ho uvítal.

»Promiňte, ale neslyšel jsem dobře jméno, které oznámil můj majordom.«

»Horatio Hornblower, kapitán Sutherlandu, lodi Jeho britského Veličenstva,« představil se Hornblower.

»Jsem velmi potěšen, že vás poznávám, kapitáne,« řekl hrabě, překonávaje nesnáz s výslovností jména s obratností, jež se mohla očekávat od představitele starého režimu. »Jsem Lucien Antoine de Ladon, hrabě z Gracay.«

Oba muži se uklonili.

»Smím vám představit svou snachu? Madam la Vicomtesse de Gracay.«

»Jsem vás sluha, madam,« řekl Hornblower, znovu se ukláněje. Potom mu náhle připadlo, že je neohrabaný klacek, jelikož nutnost rychle se vyjádřit přinesla mu na rty jen anglickou formuli, která se Francouzům nebude zdát zdivotvářila. Rychle prohrábl mozek, aby našel francouzský výraz, a skončil zahanbeným mumláním slova: »Enchanté.«

Hraběnka měla černé oči, jež byly v nejostřejším kontrastu s jejími téměř rudohnědými vlasy. Byla silná — skorem by se mohlo říci zavalitá postava, a bylo jí tak ke třicítce. Byla oblečena v černé hedvábné šaty, její bílá pevná ramena byla nahá. Když se mu ukláněla, podívala se na něj docela přátelsky.

»A jak se jmenuje zraněný důstojník, jehož máme čest hostit?« tázala se. I Hornblowerově sluchu, nenavyklému francouzštině, se zdálo, že její výslovnost je jiná než výslovnost hraběte.

»Bush,« odpověděl Hornblower, jenž jen s námahou pochytil význam otázky. »Je to první důstojník na mé lodi. V kuchyni jsem nechal svého sluhu Browna.«

»Felix se postará o jeho pohodlí,« vložil se do řeči hrabě. »A co vy, kapitáne? Chcete něco jíst? Nebo snad sklenici vína?«

»Nechci nic, děkuji vám,« odpověděl Hornblower. Neměl ani hlad, ani žízeň, ačkoliv nejedl od poledne. Události byly příliš potřeštěné.

»Nechcete nic, po všech těch útrapách cesty?« Nemohlo být delikátnější nárážky na to, že Hornblower před krátkou chvílí přišel sem ve sněhu, promočen a zničen. »Nic, děkuji,« opakoval Hornblower. »Nesednete si, kapitáne?« ptala se hraběnka. »Doufám, že mi prominete,« řekl hrabě, »budu-li i nadále mluvit francouzsky. Je tomu již deset let, kdy jsem měl poslední příležitost mluvit anglicky, a i tehdy jsem mluvil špatně. Má snacha nemluví anglicky vůbec.«

»Bush,« řekla hraběnka. »Brown. Dovedu vyslovit ta jména. Ale vaše jméno, kapitáne, je těžké. Ornblo — nedovedu to vyslovit.«

»Bush! Ornblo!« zvolal hrabě, jako by si na něco vzpomněl. »Myslím, kapitáne, že víte, co o vás nedávno psaly francouzské noviny?«

»Nevím,« odpověděl Hornblower. »Ale velmi rád bych to věděl.«

»Promiňte tedy —«

Hrabě vzal svíčku a zmizel v jedné dveřích. Vrátil se tak rychle, že Hornblower ani neměl možnost cítit se stísněn v tichu, jež následovalo.

»Zde je několik výtisků Moniteura,« řekl hrabě. »Musím se již předem omluvit, kapitáne, za tvrzení, která v nich jsou.« Podal noviny Hornblowerovi a ukázal mu na některé jejich sloupce. První zpráva krátce oznamovala, že z depeše semaforem, která přišla z Perpignanu, dověděl se ministerstvo námořnictví, že u Rosas byla zajata anglická řadová loď. Druhá zpráva přinesla podrobnosti. Oznamovala v triumfálních detailech, že stodělovou loď Sutherland, jež se ve Středozemním moři dopouštěla pirátských činů, potkal její zasloužený osud v utkání s toulonskou flotilou, vedenou admirálem Cosmoa. Byla znenadání přepadena a přemožena a »zbaběle sňala vlajku perfidního Albionu, pod níž se dopustila tolika odporných zločinů«. Francouzská veřejnost byla ujišťována, že její odpor byl jen velmi chabý, a říkalo se jí, že v dělostřelbě ztratila jen jediná francouzská loď svůj stěžeň. Bitva se odehrála před zraky tisíců Španělských diváků, a bude zdravou lekcí těm několika málo Španělům, kteří oklamáni anglickými lžemi nebo svedeni anglickým zlatem, stále ještě projevují známky toho, že chtějí odporovat svému zákonitému vladaři králi Josefovi.

Jiný článek hlásil, že bezectný kapitán Hornblower a jeho stejně zločinný poručík Bush se vzdali s lodí Sutherland. Bush byl jedním z mála zraněných v boji. Všichni mírumilovní francouzští občané, kteří trpěli v důsledku jejich lupičství, mohou být ujištěni, že se válečný soud bude hned zabývat zločiny, které ti dva spáchali. Příliš dlouho posílalo moderní Kartágo své milce, aby beztržně prováděli své ničemné plány! Jejich vina bude brzo prokázána světu, jenž jistě začne rychle rozeznávat mezi pravdou a ničemnými lžemi, které neustále chrtila otrávená pera, placená Canningsem. Avšak jiný článek prohlašoval, že pro velké vítězství admirála Cosmoa nad lodí Sutherland v Rosas přestala činnost anglických válečných lodí u španělského pobřeží a že britská armáda pod velením Wellingtonovým, která se tak neobratně vystavila síle francouzských armád, vážně trpí nedostatkem zásob. Perfidní Albion ztratil jednoho svého ničemného spoluviníka v osobě hnusného Hornblowera a nyní ztratí jiného, neboť Wellington se nutně musí vzdát. Hornblower četl noviny s bezmocným vztekem. Vskutku, »stodělová loď!« A Sutherland mělo jen sedmdesát čtyři a byla nejmenší svého druhu v celém loďstvu. »Odpor byl jen velmi chabý — jen jeden stěžen ztracen!« Jeho loď Sutherland rozbila přece tři větší lodi na pouhé vraky a poškodila čtvrtou, nežli se vzdala. »Jeden z mála zraněných v boji!« Dvě třetiny posádky lodi Sutherland přišly o život nebo o ruce či nohy — a svými vlastníma očima viděl krev, řinoucí se z francouzské vlajkové lodi. »Činnost anglických válečných lodí ustala.« Nebyla tam ani zmínka, že čtrnáct dní po zajetí lodi Sutherland byla celá francouzská eskadra zničena za nočního útoku v zálivu Rosas.

Jeho čest byla napadena; lži o okolnostech boje byly dobře vymyšleny — i ten slabý náznak o jediném ztraceném stěžni měl v sobě veškerý vzhled pravděpodobnosti. Evropa docela snadno uvěří, že je právě tak sketa jako pirát, a on neměl nejmenší možnosti popřít to, co bylo řečeno. I v Anglii se takovým zprávám jistě aspoň trochu věří — většina zpráv Moniteuru, zvláště pak námořní bulletiny, byly přetiskovány v anglických novinách. Lady Barbara, Marie, jeho přátelé kapitáni — ti všichni asi v této chvíli uvažují, jak dalece se má věřit tvrzením Moniteuru. Ať je svět jakkoli zvyklý Bonapartovým přeháněním, lze jen těžko očekávat, že si lidé v tomto případě uvědomí, jak všechno, vyjma holý fakt vzdání boje, je naprosto nepravdivé. Jeho ruce se trochu třásly hněvem a uvědomoval si, jak zrudl, když vzhlédl, aby se podíval na své společníky. Těžko se mu hledaly francouzské výrazy, když tak zuřil.

»Jsou to lháři!« vzkřikl konečně. »Hanobí mě!«

»Hanobí každého.« řekl klidně hrabě.

»Ale tohle — tohle —« běsnil Hornblower a potom se vzdal námahy vyslovit své myšlenky francouzsky. Vzpomněl si, jak si již za svého zajetí v Rosas uvědomoval, že Bonaparte dá uveřejnit triumfální zprávy o vzdání lodi Sutherland. Byla to jen slabost, že se nyní takto rozzuřil, když se s nimi setkal.

»Prominete mi,« řekl hrabě, »změním-li předmět hovoru a položím-li vám několik osobních otázek?«

»Zajisté.«

»Předpokládám, že jste unikl eskortě, dopravující vás do Paříže?«

»Ano,« přiznal se Hornblower.

»Kde jste unikl?«

Hornblower se snažil vysvětlit, že to bylo v místě, kde postranní cesta vede ke kraji řeky, šest kilometrů od konce města Nevers. Zdráhavě líčil, jak se mu podařilo uniknout, jak byl umlčen plukovník Caillard a jak se potom plavili potmě po divoké řece.«

»Musilo to být kolem šesté hodiny, že?« ptal se hrabě.

»Ano.«

»Nyní je teprve půlnoc a vy jste urazili dvacet kilometrů. Není ani nejmenší možnosti, že by vás vaše eskorta hledala po nějakou dobu zde. To jsem chtěl vědět. Můžete dnes spát klidně, kapitáne.«

Hornblower si najednou uvědomil, že vzal za prokázáno, že bude spát klidně, aspoň pokud šlo o okamžité dopadení.

Atmosféra domu byla příliš přátelská, nežli aby cítil jinak. Nyní se dostavila reakce a začal projevovat pochybnosti.

»Řeknete — řeknete policii, že jsme zde?« tázal se. Bylo po čertech těžké vyjádřit tento druh věci v cizím jazyku, aniž se člověk dopustil urážky.

»Naopak,« odpověděl hrabě. »Řeknu jí, kdyby se po vás ptala, že zde nejste. Doufám, kapitáne, že se zde budete cítit jako mezi přáteli a že zůstanete tak dlouho, jak vám to bude příhodné.«

»Děkuji vám, pane. Srdečně vám děkuji,« zakoktal Hornblower.

»Ještě bych dodal,« pokračoval hrabě, »že okolnosti — je to příliš dlouhá historie, než abych ji teď povídal — téměř zaručují, že se úřady spokojí s mým tvrzením, že o vašem pobytu nic nevím. A to ani nemluví o skutečnosti, že mám tu čest být starostou této obce a že tak představuji vládu.«

Hornblower si všiml pokrouceného úsměvu, když hrabě pronášel slovo »čest«, a snažil se vykoktat vhodnou odpověď, již hrabě zdvořile naslouchal. Nyní, když na to Hornblower myslel, bylo úžasné, že ho náhoda vedla do domu, kde byl vítán a chráněn, kde se může cítit v bezpečí před pronásledováním a pokojně spát. Myšlenka na spánek způsobila, že si uvědomil, jak je zoufale unaven i při svém vzrušení. Klidný obličej hraběte a přátelská tvář jeho snachy nikterak nenaznačovaly, jsou-li unaveni či nikoli. Na chvíli bojoval Hornblower s problémem, který se vždy vyskytuje prvního večera při pobytu člověka v cizím domě — má-li totiž host navrhnout, že půjde spát, či má-li čekat na pokyn hostitelův. Učinil rozhodnutí a vstal.

»Jste unaven,« řekla hraběnka. Byla to první slova, jež promluvila po delší době.

»Ano,« odvětil Hornblower.

»Ukáži vám váš pokoj, pane. Mám zavolat na vašeho sluhu? Ne?« řekl hrabě.

Venku v síni, když se Hornblower klaněl na rozloučenou, ukázal hrabě na dvě pistole, stále ještě ležící na stole.

»Snad si je budete chtít vzít s sebou do pokoje?« tázal se zdvořile. »Možná, že se budete cítit bezpečněji?«

Hornblower byl v pokušení, ale nakonec nabídku odmítl. Dvě pistole by nestačily zachránit ho před Bonapartovou policií, kdyby pro něj přišla.

»Jak chcete,« řekl hrabě a šel napřed se svíčkou v ruce. »Nabil jsem je při vašem příchodu, protože byla možnost, že jste oddílem dezertérů — mladých mužů, unikajících odvodům tím, že se schovávají v lesích a v horách. Jejich počet značně vzrostl, jelikož se po posledním dekretu dá očekávat nový odvod. Ale rychle jsem si uvědomil, že banda, zamýšlející něco nekalého, neohlásila by svou blízkost křikem. Tady je váš pokoj, pane. Doufám, že v něm najdete vše, čeho potřebujete. Šaty, jež máte na sobě, padnou vám tak slušně, že si je snad vezmete i zítra? Nyní vám přeji dobrou noc. Doufám, že budete dobře spát.«

Postel byla rozkošně teplá, když do ní Hornblower vklouzl a zatáhl záclony u lůžka. Jeho myšlenky byly příjemně promíchány; znepokojivé vzpomínky na hrozný let malé loďky po dlouhém černém vodním svahu vodopádu a na jeho mučivý zápas o život ve vodě ustupovaly duševním obrazům dlouhého, pohyblivého obličeje hraběte a Caillarda, svázaného v kabátu a pohozeného na podlaze vozu. Nespál dobře, ale sotva by se dalo říci, že spal špatně.

KAPITOLA OSMÁ

Druhého rána vešel Felix do pokoje s podnosem se snídaní a rozhrnul záclony u postele, z níž se na něj udiveně díval Hornblower. Za Felixem přišel Brown. Zatím co komorník rozkládal snídaní na stolku u postele, věnoval se Brown úkolu složit dohromady šaty, které včera večer Hornblower pohodil. Brown se snažil pracovat s nenápadnou zdvořilostí gentlemanova služebníka. Hornblower vděčně srkal kouřící se kávu a zakousl se do chleba. Brown si vzpomněl na jinou povinnost a běžel rozhrnout záclony na oknech.

»Vichřice už skorem ustala, pane,« hlásil. »Myslím, že se teď vítr stáčí k jihu a že budeme mít oblevu.«

Hlubokými okny ložnice viděl Hornblower z postele širokou, oslnivě bílou krajinu, přikře se svažující k řece, jež byla naopak černá a vypadala jako černá čára tužkou na bílém papíře. Stromy, jimž vichřice orvala větve, stály nepohnutě ve sněhu; tam dole u řeky byly koruny vrb ještě bílé, a některé z vrb stály ve vodě s bílou pěnou u kořenů. Hornblowerovi se zdálo, že slyší šum vody, a byl si jist, že slyší také pravidelné hučení vodopádů, jejichž řítící se vody bylo možno zahlédnout přes rameno břehu. Daleko za řekou viděl sněhem pokryté střechy několika domečků.

»Byl jsem už u pana Bushe, pane,« hlásil Brown. Hornblower pocítil osten výčitky, že se příliš zajímal o krajinu, nežli aby věnoval myšlenku svému poručíkovi. »Je mu docela dobře a uctivě vás zdraví, pane. Pomohu mu oholit se, jakmile se postarám o vás, pane.«

»Ano,« řekl Hornblower.

Pocíťoval rozkošnou únavu. Chtěl být pohodlný a líný. Přítomnost byla chvílí přechodu mezi útrapami a nebezpečími včerejška a mezi neznámou aktivitou dneška. Chtěl, aby se ta chvíle prodlužovala, a do nekonečna prodlužovala. Chtěl, aby čas zůstal stát, aby pronásledovatelé, hledající ho na druhé straně Nevers, byli zakletí a zkameněli, zatím co by on zde ležel v bezpečí a bez odpovědi. I káva, kterou pil, přispívala k jeho spokojenosti, neboť tišila žízeň, aniž ho povzbuzovala k činnosti. Aniž to zpozoroval, upadl do příjemného, neurčitěho denního snu; bylo odporné od Browna, že ho opět probudil do skutečnosti uctivým zašoupáním nohama.

»Tak ano,« vzdychl Hornblower, poddávaje se osudu.

Odkopl pokrývky a vstal. Obenkl ho tvrdý svět skutečností a jeho sny zmizely jako barevné páry tropického východu slunce. Když se holil a myl ve směšně malém umyvadle v rohu pokoje, ponuře uvažoval o vyhlídce, že bude muset vést se svými hostiteli dlouhý francouzský hovor. Reptal, jaká to bude námaha, a záviděl Bushovi to, že není naprosto schopen hovořit jinak než anglicky. Jeho svěhlavé myslí připadalo, že musit se dnes takto namáhat je právě tak zlé jako skutečnost, že na něj čeká smrt, budou-li opět chyceni. Nevnímavě naslouchal Bushovu povídání, když ho navštívil, a neudělal ani nejmenší, aby uspokojil jeho zvědavost, co se týče domu, v němž našli útulek, a úmyslu jejich hostitele. Jeho nálada se nezlepšila ani pohrdáním sebou samým za to, že si tak vylévá vztek na svého poručíka, který se ničím neprovinil. Odešel od Bushe, jak to jen slušnost dovoľovala, a vydal se za svými hostiteli do přijímacího pokoje. Seděla tam jen hraběnka a uvítala ho úsměvem.

»Pan de Gracay pracuje ve své studovně,« vysvětlila. »Musíte se spokojit tím, že vás dopoledne budu bavit já.«

Hornblowera namáhalo říci francouzsky jen něco samozřejmého, avšak dostal ze sebe vhodnou odpověď, již dáma přijala s úsměvem. Rozhovor však nepokračoval nijak hladce, neboť Hornblower musil napřed pracně sestavovat věty a vyhýbat se snadnému sklouznutí do španělštiny, což se mu stávalo po každé, když začal myslet v cizím jazyku.

Nicméně ukázaly Hornblowerovi úvodní věty, týkající se bouře ve včerejší noci, sněhu na polích a povodně, zajímavou skutečnost — že totiž řeka, jejíž řev sem slyšeli, byla Loira, vzdálená odtud k svému ústí v Biskajském zálivu nějakých čtyři sta mil nebo i víc. Několik mil proti proudu leželo město Nevers; kousek dolů po proudu spojoval se s Loirou její velký přítok Allier. V tomto směru byl na řece stěží nějaký dům a ani jediná vesnice po délce plných dvaceti mil až k Pouilly, z jejichž vinic pocházelo víno, které pili včera večer.

»Řeka je tak široká jen v zimě,« řekla hraběnka. »V létě je z ní téměř jen stružka. Jsou místa, kde se dá po ní přejít z jednoho břehu na druhý. Potom je modrá a její břehy jsou zlaté, nyní je však černá a ohavná.«

»Ano,« řekl Hornblower.

Podivně ho zasvrbělo na lýtkách a stehnech, když mu tato slova připomněla zkušenost včerejší noci: přemet přes vodopád a divoký boj s vodou. On, Bush a Brown mohli být nyní docela snadno prosáklými mrtvolami, houpajícími se mezi skalisky na dně řeky do té doby, než by je hnilobný proces vynesl na povrch.

»Nepoděkoval jsem ani vám, ani panu de Gracay za vaši pohostinnost,« řekl, pečlivě vybíraje slova. »Od pana hraběte je to velmi laskavé.«

»Laskavé? Je to nejhodnější člověk na světě. Nedovedu vám povědět, jak je dobrý.«

Nedalo se pochybovat o upřímnosti hraběcí snachy a jejích slov; její široká veselá ústa se rozdvíjila a temné oči zazářily.

»Opravdu?« řekl Hornblower — slovo »vraiment« sklouzlo mu přirozeně se rtů teď, když hovor trochu oživil.
»Ano. Je dokonce dobrý. Je něžný a laskavý, a to povahou a nikoli následkem svých zkušeností. Mně nikdy neřekl ani slovo, nikdy ani jediné slovo o zklamání, které jsem mu způsobila.«

»Vy, madam?«

»Ano. Což to není zřejmé? Nejsem velká dáma — Marcel si mě neměl brát. Můj otec je sedlák z Normandie, má sice vlastní půdu, ale je to přece jen sedlák. Naproti tomu Ladonové, hrabata z Gracay, mají rodokmen, sahající až k Ludvíku Svatému nebo ještě dál. Marcel mi řekl, jak byl jeho otec zklaman naší svatbou, ale jinak bych se to byla nedověděla, ani slovem, ani činem jeho otce. Marcel byl tehdy nejstarší syn, neboť Antoine byl zabit u Slavkova. A Marcel je také mrtev — byl zraněn u Asper — a já nemám syna, nemám dítě, avšak hrabě mi to nikdy, nikdy nevyčítal.«

Hornblower se snažil vykouzlit nějaký soucitný zvuk.

»A Louis-Marie je také mrtev. Zemřel na zimnici ve Španělsku. Byl to jeho třetí syn a pan de Gracay je poslední z Ladonů. Myslila jsem, že mu to zlomí srdce, ale nikdy neřekl jediné hořké slovo.«

»Všichni tři synové jsou mrtvi?« tázal se Hornblower.

»Ano, jak jsem vám řekla. Pan de Gracay byl emigrant — po revoluci žil ve vašem Londýně se svými dětmi. A potom synové vyrůstali a slyšeli o císařově slávě — byl tehdy prvním konsulem — a všichni chtěli být účastní slávy Francie. Aby jim vyhověl, použil hrabě výhod amnestie a vrátil se sem — toto je všechno, co mu revoluce ponechala z jeho statků. Nikdy nejel do Paříže. Co by on měl co dělat s císařem? Ale dovolil svým synům, aby vstoupili do armády, a nyní jsou všichni mrtvi, Antoine, Marcel a Louis-Marie. Marcel si mě vzal, když jeho pluk tábořil v naší vesnici, ale ti druzí se neoženili. Louis-Marie byl teprve osmnáctiletý, když zemřel.«

»Strašné!« zvolal Hornblower.

Banální slovo nevystihovalo pathetičnost historie, ale bylo jediné, na něž si vzpomněl. Chápal nyní výrok hraběte z včerejší noci o tom, že úřady rády přijmou jeho pouhé prohlášení o tom, že neviděl uprchlé zajatce. Vznešený pán, jehož tři synové zahynuli v císařských službách, nebude nikdy podezírán z ukrývání uprchlíků.

»Rozumějte mi,« pokračovala hraběnka. »Uvítal vás zde nikoli snad proto, že by nenáviděl císaře, ale protože je dobrý a protože jste potřebovali pomoci. Nikdy jsem neviděla, že by někomu pomoc odepřel. Och, je to těžké vysvětlit, ale myslím, že chápete.«

»Chápu,« řekl tiše Hornblower.

Hraběnka mu začala být sympatická. Byla nešťastná a osamělá a zřejmě tvrdá, neboť tak ji udělalo její selské vychování, a přece jen bylo její první myšlenkou upozornit cizince na dobrotu a ctnosti jejího tchána. Vypadala velmi příjemně se svými téměř rudými vlasy a hnědýma očima; její bílá pleť jen zvyšovala její pěkný vzhled. Pouze slabá nepravidelnost rysů a široká ústa zaviňovaly, že nebyla oslňující kráskou. Nebylo divu, že se mladý subalterní důstojník husarů — Hornblower vzal za prokázáno, že mrtvý vicomte de Gracay byl u husarů — zamiloval v nudných dnech svého výcviku a že trval na svatbě přes otcův odpor. Hornblowera napadlo, že by nebylo těžké, aby se do ní zamiloval sám, kdyby už byl takový blázen, aby dopustil takovou věc tehdy, když byl v rukou hraběte.

»A vy?« tázala se hraběnka. »Máte ženu v Anglii? Děti?«

»Mám ženu,« svěřoval se Hornblower.

I bez nevýhody cizího jazyka bylo těžké popsat cizímu člověku Marii; řekl, že je malé postavy a bruneta, a neřekl nic víc. Její červené ruce a zavalitá postava, její oddanost k němu, která byla vtíravá, když ne rozčilující — ne, nemohl se odvážit podrobně ji popisovat, nechtěl-li prozradit, že ji nemiluje. Až dosud tak neudělal.

»Tak tedy děti nemáte?« ptala se znovu hraběnka.

»Teď ne,« odpověděl Hornblower.

Bylo to utrpení. Vyprávěl, jak malý Horatio a malá Marie zemřeli na neštovice v Soutsea, a potom, těžce polknuv, prozradil, že se má v lednu příštího roku narodit jiné dítě.

»Doufejme, že budete v té době už doma u své ženy,« řekla hraběnka. »Dnes budete moci probrat s mým tchánem plány svého útěku.«

Jako kdyby ho přičarovala tato nová zmínka o něm, vešel hrabě do pokoje, sotvaže hraběnka domluvila.

»Promiňte, že vás vyrušuji,« omlouval se, odpovídaje poklonou Hornblowerovi, »ale právě jsem zahlédl z okna své studovny četníka, který se blíží k našemu domu. Přijíždí od skupiny četníků, jež jede po břehu řeky. Bylo by vám velmi nepříjemné, kapitáne, kdybych vás požádal, abyste se na chvíli odebral do pokoje pana Bushe? Pošlu tam také vašeho sluhu a pak snad budete tak laskav a zamknete dveře. Pohovořím si s četníkem sám. Doufám, že budete uzavření jenom několik minut.«

Četník! Hornblower byl venku z pokoje a mířil k Bushovým dveřím ještě předtím, než byla u konce tato dlouhá řeč, zatím co ho tam pan de Gracay doprovázel jako vždy klidný, zdvořilý a mluvící nevzrušeným hlasem. Při Hornblowerově vstupu seděl Bush v posteli, avšak to, co začal říkat, bylo zaraženo rozhodným Hornblowerovým gestem, žádajícím o ticho. Za chvíli zaklepal na dveře Brown a byl vpuštěn, načež Hornblower znovu za ním pečlivě zamkl dveře.

»Co je, pane?« zašeptal Bush. Hornblower rovněž zašeptal vysvětlení, stoje tiše s rukou na klíče dveří a shýbaje se, aby lépe slyšel.

Slyšel zaklepání na vnější dveře a řinčení řetězců, když je Felix otvíral. Horečně se snažil zaslechnout následující rozhovor, ale nerozuměl mu. Četník však hovořil uctivě a Felix hladkým, lhostejným hlasem dokonalého komorníka. Slyšel klapot bot a řinčení ostruh, když četník vešel do síně, a potom všechny zvuky odumřely, když se zavřely dveře. Jak takto čekali, připadaly mu minuty jako hodiny. Uvědomuje si svou nervozitu, přiměl se k tomu, že se otočil a usmál na své druhy, sedící s napjatými ušima a velmi rozčileně poslouchající.

Čekání bylo příliš dlouhé, než aby vydrželi v napětí; brzo se uklidnili a usmívali se jeden na druhého, ne už tak ponuře

jako z počátku Hornblower. Potom upoutal opět jejich pozornost nový hluk z chodby. Napjatě naslouchali pronikajícím sem hlasům. A pak uslyšeli bouchnout vnější dveře a hlasy ustaly. A zase dlouho trvalo, než se stalo něco dalšího — pět minut, deset minut. Pak je vylekalo zaklepání na dveře, jako by to byl výstřel z pistole.

»Smím vstoupit, kapitáne?« tázal se hlas hraběte.

Hornblower rychle otevřel dveře a vpustil hraběte dovnitř. Potom musil stát a čekat s napjatou trpělivostí, neobratně překládaje omluvy hraběte za to, že vnikl do Bushovy ložnice, a jeho zdvořilé dotazy na poručíkovo zdraví a spánek.

»Prosím vás, pane, řekněte mu, že jsem spal dobře,« žádal Bush.

»Jsem rád, že to slyším,« pravil hrabě. »Nyní, pokud jde o toho četníka —«

Hornblower mu přinesl židli. Nechtěl dovolit, aby netrpělivost přemohla jeho dobré mravy.

»Děkuji vám, kapitáne, děkuji. Opravdu vás nebudu obtěžovat, když zde chvíli zůstanu? Četník mi přišel říci —«

Vyprávění se prodlužovalo nutností překládat je Bushovi a Brownovi. Četník byl z neverské posádky; krátce před půlnocí vyhnal rozzuřený plukovník Caillard každého schopného muže na honbu za uprchlíky. Ve tmě toho mnoho nepořídili, ale s příchodem jitra začal Caillard se systematickým prohledáváním obou břehů řeky. Hledal stopy zajatců a vyptával se v každém domě a v každé chatrči na březích. Četníková návštěva byla částí této akce — přišel se ptát, zda nebyli spatřeni uprchlí Angličané, a varovat, že mohou být někde poblíže. Byl naprosto spokojen ujištěním hraběte v této věci. Po pravdě řečeno, četník nečekal, že najde Angličany živé. Pátrání už objevilo pokrývku, jednu z těch, které měl raněný Angličan. Ležela na břehu dole u Bec d'Allier, což se zdálo s jistotou ukazovat na to, že se jejich člun převrátil. V takovém případě vzhledem k rozvodněné řece nebylo pochybnosti, že se utopili. V několika příštích dnech najdou se někde na řece jejich mrtvoly. Četník se domníval, že se člun musil převrátit někde v prvních slapech, s nimiž se setkali, ještě než urazili na divoké řece první míli.

»Doufám, kapitáne, že se mnou budete souhlasit v názoru, že tato informace je velmi uspokojivá,« dodal hrabě.

»Uspokojivá?« zvolal Hornblower. »Co může být lepší?«

Budou-li je Francouzi pokládat za mrtvé, pak bude konec stíhání. Obrátil se a vysvětlil situaci anglicky svým druhům, kteří se snažili kýváním a úsměvy projevit hraběti svou radost.

»Možná, že Bonaparte v Paříži nebude jen tak spokojen takovým zakončením,« řekl hrabě. »Jsem si dosud jist, že nebude a že nařídí další pátrání. Ale to nám nebude vadit.«

»Děkuji vám, pane,« řekl Hornblower. Hrabě učinil jen zlehčující posunek.

»Zbývá pouze,« řekl, »rozhodnout se, co byste vy, pánové, mysleli, že by bylo pro budoucnost nejlepší. Bylo by ode mne příliš smělé, kdybych připomněl, že by nebylo radno pokračovat v cestě, dokud není poručík Bush zdrav?«

»Co říká, pane?« ptal se Bush — zmínka o jeho jménu stáhla všechny zraky k němu. Hornblower vysvětloval.

»Řekněte Jeho Jasnosti,« žádal Bush, »že si v mžiku mohu udělat dřevěnou nohu a že ode dneska za týden budu chodit právě tak dobře jako on!«

»Výborně!« řekl hrabě, když mu to bylo přeloženo. »A přece nevidím, že by zhotovení dřevěné nohy mohlo valně pomoci při řešení našeho problému. Můžete si dát narůst vousy, pánové, nebo se přestrojit. Myslil jsem na to, že kdybyste se vydávali za německé důstojníky v císařských službách, mohli byste na své další cestě najít v tom omluvu pro svou neznalost francouzštiny. Ale chybějící noha se nedá přestrojit; po mnoho příštích měsíců vyvolá příchod beznohého cizince v myslích zvědavých policejních úředníků vzpomínku na zajatého anglického důstojníka, který uprchl a o němž je domněnka, že se utopil.«

»Ano,« souhlasil Hornblower. »Pokud se nám ovšem nepodaří vyhnout se styku s policií.«

»To je zcela nemožné,« namítl rozhodně hrabě. »Ve francouzském císařství jsou policisté všude. Na cestu potřebujete určité koně a pravděpodobně i povozy. Budete-li cestovat koňmo a povozem, jistě si vás povšimne policie. Nikdo nemůže cestovat deset mil po silnici, aniž se musí prokazovat cestovním pasem.«

Hrabě si v rozpacích hladil bradu; hluboké vrásky u koutků jeho pohyblivých úst byly zřetelnější nežli kdy jindy.

»Chyba je,« řekl Hornblower, »že náš člun včera v noci ztroskotal. Na řece mohli bychom se snad —«

Myšlenka se objevila v jeho mozku už pevně zformovaná. Podíval se na hraběte. Byl si znovu vědom podivného spříznění mezi sebou a hrabětem. Ve stejné době rodila se v mysli hraběte stejná myšlenka — nebylo to po prvé, kdy si povšiml podobného úkazu.

»Ovšem!« řekl hrabě. »Řeka! Jak jsem jen na to mohl zapomenout! Až do Orleansu je řeka nesplavná. Vzhledem k zimním záplavám jsou břehy skorem pusté vyjma měst, jichž je málo, a ta byste mohli minout v noci, kdyby bylo potřeba, jako jste to udělali v Neversu.«

»Nesplavná, pane hrabě?«

»Není na ní obchodní dopravy. Sem a tam jsou rybářské čluny a několik jiných člunů bagruje písek z řeky. To je všechno. Od Orleansu k Nantes se snažil Napoleon řeku usplav-nit pro bárky, ale slyšel jsem, že neměl valný úspěch. A nad Braire se děje všechna doprava po bočních průplavech a řeka je prázdná.«

»Ale mohli bychom se po ní pustit, či ne?« trval na svém Hornblower.

»Ovšem,« řekl zadumaně hrabě. »Mohli byste tak udělat v létě v malém člunu. Je na ní několik nesnadných míst, ale žádné není nebezpečné.«

»V létě!« zvolal Hornblower.

»Ovšem. Musíte čekat, až se uzdraví tady pan poručík, a potom si musíte vystavět člun. Doufám, že vy námořníci dovedete postavit člun? Nemůžete očekávat, že vyrazíte brzo. V lednu řeka obvykle zamrzá, v únoru přicházejí povodně, které trvají až do března. V té době se nedá po řece jezdit — bylo by vám ostatně příliš zima a příliš vlhko. Zdá se zcela nezbytné, abyste mi poskytli radost ze své společnosti až do dubna, kapitáne.«

To bylo něco zcela nečekaného, tato vyhlídka čekat na příležitost k odjezdu. Hornblower byl překvapen; měl za to, že za několik málo dní, nejvýš tak za tři nebo čtyři týdny, budou již zase na cestě do Anglie. Po deset let nebyl na jednom

místě nepřetržitě čtyři měsíce — ostatně za těch deset let sotva strávil na souši čtyři měsíce dohromady. Jeho mysl marně pátrala po jiných možnostech. Vydát se na cestu po silnici nepochybně znamenalo kočáry, koně, styk se všemi možnými lidmi. Nemohl doufat, že by se mu podařilo s úspěchem provézt Bushe a Browna. A vydají-li se na cestu po řece, musí zřejmě čekat; lze předpokládat, že se Bush do čtyř měsíců úplně uzdraví. S příchodem jara budou se moci zříci útulku v hostincích nebo domech, budou moci spát na břehu řeky a vyhnout se všemu styku s Francouzi. Poplují po proudu, až dosáhnou moře.

»Budete-li mít s sebou rybářské pruty,« dodával hrabě, »každý, kdo vás upozoruje, až poplujete podél měst, bude se domnívat, že jste společnost rybářů, která se vydala na lov. Z nějakého důvodu, který nedovedu podrobně analyzovat, nikdo nepodezírá rybáře na řece ze špatného úmyslu — jedině snad vyjma ryby.«

Hornblower přisvědčil. Bylo divné, že si právě v té chvíli představoval člun, plující po proudu. Lhostejné zraky pozorují vystrčené pruty. Byl to nejbezpečnější způsob, jak cestovat Francií, který si dovedl představit.

A přece — duben? Jeho dítě se již narodí. Lady Barbara snad zapomene, že někdy existoval.

»Zdá se to strašné,« řekl, »že bychom vás měli obtěžovat celou zimu.«

»Jsem si jist, kapitáne, že vaše přítomnost bude největším potěšením jak pro mne, tak pro mou snachu.«

Nezbylo mu, nežli se podřídít okolnostem.

KAPITOLA DEVÁTÁ

Poručík Bush se díval, jak Brown připevňuje poslední řemínek k jeho dřevěné noze, a Hornblower je s druhé strany pokoje pozoroval oba.

»Dost,« řekl Bush. »To bude dobře.«

Bush sedel na kraji postele a na zkoušku pohyboval nohou.

»Dobře,« řekl. »Chytím se vás za rameno. — Tak teď — pomalu se zdvíhejte!«

Hornblower viděl, jak Bush vstává a stojí; pozoroval, jak se mění výraz tváře jeho poručíka a že se dívá nějak nechápavě a uraženě, jak se opíral o Browanova mohutná ramena.

»Bože!« řekl slabě Bush. »Se mnou se všechno točí.«

Mohlo se čekat, že po týdnech ležení a sedění bude mít závrať. Bushovi se zřejmě zdálo, že podlaha pod ním klesá a zdvíhá se jako na lodi, a že stěny kolem něho krouží. Brown ho trpělivě podpíral, zatím co se Bush vyrovnával s tímto nečekaným zjevem. Hornblower viděl, jak Bush zatíná zuby a jak jeho výraz tvrdne v boji s jeho slabostí.

»Napneme plachty,« velel Bush Brownovi. »Směr kapitán.«

Brown začal pomalu kráčet k Hornblowerovi. Bush na něm visel a konec dřevěné nohy, omotaný koží, žďuchal o podlahu při každém poručíkově pokusu udělat s ním krok. Bush nazvedal dřevěnou nohu příliš vysoko, zatím co zdravá noha poklesávala slabostí v koleně.

»Bože!« řekl znovu Bush. »Pomalu! Pomalu!«

Hornblower vstal ještě včas, aby ho zachytil, a složil ho do židle, v níž Bush zůstal sedět, těžce oddychuje. Jeho velký bledý obličej, stejně již nepřirozeně bílý dlouhým uzavřením, byl bělejší než kdy jindy. Hornblower si s lítostí vzpomněl na starého Bushe, statného a sebedůvěřivého, s obličejem jakoby vytesaným z kusu pevného dřeva, na Bushe, který se ničeho nebál a byl připraven na vše. Tento Bush se bál své slabosti. Nenapadlo ho, že se bude muset znovu učit chodit — a že chůze s dřevěnou nohou bude ještě další distorie.

»Odpočiňte si,« velel Hornblower, »než začnete znovu.« Třebaže Bush byl zoufale žádostiv chodit, třebaže byl znechucen svou bezmocností, přece jen v několika následujících dnech byly chvíle, kdy ho Hornblower musil povzbuzovat při učení chůzi. Nepředvídal žádnou z objevivších se nesnází, které ho sklíčovaly v mnohem větší míře, než kolik by se slušelo se zřetelem k jejich důležitosti. Trvalo mu několik dnů, než překonal slabost a závrať a potom, když už dovedl užívat dřevěné nohy s úspěchem, poznali, že noha má všemožné vady. Nebylo nijak snadné najít její nejvhodnější délku a k svému překvapení zjistili, že je důležité připevnit kožený konec přesně k pravému úhlu dřeva. Hornblower s Brownem aspoň šestkrát předělali tu dřevěnou nohu na dílenském stole na dvorku. Ohnuté Bushovo koleno, na němž spočívala při chůzi jeho váha, se rozbolavělo a zapálilo, dokud kůže nad kolenním lůžkem nezmozolovatěla a nezvykla si na svůj nový úkol. A když upadl — což bylo často — způsobilo mu to hroznou bolest v pahýlu, stěží zhojeném; s kolenem, skloněným v pravém úhlu, nesl pahýl arcit hlavní náraz každého pádu a bolest byla krutá.

Ale učit Bushe chodit bylo jedním ze způsobů, jak trávit dlouhé zimní dny, zatím co rozkazy z Paříže vyhnaly ze všech okolních kasáren každého rekruta na novou honbu po anglických zajatcích. Přišli jednoho dne za velkého lijáku.

Dvanáct zimou se třesoucích chlapců a jeden seržant, všichni úplně promočení, odbyli prohlídku domu a stáji, jak jen mohli, zatím co se Hornblower, Bush a Brown v bezpečí skrývali v seně nenápadného seníku. Služebnictvo dalo v kuchyni rekrutům lepší jídlo, než jakému uvykli v poslední době; odtáhli, aby pokračovali v pátrání jinde. Na míle kolem byl prohledán každý dům a každá vesnice.

Poté bylo další událostí mimo obvyklý běh věcí oznámení v Bonapartových novinách, že anglického kapitána a jeho poručíka, Hornblowera a Bushe, potkal jejich zasloužený osud a že se utopili v Loíře při pokusu o útěk eskortě, provázející je k soudu; to nepochybně zachránilo (jak říkal bulletin) ničemy před popravčí četou, očekávající je, aby je ztrestala za jejich pirátství ve Středozemním moři.

Hornblower četl oznámení, jež mu dal hrabě, se smíšenými pocity. Nikoli každý člověk má výhodu, že si přečte vlastní nekrolog. První jeho reakcí bylo, že se jejich útěk značně usnadní, když už teď nebude po nich pást policie. Ale pocit ulehčení byl pohlcen vlnou jiných pocitů. Marie v Anglii se bude cítit vdovou právě v té chvíli, kdy se má narodit

jejich dítě. Co to pro ni bude znamenat? Hornblower až příliš dobře věděl, že ho Marie miluje tak hluboce, jak jen může žena milovat muže, ačkoliv si to připouštěl jen ve chvílích, jako byla tato. Nedovedl odhadnout, co udělá, až uvěří, že je mrtev. Bude to konec všeho, proč žila. A přece jen bude mít pensi, bezpečí a dítě, s nímž se může laskat. Může si, aniž si to uvědomí, vytvořit pro sebe nový život. V jasnozřivém okamžiku viděl Hornblower Marii v hlubokém smutku, s ústy pevně stisknutými v násilné resignaci; hrubá červená kůže tváří je vlhká slzami a její velké červené ruce se otvírají a zavírají. Vypadala tak toho letního dne, kdy byli pohřbeni do společného hrobu malý Horatio a malá Marie.

Hornblower se otřásl a odvrátil se od té vzpomínky. Marie nebude aspoň bez peněz; britský tisk se postará, aby v tomto ohledu udělala vláda svou povinnost. Dovedl si představit druh článků, jež začnou vycházet v odpověď na Bonapartovo oznámení: bude to zuřivé rozhořčení, že byl britský důstojník obviněn z pirátství, otevřeně vyjádřené podezření, že Hornblower byl chladnokrevně zavražděn a že nezemřel při pokusu o útěk, volání po odvetě. Do dnešního dne britské noviny sotva kdy hovořily o Bonapartovi, aniž připomněly smrt jiného britského námořníka, kapitána Wrighta, o němž se tvrdilo, že spáchal sebevraždu v pařížském vězení. V Anglii každý věřil, že ho Bonaparte dal zavraždit — v tomto případě budou tomu věřit rovněž. Bylo téměř zábavné, že se nejučinější útoky na tyrana vždy zakládaly na jeho akcích, které byly buď bezvýznamné nebo nevinné. Britský smysl pro útočnou propagandu již dávno objevil, že se mnohem lépe vyplácelo těžit z maličkostí nežli se široce vrhat proti politice a principům. Noviny věnují více místa odsouzení Bonapartovu za to, že způsobil smrt jediného námořního kapitána, nežli diskusi o zločinné povaze, dejme tomu, invase do Španěl, která měla za následek bezohledné pobíjení statisíců nevinných lidí.

Také lady Barbara bude číst, že je mrtev. Bude toho litovat — Hornblower byl ochoten tomu věřit — ale jak hluboká bude její lítost, nedovedl vůbec odhadnout. Tato myšlenka vzbudila v něm záplavu dumání a pochyb, na něž se v poslední době snažil zapomenout — zda vůbec měla o něj zájem či neměla, zda její manžel přežil zranění či nikoli, a co by měl podniknout při každé jednotlivé možnosti.

»Je mi líto, že vám toto oznámení způsobilo tolik zármutku,« řekl hrabě. Hornblower si uvědomil, že jeho výraz je při čtení bedlivě sledován. Zase byl dopaden, když na sebe nedával pozor. Ihned se však ovládl a přiměl se k úsměvu.

»Značně nám to ulehčí cestu Francií,« řekl. »Ano. Myslíš jsem ti totéž, když jsem to četl. Mohu vám blahopřát, kapitáne.«

Ale v obličejí hraběte byl ustaraný výraz. Chtěl ještě něco říci a váhal s tím.

»Nač myslíte, pane hrabě?« tázal se Hornblower. »Jen na toto — vaše postavení je nyní jistým způsobem nebezpečnější. Byl jste prohlášen za mrtvého vládou, která nedoznává, že se zmýlila — která si nemůže dovolit, aby to doznala. Obávám se, že jsem vám prokázal špatnou službu, když jsem tak sobecky přijal potěšení z vaší společnosti. Bu-dete-li znovu chycen, budete mrtev. Vláda se postará, abyste zemřel, aniž se na vás znovu upozorňovalo.«

Hornblower pokrčil rameny s bezstarostností, kterou tentokrát nepředstíral.

»Kdyby mě byli chytily, byli by mě zastřelili. Na tom nezáleží.«

Zabýval se myšlenkou, může-li se novodobá vláda špinit tajnou vraždou. Na chvíli byl odhodlán odložit myšlenku jako zcela nemožnou a jako něco, čemu se dá věřit u Turků nebo snad i u Siciliánů, ale nikoli u Bonaparta. Potom si však zděšeně uvědomil, že to není tak zcela nemožné. Muž s neomezenou mocí, který má mnoho v sázce a který má lokaje, na něž může spoléhat, nebude asi chtít vypadat směšně v očích publika, bude-li ho moci zachránit pouhá vražda. Byla to nepříjemná myšlenka, ale přinutil se znovu statečně k úsměvu.

»Máte odvahu, charakteristickou pro váš národ,« řekl hrabě. »Ale zprávy o vaší smrti se dostanou do Anglie. Obávám se, že madam Orenblor bude pro ně nešťastná?«

»Bohužel bude.«

»Mohl bych najít cesty, jak poslat vzkaz do Anglie — mým bankéřům se dá důvěřovat. Ale zda by to bylo vhodné, je jiná věc.«

Kdyby bylo známo v Anglii, že je živ, bylo by to známo i ve Francii, a výsledkem by bylo přísnější pátrání. Bylo by to hrozně nebezpečné. Marie by málo získala ze zprávy, že je živ, kdyby tato zpráva měla vést k jeho smrti.

»Myslím, že by to nebylo radno,« řekl Hornblower.

V jeho mozku byla podivná dualita. Hornblower, pro něhož dovedl tak chladnokrevně plánovat a jehož šance na život dovedl tak jasně odhadovat, byl hříčka obraznosti u porovnání s živým Hornblowerem z masa a krve, jehož obličej holil dnes ráno. Věděl ze zkušenosti, že pouze tehdy, když přišla krize, když plovat o život ve víru nebo když chodil v boji po velitelské palubě, splývali ti dva v jedno — byla to chvíle, kdy přicházel strach.

»Doufám, kapitáne,« řekl hrabě, »že vás tyto zprávy příliš nevzrušily?«

»Vůbec ne, pane,« odpověděl Hornblower.

»To rád slyším. A snad budete tak laskav a dopřejete spolu s panem Bushem mně a mé snaše potěšení z partie whistu dnes večer?«

Whist jim obvykle pomáhal krátké večery. Zalíbení hraběte v této hře bylo jiným svazkem mezi ním a Hornblowerem. Nebyl to hráč tak matematického založení jako Hornblower, spoléhal se spíše na svůj instinkt. Bylo překvapující, jak často dovedl intuitivně rozhodovat. Byly ovšem večery, kdy ho tato jeho schopnost opustila a pak sedával s lítostivým úsměvem a prohrával hru za hrou v boji s nelítostnou přesností své snachy a Hornblowera. Ale obvykle mu pomáhala jeho překvapující telepatická schopnost z nesnázi k Hornblowerově zoufalství, pokud byl jeho protivníkem a k jeho nesmírnému zadostiučinění, pokud byli partnery. V prvním případě bylo to zoufalství z neúspěchu jeho přesných kalkulací, v druhém zadostiučinění z jejich úplného úspěchu.

Hraběnka uměla hrát dohře, ale ne výtečně, a Hornblower měl podezření, že její zájem o hru měl kořen výhradně v její oddanosti k tchánovi. Pro Bushe však byly tyto večery opravdovým utrpením. Neměl rád jakékoli hry v karty — ani ne skrovnou hru jednadvacet — a dokonalá rafinovanost whistu ho přiváděla úplně z míry. Hornblower ho vyléčil z některých jeho nejhorších zvyků, jako třeba ptát se při každé hře: »Jaké jsou trumfy?« a přiměl ho k tomu, aby počítal

karty a naučil se konvenčním způsobům vynášení. Učinil tak z něho hráče, jehož přítomnost tři dobří hráči raději snášeli, nežli aby ztratili svou večerní zábavu; ale ty večery byly pro něj dobrou bolestného soustředění, při němž se mu těžce dýchalo, večery rozčilených omylů a zahanbených omluv. Bylo to utrpení zhoršované tím, že se hovořilo francouzsky, kteroužto řeč nikdy neovládne. Bush v duchu třídil francouzštinu, whist a sférickou trigonometrii jako předměty, na něž byl příliš starý, než aby v nich mohl ještě prospívat, a které by rád, kdyby mohl, úplně přenechal svému obdivovanému kapitánovi.

Hornblowerova francouzština se rychle lepšila díky nutnosti neustále používat tohoto jazyka. Jeho nehudební uši mu nikdy nedovolí, aby pochopil vtip přízvuku — bude vždy mluvit bezbarvě jako cizinec — ale jeho slovník se rozšiřoval, jeho mluvnice byla stále jistější a začínal užívat plynň nářečí, což mu několikrát přineslo pěknou poklonu hostitelovu. Hornblowerovu pýchu brzdil udivující fakt, že dole pod schody získával Brown stejnou obratnost. Žil také většinou mezi Francouzi — s Felixem a jeho ženou, správkyní domu, s jeho dcerou komornou Luisou a s rodinou Bertrandovou. To byl Felixův bratr, který bydlil přes dvůr u stáji a byl náhodou kočím. Bertrandova žena byla kuchařka, její dvě dcery ji pomáhaly v kuchyni, zatím co jeden z jejích mladých synů byl sluhou pod Felixovým vedením a druhí dva pracovali jako čeledín pod vedením svého otce.

Hornblower jednou naznačil hraběti, že jejich přítomnost může docela snadno prozradit úřadům někdo ze služebnictva, ale hrabě jen zavrtěl hlavou s klidnou důvěrou, jež se nedala otřást.

»Nezradí mě,« odpověděl, a jeho přesvědčení v té věci bylo tak pevné, že se přeneslo i na Hornblowera. Čím líp poznával hraběte, tím mu bylo jasnější, že ho nikdo, kdo ho znal dobře, nikdy nezradí. A hrabě dodal s úšklebkem:

»Nesmíte zapomenout, kapitáne, že tady jsem já úřadem.«

Hornblower si mohl dovolit, aby se nyní jeho mysl ponořila do pocitu bezpečí a lenosti. Ta jistota měla v sobě jakousi fantastickou vlastnost, hraničící s přízračností. Bylo nějak neskutečné, že byl lak dlouho uzavřen mezi čtyřmi stěnami, zbaven širokých obzorů a nekonečné měnivosti moře. Trávil svá dopoledne chozením sem a tam po dvoře u stáji, jako by to byla velitelská paluba a jako by Bertrand a jeho synové, štěbetající při práci, byli loďní posádkou, zaměstnanou ranním mytím paluby. Zápach stáji a větry, dorážející sem přes vysoké zdi, byly ubohou náhražkou za ostrou svěžest moře. Strávil hodiny u věžního okna domu a díval se kukátkem, jež mu našel hrabě, po krajině. Viděl opuštěné vinice v jejich zimní osamělosti, vzdálené věže Neversu, ozdobné věže katedrály a hezounké věžičky Gobzagova paláce; viděl ubíhající černou řeku s poloponořenými vrbami; led, který se utvořil v lednu, a sníh, který třikrát pokryl černé svahy, byly vítanými změnami jednotvárné krajiny; viděl vzdálené vrchy a blízké stráně; znaky údolí Loiry, vinoucí se do neznáma, a údolí allierské, vybíhající mu v ústřety. Pro člověka ze souše mohl být výhled z okénka věže rozkošný, i když tak často lilo, ale pro námořníka a pro zajatce byl hnusný. Potřeboval nedefinovatelné kouzlo moře, jeho tajemství, magičnost a svobodu. Bush a Brown, pozorující špatnou náladu, s jakou Hornblower sestupoval s věže, kde seděl s kukátkem, divili se, proč tráví čas tímto způsobem. Divil se tomu sám, ale nedovedl se z jakési slabosti přimět, aby toho nechal. Jeho špatná nálada se zřetelně zračila zvláště tehdy, když si hrabě vyjel se svou snachou a když se vraceli zčervenali, zdraví a šťastní po několika ostrých milích svobody, po níž toužil. Říkal si zlostně, že je to hloupá žárlivost, ale nicméně žárlil.

Žárlil dokonce na potěšení, které měli Bush a Brown ze stavby nového člunu. Nebyl člověk, který dovede pracovat rukama, a jakmile se jednou dohodli na plánu člunu, na jeho patnácti stopách délky a čtyřech stopách šířky a na tom, že bude mít ploché dno, neuměl přispět k dílu ničím než neško-lenou prací. Jeho podřízení byli mnohem zručnější s nástroji, nežli byl on, s hoblíkem, pilou a nebozezem, a což bylo charakteristické, našli nezměrné potěšení v práci s nimi. Zlobila ho Bushova dětinská radost při zjištění, že jeho ruce, změkčilé dlouhou dobou léčení, začínaly zase nabírat své důkladné mozoly. Záviděl jim jednoduchou tvůrčí radost, kterou našli v pozorování toho, jak jim člun roste pod rukama v prázdném seníku, který si uzpůsobili na dílnu. Ještě víc záviděl Brownovi přesnost zraku, kterou prokázal tehdy, když pracoval hoblíkem na veslech bez jakékoli šablony a modelu, bez něhož by Hornblower nedovedl dělat.

Byly to pusté dny v té zimě v zajetí. Přišel leden a s ním datum, kdy se mělo narodit jeho dítě; šílel nejistotou toho všeho, svou starostí o Marii a dítě, myšlenkou na Barbaru, která ho bude mít za mrtvého a zapomene na něj. Dokonce i laskavost povahy hraběte a jeho stálá zdvořilost ho rozčilovala, jakmile začínala být příliš sladká. Cítil, že by dal rok svého života, kdyby ho slyšel ostře odseknout na nějakou Bushovu neohrabanou řeč. Popud být hrubý k hraběti, dostat se s ním do sváru, i když mu vděčil za svůj život — nebo právě proto —, byl někdy téměř neodolatelný, a námaha ovládat se ještě víc zhoršovala jeho špatnou náladu. Byl přesycen nekonečnou dobrotou hraběte i podivným způsobem, jakým se tak zhusta scházely jejich myšlenky. Bylo to divné, skorem nepříjemné vidět v hraběti tak často to, co mu připadalo jako vlastní obraz v zrcadle. Ještě šílenější bylo, že někdy pocíťoval stejné svazky sympatie s nejzločinnějším mužem, jakého kdy vůbec znal, s el Supremem ze Střední Ameriky.

El Supremo odpykal své hříchy na popravišti v Panamě; Hornblowera trápila myšlenka, že hrabě riskuje gilotinu v Paříži pro svého přítele. Bylo bláznivé představovat si jakoukoli podobu životního běhu el Supremova a hraběte, ale Hornblower byl v šílené náladě. Příliš mnoho přemýšlel a měl velmi málo práce, a jeho příliš činný mozek se třásl na kousky. Bylo šílené ponořovat se do směšně mystických spekulací o příbuznosti mezi sebou, hrabětem a el Supremem, a byl si toho vědom. Je třeba jen trpělivosti a sebeovládání, říkal si, aby bezpečně proplul těmi několika posledními týdny čekání, ale zdálo se, že jeho trpělivost dospívá ke konci, a byl již znaven úsilím po ovládnutí sama sebe.

Bylo to tělo, jež ho zachránilo, když duch slábl. Jednoho odpoledne, sestupuje z věže, u jejíhož okna se bláznivě dlouho díval dalekohledem, potkal na horní chodbě hraběnkou. Chystala se právě vstoupit do dveří svého budoáru; otočila se a usmála se při jeho příchodu. Hlava se mu točila; zoufalství a horečný stav ho nějak přiměly, že k ní vztáhl obě ruce, riskuje odytí, riskuje všechno ve své touze po nějaké útěše, po něčem, co by zmírnilo to nesnesitelné napětí. Podala mu ruce, stále se usmívajíc, a při tom doteku se jeho sebeovládání zlomilo. Bylo šílené dovolit, aby vyšlehl plamen vášně, ale to šílenství bylo sladké. Octli se nyní uvnitř pokoje a dveře byly zavřeny. V jeho ruce bylo sladké,

zdravé tělo. Nebylo tu pochyb ani nejistot; žádné mystické spekulace. Nyní mohly útočit slepé pudy, všechna tělesná přání po měsících celibátu. Její rty byly zralé, bohaté a ochotné, její prsa, jež drtil proti sobě, byla pahorky sladkosti. Cítil v nozdřích slabě omamující vůni ženskosti.

Za budoárem byla její ložnice; byli nyní v ní a ona mu podléhala. Tak jako jiný muž by podlehl pití a otupil by mozek zvířecím opojením, otupil Hornblower svůj mozek chťicem a vášní. Zapomněl na všechno a nestaral se o nic v této šílené ztrátě sebeovládání.

Bylo podivné, že rozuměla jeho motivům a neodmítala je, což bylo ještě podivnější. Když jeho vášeň odplynula, viděl její obličej opět jasně. Její výraz byl něžný, uvolněný a téměř mateřský. Uvědomovala si jeho zoufalství právě tak, jako si uvědomovala jeho touhu po svém nádherném těle. Dala mu své tělo, poněvadž ho tak naléhavě potřeboval, jako by dala sklenici vody žízlivému člověku. Nyní držela jeho hlavu na svých prsou a hladila mu vlasy, konejšila ho jako malé dítě a šeptala mu nějaká sladká slovíčka. Na Hornblowerovu skráň ukápla slza z jejího oka. Zamilovala se do tohoto Angličana, ale věděla příliš dobře, že to nebyla láska, jež ho přivedla do její náruče. Věděla o ženě a dítěti v Anglii a o existenci jiné ženy, kterou miloval. Nebyla to myšlenka na ně, jež ji rozplakala; byla to vědomost, že není jakoukoli částí jeho skutečného života, že jeho pobyt na břehu Loiry byl pro něj neskutečný jako sen, že byl něčím, co musí vydržet, dokud nebude moci zase utéci na moře, do toho světa, který pro něj byl spásou, kde mu každý den přinese nebezpečí a nepohodlí. Polibky, kterými ji dusil, neznamenal pro něj nic u srovnání s jeho životním zaměstnáním, a tím byla válka. Táž válka, která usmrtila jejího mladého muže, ta prostopášná, ohavná válka, jež zalidnila Evropu vdovami a zohyzdila ji zničenými poli a vypálenými vesnicemi. Líbal ji jako člověk, hladící hlavu svého psa při rozčilujícím obchodním jednání. Potom k ní Hornblower znovu otočil hlavu a četl tragedii v jejích očích. Pohled na její slzy se ho nevýslovně dotkl.

Pohlídal ji po tváři.

»Och, drahá,« řekl anglicky, a potom začal shledávat francouzská slova, jimiž by vyjádřil to, co jí chtěl říci. Vyprýstila v něm něžnost. V oslepující chvíli poznání si uvědomil lásku, jež k němu chovala, a důvody, které ji přivedly pokornou do jeho náruče. Líbal ji na ústa a odhrnul nádherné rudé vlasy z jejích žalujících očí. Něžnost vzbudila novou vášeň; a pod jeho laskáním se zhroutila její poslední rezervovanost.

»Miluji tě,« vzdychla, ruce kolem něho. Nechtěla to připustit, ani sobě samé. Věděla, že poddá-li se mu s vášní, zlomí on nakonec její srdce, a že ji nemiluje ani nyní, kdy něžnost nahradila v jeho očích divoký chťič. Zlomí jí srdce, dovolí-li, aby ho milovala; ještě na vteřinu si to jasně uvědomovala, než dopustila, aby klesla do sebeklamu, o němž věděla, že jej v budoucnosti nebude pokládat za sebeklam. Ale pokušení ošálit se a věřit, že ji miluje, bylo příliš mocné. Odevzdala se mu vášnivě.

KAPITOLA DESÁTÁ

Tato příhoda vyčistila, jak se aspoň Hornblowerovi zdálo, vzduch jako bouře. Mohl nyní myslet na něco určitějšího nežli na mystické věci. Konejšilo ho Mariino laskání a jako protidráždidlo byly tu výčitky svědomí z toho, že svedl snachu svého hostitele pod jeho vlastní střechou. Jeho mysl udržovala v zdravé činnosti obava, že telepatické schopnosti hraběte uhádnou tajemství, které kapitán sdílel s Marií, a strach, že někdo zachytí jejich pohled nebo si správně vyloží nějaký posuněk.

Milostná historie přinesla ve svém běhu zvláštní nečekané štěstí. Marie byla nejlepší milenkou, jaké si mohl Hornblower přát. Svým provdáním náležela do rodiny dostatečně vznešené, aby uspokojila jeho zálibu v panstvu, a přece znalost toho, že byla selského původu, zabraňovala, aby se toho bál. Dovedla být něžná a vášnivá, ochraňující i povolná, praktická i romantická; a tolik ho milovala, zatím co zůstávala smířena s jeho blížícím se odchodem a připravena mu v něm v každé věci pomáhat, že v běhu dní jeho srdce k ní pociťovalo stále větší a větší náklonnost, ba možno říci téměř lásku.

Odchod se stával stále bližší možností — shodou okolností se zdálo, že se objevil v dohledu a změnil se z něčeho, več se mohlo doufat, na něco, co se dalo očekávat, již několik dní po Hornblowerově setkání s Marií v hořejší chodbě. Člun byl dokončen a ležel nalakován a vypraven v seníku, připraven k jejich použití; Brown ho naplnil vodou ze studně a pyšně oznámil, že ani trochu neteče. Plány na cestu k moři nabývaly určitější podoby. Tlustá kuchařka Jeanne pekla pro ně suchary. Tehdy si Hornblower přišel s jásotem na své, neboť byl jedinou osobou v dome, jež věděla, jak péci lodní suchary. Jeanne pracovala pod jeho dohledem.

Starostlivá rozprava mezi ním a hrabětem vyústila v rozhodnutí, že se vyhnou riziku kupovat potravu na cestě, pokud k tomu nebudou donuceni. Padesát liber sucharů, jež pro ně Jeanne napekla (v člunu byla truhlice, v níž je uskladní) dostačí, aby každý z nich měl denně libru pečiva po sedmáct dní. Kromě toho čekal na ně pytel brambor a jiný se sušeným hrachem. Měli dlouhé tenké uzeniny z Arles — tak suché jako větve a podle Hornblowerova mínění zrovna tak málo stravitelné —, které však měly výhodu, že zůstávaly požitelné po dlouhou dobu, trochu sušených tresek, jež Hornblower poznal za svého zajetí ve Ferrolu, a kus slaniny. Celkem vzato — jak vysvětlil Hornblower hraběti, jenž měl sklon proti tomu reptat — budou jíst lépe na té cestě po Loiře, nežli tak často jedli na lodích Jeho Veličenstva krále Jiřího. Hornblower, tak dlouho zvyklý cestám po moři, nikdy se nepřestal podívat jednoduchosti plánování cesty po řece díky snadnému řešení otázky zásob vody. Stačí se jen nahnout přes bok loďky a budou mít neomezené množství čerstvé vody na pití, mytí a koupání — mnohem lepší vody, jak zase řekl hraběti, nežli zapáchající zelenou hmotu, oživenou mikroskopickými zvířátky, vydávanou na přiděl v množství čtyř pint denně, s níž se musí spokojit lidé na lodích.

Nepředvídal žádné potíže, dokud se nepřiblíží k moři. Teprve při jejich vplutí do pobřežních vod se octnou v nebezpečí. Věděl, jak je francouzské pobřeží poseto posádkami a celníky — jako poručík pod Pellewem byl kdysi poslán na břeh v

úloze zvěda v slatinách u Bourgneufu — a bude třeba. aby zrovna před jejich očima ukradli rybářský člun a vydali se v něm na moře. Dík kontinentálnímu systému, obavě z anglického vylovení a opatřením proti špionáži budou pobřežní vody věru pečlivě střeženy. Cítil však, že se může spolehnout jen na štěstí — bylo těžké dělat plány proti situacím, které se mohou jakkoli vytvářet. Kromě toho, tato nebezpečí byla ještě týdně vzdálena a Hornblowerova nedávno uklidněná mysl byla příliš líná, než aby jim věnovala příliš mnoho myšlenek. Mimo to čím víc si oblíbil Marii, tím těžší bylo dělat plány, směřující k tomu, aby ho od ní odvedly. Tak zesílila jeho přichylnost k ní.

Bylo na hraběti, aby podal nejlepší návrh.

»Kdybyste dovolil,« řekl jednoho večera, »pověděl bych vám rád o nápadu, který by podstatně zjednodušil vaši cestu do Nantes.«

»Vyslechnu to s velkým potěšením,« odpověděl Hornblower - dlouhodechá zdvořilost hraběte byla nakažlivá.

»Nemyslete si, prosím,« omlouval se hrabě, »že se nějak chci plést do vašich plánů, ale napadlo mě. že by váš pobyt na pobřeží byl bezpečnější, kdybyste sehrál roli vysokého důstojníka celní služby.«

»To by jistě byl,« řekl trpělivě Hornblower, »jenže nechápu, jak to udělat.«

»Musil byste se v případě potřeby prohlásit za Holanďana,« pravil hrabě. »Nyní, když je Holandsko přivtěleno k Francii a král Ludvík Bonaparte utekl, předpokládá se, že jeho zaměstnanci vstoupí do císařských služeb. Myslím, že je zcela podobno pravdě, že — řekněme — plukovník holandských celníků navštíví Nantes, aby se naučil, jak vykonávat své povinnosti — zvláště když se Bonaparte rozkmotřil se svým bratrem pro otázku zavedení cel. Od holandského celníka se dá očekávat právě taková výtečná francouzština jako je vaše, i když — promiňte mi mou přímou — nemluvíte přece jen tak, jako rodilý Francouz.«

»Avšak — avšak —« koktal Hornblower. Opravdu se mu zdálo, že hraběte opustila jeho obvyklá rozvaha. »Bylo by to těžké, pane hrabě —«

»Těžké?« usmál se hrabě. »Může to být nebezpečné, avšak, promiňte mi, že vám tak přímo odporuji, nikoli nesnadné.

Vy ve vaší anglické demokracii jste asi neměl příležitost pozorovat, jak mnoho váhy má jisté chování a uniforma v zemi, jako je naše, jež právě prodělala tak snadný sestup od autokracie k byrokracii. Plukovník celní služby může jít na pobřeží všude a všechno nařídit. Nemusí sám vážit nic — jeho uniforma to udělá za něj.«

»Ale já nemám uniformu,« namítl Hornblower. Ještě nežli ta slova vyplynula z jeho úst, věděl, co hrabě řekne.

»Máme v domě tucet švadlen,« usmál se hostitel. »Začíná to Marii a končí malou Christinou, dcerou naší kuchařky.

Bylo by podivné, kdyby nedokázaly zhotovit uniformy pro vás a vaše pomocníky. Dodal bych, že poranění pana Bushe, jehož všichni tolik litujeme, může být opravdovou výhodou, přijmete-li můj návrh. S Bonapartovými metodami je v naprostém souladu. Bonaparte se totiž stará o důstojníky, zraněné v jeho službách, a dává jim místa v celní službě. Přítomnost pana Bushe ve vaší společnosti dodá — řekněme tomu realismus? — účinku, který vzbudí váš příchod.«

Hrabě se slabě uklonil Bushovi na omluvu, že tak naráží na jeho zmrazení. Bush poklonu neohrabaně vrátil se své židli v naprosté nevědomosti o dvou třetinách toho, co bylo řečeno.

Dosah návrhu byl Hornblowerovi okamžitě zřejmý. Dlouhé dni poté ženy v domě stříhaly, šily a zkoušely, až přišel večer, kdy se všichni tři objevili před hrabětem v pěkných modrých kabátech, kombinovaných bílou a červenou barvou, a s fešáckými čapkami. Výroba čapek si vyžádala Mariiny krajní důmyslnosti, neboť čapky byly ještě v té době nezvyklou pokrývkou hlavy u francouzských vojáků. Na Hornblowerově límci se blyštěla osmihránná hvězda na důkaz plukovníké hodnosti a na vrcholu čapky se třeptila zlatem lemovaná růžice. Když se všichni tři slavnostně otáčeli před hrabětem, jejich hostitel souhlasně přikývl.

»Výtečné,« radoval se, »Vzpomínám si však ještě na jeden doplněk, který vám dodá realismu. Omluvte mě na chvíli.«

Odešel do své pracovny, nechávaje je dívat se nechápavě jednoho na druhého, a hned se vrátil zpět. V ruce měl koženou krabičku, kterou začal otvírat. Na hedvábí spočíval lesknoucí se kříž z bílého emailu, na jehož vrcholu byla zlatá korunka a uprostřed zlatý medailon.

»Musíte si to připíchnout,« pravil. »Nikdo nedosáhne hodnosti plukovníka, nemá-li Čestnou legii.«

»Otče!« zvolala Marie — zřídka kdy užívala důvěrného způsobu při jeho oslovení — »patřila Louis-Mariovi.«

»Vím, má drahá, vím. Ale může znamenat rozdíl mezi úspěchem a neúspěchem kapitána Hornblowera.«

Ruce se mu nicméně tráslly, když připevňoval červenou stužku na Hornblowerův kabát.

»To je od vás příliš laskavé, pane hrabě,« namítl Hornblower.

Dlouhá tvář hraběte, když se vzpřimil, byla smutná, ale hned zase na sebe vzala svůj obvyklý úsměv.

»Poslal mi ji Bonaparte,« řekl, »po smrti mého syna ve Španělsku. Bylo to pohrobní vyznamenání. Pro mne ovšem nic neznamená — tyranovy tretky nikdy nemohou nic znamenat rytíři Svatého Ducha. Jelikož má však citovou cenu, byl bych vám povděčen, kdybyste ji uschoval nepoškozenou a vrátil mi ji po skončení války.«

»Nemohu ji přijmout,« řekl Hornblower. Sklonil se, aby ji odepjal, ale hrabě mu v tom zabránil.

»Prosím, kapitáne,« žádal ho, »noste ji mně k vůli. Potěšilo by mě to.«

Ještě víc než po zdravém přijetí Čestné legie pátilo Hornblowera svědomí při myšlence, že svedl jeho snachu, zatím co používal jeho pohostinství. Rozhovor, který vedl s hrabětem toho večera, když byli sami, jen zvýšil pocit viny.

»Nyní, když se váš pobyt chýlí ke konci, kapitáne,« začal hrabě, »poznávám, jak silně budu postrádat vaši přítomnost, až odejdete. Vaše společnost mi přinesla velké potěšení.«

»Nemyslím, že se dá srovnat s vděčností, již cítím vůči vám, pane hrabě,« řekl Hornblower.

Hrabě odmítl posunkem ruky díky, které se Hornblower snažil neobratně vyslovit.

»Před chvílí jsme se zmínili o konci války. Snad jednoho dne nastane konec, a třebaže jsem starý člověk, snad se ho dočkám. Vzpomenete si pak na mne a na tento dům u Loiry?«

»Ovšem, pane hrabě,« řekl Hornblower. »Nikdy bych nedovedl zapomenout.«

Rozhlédl se po známém přijímacím pokoji, po stříbrném svícnovém stojanu, po starobylém nábytku ve stylu Ludvíka

XVI., po hubené postavě hraběte v modrém večerním obleku.

»Nikdy na vás nezapomenu, pane hrabě,« opakoval.

»Moji tři synové byli všichni mladí, když zemřeli,« pokračoval hrabě. »Byli to jen hoši, a možná, že by nebyli vyrostli v muže, na které bych mohl být pyšný. Už když odcházeli sloužit Bonapartovi, dívali se na mne jako na staromódního reakcionáře, s jehož názory měli jen málo trpělivosti — to se dalo očekávat. Kdyby byli přečkali válku, mohli jsme se později spřátelit. Ale oni ji nepřečkali a já jsem poslední Ladon. Jsem opuštěný člověk, kapitáne, jsem opuštěný za tohoto režimu. A přece se obávám, že až Bonaparte padne a reakcionáři se vrátí k moci, budu i pak opuštěn. Ale tuto zimu se mi nestýskalo, kapitáne.«

Hornblowerovo srdce se zachvělo soucitem k tomuto muži, sedícímu v nepohodlné lenošce.

»Ale už dosti o mně, kapitáne,« pokračoval hrabě. »Chtěl jsem vám oznámit zprávy, které došly — jsou důležité. Pozdravné salvy, které jsme slyšeli včera, byly vypalovány, jak jsme se správně dohadovali, na počest narození Bonapartova dědice. Je to nový římský král, jak mu říká Napoleon, aby podpíral císařský trůn. Pochybuji, bude-li to podpora. Myslím, že je mnoho Bonapartistů, kterým se nebude příliš zamlouvat myšlenka, že Bonapartova dynastie bude u moci nekonečně. A pád Holandska je nepochybný — mezi vojsky Napoleona Bonaparte a Ludvíka Bonaparte došlo k opravdovému střetnutí pro otázku zavedení cel. Francie nyní sahá až k Baltskému moři — Hamburk a Lubeck jsou nyní právě tak francouzskými městy jako Barcelona, Amsterdam, Livorno a Terst.«

Hornblower si vzpomněl na karikatury anglických časopisů, které tak často kreslily Napoleona jako žabu, snažící se nafouknout jako osel.

»Myslím, že je to známka slabosti,« mluvil hrabě. »Možná však, že se mnou nesouhlasíte? Či ano? Jsem rád, že mé podezření je potvrzeno. A ještě víc: bude válka s Ruskem. Již teď jsou posílána vojska na východ a zároveň s proklamací o římském králi byly uveřejněny podrobnosti o nových odvodech. Po venkově se nyní bude skrývat ještě víc desertérů. Možná, že Bonaparte shledá, že přecenil své síly, až se chytne s Ruskem.«

»Možná,« řekl Hornblower. Neměl valného mínění o ruské vojenské zdatnosti.

»Jsou tu však ještě důležitější novinky,« vyprávěl hrabě. Konečně byl uveřejněn bulletin o portugalské armádě. Byl vystaven v Almeidě.«

Trvalo několik vteřin, než Hornblower pochopil důležitost této poznámky a než porozuměl nesmírnému dosahu.

»Znamená to,« říkal hrabě, »že váš Wellington porazil Bonapartova Massénu. Pak tedy ztroskotál pokus dobýt Portugal a celá španělská historie se dala znovu do pohybu. V Bonapartově boku se otevřelo bolavé místo, které může vstřebat jeho sílu — člověk si stěží dovede představit, co to ubohou Francii bude stát. Vy si ovšem, kapitáne, dovedete udělat spolehlivější názor o vojenské situaci nežli já a byl jsem příliš domýšlivý, když jsem vám ji vysvětloval. Nemáte však možnosti, jakou mám já, totiž posoudit morální účinek těchto zpráv. Wellington porazil již Junota, Victora a Soult a nyní porazil Massénu, největšího z nich. Je nyní jediný člověk, s nímž ho může srovnávat evropské mínění, a to je Napoleon. Není dobře pro tyra, má-li konkurenta v prestiži. Kolik let moci, myslíte, že bychom byli loni přisoudili Bonapartovi, kdyby se nás někdo zeptal? Dvacet? Myslím. Nyní v roce 1811 jsme změnili mínění. Deset let, domníváme se. V roce 1812 budeme možná znovu revidovat svůj odhad a řekneme pět. Co mne se týče, nevěřím, že císařství, jak je známe, přetrvá rok 1814. Impéria se hroutí v poměru k tomu, jak se geometricky rozšiřují, a bude to váš Wellington, který strhne toto císařství.«

»Věřím z plného srdce, že máte pravdu, pane hrabě,« souhlasil Hornblower. Hrabě netušil, jak rušivě působí zmínka o Wellingtonovi na jeho posluchače. Nemohl vědět, že Hornblowera denně trápí úvahy, je-li Wellingtonova sestra vdovou či nikoli, zda lady Barbara Leightonová, rozená Wellesleyová, si vůbec někdy vzpomene na námořního kapitána, jehož smrt byla ohlášena. Triumfy jejího bratra mohou zaměstnávat její mysl tak, že všechny ostatní myšlenky jsou z ní vyloučeny. Hornblower se bál, že až konečně dorazí do Anglie, bude z ní příliš velká dáma, než aby si ho vůbec všimla. Ta myšlenka ho trápila.

Odešel spát v podivně střízlivém rozpoložení. Jeho mozek se zabýval nejrůznějšími problémy — od spekulací na blížící se konec francouzského císařství až ke kalkulacím, týkajícím se cesty po proudu Loiry, o níž se chtěl pokusit. Dlouho po půlnoci slyšel, jak se dveře jeho ložnice tiše otvírají a zavírají; ležel hned ztuhle, uvědomuje si pocit slabého odporu při této připomínce na intriku, již se dopouštěl pod pohostinnou střešou. Zálclony u jeho postele byly jemně odtáženy a v temnotě viděl pootevřenými očima neurčitou postavu, sklánějící se nad ním. Něžná ruka vyhledala jeho obličej a pohladila ho; nemohl už déle předstírat spánek a tvářil se, že se s úlekem probudil.

»To je Marie, Oratio,« řekl tiše ženský hlas.

»Ano,« odpověděl Hornblower.

Nevěděl, co má říkat nebo dělat — ostatně ani nevěděl, co chtěl. Byl si hlavně vědom neopatrnosti, s jakou Marie přichází do jeho ložnice a s níž všechno riskuje a ohrožuje. Zavřel oči, jako by ještě spal, aby získal čas k úvaze. Ruka ho přestala hladit. Hornblower čekal několik vteřin a podivil se, když znovu uslyšel slabé zacvaknutí kliky u dveří. Rychle se posadil. Marie odešla právě tak tiše jako přišla. Hornblower zůstal sedět, dumaje o té příhodě, ale nedovedl se v ní vyznat. Rozhodně nebude riskovat to, aby se vydal za Marii do jejího pokoje a ptal se na vysvětlení. Opět uleh, aby o tom přemýšlel. A tentokrát ho překvapil se svým obvyklým rozmarem spánek uprostřed úvah a Hornblower zdravě spal až do chvíle, kdy mu Brown přinesl ráno kávu k snídani.

Trvalo mu polovinu dopoledne, než se odhodlal k tomu, co pokládal za nepříjemný rozhovor; teprve potom se odtrhl od poslední prohlídky člunu, kterou dělal v Bushově a v Brow-nově společnosti, a vyšplhal se po schodech k Mariinu budoáru a zaťukal na dveře. Vešel, když ho vybidla, a zůstal stát v pokoji, na nějž měl tolik vzpomínek: díval se na zlaté židle s oválnými opěradly, růžové a bíle polštářované, a na okna, hledící na sluncem zatopenou Loiru, a na Marii, sedící u okna se šitím.

»Chtěl jsem vám říci dobré jitro,« řekl konečně, když mu Marie nevyšla nijak vstříc.

»Dobré jitro,« řekla Marie. Nakláněla se nad šitím — slunce, přicházející oknem, krásně osvětlovalo její vlasy — a hovořila s odvrácenou tváří. »Dnes si můžeme říci jen Dobré jitro a zítra si řekneme Sbohem.«

»Ano,« pravil hloupě Hornblower.

»Kdybyste mě miloval,« řekla Marie, »bylo by pro mne hrozné, že odcházíte a že se s vámi po léta nesetkám — snad nikdy. Ale jelikož mě nemilujete, pak jsem ráda, že se vrátíte k své ženě a dítěti, na svou loď a do války. To je to, po čem toužíte, a budu ráda, dostane-li se vám toho všeho.«

»Děkuji vám,« řekl Hornblower.

Nevzhlédla.

»Jste člověk,« pokračovala, »do něhož se ženy snadno zamilují. Nemyslím, že budu poslední. Nemyslím, že budete někdy někoho milovat nebo vědět, co to znamená.«

Hornblower by nedovedl ani anglicky odpovědět na tato dvě překvapující tvrzení a s francouzštinou byl úplně bezmocný. Dokázal jen koktat.

»Sbohem,« řekla Marie.

»Sbohem, madam,« opakoval zmateně Hornblower.

Tváře mu hořely, když vyšel na horní chodbu, v duševní muce, v níž pokoření hrálo jen menší úlohu. Byl si jasně vědom, že jednal ohavně a že byl propuštěn naprosto nedůstojně. Byl však udiven Mariinými poznámkami. Maria — bylo to podivné, tato shoda jmen — Maria a Marie — ho milovala, to věděl; shledával to poněkud únavným a překážejícím. Barbara se mu sama nabídla, ale nikdy se neodvážil věřit, že ho miluje — cožpak se nevdala za někoho jiného? A Marie ho milovala; Hornblower si s pocitem viny vzpomněl na příhodu, jež se stala před několika dny, kdy mu Marie v náruči hořce zašeptala: »Řekni mi, že mě máš rád«, a on odpověděl s povolnou laskavostí: »Mám tě rád, drahá.« »Potom jsem šťastna,« odpověděla Marie. Bylo snad dobře, když Marie nyní věděla, že lhal, a dala se snadno na ústup. Jiná žena by ho mohla jediným slovem poslat do vězení a do žaláře a Bushe také. Některé ženy byly toho schopny.

A ta slova, že nikdy nikoho nemiloval; v tom se Marie jistě mýlila. Neznala útrapy touhy, kterou měl po lady Barbaře, jak silně po ní toužil a jak po ní dosud touží. Tady se špatným svědomím zaváhal, neboť uvažoval, přechá-li jeho touha uspokojení. To byla tak nepohodlná myšlenka, že od ní odbočil skorem v panice. Chtěla-li se Marie pomstít a rozrušit ho, pak se jí její úmysl podařil; na druhé straně, chtěla-li ho získat zpět, pak také nebyla daleko od úspěchu. V tom utrpení výčitek a náhlém pocitu bezradnosti byl by se k ní Hornblower vrátil, kdyby jen kývla prstem. Ale neučinila tak.

Večer při jídle vypadala mladá a lehkomyšlná, oči jí zářily a měla veselý výraz. Když hrabě pozdvihl sklenici k připitku na »šťastnou cestu domů«, připojila se k němu s veškerým zdáním nadšení. Pod nucenou Hornblowerovou veselostí se tajila mrzutost. Teprve nyní s vyhlídkou na bezprostřední odchod uvědomoval si, že se dalo říci mnoho dobrého ve prospěch toho uvěznění bez velkého ruchu, v němž strávil minulé měsíce. Zítra opustí všechnu tu jistotu, bezpečí a lhotejnou nečinnost. Před ním bylo fyzické nebezpečí; tomu dovede čelit klidně a jen s malým pocitem nevolnosti v krku. Ale víc ho trápilo, že nastane také rozluštění všech nejistot a pochybností.

Hornblower si náhle uvědomil, že netouží tak horoucně po tom, aby jeho nejistoty byly rozřešeny. Nyní mohl ještě doufat. Kdyby byl Leighton prohlásil, že Hornblower bojoval u Rosas proti duchu rozkazů; kdyby válečný soud rozhodl, že loď Sutherland nebojovala do posledního dechu — a válečné soudy byly náladové; kdyby — kdyby — kdyby. A pak tu byla Maria, čekající na něj se svou nyjící sladkostí, a utrpení touhy po lady Barbaře. Všechno to bylo v rozporu s hladkostí života zde, s nevyvratitelnou zdvořilostí hraběte a dráždidlem zdravého Mariina živočišství. Hornblower se musil donutit k úsměvu, když zdvíhal číši.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Mohutná zelená Loira klesala k své letní hladině. Hornblower viděl přicházet a odcházet její zátopy a ledy, viděl vrby u břehu téměř pod vodou. Nyní však ubíhala bezpečně ve svém širokém řečišti a na obou březích bylo vidět náznaky zlatohnědého písku. Rychlá zelená voda byla nyní jasná, ne-zkalená; vzdálené úseky byly pod modrou oblohou právě tak modré a rozkošně kontrastovaly s jarní smaragdovou zelení údolí a zlatem břehů.

Dva pěkní tmavohnědí volové, trpěliví pod svým jařmem, odtáhli za ranního rozbřesku dolů k řece valník. Brown kráčel s Hornblowerem vedle vozu a dávali pozor, aby drahocenný náklad na něm položený nedoznal úhony. Bush, těžce oddychuje, belhal se za nimi. Člun vklouzl tiše do vody a pacholci ze stájí naložili jej pod Bushovým dozorem pytlí se zásobami, které sem přinesli. V údolí dosud ležela řídká ranní mlha, vinula se nad povrchem vody a čekala na východ slunce, aby ji vypilo. Byla to nejvhodnější doba k odplutí. Mlha je ochránila před pátravými zraky lidí, které by mohly být nevhodně zvědavé při pohledu na výjezd výpravy. Tam nahoře v dome padla již slova rozloučení — hrabě byl pokojný jako vždy, jako by byl zvyklý vstávat v pět hodin ráno, a Marie se usmívala a byla klidná. Na dvorku a v kuchyni tekly slzy; všechny ženy nařikaly, že Brown odchází, neostyšně plakaly a přece se smály skrze slzy, když se smál on, žertoval svou mrštnou francouzštinou a plácal je po širokých zadcích. Hornblower uvažoval, kolik z nich asi Brown svedl té zimy a kolik se následkem toho narodí v příštím podzimu anglo-francouzských dětí.

»Nezapomeňte na svůj slib, že se vrátíte po válce,« připomínal hrabě Hornblowerovi. »Marie vás právě tak ráda uvidí jako já.«

Jeho úsměv neprozrazoval žádný skrytý smysl — ale kolik toho hádal nebo věděl? Hornblower těžce polkl při té vzpomínce.

»Odrazit,« zasykl. »Browne, chopte se vesel.«

Lodka zaskřípala po šterku a potom vyplula po proudu. Odtančila od skupinky čeledínů a klidných volů, již neurčitých

v mlze. Vidlice vesel zaskřípaly a člun se srovnal podle Brownova veslování. Hornblower slyšel zvuky a cítil blízkost Bushe, sedícího vedle něho na zadním sedátku, ale po několika vteřinách neviděl nic. Kolem něho byla mlha daleko hustší než skutečnost.

Mlha se rozplynula, když prorazilo slunce. Hornblower cítil jeho teplo na zádech. Vysoko na břehu na druhé straně byla zahrada, na níž se Hornblower tak často díval z okna; byla nyní nádherná, jsouc obtěžkána květy. Když se ohlédl, spatřil zámek, svítící v slunci. Věděl, že věžičky v rozích přistavěl teprve před padesáti lety jeden hrabě de Gracay, jenž měl rokokovou zálibu pro starobylost. Na dálku vypadaly však dostatečně pravé. Byl to vzdušný zámek v perlovém světle, zámek snů; a již mu připadaly měsíce, které v něm strávil, také jako sen, sen, z něhož se nerad probouzel.

»Pane Bushi,« řekl ostře, »budte tak laskav, vezměte svůj prut a předstírejte, že chytáte ryby. Pomaleji, Browne.« Klouzali po vznešené řece, modré v dálce a zelené kolem nich, čisté a průhledné, takže mohli vidět dno, ubíhající pod nimi. Trvalo jenom několik minut, nežli dospěli ke stoku s Allier. Byla to pěkná řeka, téměř stejné šířky jako Loira. Spojený tok byl majestátně široký, od břehu k břehu bylo při nejmenším sto padesát provazců. Byli na dostřel muškety ze břehu, ale jejich postavení bylo bezpečnější, nežli napovídala tato skutečnost. Neboť od kraje vody na obou stranách se táhl široký pruh písku a vrboví, který byl pro občasné záplavy prostý lidských obydlí a který patrně navštěvovali jen rybáři a ženy, které tu praly.

Mlha již úplně zmizela a horké slunce slibovalo jeden z těch nádherných jarních dnů střední Francie. Hornblower se pohnul na sedátku, aby si udělal víc pohodlí. Hierarchie jeho nového velení byla přílišná. Poměr jednoho námořníka na jednoho poručíka a jednoho kapitána byl směšný. Musí vyvinout mnoho taktu, aby byli všichni tři spokojeni — postarat se, aby Brown nebyl znechucen tím, že musí dělat všechnu práci, a aby nebyla ohrožena disciplína příliš demokratickým rozdělením práce. V patnáctistopovém člunu bude těžké udržovat vznešenou důstojnost, vhodnou pro kapitána.

»Browne,« řekl, »byl jsem s vámi až dosud velmi spokojen. Chovejte se i nadále řádně a já se postarám, abyste byl po návratu do Anglie dobře odměněn. Budete-li chtít, станete se kormidelníkem.«

»Děkuji, pane kapitáne. Jste velmi laskav. Jsem však spokojen tak, jak jsem, když dovolíte, pane kapitáne.« Mínil, že je spokojen svou hodností člunovoda, ale tón jeho hlasu v sobě zahrnoval ještě víc. Hornblower se na něj díval, jak tak seděl s obličejem obráceným k slunci a pomalu vesloval. Na jeho tváři byl blažený úsměv — ten muž byl úžasně šťastný. Po měsíce byl dobře krměn a dobře bydlil, měl kolem sebe velkou ženskou společnost, lehkou práci a žádnou námahu. I nyní měl před sebou na dlouhou dobu vyhlídku na lepší potravu, než jakou znal předtím, než vstoupil do Francie, a na nepříliš těžkou práci, záležející v trošce slabého veslování. Nemusil vylézat za bouřlivé noci, aby skasal plachty. Dvacet let na dolní palubě námořnictva krále Jiřího, uvědomoval si Hornblower, musí přimět každého muže, aby si uvykl žít jen pro dnešek. Zítřka může přijít bičování, nebezpečí, nemoc, smrt; docela jistě námaha a patrně hlad. A to všechno bez jakékoli možnosti se nějak těmto věcem vyhnout. Být po dvacet let vydán na milost a nemilost nevypočitatelného osudu, a to nikoli jen ve velkých věcech života, ale i v malých, musí udělat fatalistu z každého člověka, který je přežil. Na chvíli Hornblower Brownovi trochu záviděl: vždyť ten člověk nikdy nepozná bídu bezmocnosti, nedůstojnosti a nerozhodnosti.

Řečiště se tu hodně rozdělovalo v ostrovy, z nichž každý byl lemován pruhem zlatého šterku; Hornblowerovým úkolem bylo zvolit nejsplavnější rameno — což neznamenal snadný úkol. Právě v prostředku toho, co se zdálo hlavním řečištěm, objevovaly se záhadným způsobem mělčiny; jasná zelená voda se přes ně hrnula rychleji a rychleji, byla mělká a mělká, až nakonec dno člunu zaskřípalo o oblázky. Někdy břeh končil s udivující náhlostí, takže jednu chvíli pluli po šesti palcích běžící vody a druhou po šesti stopách průhledné zeleně, ale velmi často nyní uvázli. Brown s Hornblowerem, kalhoty skasány po kolena, musili vystoupit a vleci člun sta yardů po sotva vodou pokrytém dně, nežli našli dostatečně hlubokou vodu. Hornblower děkoval své šťastné hvězdě, že se rozhodl postavit člun s plochým dnem — kýl by byl utrpením.

Potom dorazili k hrázi, podobné té, jež jim přinesla pohromu při jejich prvním pokusu plavit se po řece. Byla zpola přírodní, zpola umělá, neobratně sestavená z balvanů, nahromaděných v řečišti. Na několika místech se přes ni zuřivě hnala voda.

»Zaveslujte tamhle k břehu, Browne,« velel Hornblower, když k němu jeho člunovod vzhledl pro rozkazy.

Vytáhli člun na šterk právě nad hrází. Hornblower vystoupil a podíval se po proudu. Pod hrází bylo sto yardů vířivé vody; budou musit snést všechno dolů. Hornblower a Brown musili jít na trikrát, aby dopravili všechny své zásoby na místo, jež si vyvolil k opětnému vstupu na vodu. Bush s dřevěnou nohou jen tak že dokázal doklopýtat se tam po nerovném povrchu a nemohl ovšem nést žádný náklad. Potom se kapitán a člunovod věnovali úkolu přenést člun. Nebyl to lehký úkol: byl nesmírný rozdíl mezi tím, když se člun vlekl po vodě třeba jen palec hluboké a mezi jeho nesením. Hornblower chmurně uvažoval o tom úkolu po několika vteřinách, nežli se do něho pustil. Sklonil se a vložil ruce pod loďku.

»Chopte se jí s druhé strany, Browne. Ted' — zdvihnout.«

Společně zdvihli loďku. Urazili však stěží jediný yard, když z Hornblowerových zápěstí a prstů vyprchala všechna síla. Člun klesl znovu k zemi. Kapitán se vyhnul Brownovým zrakům a znovu se podrážděně shýbl.

»Zdvihnout!« velel.

Nebylo možné nésti člun tímto způsobem. Sotvaže jej zdvihl, musil jej zas pustit.

»To nepůjde, pane kapitáne,« řekl zdvořile Brown. »Musíme ho vzít na záda. To je jediná možnost.«

Hornblower slyšel uctivý šepot jakoby z velké dálky.

»Dovolte, pane kapitáne. Chopte se přídí a já se postarám o záď. Pozor, pane kapitáne, vezměte ho druhou stranou.

Držte, pane, než se dostanu dozadu. Dobře, pane. Hotovo. Zdvíhejte!«

Měli nyní člun na zádech a oba poklesávali pod těžkým břemenem. Hornblower, namáhající se pod lehčí přídí, myslil na

Browna, nesoucího mnohem těžší zátěž. Zaťal zuby a přísahal si, že si neodpočine, dokud o to Brown nepožádá. Za pět vteřin již té přísahy litoval. Dýchal jen s námahou a v prsou měl bodavou bolest. Bylo stále těžší a těžší správně pokládat nohy při klopýtání po nerovném povrchu. Ty měsíce v zámku Gracayů udělaly své dílo: zeslabily ho a změkčily. Několik posledních yardů byl si vědom pouze hrozné váhy na svém krku a ramenou a těžkosti dýchat. Potom uslyšel Bushův drsný hlas.

»Dost, pane. Já to podržím.«

S malou, ale vítanou pomocí, kterou mohl Bush poskytnout, Hornblower se vyprostil a položil člun na zem. Brown stál nad zádi, těžce oddychuje a otíraje si předloktím pot s čela. Hornblower viděl, jak otvírá ústa k poznámce, týkající se patrně váhy člunu, a jak je opět zavírá, když si vzpomněl, že je nyní zase pod tíhou disciplíny a že musí mluvit jen tehdy, když se na něj promluví. A disciplína, uvědomoval si Hornblower, vyžadovala, že on sám nesmí projevit před svými podřízenými žádné známky slabosti. Bylo již dosti zlé, že musí přijmout Brownovu radu, jak zdvihnout člun.

»Chopte se ho zas, Browne. Dáme ho do vody,« řekl, kontroluje s velkou námahou dech.

Strčili loďku do vody a znovu ji naložili zásobami. Hornblowerova hlava kroužila únavou; toužil po svém pohodlném sedátku na zádi, ale potom tu myšlenku odložil.

»Veslovat budu já, Browne,« řekl.

Brown znovu otevřel ústa a zase je zavřel. Nemohl odporovat výslovnému rozkazu. Člun se roztančil po vodě.

Hornblower byl u vesel šťastný poněkud bezpodstatným přesvědčením, že dokázal, že se kapitán královského námořnictva vyrovná fyzickou silou pouhému člunovodu, ať má sebeherkulovštější svaly.

Několikrát toho dne je chytili uprostřed proudu mělčiny, které nemohli překonat jinak než tím, že co nejvíc odlehčili loďce. Když Hornblower a Brown, oba po kolena v letící vodě, nemohli již člun utáhnout, musil Bush vystoupit také. Jeho dřevěná noha se zabořila do písku, i když měla širokou koženou podrážku. Bush musil kulhat po proudu k okraji mělčiny a čekat, až k němu jeho druzi přivlekou nyní lehký člun. Jednou musil držet pytel s chlebem a pokrývkou, nežli k němu přivlekli přes mělčinu loďku. Při té příležitosti musili odvázat jeho dřevěnou nohu, pomoci mu do loďky a pak vytáhnout dřevěnou nohu z písku — tak hluboko se zabořila. Ještě jednou toho dne musili nésti člun, na štěstí ne tak daleko jako po prvé; celkem vzato byla cesta toho dne dostatečně zajímavá, aby se nenudili.

Cestování po té velké řece bylo cestování neobydlenou krajinou. Po větší část dne nespátřili živé duše. Jednou uviděli loďku, přivázanou k břehu. Zřejmě se jí užívalo jako převozní lodice. Potom minuli pramici s plochým dnem, uvázanou tak, aby mohla přeplout řeku po proudu na dlouhých úvazných lanech na způsob kyvadla. Pak minuli loďku, jejíž posádka se zaměstnávala bagrováním písku pro stavební účely; posádku tvořili dva muži s větrem ošlehanými obličejí, těžce pracující se dvěma malými vyběradly, zavěšenými na tyčích. Rozrývali jimi dno a písek pak vysypávali do loďky. Byla to vzrušující chvíle, když se k nim přiblížili. Bush a Brown vystrčili své ozdobné pruty a Hornblower se přiměl k tomu, že nevesloval víc, než kolik bylo potřebí, aby se člun udržel v proudu. Myslí si, když pluli k nim, že dá Bushovi a Brownovi rozkaz okamžitě umlčet oba muže, kdyby se zdáli podezřelí, ale potom toho nechal. Mohl se spolehnout na rychlé jednání svých podřízených bez předchozí dohody a jeho důstojnost vyžadovala, aby neprozrazoval nic z obavy, kterou cítil.

Ale jeho nejistota byla naprosto zbytečná. V pohledech, které na ně vrhli písaři, nebylo ani trochu zvědavosti. Jejich úsměvy byly srdečné, stejně jako jejich zdvořilé: »Bonjour, messieurs.«

»Bonjour,« řekli Hornblower a Brown. Bush měl tolik rozumu, že neotevřel ústa, jež by ho byla ihned prozradila, a věnoval pozornost rybářskému prutu. Zřejmě byly rybářské loďky docela běžnou věcí na Loire, než aby vzbudily pozornost. Kromě toho obecná nevinost rybolovu jakožto zábavy chránila je před podezřením, jak se na tom již před dlouhou dobou shodli Hornblower s hrabětem. A nikomu nemohlo napadnout, že v loďce v srdci Francie byli uprchlí váleční zajatci.

Nejobyčejnější byl pohled u řeky na ženy, peroucí prádlo. Někdy to byla jen jedna, někdy skupinky, jejichž štěbetání zřetelně k nim doléhalo přes vodu. Angličané slyšeli klapot dřevěných plácaček, jimiž ženy bušily do mokrého prádla na prknech, a viděli klečící ženy kývat se nahoru a dolů, jak máchaly prádlo v proudu; většina žen vzhledla od práce a podívala se na ně, když pluli kolem, ale nikdy to nebyl příliš dlouhý pohled. V době války a zmatků mohly si ženy vysvětlovat tolika různými důvody, že neznají posádku člunu. Nijak je neudivilo, že je nepoznávají.

Neviděli žádné takové bouřlivé slapy, které je předtím málem zničily: vysvětloval to vtok řeky Allier a konce zimních zátop. Skalisky poházené písečné násypy představovaly místa, kde byly v zimě slapy. Daly se mnohem snadněji sjet, nebo spíše objet. Po pravdě řečeno, nesnáze nebyly vůbec žádné. I počasí bylo příznivé: byl krásný, jasný slunečný den, příjemně teplý, osvětlující měnící se panorama zlata, modře a zeleně. Brown se z něho těšil zcela bezostyšně a těžce zkoušený Bush si vyhověl, kdykoliv ho poklidnost dne sváděla k dřmotě. Podle Bushovy přísné filosofie bylo lidstvo — aspoň námořní lidstvo — zrozeno k starostem, útrapám a nebezpečí. Každý odklon od takového stavu věci musí být pozorován podezřívavě a nesmí se mu příliš hovět, aby se za to neplatilo s velkými úroky. Bylo to příliš krásné, než aby to byla pravda, toto rozkošné plynutí po řece, když jitro se měnilo v poledne a to zas v dlouhé a ospalé odpoledne, zpestřené znamenitým obědem, záležejícím ze studené paštiky (dárkem na rozloučenou od tlusté Jeanne) a láhvi vína.

Městečka, či spíše vesnice, jež míjeli, hnízдила všechna vysoko na vzdálených březích za povodňovou čarou.

Hornblower, který znal z paměti krátký cestovní řád a vzdálenosti, jež pro něj zhotovil hrabě, věděl, že první místo s mostem je Briare, jehož dosáhnou až pozdě večer. Zamýšlel sečkat nad městem a potom rychle projet ve tmě, ale jak den pokračoval, utvrzovalo se v něm rozhodnutí projet bez čekání. Nedovedl analyzovat své motivy. Věděl, že je to u něho věc hodná pozoru, vydávat se takto v nebezpečí, i v to nejmenší, nenutí-li ho k tomu povinnost nebo touha vyznamenat se. Zde mohl být jedinou výhodou zisk několika hodin. Nelsonská tradice »neztrácet ani hodinu« byla v něm silně zakořeněna, ale byl to sotva důvod, který ho vedl.

Zčásti to byla svéhlavost. Všechno šlo tak báječně dobře. Jejich útěk eskortě byl téměř zázračný a náhoda, jež je

zavedla do zámku Gracayů, kde jedině v celé Francii mohli najít bezpečí, byla téměř ještě zázračnější. Nyní i tato cesta po řece slibovala snadný úspěch. Jeho instinktivní reakcí na takové nepřírozené štěstí bylo postavit se do cesty nesnázím — v jeho životě bylo tolik nesnází, že mu nebylo bez nich dobře.

Ale zčásti ho k tomu měla špatná nálada. Byl mrzutý a nevrlý. Marie zůstala vzadu a jeho lítost nad tím rostla s každým yardem, který je rozdělával. Mučila ho myšlenka na škaredou roli, již hrál, a vzpomínky na hodiny, které spolu strávili. Pociťoval po ní sentimentální touhu. A před ním ležela Anglie, kde ho měli za mrtvého, kde se Marie nyní smířila s jeho ztrátou a bude s ním následkem toho dvakrát — pro něj nepříjemně — šťastna, kde na něj zapomněla lady Barbara a kde ho očekával vojenský soud, jenž se bude zajímat o jeho chování. Ponuře dumal, že by bylo pro každého lepší, kdyby byl opravdu mrtev; trochu se polekal návratu do Anglie, jako se člověk leká skoku do studené vody nebo jako ustupuje před bezprostředně hrozcícím nebezpečím. To byl převládající motiv. Vždycky se nutil dívat se nebezpečí do tváře, jít mu statečně v ústřety. Vždycky spolkl každou pilulku, již mu předložil život, neboť věděl, že váhání by v něm zanechalo ještě mnohem horší pohrdání sebou samým. Proto nyní neuzná žádnou výmluvu pro odklad.

Briare bylo teď v dohledu, tam dole na konci širokého proudu řeky. Jeho kostel se rýsoval proti večerním nebesům a jeho dlouhý vzdálený most vyjímá se černě proti vzdálenému stříbru řeky. Hornblower, u vesel, podíval se přes rameno a všechno to viděl; byl si vědom, že se zraky jeho podřízených k němu tázavě obracejí. »Chopte se vesel, Browne,« zabučel.

Vyměnili si tiše místa a Bush mu podal s udiveným pohledem rukojet kormidla. Dobře věděl o záměru projíždět pod mosty pouze v noci. Tam dole se nad hladinou řeky ploužily dvě velké bárky, vlečené z pobočního ramene na jedné straně do briarského průplavu, na druhé straně průplavem, vyhloubeným k tomu účelu v řece, Hornblower se napjatě díval vpřed, jak se blížili, poháněni Brownovým veslováním. Rychlý pohled na hladinu mu pověděl, který mostní oblouk si má vybrat. Mohl rozeznat vlečná lana bárek — jak na mostě, tak na břehu stála koňská spřežení, jejich obrysy se jasně odrážely proti obloze. Koně tahali lana. jimiž byly objemné bárky vlečeny přes letící proud.

Z mostu se na ně nyní dívali dva muži. Mezi bárkami byla mezera dostačující, aby jí proklouzl člun. Nebylo třeba zastavovat se a vysvětlovat.

»Veslovat!« nařídil Brownovi. Lodka se střelovitě řítla po řece. Prolétl pod mostem a o vlas minuli záď jedné bárky. Rozložitý muž u jejího kormidla, s děckem vedle sebe, podíval se na ně s tupou zvědavostí, když proletěli pod ním. Hornblower zamával vesele rukou dítěti — vzrušení bylo opojením, po němž toužil a které ho vždycky povzbuzovalo — a zašklebil se na muže na mostě a na březích. Už projeli a Briare bylo za nimi.

»Bylo to celkem snadné,« poznamenal Bush.

»Ano,« pravil Hornblower.

Kdyby cestovali po silnici, jistě by byli zastaveni a musili by se vykazovat cestovními pasy; ale nikoho nenapadlo, že by se podobný postup měl zavést i na nesplavné řece. Slunce bylo nyní nízko a svítilo mu, když se díval před sebe, rovnou do očí. Za necelou hodinu bude tma. Hornblower se začal rozhlížet po místě, kde by strávili pohodlné noc. Dopustil, aby minuli dlouhý ostrov, potom však uviděl ideální místo — ostrůvek se třemi vrby. Střední zelená část byla obklopena širokým zlatohnědým pásem tam, kde ustupující řeka zanechala písek.

»Vyjedeme na břeh s člunem zde, Browne,« oznámil. »Pomalů. Veslujte pravobokým veslem. Oběma. Dost.«

Nebylo to příliš dobré přistání. Hornblower, ačkoli jeho schopnost zacházet s velkými loďmi byla nesporná, musil se mnohem učit o chování člunů s plochým dnem na říčních mělčinách. Byl tam protiproud, který je otočil; sotvaže se loďka dotkla dna, proud ji hned zas uvolnil. Brown, jenž přes příď dopadl do řeky, byl téměř po pás ve vodě a musil se zachytit lodky a postavit se proti proudu, aby ji udržel. Bylo téměř možno cítit taktí ticho, jež následovalo, když Brown zase vlekl loďku na písek. Hornblower si i ve své roz-mrzlosti všiml neklidného Bushova pohybu a napadlo ho, jak by asi jeho první poručík sjel kadeta, jenž by se provinil tak mizernou prací. Zašklebil se při myšlence, že Bush potlačuje své pocity, a ten úšklebek způsobil, že zapomněl na svou rozmrzelost.

Vystoupil do mělké vody a pomohl Brownovi vytáhnout lehčí člun výš na břeh. Zarazil Bushe, chystajícího se rovněž vystoupit — Bush si totiž nemohl zvyknout vidět svého kapitána pracovat, zatím co on lenošil. Dovolil Bushovi vystoupit teprve tehdy, když jim voda sahala jen po kotníky; vytáhli člun tak daleko, jak jen mohli, a Brown jej přivázal ke kolíku, zaraženému pevně do země — což bylo opatření proti tomu, aby snad nějaké nečekané zvýšení hladiny člun neodplavilo. Slunce nyní zapadlo na hořícím západě; rychle se stmívalo.

»Večeři,« řekl Hornblower. »Co budeme jíst?« Kapitán s přísným názorem na disciplínu byl prostě oznámil, co budou jíst, a určitě by nevolal své podřízené k poradě. Hornblower si však příliš dobře uvědomoval nadměrnou hierarchii své nynější posádky, než aby hnal formality tak daleko. Avšak Bush a Brown byli stále ještě zatíženi celoživotní zkušeností subordonace a nedokázali radit svému kapitánu. Stáli rozpačitě a tiše a nechali Hornblowera nařídít, že dojedí studenou paštiku s několika vařenými brambory. Jakmile padlo rozhodnutí, začal Bush rozšiřovat a vykládat původní kapitánův rozkaz, jak se patří na řádného prvního důstojníka.

»Budu tady pečovat o oheň,« prohlásil. »Musí tu být náplavové dřevo, které potřebujeme, Browne. Ano, a budu také potřebovat větve, na které bych zavěsil nad oheň pánev. Uřízněte mi z těch stromů tři.«

Bush cítil v kostech, že Hornblower zamýšlel zúčastnit se příprav večeře, a nedovedl tu myšlenku snést. Podíval se na kapitána zpola prosebně, zpola vzpurně. Kapitán nejen že nesmí být viděn, jak dělá nedůstojnou práci, ale má být držen v uctivém osamění, ukryt v tajemných úkrytech své kabiny. Hornblower je tedy nechal a vydal se na cestu po ostrůvku, dívaje se na vzdálené břehy a nečetné domky, rychle mizející v rostoucím soumraku. Se zděšením zjistil, že příjemná zeleň, pokrývající většinu ostrova, nebyla tráva, za níž ji pokládal, nýbrž trsy kopřiv, vysokých již po kolena, přestože jaro teprve začínalo. Soudíc podle proklínání, učinil asi Brown na druhé straně týž objev, jak hledal s bosýma nohama palivo.

Hornblower se chvíli procházel po šterku. Když se vrátil, spatřil idylickou scénu. Brown přikládal na ohýnek, slabě

plápolající pod hrncem, zavěšeným na trojnožce, kdežto Bush, před nímž ztrnule trčela jeho dřevěná noha, oškrabával poslední brambory. Bush se zřejmě rozhodl, že se první důstojník může podílet o ruční práci s jediným členem posádky, aniž se ohrozí disciplína. Jedli všichni najednou, mlčky, ale přátelsky, u skomírajícího ohně; ani chladný večerní vzduch neochladil pocit kamarádství, který si každý uvědomoval svým způsobem.

»Mám postavit stráž, pane kapitáne?« tázal se Bush, když povečeřeli.

»Ne,« odmítl Hornblower.

Nepatrná dodatečná bezpečnost, k níž by přispělo to, že by ti dva drželi stráž, nedala se srovnat s nepohodlím a nepříjemností toho, že by každý z nich ztratil každé noci čtyři hodiny spánku.

Bush a Brown spali přikryti kabáty a pokrývkami na zemi. Hornblower cítil, že je to krajně nepohodlné. Sám měl matraci z nařezaných kopřiv, na nichž byla příkrývka člunu. Tuto matraci mu obratně zhotovil Brown, pravděpodobně při tom důkladně popálený. Hornblower na ní klidně spal. Rosa mu vlhčila obličej a měsíc, víc než z polovice v úplňku, na ni svítil s hvězdného nebe. Neurčitě a zmateně si připomněl historky o velkých vůdcích mužů — zvláště o Karlu XII. —, kteří jedli hrubé jídlo svého mužstva a spali s ním na holé zemi. Několik vteřin si říkal, že by si měl počínat stejně, ale potom rozum zvítězil nad jeho skromností a řekl mu, že se nemusí utíkat k teatrálním trikům, aby si získal náklonnost Bushe a Browna.

KAPITOLA DVANÁCTÁ

Ty dny na Loiré byly příjemné a každý nový den byl příjemnější nežli předcházející. Hornblower nepociťoval jen pasivní radost ze čtrnáctidenního výletu, ale také onu mnohem aktivnější, vyplývající z kamarádství toho podniku. Po deset let kapitánství zvětšila jeho přirozená ostýchavost přehradu, obklopující jeho postavení, a vháněla ho víc a víc do uzavřenosti, až v něm začala klíčit naléhavá touha po lidské společnosti. Na tomto malém člunu, kde žil v těsné blízkosti druhých a kde potíže jednoho z nich byly potížemi každého, poznal, co je to štěstí. Jeho dobrý postřeh způsobil, že víc než jindy oceňoval skvělé vlastnosti poručíka Bushe, tajně se rmoutícího nad ztrátou nohy, nečinností, k níž ho tato ztráta odsoudila, a pochybnostmi o budoucnosti, jež ho, mrzáka, čeká. »Postarám se, abyste byl jmenován kapitánem,« řekl Hornblower při jedné příležitosti, když Bush připomněl své trápení, »i kdyby to byla poslední věc, kterou na tomto světě udělám.«

Myslel, že se mu to může podařit i tehdy, očekává-li ho po návratu do Anglie nemilost. Lady Barbara si musí stále ještě vzpomínat na Bushe a na staré dny na Lydii a musí si uvědomovat jeho dobré vlastnosti stejně jako Hornblower. Požádá-li ji obratnými slovy — i jako člověk, zlomený válečným soudem — může mít úspěch, a lady Barbara může roztočit skrytá kolečka vládní protekce. Bush si zasluhoval hodnosti kapitána víc než polovina kapitánů na seznamu, kterou znal. Pak tu byl Brown, neustále veselý. Nikdo nemohl posoudit lepe než Hornblower ošemetné postavení Browna, žijícího v tak těsné blízkosti dvou důstojníků. Ale Brown dovedl vždy najít správnou směs přátelství a úcty — dovedl se od srdce zasmát, jestliže sklouzl na oblázku a kecl si do Loiry, a soucitně se usmát, stala-li se stejná věc Hornblowerovi. Zaměstnával se tím podílem práce, který měl na starosti, a nikdy, ani po desetidenní cestě, vytvářející již cosi podobného zvyku, nedával najevo, že pokládá za samozřejmé, aby také důstojníci vykonávali svůj podíl. Hornblower předvídal Brownovi velkou budoucnost, pomůže-li se mu uváženým použitím vlivu. Mohl by se snadno stát také kapitánem — Darhy a Wescott začali stejným způsobem na dolní palubě. I kdyby Hornblowera zlomil válečný soud, mohl by Brownovi pomoci. Aspoň Bolton a Elliot by ho úplně neopustili a mohli by jmenovat Browna kadetem na svých lodích, kdyby je o to se zvláštní naléhavostí požádal.

Sdělavaje tyto plány pro budoucnost svých přátel, dokázal Hornblower dívat se na konec cesty a nevyhnutelný válečný soud s čímsi, co se podobalo vyrovnanosti. Konec konců dokázal za těch nádherných dnů i odvrátit myšlenku na blížící se konec. Byla to klidná cesta a klidné lenošení. Zanechával za sebou v minulosti ohavnou vzpomínku na to, jak zacházel s Marií, a nesnáze, jež přijdou, dlely dosud v budoucnu. Po prvé za svého života dokázal žít bez starostí pro dnešek.

Nejrůznější podrobnosti cestování mu pomáhaly k tomuto vítanému cíli — byly tak nepatrné, a přece občas tak důležité. Musil volit směr mezi zlatými písčnými břehy řeky; musil vystupovat z loďky a vléci ji, jestliže jeho úsudek byl nesprávný; hledat osamělý ostrov, na němž by se utábořili na noc a uvařili si večeři, když si nějakou opatřili; nechovat se podezřele, pokud míjeli města; vždycky bylo něco, čím by se zaměstnávala jejich mysl. Dvě noci pršelo. Spali všichni schouleni k sobě pod ochranou pokrývky, natažené mezi vrby — pocítil komickou radost z toho, když se probudil a zjistil, že chrápající Bush vedle něho drží na něm ochrannou ruku.

Pak tu byla nádherná scenerie Loiry — Gien se zámek — pevností, stojící na vysoké terase, Chateau-Neuf-Sur-Loire a Jargeau. Potom po celé míle viděli na vychrtlé čtvercovité věže orléánské katedrály. — Orleans byl jedním z mála měst, rozprostřených daleko podle řeky. Musili kolem něho projet nenápadně a se zvláštním zřetelem k nesnadným mostům. Sotvaže zmizel Orleans, dorazili k Beaugency s jeho nekonečným mostem o nespočetných obloucích a s podivnou čtvercovou věží. Řeka byla modrá a zlatá a zelená. Po skaliskách u Neversu následovaly šterkové břehy středního toku a nyní ustupoval šterk písku, zlatému písku, mezi nímž se třpytila modř řeky, jejíž vody byly těsně u člunu zelené. Hornblowerův zrak se pásl na kontrastující zeleni, na zeleni nekonečného vrboví, vinic, žitných polí a lučin. Minuli Blois, jehož přikře klenutý most korunovala pyramida, na níž oznamoval nápis, že most je první veřejnou prací infanta Ludvíka XV. Potom přišly Chaumont a Amboise, jejichž krásné zámky se třpytily nad řekou, Tours, který rovněž musili dlouho objíždět, a Langeais. Divoká opuštěnost řeky, poseté ostrovy, byla jen zdůrazněna věžemi, zámky a katedrálami na vzdálených březích. Pod Langeais vtekla po jejich levici do řeky klidná Vienne. Vypadalo to, že propůjčila něco ze svých vlastností spojenému toku, který byl nyní poněkud pomalejší a pravidelnější. Mělčin bylo stále méně a méně. Za Saumurem a za nekonečnými ostrovy u Les Ponts de Cé se spojila po jejich pravici s řekou ještě

mohutnější, s Mai-ne, a připravila konečně divokou Loiru o všechny charakteristické známky, pro něž si ji tak zamilovali. Tady byla již mnohem hlubší a daleko pomalejší, a po prvé se tu setkali s úspěšným pokusem učinit řeku splavnou pro obchodní dopravu. Cestou po horním toku zjistili několik marných pokusů Bonapartových v tomto směru.

Ale pod vtokem Maine odolávaly hráze a jezy zimním záplavám a neustálé erosi. Na březích se nahromadily dlouhé nánosy zlatého písku a uprostřed zůstal hluboký průplav, po němž se mohly plavit bárky. Minuli několik z těch, které se draly proti proudu od Nantes k Angersu. Ponejvíce je táhla spřežení mezků, ale v několika případech využili výhody západního větru k jízdě pod širokými plachtami. Hornblower se po nich hladově díval, neboť to byly první plachty, jež uviděl po měsících, ale odložil myšlenku ukrást některou z lodí. Pohled na jejich neohrabané linie ho ujistil, že by bylo mnohem nebezpečnější vydat se na moře, i na krátkou vzdálenost, v některé z nich nežli i v tom plochem člunu, který již měli.

Západní vítr, který přinesl bárky, přinesl také něco jiného. Brown, pilně veslující proti vetru, náhle pokrčil nos.

»Promiňte, pane,« hlásil, »ale cítím moře.«

Všichni tři čichali proti větru.

»Na mou duši, máte pravdu, Browne,« řekl Bush.

Hornblower neřikal nic, ale cítil slaný vzduch právě tak dobře. Přinesl mu s sebou tolik různých pocitů, že nemohl říci slovo. A té noci, když se utábořili — bylo tu dosti opuštěných ostrovů, aby si mohli vybrat i při změnách řeky — Hornblower si povšiml, že voda zřetelně stoupla nad místo, kde stála, když vytahovali člun. Nebyla to povodňová voda jako tehdy, když jim v noci po celodenním dešti málem uplavala člun. Toho večera nad Nantes nepršelo a po tři dny nebylo ani známky po dešti. Hornblower pozoroval vodu téměř zřetelně stoupat; pozoroval, jak dostupuje vrcholu, chvíli tam setrvává a potom znovu klesá. To byl příliv. Dole u Paim-boeufu u ústí příliv zdvíhal hladinu o deset či dvanáct stop, u Nantes pouze o čtyři nebo šest. Tady pozoroval poslední zmírající pokus vzdutého moře zadržet běh řeky.

Jeho myšlenky byly podivně vzrušeny. Dospěli konečně do přílivové vody, takové, na jaké strávil víc než polovinu svého života. Cestovali od moře k moři, od Středozevního moře k tomu, čemu se aspoň technicky říkalo Atlantik. Týž příliv, který pozoroval, omýval také břehy Anglie, kde byly Barbara a Marie, jeho neznámé mu dítě a páni lordi z Admirality. Ale ještě víc. Znamenalo to, že jejich příjemný výlet po Loiré byl u konce. V přílivové vodě se nemohou pohybovat ani s polovinou volnosti, na jakou si zvykli ve vnitrozemí. Nové tváře a noví příchozí budou pozorování s podezřívavostí. Příštích osmačtyřicet hodin patrně rozhodne, je-li mu souzeno vrátit se do Anglie k válečnému soudu nebo bude-li chycen a postaven před popravčí četou. Hornblower rozpoznával v té chvíli starý pocit vzrušení, jemuž sám říkal strach — zrychlené bušení srdce, vlhké dlaně, šimrání v lýtkách. Musil se vzbudit, aby překonal tyto symptomy, než se obrátí k svým druhům a oznámí jim svá pozorování.

»Před půlhodinou byl příliv, pane?« opakoval v odpověď Bush.

»Ano.«

»Hm,« řekl Bush.

Brown mlčel, jak se slušelo na jeho životní postavení, ale na obličejích mu bylo vidět týž výraz hlubokého přemítání. Brali na vědomost ten fakt po způsobu námořníků. Hornblower věděl, že od této chvíle, snad s pohledem na slunce, ale nikoli už nutně s pohledem na řeku, budou mu moci bez váhání povědět stav přílivu. Povědi to bezmyšlenkovitě pomoci podvědomé kalkulační schopnosti, vyvinuvší se v nich za dobu jejich života, stráveného na moři. Mohl udělat totéž — jediný rozdíl mezi nimi byl, že se on o ten zjev zajímal, kdežto jim byl lhostejný a nezajímavý.

KAPITOLA TRINÁCTÁ

Hornblower se rozhodl, že při vstupu do Nantes musí mít všichni na sobě uniformy celníků. Dlouho a starostlivě přemítal a porovnával šance, nežli dospěl k tomuto rozhodnutí. Kdyby přišli v civilních šatech, byli by téměř určité vyslýcháni a v tom případě bylo by takřka nemožné vysvětlit, proč nemají doklady a pasy, kdežto, budou-li v uniformách, neoptá se jich patrně vůbec nikdo a zachrání se. Ale vydávat se za plukovníka celní služby vyžadovalo by na Hornblowerovi, aby se choval jako komediant, a on si nedůvěřoval — ne snad, že by to nedokázal, ale že by mu vypověděly nervy. S nelitostnou sebeanalýzou si říkal, že dělá herce po léta, vydává se za člověka železného klidu, kdežto ve skutečnosti jím nebyl. Ptal se sám sebe, proč by se na několik minut nemohl vydávat za naparujícího se a důležité se tvářícího člověka, i kdyby měl ještě tu nevýhodu, že by musil mluvit francouzsky. Nakonec se rozhodl přes své pochybnosti, oblekl si slušivou uniformu a připíchl si blýskavou Čestnou legii na prsa.

Jako vždy, byla to první chvíle, která ho nejvíc těsnila — když si po prvé usedl v uniformě na zadní sedátko loďky a vzal do ruky páku kormidla, zatímco Brown nasazoval vesla. Jeho napětí bylo takové, že věděl, že kdyby se neovládl, chvěla by se mu ruka, spočívající na páce, a že by se mu trásl hlas, jímž dával rozkazy Brownovi. Proto se choval s neochvějnou ztrnulostí, s jakou si ho jeho muži zvykli vídat, a mluvil s takovou pronikavou drsností, jaké vždy používal v boji.

Pod nárazy Brownových vesel řeka za nimi uplývala a město Nantes se stále přibližovalo. Domy na březích stále víc houstly a potom se řeka začala dělit na několik ramen. Hornblower rozpoznal hlavní rameno mezi ostrovy podle stop obchodní činnosti podél břehů — stop minulosti, neboť Nantes bylo umírající město, umírající zardoušením britskou bloádou. Lenošící zahaleči po nábřezích, opuštěná skladiště, to vše naznačovalo hrozné účinky války na francouzský obchod.

Projeli pod dvěma mosty v silném přílivu. Napravo se tyčila mohutná masa vévodského paláce. Hornblower se při-nutil

sedět v loďce s bezstarostnou vyrovnaností jako někdo, kdo si ani nepřeje být pozorován, ani se tomu nevyhýbá. Letný pohled na Bushe ho najednou neobyčejně upokojil a vnukl mu novou jistotu, neboť Bush seděl s tváří nehybnou jako maska, což znamenalo, že byl také nervosní. Bush do-vedl jít do bitvy a postavit se proti nepřátelské boční salvě s opravdovou lhostejností k nebezpečí, ale nynější situace silně napínala jeho nervy. Vždyť musil sedět a dát se pozorovat tisíci francouzskými zraky a spoléhat se na pouhou nečinnost, aby se zachránil před smrtí nebo uvězněním. Ten pohled účinkoval na Hornblowera jako lék. Starosti z něho spadly a prožíval radost a rozkoš bezuzdné statečnosti.

Za dalším mostem začal námořní přístav. Tady byly první rybářské čluny — Hornblower se po nich pátravě podíval, neboť se zabýval myšlenkou zmocnit se jednoho z nich. Jeho zkušenost z eskadry, provádějící před lety pod velením Pellewovým blokádu, mu nyní dobře posloužila, neboť se tehdy naučil znát způsoby těchto rybářských lodí. Provozovaly své řemeslo u ostrovů na bretaňském pobřeží, kde chytaly rybičky, jimž Francouzi tvrdošíjně říkali sardinky, a přivázely je do ústí řeky na trh v Nantes. Mohl by s Bushem a Brownem snadno řídit jeden z těchto člunů, které byly dostatečně schopné plavby po moři, aby je bezpečně donesly k blokující eskadře nebo i do Anglie, kdyby bylo třeba. Byl si vlastně natolik jist, že se rozhodne pro podobný plán, že při plavbě kolem člunů nařídil zostra Brownovi, aby vesloval pomaleji, a pozoroval je s veškerou pozorností.

Níže za rybářskými čluny ležely u mola dvě americké lodi, jejichž hvězdnaté vlajky vesele vlály v slabém větru. Jeho pozornost upoutalo smutné řinčení řetězů — čtyři věžňů skládaly náklady z lodí. Každý muž vrávoral, ohnut téměř k zemi, pod pytlembilí. To bylo zajímavé. Hornblower se podíval znovu. Tlupy byly pod dozorem vojáků — Hornblower zahlédl čáky a třípyt hlavní mušket — což mu povědělo, kdo jsou ti ubožáci. Byli to vojenští zločinci, desertéři, vojáci dopadení při spánku na stráž, muži, kteří neposlechli rozkazů, všichni nešťastníci z armád, vydržovaných Bonapartem v každém koutě Evropy. Rozsudek nad nimi zněl: »Na galeje«, ale jelikož francouzská armáda neužívala již galér, v nichž by mohli být donuceni k práci u vesel, zaměstnávali je teď těžkou prací v přístavech. Jako poručík Pellewovy Indefatigable viděl Hornblower dvakrát malé tlupy zoufalých lidí, uprchlých z Nantes stejným způsobem, jako hodlal nyní uprchnout on.

A potom uviděl u mola za americkou lodí něco jiného, něco, co způsobilo, že ztuhli na sedátkách. Trikolora byla tam zavěšena nad roztrhanou modrou vlajkou a nafukovala se nad ní v triumfu.

»Witch of Endor, kutr s deseti děly,« řekl chraptivě Bush. »Chytla ji jedna francouzská fregata lodi u Noirmoutier. Pane Bože, tohle se dalo od Francouzů čekat. Už je to jedenáct měsíců a oni stále ještě nechávají svou vlajku vlát nad britskou.«

Byla to pěkná malá loď. I z místa, kde byli, viděli, jak dokonalé jsou její linie. Bylo na ní všude vidět, že je rychlá a spolehlivá na moři.

»Vypadá to, že Francouzi jí nechtějí přidat víc stožárů, jak to obvykle dělají,« poznamenal Bush.

Byla připravena k odplutí a jejich zkušené zraky dovedly odhadnout rozměr její zdrhnuté hlavní plachty a kosatky.

Vysoký elegantní stožár jim téměř nepozorovatelně zakýval, jak se kutr nepatrně zakolébá u mola. Bylo to jako když je prosí o pomoc zajatec. Třepotající se vlajky, trikolora nad modrou vlajkou, vyprávěly tragickou historii. Hornblower s náhlým impulsem obrátil kormidlo.

»Přistaneme u mola,« řekl Brownovi.

Několik rázů vesel je tam zaneslo; musili bojovat proti změně směru vln, která nastala před krátkou chvílí. Brown připevnil loďku ke kruhu. Nejprve hbitě vystoupil po kamenných schodech nahoru na nábreží Hornblower a za ním s potížením Bush.

»Suez — nous,« řekl Hornblower Brownovi, uvědomuje si v posledním okamžiku, že má mluvit francouzsky.

Hornblower se přiměl, že vztyčil hlavu a krácel s povznesenou důstojností. Pistole v jeho postranních kapsách narážely o jeho kyčle a dodávaly mu jistoty, kord mu pleskal o stehna. Vedle něho krácel Bush, jehož dřevená noha odměřeně duněla na kamenném nábreží. Četa vojáků, je míjející, pozdravila pěknou uniformu. Hornblower lhostejně vrátil pozdrav, udiven svou chladnokrevností. Srdce mu rychle bilo, ale věděl, že se nebojí, a měl z toho nesmírnou radost. Stálo za to takto riskovat, když mohl prožívat tento pocit šílené odvahy.

Zastavili a zadívali se na loď Witch of Endor u mola. Její paluby nesvítily tou oslepující bělostí, na niž by trval anglický první poručík, a v jejím nepohyblivém lanoví bylo vidět nedbalost, na niž bylo trudno se podívat. Po její palubě se smutně pohybovali dva muži, na které dozíral třetí.

»Hlídku v přístavu,« zahučel Bush. »Dva muži a loďmistrův pomocník.«

Mluvil, aniž pohyboval rty, jako uličník ve škole, z obavy, že by někdo, kdo ho snad pozoruje, mohl číst jeho slova a uvědomit si, že nemluví francouzsky.

»Jinak jsou všichni na souši, ulejšáci,« pokračoval Bush.

Hornblower stál na nábreží. Slabý vánek šeptal mu do uší; kolem něho chodili námořníci, vojáci a civilisté, z dálky bylo slyšet slabý hluk při vykládání americké lodi. Bushovy myšlenky šly v patách za jeho. Bush si byl vědom pokušení, které se zmocňovalo Hornblowera — zmocnit se lodí Witch of Endor a odplout s ní do Anglie. Bush by byl sám na to nepřipadl, ale léta služby pod tímto kapitánem způsobila, že dovedl přejímat jeho myšlenky, ať byly sebefantastičtější. Fantastické — to bylo pravé slovo. Tyto velké kutry mívaly posádku šedesáti lidí a zařízení a přístroje byly podle toho. Tři muži — z nichž jeden byl mrzák — nemohli ani doufat, že by vytáhli na stožár velkou hlavní plachtu, ačkoli se jim mohlo podařit s ní manipulovat za příznivého počasí na otevřeném moři. Tato možnost zrodila takové myšlenky, ovšem na druhé straně byly tu všechny záludné delty Loiry mezi nimi a mořem. Hornblower také věděl, že Francouzi odstranili bóje a navigační značky z obavy před anglickým útokem. Nemohli doufat, že najdou bez loďvoda cestu pětaticetí mílemi mělčin, aniž narazí na dno. Kromě toho byly tu baterie v Paimboeuf a v St. Nazaire, aby znemožnily nedovolený vjezd a výjezd. Věc byla nemožná — byla to čirá sentimentalita na to jen myslet, řekl si v náhlém návalu

auto-kritiky.

Odvrátil se a kráčel směrem k americkým lodím. Pozoroval se zájmem tlupy v řetězích, klopýtající po prkenných můstcích pod nákladem obilí. Pohled na jejich utrpení ho rozlitošnil, stejně tak jako pohled na pohánějící je seržanty, kteří se tu nadýmali v úloze dohlížitelů. Jestliže někde, říkal si, pak je to tady, kde je třeba hledat klíč k protibonapartovskému povstání, které každý očekával. Čeho bylo potřebí, byl na všechno odhodlaný vůdce — to musí oznámit vládě, až se vrátí domů. Kus dál dole po řece připlouvala do přístavu jiná loď. Její vrcholové plachty se černaly proti zapadajícímu slunci, když s využitím přílivu plula s přitocnými plachtami při slabém západním větru. Měla vlajku z pruhů a hvězd — byla to opět americká loď. Hornblower znovu zakusil týž pocit vzteku bezmocnosti, který poznal za starých dob, kdy sloužil pod Pellewem. Jaký mělo smysl blokovat pobřeží, zakoušet nebezpečí a útrapy té služby, když neutrální lodi mohly beztravně vplouvat a vyplouvat? Jejich náklad pšenice oficiálně nebyl kontraband, ale pšenice byla pro Bonaparta právě tak životně důležitá jako konopí, dehet či jakýkoli jiný předmět, jsoucí v seznamu kontrabandu. Čím více mohl dovézt pšenice, tím víc mužů mohl vtáhnout do armády. Hornblower poznal, že se dostává do nekonečné debaty o tom, zda Amerika, až se unaví nedůstojností neutrality, obrátí zbraně proti Francii nebo proti Anglii. Byla již nedávno na krátkou dobu ve válce s Francií a bylo jisté v jejím zájmu strhnout císařský despotismus. Dalo se však pochybovat, odolá-li pokušení zatahat při vhodné příležitosti britského lva za ocas. Nově přichodí loď, dosti obratně kormidlována, klestila si cestu k molu. Zvrácená vrcholová plachta jí vzala vítr a lana zaskřípěla kolem podstavců na nábreží. Hornblower se klidně díval s Bushem a Brownem vedle sebe. Když byla loď připevněna, shodili z lodi na nábreží dřevěný můstek a malý tlustý muž se chystal sejít z lodi. Byl v civilním obleku a měl růžovou kulatou tvář se směsným knírkem, otočeným vzhůru. Podle toho, jak podával ruku kapitánovi a podle velmi lámané angličtiny, kterou mluvil, usoudil Hornblower, že je to lodivod.

Lodivod! V té chvíli vzkypěl v Hornblowerovi příboj myšlenek. Za necelou hodinu bude tma. Měsíc je v první čtvrti — už teď jej viděl, byl sotva viditelný vysoko na nebi nad zapadajícím sluncem. Je jasná noc, nastane odliv, vítr je slabý s malým nádechem východního směru. Na jedné straně se vyskytl lodivod, na druhé posádka. Potom zaváhal. Celý ten plán byl odvážný až k šílenství — dokonce ještě víc. Musí být ukvapený, nesprávný. Jeho mysl zuřivě znovu probírala celý plán, ale přitom ho unášela vlna bezuzdné odvahy. Zmocnilo se ho opojení při myšlence, že odhodí ke všem čertům opatrnost — opojení, které nepoznal od svého dětství. V těch několika napjatých vteřinách, které mu zbývaly, v době, kdy lodivod sestupoval po dřevěném můstku a blížil se k nim po nábreží, vytvořil své rozhodnutí. Šťouchl loktem své dva společníky, vykročil a zastavil malého tlustého lodivoda, krácejícího hbitě k nim.

»Monsieur,« řekl. »Chci se vás na něco zeptat. Doprovodil byste mě laskavě na chvíli na mou loď?«

Lodivod se podíval na uniformu, na hvězdu Čestné legie a všiml si sebevědomého chování tazatele.

»Zajisté,« odpověděl. Jeho svědomí bylo čisté. Byl si vědom jen malých přestupků proti kontinentálnímu systému.

Otočil se a klusal vedle Hornblowera. »Myslím, pane plukovníku, že jste nedávno přišel do tohoto přístavu?«

»Byl jsem sem včera přeložen z Amsterdamu,« odpověděl stručně Hornblower.

Brown kráčel po druhé straně lodivoda, zatím co Bush tvořil zadní voj a statečně se snažil držet s nimi krok. Jeho dřevěná noha duněla o dláždění. Přišli k Witch of Endor a pustili se po dřevěném můstku na palubu. Důstojník, jenž tam měl službu, podíval se na ně s jakýmsi překvapením. Ale znal lodivoda a znal uniformu celníků.

»Chtěl bych si prohlédnout jednu z vašich map,« řekl Hornblower. »Mohli bychom jít do vaší kabiny?«

Důstojník neměl nejmenšího podezření. Poručil svým lidem, aby pokračovali v práci a vedl návštěvníky dolů krátkou chodbou do zadní kabiny. Vstoupil a Hornblower zdvořile vpustil lodivoda před sebou. Byla to maličká kabina. Zůstal stát u dveří a vyňal své dvě pistole.

»Řeknete-li jediné slovo,« pravil — rozčilení způsobilo, že mu zaskřípal hlas — »zabiji vás.«

Zůstali stát a civět na něj. Konečně otevřel lodivod ústa, aby promluvil — nedovedl odolat touze mluvit.

»Ticho!« vyštěkl Hornblower.

Postoupil do místnosti tak daleko, aby Brown a Bush mohli vejít za ním.

»Svažte je!« nařídil.

Opasky, kapesníky a nákrčníky vykonaly své dílo s dobrým úspěchem; brzo měli oba mužové roubíky v ústech a bezmocně leželi s rukama svázanými na zádech.

»Pod stůl s nimi,« nařídil Hornblower. »Tak a teď se připravte na ty dva lodníky, až je přivedu dolů.«

Vyběhl na palubu.

»Hej, vy dva!« vyštěkl. »Musím se vás na něco zeptat. Pojdte se mnou dolů.«

Nechali práce a pokorně ho následovali do kabiny, kde je Hornblowerova pistole přiměla k mlčení. Brown vyběhl na palubu pro důkladnou zásobu provazů na jejich svázání a na důkladnější zabezpečení těch prvních. Potom se Brown s Bushem — nikdo z nich nepromluvil od chvíle, kdy začala akce — na něj podívali a očekávali další rozkazy. Vyšel znovu na nábreží tam, kde se shromažďovala tlupa galejníků, unavená po celodenní práci s vykládáním lodí.

Deset svázaných mužů, jimž velel seržant, kterého oslovil, podívalo se na něj očima bez lesku; přemýšleli o tom, jaké nové útrapy jim přináší tento švarný plukovník.

»Seržante,« řekl. »Odvedte svůj oddíl na mou loď. Mám tam pro ně práci.«

»Ano, plukovníku,« řekl seržant.

Vykřikl na unavené muže rozkazy. Následovali Hornblowera po nábreží. Jejich bosé nohy nepůsobily hluk, ale řetěz, táhnoucí se od pasu k pasu, zvonil podle jejich kroku.

»Nechte je na palubě,« poroučel Hornblower. »A pojdte si do kabiny pro rozkazy.«

Bylo to všechno lehké, díky uniformě a hvězdě. Hornblower se musel hodně zdržovat, aby se nesmál seržantovu údivu, když ho odzbrojili a svázali. Bylo potřebí jen významného gesta Hornblowerovou pistolí, aby seržant ukázal, v které kapse má klíče k řetězu vězňů.

»Složte všechny tyto muže pod stůl, pane Bushi,« pravil Hornblower. »Všechny s výjimkou lodivoda, kterého potřebuji na palubě.«

Seržant, důstojník a oba lodníci byli složeni, nikoli příliš jemně. Hornblower vyšel na palubu, zatím co jeho druhové za ním vlekli lodivoda; bylo teď už téměř temno, jen měsíc svítil. Muži lhostejně seděli na zvýšené ovrubě předschodí k podpalubí. Hornblower je tiše oslovil. Přes jazykové nesnáze přeneslo se na ně jeho vzrušení.

»Mohu vás osvobodit,« řekl. »Bude konec bití a otroctví, uděláte-li to, co nařídím. Jsem anglický důstojník a odpouji s touto lodí do Anglie. Nechce se snad někomu jít?«

Ze skupiny bylo slyšet vzdech; bylo to, jako by nemohli: věřit, že dobře slyšeli — patrně nevěřili.

»V Anglii,« pokračoval Hornblower, »budete odměněni Očekává vás tam nový život.«

Nyní konečně začínali rozumět, že nebyli přivedeni na palubu kutru na další dřinu, ale že se opravdu naskytla možnost svobody.

»Ano, pane,« řekl nějaký hlas.

»Uvolním vám řetěz,« řekl Hornblower. »Pamatujte si toto, Nesmíte dělat hluk. Sed'te tiše, dokud vám neřeknu co dále.« Hmatal v matném světle po visutém zámku, odemkl jej a otevřel. Samočinné gesto, s nímž první muž zdvihl ruce, bylo pathetické. Byl zvyklý tomu, že ho denně zamykali a odmykali jako zvíře. Hornblower postupně uvolnil všechny muže a řetěz zazvonil o palubu. Poodstoupil s rukama na pažbách pistolí pro případ nějakého zmatku, ale k tomu nedošlo. Muži byli jako omámeni — přechod z otroctví k svobodě netrval déle než tři minuty.

Hornblower pocítil pod nohama pohyb kutru, když jej vítr stočil; loď slabě narážela na chrániče, zavěšené mezi ní a mole. Pohled přes zábradlí potvrdil jeho závěry — odliv ještě nenastal. Musili ještě čekat několik minut. Obrátil se k Brownovi, nepokojně stojícímu u hlavního stožáru; u jeho nohou seděl zbědovaný lodivod.

»Browne,« řekl tiše, »seběhněte dolů do našeho člunu a přineste mi ranec s mými šaty. Běžte — na co čekáte?«

Brown nešťastně odešel. Zdálo se mu hrozné, že kapitán ztrácí drahocenné minuty záchranou svých šatů, a že si vůbec dává námahu na ně myslet. Ale Hornblower nebyl takový blázen, jak se mohlo zdát. Nemohl vyrazit, dokud nenastal odliv, a Brown se může docela dobře zaměstnat přinesením šatů, místo aby tu neklidně stál. Po prvé ve svém životě neměl Hornblower v úmyslu před svými podřízenými něco předstírat. Jeho hlava byla i při jeho rozčilení jasná.

»Děkuji,« řekl, když se Brown vrátil, těžce oddychuje, s plátěným pytle. »Výndejte mi kabát mého stejnokroje.« Strhl se sebe plukovníký kabát a navlékal si kabát, který mu podržel Brown. Pocítil příjemnou rozkoš, když jeho prsty upevňovaly knoflíky s korunkou a kotvou. Kabát byl trapně pomačkan, zlaté prýmování polámano a zkrouceno, ale byla to stále ještě uniforma. Posledně ji měl na sobě před měsíci, když se překotili v Loire. V tomto kabátě nemohl už být obviněn z vyzvědačství; a kdyby jejich pokus ztroskotal a kdyby je znovu zajali, zachránil by jak jej, tak jeho podřízené. Neúspěch a nové zajetí byly docela možné, jak mu řekla jeho logická mysl, ale tajná vražda již nebyla.

Zmocnění se kutru přivábí dostatečně pozornost veřejnosti, aby se něco takového znemožnilo. Už nyní zlepšil své postavení — nemohl být zastřelen jako vyzvědač ani v tichosti zardoušen ve vězení. Kdyby ho nyní znovu dopadli, mohl by být jen souzen ze staré obžaloby porušení válečného práva. Hornblower cítil, že jeho nynější čin mohl by mu získat dostatek sympatie, aby donutil Bonaparta neprosazovat ani tuto žalobu.

Nyní byl čas k činu. Vzal u zábradlí železný kolík a pomalu kráčel k lodivodovi, sedícímu na zemi. Zamyšleně potěžkával nástroj ve své ruce.

»Monsieur,« řekl, »chci, abyste vyvedl tuto loď na moře.«

Lodivod na něj v slabém měsíčním světle vypouklil oči.

»Nemohu,« zakoktal. »Má profesionální čest — má povinnost —«

Hornblower ho zarazil hrozivým pohybem kolíku.

»Vyjedeme teď,« řekl. »Můžete dávat povely nebo nemusíte, jak je vám líbo. Ale řeknu vám toto, monsieur. Ve chvíli, kdy loď narazí na dno, rozbijí vám tímto hlavu na padrť.«

Hornblower se díval na bledou tvář lodivodovu. Jeho knír visel k jedné straně a vypadal směsně po tom hrubém zacházení. Lodivodovy oči tkvěly na kolíku, na který Hornblower poklepával dlaní. Hornblower pocítil malý záchvěv triumfu. Hrozba kulí z pistole do hlavy nebyla by dostatečná pro tohoto jihozemce s živou obrazností. Ale lodivod si dovedl tak živě představit náraz kolíku na svou lebku a zuřivé rány, které by ho ubily k smrti, že způsob, který volil Hornblower, byl nejúčinnější.

»Ano, pane,« řekl slabě lodivod.

»Dobrá,« pravil Hornblower. »Browne, přivažte ho tady k zábradlí. Pane Bushi, vezmete si na starost kormidlo?«

Nutné přípravy byly krátké; trestanci byli zavedeni k zdvihadím lanům; dali jim do rukou provazy a nakázali, aby byli připraveni na povel táhnout. Hornblower a Brown měli předtím často příležitost strkat nezkušené lodníky na jejich místa — o to se přičinila všestranná činnost britských verbovacích čet. Bylo dobře, že Brownova francouzština při této příležitosti postačila.

»Mám odříznout lana, pane?« nadhodil Brown.

»Ne. Odhod'te je.« velel Hornblower.

Odříznutá lana, visící z podstavců, byla by jistým důkazem rychlého a patrně ilegálního odjezdu; odhodit je znamenalo patrně oddálit pátrání a pronásledování o několik minut a každá minuta zdržení mohla být v nejisté budoucnosti vzácná. Začátek odlivu nyní napínal lana a zjednodušoval problém odrazit od mola. Zacházet s malou lodí s plachtami na přídi a na zádi vyžadovalo méně úsudku i čiré síly než kolik by ji vyžadovalo ovládání velké lodi s čtvercovými plachtami. Nynější okolnosti — vítr vál od mola a byl již odliv — činily nezbytným jen jedno zabezpečovací opatření — totiž odhodit lano na zádi dříve nežli lano na přídi, což si Brown uvědomoval právě tak jasně jako Hornblower. Stalo se tak ostatně jaksi samo sebou, neboť Hornblower musil šmátrat v chabém světle, aby rozmotal smýčku, kterou důkladně udělal nějaký francouzský námořník, a Brown dokončil svou práci dávno před ním. Proud odlivu

unášel kutr od mola. Hornblower musil v slabém světle odhadnout, kdy je třeba napnout plachty, při čemž musil brát v úvahu nespolehlivost posádky, proudy kolem zdi mola, odliv a vítr.

»Napněte plachty,« řekl Hornblower a potom se obrátil k mužům: »Tirez.«

Hlavní plachta a kosatka byly vytaženy vzhůru za skřípavého doprovodu kladek. Plachty zapleskaly, naduly se a znovu zapleskaly. Potom se naplnily větrem a Bush u kormidla pocítil stálý tlak. Kutr se rozjížděl; měnil se z mrtvé věci v živou. Slabounce se sklonil pod větrem za tlumeného skřípotu provazů a v té chvíli uslyšel Hornblower od přídě melodický zvuk rozrážené vody. Sebral opět železný kolík a třemi kroky byl u lodivoda, potěškáváje ten nástroj v rukou.

»Vpravo, monsieur,« zaštěbetal ten ubožák. »Držte se hodně vpravo.«

»Otočte kormidlo, pane Bushi. Vplujeme do pravobotočního průplavu,« řekl Hornblower, a potom překládal další rychlé povely lodivodovy.

Kutr plul po řece v slabém měsíčním světle. Z břehu řeky musil poskytovat pěkný pohled — nikdo by neřekl, že vyráží na nějakou nedovolenou výpravu.

Lodivod říkal nyní cosi jiného; Hornblower sklonil k němu hlavu a poslouchal. Týkalo se to toho, že by bylo radno vyslat nějakého muže, aby měřil olovnicí hloubku. Hornblower o tom ani na chvíli neuvažoval. Jen on a Brown mohli by to udělat a obou mohlo být každé chvíle potřeba, kdyby bylo nezbytné provést s kutrem obrát — kromě toho nastal by zmatek s provazci a metry.

»Ne,« odmítl Hornblower. »Musíte pracovat bez toho. A můj slib trvá.«

Poklepal dlaní na železný kolík a zasmál se. Ten smích ho překvapil svým dosahem. Měl notu krvežíznivosti a každý, kdo jej slyšel, byl by si úplně jist tím, že Hornblower byl odhodlán ubít lodivoda k smrti, kdyby narazili na mělčinu. Hornblower se tázal sám sebe, zda to jen hraje, a podivil se, když zjistil, že tu otázku nemůže zodpovědět. Nedovedl si představit sebe, jak zabíjí bezbranného muže — a přece si nebyl jist. Ta tvrdá, bezohledná rozhodnost, jež ho šířila, byla mu čímsi novým — jako byla vždycky. Byl si vědom skutečnosti, že když se jednou odhodlal provést nějaký plán, nikdy si nepřipouštěl jakoukoli úvahu, směřující k jeho zastavení; avšak vždy se na sebe díval jako na fatalistu nebo jako na rezignujícího muže. Bylo vždy překvapující nacházet v sobě vlastnosti, které obdivoval u jiných mužů. Ale pro tuto chvíli plně stačilo vědět, že si je lodivod úplně jist tím, že by byl nepřijemným způsobem ubit, kdyby kutr narazil na dno.

Po půl míli plavby musili plout na druhou stranu. Bylo zábavné pozorovat, jak tato široká delta opakuje ve velkém měřítku charakteristické znaky horního toku, kde se také hluboký pruh vody táhl v serpentínách od břehu ke břehu mezi písčinami. Na lodivodovu výstrahu shromáždil Hornblower svou pestrou posádku pro případ, že by bylo nutno učinit obrát, ale obava byla zbytečná. Kutr klouzal po vodě s přitocnými plachtami, hnán odlivem. Hornblower a Brown, stáli u plachet, zatím co Bush u kormidla znovu dokazoval, jaký je dokonalý námořník. Upevnili směr s větrem proti kormovému výboku lodi; Hornblower starostlivě pozoroval směr větru a díval se na strašidelné plachty.

»Monsieur,« stěžoval si lodivod, »ty provazy jsou těsné.«

Hornblower se opět příšerně zasmál.

»Aspoň v nich neusnete,« řekl.

Instinkt mu diktoval tuto odpověď. A rozum ji potvrdil. Bude lépe neukazovat jakoukoli známku slabosti tomuto muži, který měl ve své moci všechno zkazit. Čím pevněji bude lodivod přesvědčen o naprosté bezohlednosti svého vězňatele, tím méně se podobá pravdě, že je povede nesprávným směrem. Raději ať trpí těsnými provazy, nežli aby tři muži riskovali zajetí a smrt. Náhle si Hornblower vzpomněl, že další čtyři muži — seržant, důstojník a dva lodníci — leží svázaní a s roubíky v ústech v kabině. Musí jim to být velmi nepohodlné a patrně jsou velmi blízcí zadušení. Proti tomu se nedalo nic dělat. Na palubě nelze teď postrádat nikoho, kdo by k nim mohl sejít a postarat se o ně. Musí tam ležet tak dlouho, dokud by mohli mít naději, že uniknou.

Poznal, že je mu jich líto, a odložil hned ten cit stranou. Námořní dějiny se hemžily historkami o lodích, které byly zajaty a znovu osvobozeny a na nichž se vězňům podařilo přemoci slabé kořistné posádky. Nebude riskovat něco ta-kového. Bylo zajímavé pozorovat, jak se jeho ústa bez jeho-vlastní vůle pevně stiskla při této myšlence; a bylo stejně za-jímavé pozorovat, jak jeho zdráhání vrátit se domů a pod-stoupit tam všechny ty útrapy mělo opačnou reakci na jeho-rozhodnutí vykonat nynější úkol. Nechtěl ztroskotat a myš-lenka, že by se mohl radovat z neúspěchu jen proto, aby se odložilo vyřízení jeho věcí, způsobila, že se ještě víc utvrdil v rozhodnutí vyhrát.

»Uvolním vám provazy,« řekl lodivodovi, »až bude Noirmoutier za námi. Nikoli dříve.«

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

Noirmoutier minuli za úsvitu. Vítr skomíral. Šedivé světlo je zastihlo v bezvětří, zahalené lehkou mlhou, plující v chomáčích po klidné hladině moře a očekávající slunce, aby ji roztrhlo. Hornblower se rozhlížel, když se podrobnosti začínaly vyjasňovat. Galejníci do jednoho spali na přední palubě, schouleni k sobě v touze zahrát se jako prasátka v stáji. Brown seděl vedle nich na poklopu, bradu opřenou o ruku. Bush dosud stál u kormidla. Nebylo na něm vidět únavu po bezesné noci. Opíral dřevěnou nohu o úvazný kruh. U zábradlí visel ve svých poutech lodivod, jehož tvář, včera kulatoučká a růžová, byla dnes ráno vpadlá a šedivá bolestí a únavou.

Hornblower s malým záchvěvem odporu ho uvolnil.

»Jak vidíte, držím slovo,« řekl. Lodivod se však jen zhroutil na palubu s tvář, zkroucenou bolestí. Za minutku upěl bolestí, pocházející z navracející se cirkulace krve.

Ráhno hlavní plachty se rachotivě přiblížilo, jak plachta sebou zapleskala.

»Nemohu udržet směr, pane,« řekl Bush.

»Dobrá,« odpověděl Hornblower.

Dalo se to očekávat. Slabý noční vítr, který je rychle snesl po deltě, byl právě toho druhu, který zaniká s jitem. Byli nyní v bezvětří. Kdyby byl vítr vydržel další půlhodinu, kdyby se byli dostali o několik mil vpřed, pak by to s nimi vypadalo lépe. Noirmoutier zůstal po jejich levoboku, pevnina vzadu; trhající se mlhou viděl vychrtlé obrysy semaforu na pevnině — před šestnácti lety byl zástupcem velitele vyloděného oddílu, který Pellew poslal na břeh zničit semafor. Na ostrovech ležely nyní všude silné posádky a velká děla, což byl výsledek neustálých anglických nájezdů. Zkoumal vzdálenost, dělící je od Noirmoutier a měřil ji zrakem — domníval se, že byli z dostřelu velkých děl, ale příliv by je mohl snadno zanést blíž. Měl dokonce podezření, pokud se pamatoval na zdejší příliv, že jim hrozí nebezpečí, že budou zahnáni do zálivu bourgneufského.

»Browne,« zvolal ostře. »Probudte ty lidi. Zažeňte je k veslům.«

Na obou stranách každého děla byly železné vidlice pro vesla, na každé straně lodi šest. Brown zahnal muže s krvavými očima na jejich místa a ukázal jim, jak mají vyndat vesla, na jejichž rukojetích byly dlouhé provazy.

»Raz, dva, tři — táhnout!« křičel Brown.

Muži se opřeli o vesla; lopatky bez účinku vyhazovaly bubliny na tiché vodě.

»Raz, dva, tři — táhnout!«

Brown byl vzrušení samo — gestikuloval, běhal od muže k muži, dáváje takt celým tělem. Kutr se pomalu dával do pohybu, a jak se začal hýbat, čeřily lopatky vesel vodu s větším účinkem.

»Raz, dva, tři, táhnout!«

Nezáleželo na tom, že Brown dával takt anglicky, neboť se nikdo nemohl mýlit ve významu jeho slov, ani v křečovitých pohybech jeho velkého těla.

»Táhnout!«

Galejníci hledali při veslování na palubě oporu pro nohy. Brownův entusiasmus byl nakažlivý, takže dokonce někteří z nich, naklánějce se dozadu, vyrazili ze sebe jakýsi nakřáplý výkřik nadšení. Kutr se nyní zřetelně pohyboval. Bush přehodil kormidlo, pocítil, že zabralo a upevnil opět směr lodi, jez stoupala a padala po slabých vlnách za doprovodu klapotu kladek.

Hornblower odvrátil zrak od namáhajících se mužů a podíval se na olejové moře. Kdyby měl štěstí, mohl by se setkat s některou lodí z blokující eskadry u břehu — tyto lodi často dojížděly mezi ostrovy, aby podráždily Bonaparta. Ale dnes nebylo v dohledu jediné plachty. Hledal známky života na ponurých obrysech ostrova. Jak se rozhlížel, všiml si, že ramena semaforu na pevnině, podobná šibenici, vyskočila do pozoru. Neučinila další pohyb a Hornblower usoudil, že pouze oznamují, že operátér je připraven přijmout nějakou zprávu od stanice, postavené dál ve vnitrozemí a odtud neviditelné. Hornblower mohl uhodnout účel zprávy. Potom začala ramena signalizovat; trhavě se pohybovala proti modré obloze a odesílala krátkou odpověď do vnitrozemí. Nastala chvilka klidu a potom Hornblower viděl, jak se signálová ramena otáčejí k němu — předtím byla téměř v profilu. Automaticky se obrátil k Noirmoutier a viděl, jak se tam na stožáru sklání v odpověď nepatrný kousíček vlajky. Noirmoutier se hotovil přijmout rozkazy z pevniny. Dokola a dokola se otáčela ramena semaforu; nahoru a dolů šla vlajka jako odpověď na každou větu.

Blízko paty stožáru se objevil dlouhý pruh bílého kouře a ihned se zakulatil v podobu koule. Na zrcadlovém povrchu moře vyskočily čtyři fontány vody, jak po nich klouzala koule. Pak následovala tlumená rána. Nejbližší fontána vystříkla ve vzdálenosti půl míle, takže byli určitě mimo dostřel.

»Ať veslují!« zařval Hornblower na Browna.

Dovedl uhodnout, jaký bude další tah. Kutr, hnaný vesly, neurazil ani míli za hodinu. Budou v nebezpečí po celý den, jestliže nezačne vát vítr. Jeho pátravé oči neviděly ani známky větru na klidné hladině moře, ani v živé modři ranní oblohy. Každé chvíle vyrazí k nim čluny, napěchované muži — čluny, poháněné rychlejšími vesly než byla vesla kutru. V každém člunu bude padesát lidí a na přídi bude také připevněno dělo. Tři muži, opírající se o pochybnou pomoc tuctu galejníků, nemohli doufat, že jim odolají.

»Ale já to dokážu,« řekl Hornblower sám sobě.

Jak se vrhl do akce, všiml si, že od konceku ostrova vyrážejí čluny, vypadající na povrchu moře jen jako malé tečky. Posádka musila vyrukovat a vrhnout se do člunů, jakmile dostala rozkazy z pevniny.

»Táhnout!« řval Brown.

Vesla zaskřípala ve vidlicích a kutr se nahnul pod jejich zabráním. Hornblower připravil k boji šestiliberní dělo, stojící úplně vzadu na levoboku. V truhlici pod zábradlím byly kule, nikoli však střelný prach.

»Držte ty lidi při práci, Browne,« nařídil, »a dejte pozor na lodivoda.«

»Rozkaz, kapitáne,« řekl Brown.

Sáhl obrovskou rukou po lodivodově límci, zatím co se Hornblower ponořil do kabiny. Jeden ze čtyř věžňů se odkutálel až k okraji schůdků a Hornblower na něj ve spěchu šlápl. Zaklel a odtáhl ho stranou. Jak očekával, vedly schůdky do lazaretu. Hornblower je otevřel dokořán a vrhl se dovnitř: byla tam téměř tma, neboť jediné světlo pronikávalo sem od kabinového horního okénka. Potom se pustil dolů do skladiště, kde šmátral a zakopával o nahromaděné tam zásoby. Ovládl se; ať bylo jakkoli třeba spěchat, nebyl žádný užitek z paniky. Čekal, až jeho oči uvyknou tmě, zatím co seshora slyšel Browna dosud křičet, a vesla stále ještě vzdychala ve vidlicích. Potom našel ve skladišti před sebou to, co hledal, totiž malá dvířka se skleněnou výplní. Musí to být dělostřelecké skladiště — dělostřelci tam jistě pracovali ve světle lucerny, pronikajícím dovnitř.

Odstranil zásoby, ležící mu v cestě, poté se přitom spěchem a horkem, načež rozevřel dveře. Šmátraje kolem sebe v malé prostora a sehnut téměř k zemi, nahnatal rukama čtyři velké sudy s prachem. Zdálo se mu, že slyší pod nohama skřípat prach; každý jeho pohyb může přivodit jiskru a roztrhat kutr na kousky — podobalo se úplně Francouzům, že byli tak neopatrní s výbušninami. Oddychl si, když jeho prsty nahnataly papírové obaly hotových nábojů. Doufal, že je najde, ale vždycky ještě tu byla možnost, že patrony nebudou, a nijak se mu nezamlouvala vyhlídka na to, že by měl používat

nabíjecí lopatky. Zásobil se patronami, vycouval ze skladiště do kabiny a vyskočil opět na palubu, do slunečního jasu. Čluny byly o poznání blíž. Nebyly to už černé skvrny, ale loďky, plazící se jako hmyz směrem k nim, s posádkami již znavenými honbou za nimi. Hornblower položil patrony na podlahu. Srdce mu bilo námahou a vzrušením a každý pokus, který učinil, aby se uklidnil, byl méně a méně úspěšný. Bylo něco jiného myslit, plánovat, řídit a říkat: »Udělejte tohle« a »Jděte tam« a bylo docela něco jiného mít úspěch pomocí obratnosti svých prstů a zdatnosti vlastních očí. Jeho pocity byly poněkud podobné těm, které zakoušel tehdy, když vypil o sklenici vína víc nežli měl — věděl jasně, co má dělat, ale jeho údy nebyly tak ochotny jako obvykle poslouchat rozkazů mozku. Několikrát si zahudlal, když upravoval podvozek děla.

To hudlaření ho vyléčilo; povstal od svého úkolu a odhodil od sebe nejistotu jako křesťan, odvrhující břímě hříchu.

Byl nyní klidný a dokonale připraven zmocit úkol, který ho čekal.

»Hej, vy tady,« řekl lodivodovi.

Lodivod se chvíli rozmýšlel a měl plno pěkných frází o nemožnosti toho, aby zaměřoval dělo na své soukmenovce, ale pohled na změnu v Hornblowerově výrazu ho přiměl k okamžitému pokornému podrobení. Hornblower si neuvědomoval bezohlednou surovost svého pohledu a byl si vědom jenom svého chvilkového podráždění nad tím, že se někdo vzpěčuje jeho vůli. Ale lodivod myslel, že každý další odklad by přiměl Hornblowera, aby ho bez lítosti zabil — a lodivod měl možná pravdu. Chopili se společně podvozku a odtáhli dělo zpět. Hornblower vyňal uzavírací zátku a obešel spodek kusu; točil šroubem, až mu oko řeklo, že dělo má maximální elevaci, ze které mohlo střílet. Sklání se nad dělem, tak, že stín jeho těla zakryl sluneční světlo, zatáhl za šňůru. Jiskra uspokojovala.

Roztrhl patronu, vysypal prach do ústí děla, sbalil papír do otýpky a vrazil náboj dovnitř. Pohled na čluny mu ukázal, že jsou stále ještě patrně mimo dostřel, takže bylo dosti času. Věnoval několik vteřin obrácení kulí v truhlíku, vybral si několik nejkulatějších a potom přešel palubu na pravobok, aby si z tamního truhlíku rovněž vybral. K střelbě se šestiliberním dělem na dlouhou vzdálenost nepotřeboval kouli, poskakující cestou v děle a ochotnou letět bůhvíkam, až se z děla vynoří. Vrazil vybraný náboj hezky hluboko dovnitř a připravil všechno ke střelbě.

»Allons!« vyštěkl na lodivoda. Vyvezli dělo do palebné pozice. K šestilibernímu dělu bylo potřebí nejméně dvou dělo-střelců, ale Hornblowerovo křehké štíhlé tělo dovedlo vyvinout neobyčejnou sílu na příkaz jeho mozku.

Sochořem stočil dělo tak dozadu, jak to jen šlo. Avšak i tak nesměřovalo dělo na vedoucí člun, plující docela vzadu.

Kutr se bude musit odchýlit od směru, aby mohl na něj vystřelit. Hornblower se narovnal v sluneční záři. Brown téměř u jeho ucha drsně křičel na galejníky. U Hornblowerova lokte pracoval muž u nejzápadnějšího vesla, čehož si kapitán dosud nevšiml, tak byl zaujat svým úkolem. Uhnout ze směru znamenalo ztratit jistý náskok: musil uvážit, je-li výhodnější tato jistá ztráta proti možnosti, že zasáhne člun šestiliberní kulí na vzdálenost dvou tisíc yardů. Zatím by se to nevyplatilo; bude lépe chvíli sečkat, až se zkrátí dostřel. Byl to však zajímavý problém, i když se nemohl dobrat jeho přesného rozluštění se zřetelem k přítomnosti neznámé, již byla možnost, že se dostaví vítr.

Po tom nebylo dosud ani stopy, ať se Hornblower rozhlížel po skelném moři sebeděle a sebestarostlivěji. Když se otočil, zahlédl Bushe u kormidla, starostlivě se na něj dívajícího — Bush očekával rozkaz k změně směru. Hornblower se na něj usmál a zavrtěl hlavou, načež se opět věnoval zkoumání obzoru, vzdálených ostrovů a ničím nerušeného pruhu moře, vedoucího k svobodě. Nad hlavou mu zakroužil racek, oslnivě bílý proti modři a žalostně nařikající. Kutr se poněkud kýval na vlnkách.

»Promiňte, pane kapitáne,« řekl mu do ucha Brown. »Promiňte, ale ti lidé už dlouho nevydrží. Podívejte se na toho na pravoboku — táhnout!«

Nebylo pochybností: ti lidé se kymáceli únavou, když se při veslování nahýbali vpřed. V Brownově ruce se třepal dlouhý, zauzlený provaz; zřejmě již užíval nejjasnějšího argumentu, aby je přiměl k práci.

»Dejte jim trochu odpočinku, pane, a něco jíst a pít, a budou zase v pořádku. Táhněte, darebáci! Neměli ani snídani, ani včera večeri.«

»Dobrá,« řekl Hornblower. »Ať si odpočinou a ať se najedí. Pane Bushi! Změňte pomalu směr.«

Sklonil se nad dělem a zapomněl na rachot uvolněných vesel, když galejníci přestali veslovat, právě tak jako zapomněl, že sám od včerejška ani nejedl, ani nepil a nespál. Při pohybu kormidla a se zbývajících rychlostí se kutr pomalu otáčel. V mušce se objevila černá hmota člunu ve formě V. Kapitán zamával rukou Bushovi. Člun zase zmizel a objevil se v mušce, když Bush zadržel otáčení obratem kormidla. Hornblower upravil dělo sochořem, až mířilo přesně, vzpřímil se a odstoupil ze směru, v kterém bude dělo při zpětném nárazu couvat. V ruce držel šňůru. Měl větší pochybnosti o správnosti odhadu dostřelu nežli směru a bylo životně důležité, aby pozoroval dopad střely. Sledoval pohyb kutru na vlnách, čekal, až loď bude vyzdvížena do největší výšky a zatáhl za šňůru. Dělo zahřmělo a zacouvalo; Hornblower vyskočil, aby byl venku z kouře. Čtyři vteřiny letu náboje zdály se nekonečné. Konečně uviděl gejsír vody vyskočit do jeho krátkého života, plných dvě stě yardů před cílem a sto yardů napravo od něho. To byla chabá střelba.

Vytřel dělo a nabíl je znova, zavolal k sobě příkrým gestem lodivoda a znovu dopravil dělo do palebné pozice.

Uvědomil si, že je nezbytné, aby se seznámil s tou zbraní, chce-li z ní dostat dobrou střelbu. Nezměnil tedy elevaci, snažil se nabít dělo přesně tak jako předtím, a zatáhl za šňůru téměř ve stejné chvíli, když se loď začala zdvíhat na vlně. Tentokrát se zdálo, že elevace je správná, neboť náboj dorazil téměř až k člunu. Dopadl však opět napravo, při nejmenším o padesát yardů. Podobalo se pravdě, že dělo mělo tedy sklon zanášet napravo. Stočil dělo trochu nalevo, a aniž změnil elevaci, vypálil znovu. Příliš daleko nalevo, a znovu o dvě stě yardů příliš blízko.

Hornblower si řekl, že rozdíl dvou set yardů v dopadu střely z šestiliberního děla při plné elevaci se dal očekávat, ale byla to pro něj chabá útěcha. Prach se měnil od náboje k náboji, koule nebyly nikdy přesně kulaté — a k tomu ještě byly tu změny v atmosférických podmínkách a v teplotě děla.

Stiskl zuby, zamířil a znovu vypálil. Příliš blízko, a poněkud nalevo. Bylo to k zbláznění.

»Snídaně, pane,« řekl Brown u jeho lokte.

Hornblower se prudce otočil. Stál tu Brown s podnosem, na němž byla miska se suchary, láhev vína, džbán vody a cínový džbán s uchem. Pohled na to Hornblowerovi připomněl, že má hrozný hlad a žízeň.

»A co vy?« tázal se Hornblower.

»Všechno v pořádku, pane,« odpověděl Brown.

Galejníci seděli na palubě, hltali chléb a pili vodu, stejně jako Bush u kormidla. Hornblower poznal, že má jazyk a patro suché jako kůži — ruce se mu chvěly, když mísil vodu s vínem a polykal ji. Vedle horního okénka paluby leželi čtyři muži, kteří předtím byli svázáni v kabině. Jejich ruce byly nyní volné, třebaže nohy měli dosud svázány. Seržant a jeden z lodníků byli nápadně bledí.

»Dovolil jsem si je vyvést nahoru, pane,« řekl Brown. »Ti dva byli málem mrtví — to udělaly ty roubíky, pane. Ale myslím, že budou brzo zase v pořádku.«

Byla to nesmyslná krutost nechat je svázané, myslil si Hornblower. Ale když se vracel v myšlenkách zpět k událostem noci, nemohl přijít až do této doby na jedinou chvíli, kdy se jim mohla věnovat pozornost. Ve válce bylo vždy mnoho krutosti.

»Ti chlapi,« řekl Brown, ukazuje na galejníky, »chtěli hodit vojáka do vody, když ho spatřili.«

Ze široka se zašklebil, jako by to bylo něco velmi zábavného. Jeho poznámka přiměla Hornblowera k rozsáhlým úvahám o životě galejníka a brutalitě jeho stráží.

»Ano,« řekl Hornblower, polykaje kousek sucharu a znovu pije. »Udělal byste dobře, kdybyste je přidržel všechny k veslování.«

»Podle rozkazu, pane kapitáne. Dovolíte-li, měl jsem týž nápad. Můžeme rozdělit ty lidi na dvě skupiny.«

»Udělejte si to, jak chcete,« řekl Hornblower, obraceje se k dělu.

Nejbližší člun byl nyní o poznání blíže. Hornblower pokládá za správné, aby trochu snížil elevaci. Tentokrát dopadla kule těsně k člunu, zřejmě na jedné straně mezi vesla.

»Znamení, pane!« řekl Bush u kormidla.

Hornblowerova kůže se perlila potem a černala kouřem. Svlékl svůj zlatem lemovaný kabát, neboť si náhle uvědomil tři pistole v postranních kapsách. Nabídl je Bushovi, který však zavrtěl hlavou a zašklebil se, ukazuje na hákovnici s krásnou hlavní, ležící vedle něho na palubě. To by byla mnohem účinnější zbraň, kdyby došlo k pūtce s jejich podivnou posádkou. Hornblower chvíli zoufale uvažoval, co má udělat s pistolemi, a nakonec si je položil k ruce do odkapu, nežli znovu vytřel a nabil dělo. Další výstřel byl také dosti přesný — malé snížení elevace mělo zřejmě silný vliv na přesnost děla. Hornblower viděl, že kule dopadla těsně vedle přídě člunu; při této vzdálenosti bude to jen věc náhody, po-daří-li se mu zásah, neboť od žádného děla se nedalo očekávat, že bude přesné na padesát yardů.

»Veslaři jsou připraveni, pane,« hlásil Brown.

»Výborně. Pane Bushi, kormidlujte laskavě tak, abych měl člun pod ohněm.«

Brown byl vzorný pracovník. Posadil veslaře jen k třem nejpřednějším veslům na každé straně. Veslovalo jich šest.

Ostatní byli seskupeni na přídě, připraveni zastoupit muže u vesel, až budou unaveni. Šest vesel pouze stačilo, aby dalo kutru rychlost, při níž se ještě dalo kormidlovat — ale ustavičný pomalý postup byl vhodnější nežli střídání pohybu a nečinnosti. Jakých argumentů použil, aby přesvědčil čtyři Francouze, kteří přece nebyli galejníky, k práci u vesel, o tom Hornblower raději neuvažoval — stačilo, že tam byli se spoutanými nohama a namáhali se u vesel, zatím co jim Brown udával takt, drže v pěsti konec zauzleného provazu.

Kutr se začal opět šinout modrou vodou, lanoví chrátilo při každém zatažení vesel. Aby honbu co nejvíce prodloužila, měla loď ukázat svým pronásledovatelům záď, místo aby jim ukazovala bok. Ale Hornblower usoudil, že možnost zasáhnout člun ranou z děla vyrovná ztrátu rozdílu ve vzdálenosti. Bylo to rozhodnutí, jehož směrlost si až bolestně uvědomoval a které musil ospravedlnit. Znovu se nahnul nad dělem a bedlivě zacítil. Tentokrát dopadla koule opět daleko od cíle. Pozoruje výstřik vody od zábradlí, pocítil Hornblower nával zoufalství. Na okamžik měl pokušení dát dělo Bushovi, aby zkusil své štěstí, ale pokušení zase odvrhl. Tváří v tvář čiré skutečnosti, aniž dovolil své falešné skromnosti nastoupit do rozpravy, mohl se spolehnout, že dovede zamířit dělo lépe nežli Bush.

»Tirez!« vybafl na lodivoda. Znovu zajeli s dělem do palebné pozice.

Pronásledující je čluny, černě se ploužící po modrém moři, neukazovaly známek strachu z bombardování, jemuž byly podrobeny. Jejich vesla ustavičně pracovala a lodi se držely odhodlaně směru, kterým by za nějakou míli odřízly Witch of Endor. Byly to velké čluny a byly tři. Měli na palubách při nejmenším stopadesát vojáků — stačilo by, aby ke kutru přirazil jen jeden z nich a udělal svou práci. Hornblower vystřelil znovu a ještě znovu. Zatvrzele překonával hořké zklamání při každém novém chybném výstřelu. Dostřel byl nyní něco přes tisíc yardů, domníval se — tedy to, čemu by v úřední zprávě řekl »střelba na dlouhou vzdálenost«. Nenáviděl ty černé čluny, ploužící se bez pohromy vpřed a ohrožující jeho život a svobodu, právě tak jako nenáviděl to potřeštěné dělo, jež nechtělo vystřelit dvě stejné rány za sebou. Pot mu přilepoval košili k tělu a znička prachu ho štípala do kůže.

Při dalším výstřelu voda nevystříkla. Hornblower neviděl, kam kule dopadla. Potom spatřil vedoucí člun, jak se napolo stáčí a jak jeho vesla začala opět pilně pracovat. To bylo zklamání — podobalo se málo pravdě, že by člun mohl přežít přímý zásah šestiliberní koulí, aniž by tím byla dotčena jeho schopnost bojovat. Bylo to však přece jen možné.

Hornblower po prvé pocítil možnost, že mu hrozí neúspěch. Jestliže zásah, dosažený s takovými potížemi, nemá účinku, jaký mělo smysl pokračovat v boji? Potom se zavile sklonil znovu nad dělem a díval se muškou. Nakláněl dělo tak, aby vyhověl jeho slabému sklonu zanášet napravo. Když se tak díval, zpozoroval, že vedoucí člun přestává opět veslovat.

Zakolísal se a potom se stočil, divoce signalisuje na ostatní čluny. Hornblower opět na něj zamířil dělo, znovu střelil a chybil. Uviděl však, že loď je o poznání hlouběji ve vodě. Druhé čluny k ní přirazily, zřejmě aby převzaly její posádku.

»O čárku nalevo, pane Bushi!« zaječel Hornblower. Skupina člunů byla již mimo dostřel a přece jen to byl příliš lákavý

cíl, nežli aby ho nedbal. Francouzský lodivod vzdychl, když pomáhal zaměřovat dělo, ale Hornblower neměl kdy všimnout si jeho vlasteneckých protestů. Pečlivě se díval a vystřelil. Znovu neviděl vodu vystříknout — kule zasáhla cíl, ale patrně ten člun, který byl již zasažen, neboť ihned na to odrazily druhé dva čluny od svého druhu, do něhož vtékala voda, aby pokračovaly v pronásledování.

Brown měnil muže u vesel. Hornblower si nyní vzpomněl, že ho slyšel chraptivě jásat, když byl člun zasažen — a našel vteřinku, v níž se obdivoval Brownovu mistrnému ovládnutí lidí, jak zajatců, tak uprchlých galejníků. Byl čas na obdiv, nikoli však na závist. Pronásledovatelé změnili taktiku — jeden člun mířil přímo k nim, kdežto druhý, poněkud se odchylojící, stále ještě mířil k tomu, aby je zachytil. Důvod byl brzo nasnadě, neboť na přídi prvního člunu objevil se kotouč. Dělová koule zčeřila povrch vody na pravoboku kutru a prolétla za zádi.

Hornblower pokrčil k tomu rameny — tříliberní kanónek na lodici, vystřelený ze základny ještě mnohem kolísavější, nežli byla základna Witch of Endor, mohl stěží nějak škodit na tu vzdálenost a každý výstřel znamenal zdržení v honbě. Namířil své dělo na člun, který je chtěl zastavit, vystřelil a chybil. Již zase znovu mířil, když uslyšel zvuk druhého výstřelu z lodice; ani se nenamáhal zjišťovat, kam kule dopadla. Jeho vlastní výstřel dopadl v těsné blízkosti cíle, neboť dostřel se zmenšoval a Hornblower měl již víc zkušeností s dělem a byl silněji prostoupen rytmem dlouhých atlantických vln, kolébajících Witch of Endor. Třikrát dopadla koule těsně k člunu, takže veslaři musili být pocákáni výspěchlou vodou, ale nevypočitatelné variace v náboji, prachu a dělu způsobovaly, že bylo jen věcí náhody, kam dopadla v okruhu padesáti yardů střela, sebelépe mířená. Deset správně obsluhovaných děl, střelících salvou, udělalo by tu práci, ale tady nebylo možnosti vypálit deset děl najednou.

Na přídi se ozval náraz; od jedné podpěry se vymrštil gejzír třísek. Dělová koule prometla diagonálně palubu těsně u příďové spustí.

»Nic takového!« zařval Brown a skočil vpřed s provazem v ruce. »Veslujte dál, ničemové!«

Srazil postrašeného galejníka, jenž upustil veslo — koule ho minula stěží o yard —, zpět na jeho sedátko.

»Táhnout!« křičel. Stál přímo mezi nimi, nádherný svým skvělým fyzickým zjevem. Unavení veslaři leželi na palubě, ostatní se potili u vesel; Brownův zauzlený provaz tančil v jeho ruce. Byl jako krotitel lvů v kleci. Hornblower poznal, že nebylo potřeby jeho a pistolí a znovu se sklonil, nyní se skutečným pocitem závesti, nad dělem.

Člun, který na ně střílel, se vůbec nepřiblížil — spíše poněkud odpadl — ale druhá lodice byla nyní mnohem blíže.

Hornblower rozpoznal na ní jednotlivé muže, jejich tmavé hlavy a hnědá ramena. Její vesla byla na chvíli v klidu a děl se na ní jakýsi pohyb, jako by se měnili muži u vesel. Nyní byla opět v pohybu, plula rychleji a mířila rovnou k nim. Velicí důstojník, jenž ji dostal tak blízko, dal ke každému veslu dva muže, aby co nejrychleji překonal poslední, nejnebezpečnější pásmo. Marnotratně vyléval pečlivě uchráněnou energii svých lidí ve prospěch snahy dostat se k lodi.

Hornblower odhadoval rychle se zmenšující vzdálenost, zatočil šroubem, určujícím elevaci, a vystřelil. Kule dopadla do vody deset yardů před příd a musila po odrazu letět těsně nad člunem. Vytřel dělo a nabil je. Řekl si, že chybná střelba byla by nyní osudná a přiměl se, aby prováděl celou proce-duru s nabíjením a mířením s veškerou přesností, kterou pro-kázal dříve. Zatahl za šňůru a okamžitě skočil, aby znovu na-bil dělo, aniž ztrácel čas zjišťováním, kam dopadla kule. Mu-sila proletět těsně nad hlavami veslařů, neboť, když se podí-val muškou, člun tam ještě byl a stále mířil rovnou k nim. Snížil trochu elevaci, poodstoupil a zatahl za šňůru. Nežli se mohl znovu podívat, musil nejdříve odtáhnout dělo. Zjistil, že se příď člunu otevřela jako vějíř. Ve vzduchu nad člunem byla černá skvrna — patrně soudek, vyražený jako kopací mč do vzduchu střelou, která rozbila vaznici člunu na vodní čáře. Příď se trochu zdvihla nad vodu, s roztaženými plátkami, načež opět klesla. Voda se hrnula dovnitř a vbrzku byla lodice ponořena až po okraj. Střela patrně roztržila stejně příď i dno člunu.

Brown znovu jásal a Bush poskakoval při kormidlování na své dřevěné noze, jak se jen dalo. Francouzský lodivod vedle něho zatajil s ostrým zasyčením dech. Na povrchu modré vody byly černé skvrny tam, kde lidé zápasili o život. Voda musí být krutě studená a ti, kteří se nezachytí rozbitého trupu, musí brzo umřít. Nemohlo se však udělat nic, co by jim pomohlo. Měli již víc zajatců, nežli mohli bezpečně ovládnout, a každé zdržení by k nim přivedlo třetí člun.

»Ať muži veslují!« řekl Hornblower zbytečně ostře Brownovi. Potom se sklonil, aby znovu nabil dělo.

»Jaký směr, pane kapitáne?« tázal se Bush u kormidla. Chtěl vědět, má-li kormidlovat tak, aby bylo možno zahájit palbu na třetí člun, který nyní přestal střílet a spěchal k vaku.

»Držte směr, který máte!« odsekl Hornblower. Věděl docela dobře, že je člun už nebude obtěžovat. Teď, když byly druhé dva čluny potopeny a když byl sám přespříliš obsazen lidmi, spíše odjede, nežli by pokračoval v pronásledování. A tak se také stalo. Když člun sebral trosečníky, viděli, jak se otáčí a míří k Noirmoutier, následován posměšným pokřikem Brownovým.

Hornblower se mohl nyní rozhlédnout. Krácel k zábradlí na zádi k Bushovi — bylo zvláštní, jak se mu zdálo mnohem přirozenější být tam než u děla — a zkoumal obzor. Za boje učinil kutr pod vesly značný pokrok. Pevnina se ztrácela v slabé mlze; Noirmoutier byl už daleko nazpět. Stále však nebylo ještě známek větru. Dosud byli v nebezpečí — kdyby je noc zastihla tam, kde by jich mohly dostihnout čluny z pevniny, pak by noční útok vypadal docela jinak. Potřebovali každý yard, který mohli urvat, a muži musí otročit u vesel po celý den, a bude-li třeba, i po celou noc.

Uvědomoval si, jak ho bolí každá šlacha po šílené námaze, spojené s obsluhou děla po celé ráno. A měl za sebou noc beze spánku — stejně jako Bush a Brown. Cítil zápach potu a kouře a na kůži ho svrběla zrníčka prachu. Potřeboval si odpočinout, ale automaticky se vydal, aby znovu zajistil dělo, odstranil nepoužité patrony tam, kde by nemohly škodit, a dal zase do kapsy pistole, které se na něj dívaly z okapu s výčítkou, že je tak neopatrný.

KAPITOLAPATNÁCTÁ

O půlnoci, a nikoli dříve, zašeptal slabý větérek nad za-mlženou hladinou vody. Zprvu se jen houpal nad velkou hlav-ní plachtou a rozezvučel lanová, ale potom se rozdýchal silněji, takže jej plachty mohly zachytit, udržet a vyplnit se jím. Hornblower mohl dát příkaz, aby unavení veslaři nechali práce. Kutr klouzal téměř nepozorovatelným pohybem, tak pomalým, že voda u přídě stěží bublala, nicméně však rychlejší, nežli jak jej mohla pohánět vesla. Ten dech větru při-cházel od východu, vytrvalý, byť i slabý; Hornblower stěží pocítil tlak větru, když se zabýval hlavní plachtou. Nicméně velká plocha plachtová kutru byla schopna nést dopředu ele-gantní trup po neviditelném povrchu jako ve snu.

Bylo to opravdu jako sen. Únava a nedostatek spánku se spojily, aby vzbudily takový dojem v Hornblowerovi, pohy-bujícím se za svou práci v mlhavé neskutečnosti, jež splývala s mlžnou temnotou moře. Galejníci a zajatci mohli uleh-nout a spát — uprchlíci se nyní nemusili bát, že jim způsobí nějaké potíže: vždyť strávili deset hodin z uplynulých dvaceti veslováním rukama, z nichž při příchodu noci crčela krev. Pro něho však, pro Browna a Bushe spánku nebylo. Když vydával rozkazy, zněl mu jeho vlastní hlas v uších podivně a vzdáleně, jako by to byl hlas cizího člověka, mluvícího z jiného pokoje. I ty ruce, v nichž držel provazy, jako by nenáležely jemu. Připadalo mu, že je nějaké rozpojení mezi mozkiem, jímž se snažil myslet, a mezi tělem, které se uráčilo ho poslechnout.

Někde na severozápad ležela flotila, konající neustálou stráž nad Brestem. Dal kutru severozápadní směr za větru, vanoucího vhodně na lovní bok. Nenajde-li blokující flotilu, obepluje Ushant a zamíří s kutrem do Anglie. Tohle všechno věděl — a bylo to všechno jako sen, takže tomu nemohl věřit, třebaže to věděl. Vzpomínky na horní budoár Marie de Gracay nebo na boj o život v rozvodněných vodách Loiry zdály se mu mnohem reálnější nežli tato pevná malá loď, na jejíž palubě chodil a s jejíž hlavní plachtou zacházel. Dávat Bushovi příkazy, jak má kormidlovat, bylo jako hrát si s malým dítětem na něco, o čem si řekl, že je to hra a že jí přece bude věřit. Zoufale si říkal, že toto není žádný nový zjev. Už dosti často předtím si povšiml, že ačkoliv se mohl obejít jednu noc bez spánku a příliš to nepocíťoval, po druhé bezesné noci za sebou začínala si s ním pohrávat jeho představitost. Ale nepomohlo mu to.

Vrátil se k Bushovi u kormidla. Slabé světlo lucerny u kompasu matně osvětlovalo poručíkovu tvář. Hornblower byl dokonce ochoten k hovoru, aby se chytil něčeho reálného.

»Jste unaven, pane Bushi?« tázal se.

»Nikoli, pane kapitáne. Ale jak je to s vámi?«

Bush sloužil pod svým kapitánem dosti dlouho, než aby měl přehnané mínění o jeho síle.

»Dosti dobré, děkuji vám.«

»Vydrží-li tento vítr, pane,« řekl Bush, uvědomuje si, že toto je jedna z vzácných příležitostí, kdy se od něho čekalo, že si smí trochu popovídat s kapitánem, »dorazíme ráno k flotile.«

»Doufám,« odpověděl Hornblower.

»Pane Bože,« pokračoval Bush, »co tomu všemu řeknou v Anglii?«

Bush byl jako u vytržení. Snil o slávě a o povýšení jak o svém, tak kapitánově.

»V Anglii?« opakoval pochybovačně Hornblower.

Byl příliš zaměstnán, než aby snil nějaké sny, než aby myslel na to, co bude říkat britské publikum, sentimentální jako vždy, uprchlému britskému kapitánovi, jenž se téměř samojediný zmocnil zajaté válečné lodi a vrací se triumfálně na ní. A on se zmocnil lodi Witch of Endor hlavně proto, že se mu náhodou k tomu naskytla příležitost a protože to byla největší rána, již mohl zasadit nepříteli. Od chvíle, kdy ji dobyl, byl nejprve příliš zaměstnán a pak příliš unaven, než aby zhodnocoval dramatickou vlastnost svého činu. Jeho ne-důvěra k sobě a jeho trvalý pesimismus, pokud šlo o jeho ka-riéru, nedovolily mu myslet na to, že má dramatický úspěch. Bush, ač neměl žádnou fantasmii, dovedl to zhodnotit lépe.

»Ano, pane,« řekl horlivě Bush. Třebaže kormidlo kompas a vítr žádaly po něm hodně pozornosti, dovedl být v této věci výřečný. »Znovudobytí lodi bude se dobře vyjímat v Gazette. Také Morning Chronicle —«

Časopis Morning Chronicle byl trnem v noze vlády, neboť byl vždy ochoten popřít vítězství nebo udělat porážku větší. Hornblower si vzpomněl, jak za horkých dnů svého zajetí v Rosas měl starosti s tím, co řekne Morning Chronicle tomu, jak vzdal loď Sutherland.

Náhle mu nebylo dobře u srdce. Jeho mysl byla nyní dosti čilá. Většina její neujasněnosti, říkal si, musila pocházet z toho, že zbaběle odmítal uvažovat o přítomnosti. Až do této noci bylo všechno nejisté — mohl být každé chvíle znovu zajat. Nyní však bylo jisté, pokud na moři bylo něco jisté, že zase uvidí Anglii. Bude se musit odpovídat za ztrátu lodi Sutherland a po osmnácti letech služby se postavit před vá-lečný soud. Soudní dvůr může dospět k názoru, že nevykonal v přítomnosti nepřitele vše, co bylo v jeho moci, a za to byl jediný trest: smrt. Ten článek válečných předpisů nekončil jako jiné zmírňujícími slovy: »nebo podobným menším tres-lem«. Před padesáti lety zastřelili Bynga za prohršení proti tomuto článku.

I kdyby ho v tomto bodě zprostili, mohla stále ještě vzniknout otázka, zda si jako velitel lodi Sutherland počínal moudře. Může být odsouzen za omyl v úsudku, když se odvážil bitvy se čtyřnásobnou přesilou, a může být potrestán různým způsobem: propuštěním ze služby, což by z něho udělalo vyvrhele a žebráka, nebo jen pouhou důtkou, což by jen zničilo jeho další kariéru. Válečný soud byla ošemetná očista, z níž vyšlo jen málo lidí bez úhony. Cochrane, Sydney Smith a půl tuctu skvělých kapitánů utrpělo škodu výrokem válečného soudu. Kapitán Hornblower, který neměl přátel, může být dalším.

Válečný soud byl však jen jedním z trápení, jež ho očekávala. Dítěti musí nyní býti tři měsíce; až do této chvíle nebyl nikdy schopen myslet jasně na dítě — zda je to chlapec nebo dívka, zda je slabé či zdravé. Sžírala ho starost o Marii — a přece, polykaje hořkou pilulku skutečnosti, přinutil se k tomu, že připustil, že se nechce vrátit k Marii. Nechce. Bylo to v divoké žárlivosti chvíle, když slyšel o svatbě lady Barbary s admirálem Leightonem, kdy bylo dítě počato. Maria v Anglii, Marie ve Francii — jeho svědomí bylo nepokojné v obou případech. Pod tím nepokojem se tajila nezkrotná

touha po lady Barbaře, jež zůstávala v klidu v době, kdy byl příliš za-městnán, ale o níž věděl, že se z ní vyvine nelitostná bolest, jakási vnitřní rakovina, ve chvíli, kdy mu přestanou starosti — přestanou-li vůbec. Bush u kormidla vedle něho stále ještě šťastně žvatlal. Hornblower slyšel slova a nepřikládal jim žádného významu.

»Hm,« řekl. »To je pravda.«

Nemohl najít uspokojení v prostých radostech, nad nimiž se rozplývat Bush, ať už to byl dech moře či příjemný pocit z paluby pod nohama. Aspoň ne teď, když se všechny ty trpké myšlenky tísnily v jeho mozku. Drsnost Hornblowerova hlasu zarazila Bushe v jeho prostém povídání, a první důstojník se náhle zarazil. Hornblowera napadlo, že je od Bushe nesmyslné, chová-li k němu stále ještě nějakou náklonnost po tak bezohledné krutosti, jaké k němu občas užíval. Bush byl jako pes, pomyslel si hořce Hornblower, příliš cynický v té chvíli, nežli aby Bushovi přiznal jakoukoli prozíravost — jako pes, přicházející s vrtícím ohonem k ruce, jež ho tluč. Hornblower pohrdal sám sebou, když se zase pustil k hlavní plachtě a k dlouhému pobytu v osamělém pekle, jež si vytvářel.

Začínalo slabounce svítat. Temnota noci se začala docela nepatrně změkčovat, místo tmy nastupovala šed'. Za Hornblowerem přišel na zád' Brown.

»Odpusťte, pane kapitáne, ale zdá se mi, že vidím tamhle obrysy čehosi. Na levoboční přídi — vidíte, pane kapitáne?« Hornblower namáhavě zíral tmou. Snad to byla poněkud kompaktnější část mlhy. Objevilo se to a zmizelo, když se jeho oči znavily.

»Co tomu říkáte, Browne?«

»Myslil jsem, že je to loď, když jsem to po prvé uviděl, ale v této mlze —«

Byla slabá možnost, že je to francouzská válečná loď. Mnohem víc se podobalo pravdě, že je to anglická válečná loď a další postupnou možností bylo, že je to obchodní loď. Nej-jistější bylo přiblížit se k ní návětrnou stranou, protože kutr, přitocený těsněji k větru, nežli to mohla dokázat jakákoli loď se čtvercovými plachtami, mohl uniknout, kdyby toho bylo potřeba, světit se mlze a temnotě a uprchnout z dostřelu dříve, nežli by mohl být palbou připraven o schopnost manévrování a plavby.

»Pane Bushi, myslím, že na levoboku je nějaká loď. Při-točte kutr laskavě k větru a rozjed'te se k ní. Bud'te připraven provést obrat na povel. Kosatkovou plachtu, Browne.«

Hornblowerův mozek byl nyní opět jasný, tváří v tvář možnému nebezpečí. Byl nerad, že se mu zrychluje puls — skorem vždy mělo nebezpečí týž účinek. Kutr se upevnil v novém směru a ploužil se pod větrem po mlhavé vodě. Bahno hlavní plachty vyčnívalo daleko vlevo. Hornblower se chvíli obával, že Bush kormidluje loď do závětrí, ale zdržel se va-rovného výkřiku — věděl, že může důvěřovat námořníku Bushových schopností. Namáhavě zíral temnotou. Mlha se trhala, kusy ji přicházely a odcházely. Byla to však beze všech pochyb loď. Měla jen vrcholové plachty — což téměř s určitostí značilo, že to byla anglická válečná loď, jedna z flotily, držící neustálou stráž u Brestu. Jiný pruh mlhy ji znovu zahalil. Když projeli mlhou, byla o mnoho blíže. Začínalo svítat — její plachty byly v rostoucím světle slabě šedivé. Nyní byli těsně u ní.

Náhle protrhlo ticho zvolání. Ječivé a pronikavé, čisté ve zvuku a nepokažené hláskou troubou. Byl to hlas, který na-učily atlantické vichřice jasnosti. »Kutr, ahoj! Co je to za kutr?«

Hornblower si oddychl při zvuku anglické řeči. Nebylo třeba provádět obrat, drát se na návětrnou stranu, hledat útočiště v mlze. Avšak naproti tomu se stala jistotou nepříjemná budoucnost, kterou si předtím představoval. Těžce polkl a na chvíli ztratil řeč.

»Co je to za kutr?« zaznělo nové, netrpělivé zvolání.

Ať je budoucnost jakkoli nepříjemná, bude plout se vztyčenou vlajkou do posledního dechu a je-li jeho kariéra u konce, pak ji skončí žertem.

»Witch of Endor, ozbrojený kutr Jeho britského Veličenstva, kapitán Horatio Hornblower. Jaká je tohle loď?«

»Triumph, kapitán sir Thomas Hardy — jaký jste říkal, že je to kutr?«

Hornblower se zašklebil. Důstojník stráže na cizí lodi začal svou odpověď automaticky; teprve, když oznámil jméno své lodi a kapitána, náhle se mu rozběsklo, že tvrzení lidí z kutru je zcela neuvěřitelné. Witch of Endor byla již téměř rok ve francouzském zajetí a kapitán Horatio Hornblower byl mrtev půl roku.

Hornblower opakoval, co už řekl. Jak Bush, tak Brown se chechtali žertu, který se jim zdál opravdu znamenitý.

»Jed'te do našeho závětrí a žádný podvod, nebo vás potopím,« volal hlas.

Na kutru slyšeli, jak na lodi Triumph vyvážejí děla do palebné pozice. Hornblower si dovedl představit ruch na pa-lubě: svolávají se námořníci, volá se kapitán — sir Thomas Hardy, to musí být bývalý Nelsonův vlajkový kapitán u Tra-falgaru. Je o dva roky starším kapitánem nežli Hornblower, jenž ho znal jako poručíka; avšak od té doby se jejich cesty téměř nesetkaly. Bush zakormidloval kutr pod zád' dvoupa-lubníku a zastavil ji v jejím závětrí. Teď již rychle svítalo. Mohli rozpoznat detaily lodi, rovněž nyní stojící a kolébající se na vlnách. Z Hornblowerových prsou vydral se hluboký, dlouhý vzdech. Statná krása lodi, dva žluté pruhy na jejích bocích, stříknuté černými střílnami, vlajka na hlavním sto-žáru, lodníci na palubě, červené kabáty námořních pěšáků, dělmistrův hlas, řvoucí na opožděné námořníky — všechny povědomé obrazy a zvuky válečných lodí, na nichž vyrostl, dotkly se ho nyní, na konci dlouhého zajetí a útěku.

Triumph spustil člun, který rychle přitančil k nim. Na palubu se obratně vyšvihl mladý kadet s dýkou u boku a s drzým podezřením na tváři. Za ním přišli čtyři námořníci s pistolemi a dýkami.

»Co to znamená?« ptal se kadet. Jeho pohled přeběhl palubu kutru, povšiml si ospalých věžňů, protírajících si oči, civilisty s dřevěnou nohou u kormidla a plešatějícího muže v králově uniformě, který ho očekával.

»Budete mi říkat pane!« vyštěkl na něj Hornblower, jak to dělal kadetům od té doby, kdy se stal poručíkem.

Kadet se podíval na zlatem prýmkovaný kabát. Byl nepochybně střížen jako uniforma kapitána s aspoň třemi služebními lety a muž, který ho měl na sobě, choval se tak, jako by očekával úctu.

»Ano, pane,« řekl trochu zahanbeně kadet. »U kormidla je poručík Bush. Zůstanete zde se svými muži pod jeho velením, zatím co si půjdu promluvit s vaším kapitánem.«

»Podle rozkazu, pane,« řekl kadet a srazil paty. Člun odnesl Hornblowera k boku lodi Triumph. Velitel bárky učinil gesto čtyřmi prsty, což značilo příchod kapitána, ale námořní pěšáci a plavčíci nestáli v pozoru, když Hornblower vystupoval na palubu. Námořnictvo si nemohlo dovolit plynout svými pozdravy na počest možných podvodníků. Ale Hardy byl na palubě a jeho obrovská postava se tyčila nad každým, kdo byl kolem něho. Hornblower zpozoroval, že se výraz jeho masitého obličejů mění, když ho spatřil. »Panebože, je to opravdu Hornblower,« řekl Hardy, pokročiv vpřed s nataženými rukama. »Vítám vás zpátky. Jak jste se sem dostal? Jak jste znovu dobyl Witch of Endor? Jak — « Hardy chtěl říci: »Jak jste vstal z hrobu?« Ale taková otázka se zdála zavánět nezdvořilostí. Hornblower mu podal ruku a radostně kráčet po velitelské palubě řadové lodi. Jeho srdce bylo příliš plné, než aby mohl mluvit, nebo snad jeho mozek byl příliš tupý. Nedovedl odpovídat na otázky Hardyho.

»Pojďte se mnou do kabiny,« řekl laskavě Hardy. Třebaže byl flegmatický, dovedl přece rozpoznat potíže druhého. V kabině bylo Hornblowerovi volněji. Seděl na polštářovaném sedátku pod Nelsonovým obrazem, pověšeným na lodním trámu. Kolem něho všude slabounce vrzalo dřevo a velkým zádovým oknem bylo vidět modré moře. Hornblower vypovídal trochu toho, co se mu přihodilo — ne mnoho a ne v podrobnostech. Řekl jen půl tuctu krátkých vět, Hardy stejně nebyl člověk, který měl příliš velký smysl pro slova. Na-slouchal mu pozorně, hladil si licousy a kýval při každém bodě hostova vyprávění.

»Gazetta byla plná líčení o boji v Rosas,« poznamenal. »Přivezli Leightonovu mrtvolu k pohřbu v katedrále svatého Pavla.«

S Hornblowerem se zatočila kabina. Prostá tvář Hardyho a jeho skvělé licousy zanikly v mlze.

»Byl tedy zabit?« zeptal se Hornblower.

»Zemřel na své zranění v Gibraltaru.«

Barbara byla tedy vdovou — už půl roku.

»Slyšel jste něco o mé ženě?« ptal se Hornblower. Hardymu se tato otázka zdála přirozenou, třebaže sám neměl pro ženy použití. Neviděl jakékoli spojení mezi otázkou a předcházejícím hovorem.

»Vzpomínám si, že jí vláda poskytla pensí, když přišly zprávy o — o vaší smrti.«

»Nic jiného jste neslyšel? Mělo se jí narodit dítě.«

»Nevím nic jiného. Jsem již čtyři měsíce na této lodi.«

Hornblowerovi klesla hlava na prsa. Zpráva o Leightonově smrti jen zvýšila zmatek v jeho mysli. Nevěděl, má-li se z toho radovat či má-li toho litovat. Barbara mu bude jako vždy nedostupná a snad bude musít protrpět novou bídu žárlivosti, až se opět vdá.

»Nu a co snídaně?« řekl Hardy.

»Je tu Bush a v kutru je můj člunovod,« řekl Hornblower. »Musím se nejprve postarat o ně.«

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

Při snídani přišel do kabiny kadet.

»Z koše na hlavním stožáru je vidět flotilu, pane kapitáne,« hlásil Hardymu.

»Dobrá.« Když kadet opět odešel, obrátil se Hardy k Hornblowerovi. »Musím ohlásit váš příchod jeho lordstvu.«

»Má stále ještě velení?« ptal se Hornblower překvapeně. Udivilo ho, že admirálita ponechala lordu Gambierovi velení po tři léta, přestože tak katastrofálně opominul využít příležitosti k vítězství na baskickém pobřeží.

»Příští měsíc stahuje vlajku,« odpověděl zachmuřeně Hardy. Většina důstojníků se zachmuřila, když hovořila o

»Zasmoleném Jimnym.« »Očistili ho na válečném soudě a musili mu ponechat plná tři léta velení.«

V Hardyho výrazu se objevil stín rozpaků. Uklouzla mu zmínka o válečném soudu před člověkem, který vbrzku bude procházet stejným očistcem.

»Myslím, že musili,« řekl Hornblower. Jeho myšlenky sledovaly myšlenky jeho druha v kapitánské hodnosti. Přemýšlel o tom, zda jeho také soud očistí.

Hardy přerušil rozpačité ticho, jež následovalo.

»Šel byste se mnou na palubu?« ptal se.

Na obzoru směrem k zátvě se objevila dlouhá řada lodí s přitocnými plachtami. Pluly v přísné, vyrovnané řadě; když je Hornblower pozoroval, provedly jedna po druhé obrát tak, jako by byly spolu svázány řetězem. Flotila v průplavu cvičila — osmnáct roků cvičení na moři poskytlo jim nespornou převahu nad každou jinou flotilou kdekoli na celém světě.

»Victory je v čele,« řekl Hardy, podávaje Hornblowerovi dalekohled. »Signalizující kadet! Loď Triumph vlajkové lodi. Mám na palubě —«

Hornblower se díval dalekohledem, zatím co Hardy diktoval zprávu. Třípalubník s admirálskou vlajkou na hlavním stožáru vedl dlouhou řadu lodí. Široké pruhy na jejím boku se leskly v sluneční záři. Byla to Jervisova vlajková loď u St. Vincentu, Hoodova ve Středozemním moři, Nelsonova u Trafalgaru. Nyní byla vlajkovou lodí »Zasmoleného Jimnyho« — byla to tragédie, jestliže někdy nějaká tragédie vůbec byla. Signálové vlajky litaly po jejich ráhnech. Hardy měl plno práce s diktováním odpovědí.

»Admirál signalizuje, abyste se odebral k němu na palubu,« řekl konečně, obraceje se k Hornblowerovi. »Doufám, že mě poctíte použitím mé bárky?«

Bárka Triumph měla žlutou barvu, lemovanou černí, a rovněž tak byla zbarvena vesla; posádka měla žlutě zbarvené kabátce s černými nákrčníky. Hornblower, když usedl s rukou, ještě brníci Hardyho stiskem, připomněl si pochmurně,

že si nikdy nemohl dovolit obléci posádku své bárky tak pestrým oděvem. Tato věc ho vždycky mrzela. Hardy musí být bohatý člověk, vždyť měl kořistné od Trafalgaru a pensi jako plukovník námořní pěchoty. Porovnával jejich situace — Hardy byl baronet, zámožný, slavný, on sám chudý, bez titulu a očekávající soud.

Na lodi Victory byl přivítán pískáním, jak stanovila pra-vidla admirality. Námořní pěšáci vzdávali čest, plavčíci v bílých rukavicích mu pomáhali vystoupit, píšťaly dělmistro-vých pomocníků píštěly. Na velitelské palubě stál nějaký ka-pitán, připravený podat mu ruku. Hornblowerovi se to zdálo divné, vždyť zakrátko půjde k soudu, kde se bude rozhodovat o jeho žití.

»Jsem Calendar, kapitán flotily,« řekl kapitán na velitelské palubě. »Jeho lordstvo je dole, očekává vás.«

Vedl ho dolů, a byl neobyčejně přívětivý.

»Byl jsem prvním poručíkem na lodi Amazon,« řekl, »když vy jste byl kapitánem na Indefatigable. Vzpomínáte si na mne?«

»Ano,« odpověděl Hornblower. Nechtěl to říci první, aby neriskoval odbytí.

»Pamatuji se na vás dobře,« pokračoval Calendar. »Vzpomínám si, co jsem slyšel, že o vás říká Pellew.«

Cokoli o něm řekl Pellew, bylo příznivé — děkoval za své povýšení Pellewovu nadšenému doporučení. Bylo od Calendaru hezké, že mu ho připomněl v této krizi jeho kariéry.

Kabina lorda Gambiera nebyla ani zdaleka tak vyzdobena jako kabina kapitána Hardyho. Nejpozoruhodnějším kusem zařízení byla velká bible s mosazí na hřbetě vazby, ležící na stole. Gambier, zachmuřený a se silnou bradou, seděl u zářového okna a diktoval úředníku, jenž odešel při příchodu obou kapitánů.

»Můžete zatím podat svou zprávu ústně,« řekl admirál.

Hornblower nabral zhluboka dech a vrhl se do toho. Načrtl strategickou situaci ve chvíli, kdy se pustil s lodí Sutherland do boje s francouzskou eskadrou blízko Rosas. Bitvě samé věnoval jen několik vět — títo lidé sami bojovali v bitvách a dovedli si představit, co vynechal. Popsal celou zmraženou masu lodí, plujících bezmocně k Rosas, kde je očekávala děla pevnosti a odkud vyrážely dělové čluny, poháněné vesly.

»Sto sedmáct zabitých,« řekl Hornblower. »Sto pětáctýřicet zraněných, z nichž čtyřiačtyřicet zemřelo, nežli jsem byl odvezen z Rosas.«

»Proboha!« zvolal Calendar. Nebyla to úmrtí v nemocnici, jež vyvolala tento výkřik — to byl obvyklý poměr — ale celková listina ztrát. Neboť více než polovina posádky lodi Sutherland byla vyřaděna z akce, nežli se loď vzdala.

»Thompson na lodi Leander ztratil dvaadevadesát ze tří set, vaše lordstvo,« pokračoval Calendar. Thompson vzdal Leander francouzské řadové lodi blízko Kréty po obraně, jež vzbudila obdiv celé Anglie.

»To je mi známo,« odpověděl Gambier. »Pokračujte, prosím, kapitáne.«

Hornblower vyprávěl, jak byl svědkem zničení francouzské eskadry, jak přijel Caillard, aby ho odvezl do Paříže, o svém útěku a o tom, jak se topil. Zmínil se jen nepatrně o hraběti de Gracay a o své cestě po Loire — to admirála nezajímalo — ale hovořil obšírněji, když vyprávěl o znovudobytí Witch of Endor. Tady byly podrobnosti důležité, protože se při pestré činnosti britské flotily může snadno stát, že znalost přístavního zařízení v Nantes a navigační potíže na dolní Loire mohou být k užítku.

»Proboha, člověče,« řekl Calendar, »jak můžete o tom tak chladnokrevně vypravovat? Což jste nebyl —«

»Kapitáne Calendare,« přerušil ho Gambier. »Žádal jsem vás, abyste takovým hříšným způsobem nebral Boží jméno nadarmo. Budete-li to opakovat, budu se na vás velmi mrzet. Prosím, pokračujte, kapitáne Hornblower.«

Zbývalo jen popsat potyčku s čluny u Noirmoutieru. Hornblower puntičkářsky pokračoval, ale tentokrát to byl sám Gambier, jenž ho přerušil.

»Říkáte, že jste zahájil palbu šestilibemím dělem,« řekl. »zajatci byli u vesel a loď musil někdo kormidlovat. Kdo střílel z děla?«

»Já, vaše lordstvo. Francouzský lodivod mi pomáhal.«

»Hm. A zahnal jste je?«

Hornblower se přiznal, že se mu podařilo potopit dva ze tří člunů, vyslaných proti němu. Calendar zahvízdal překva-pením a obdivem, ale tvrdé rysy Gambierovy tváře ještě víc ztvrdly.

»Ano,« řekl. »A potom?«

»Pokračovali jsme v plavbě pomocí vesel až do půlnoci, vaše lordstvo. Potom jsme zachytili vítr. Za svítání jsme spatřili Triumph.«

V kabině nastalo ticho, rušené jen hlukem na palubě. Konečně se Gambier pohnul v židli.

»Doufám, kapitáne,« řekl, »že jste vzdal dík Všemohoucímu za toto zázračné zachránění své osoby. Ve všech těch dobrodružstvích vidím prst Boží. Nařídím svému kaplanovi, aby se při dnešní večerní modlitbě zvláště zmínil o vaší vděčnosti a vašich dících.«

»Ano, vaše lordstvo.«

»Nyní podejte svou zprávu písemně. Můžete ji mít hotovu do oběda — doufám, že mě poctíte svou společností u oběda? Potom ji budu moci dát do balíku, který chci poslat admiraltě.«

»Ano, vaše lordstvo.« Gambier byl stále hluboce zamyšlen.

»Poštu může odvézt Witch of Endor,« řekl. Jako každý admirál na světě měl nejvíce trápení s neustálým problémem, jak sbírat a rozesílat zprávy, aniž zeslabil odesláním lodí své hlavní loďstvo. Musilo mu být nesmírnou úlevou, když mu takto jako by spadl z nebe kutr, který odveze zprávy. Přemýšlel dál.

»Povýším toho vašeho poručíka, Bushe, na velitele kutru,« oznámil.

Hornblower slabě vzdychl. Povýšení na velitele znamenalo, že se Bushovi dostane do roka hodnosti kapitána. Byla to možnost někoho povýšit, jež představovala nejceněnější formu přízně, kterou mohl někomu poskytnout velící admirál.

Bush si toho zasluhoval, ale překvapovalo, že mu toto povýšení udělil Gambier. Admirálové zpravidla měli své oblíbené

první důstojníky nebo nějaké synovce nebo syny nějakých svých starých přátel, očekávající povýšení. Hornblower si dovedl představit Bushovu radost ze zprávy, že byl konečně sám na cestě stát se admirálem, bude-li dosti dlouho živ. Ale to nebylo všechno, rozhodně ne všechno. Povýšení kapitánova prvního důstojníka bylo také velkou poklonou ka-pitánu samému. Byla to pečeť úředního schválení kapitánova postupu. Gambierovo rozhodnutí bylo veřejným — nikoli jen soukromým — oznámením, že si Hornblower počínal správně.

»Děkuji vám, vaše lordstvo, děkuji,« řekl Hornblower.

»Loď je ovšem vaší kořistí,« pokračoval Gambier. »Vláda ji po jejím příjezdu bude musit od vás koupit.«

Na to Hornblower nepomyslel. Znamenalo to aspoň tisíc liber pro jeho kapsu.

»Ten váš člunovod bude boháč,« zachichl se Calendar. »Případně mu podíl dolní paluby.«

To byla také pravda. Brown bude mít pro sebe čtvrtinu ceny Witch of Endor. Bude si moci koupit domek a pozemek nebo začít vlastní obchod, bude-li chtít.

»Witch of Endor počká, až dokončíte svou zprávu,« oznámil Gambier. »Pošlu vám svého tajemníka. Kapitán Calendar opatří kabinu a věci, jichž potřebujete. Doufám, že zůstanete mým hostem do té doby, než odpluji do Portsmouthu, což bude příští týden. Myslím, že to bude nejlepší.«

Poslední slova znamenala delikátní narážku na věc, již se při svém příjezdu Hornblower nejvíc zabýval, a které se dosud nikdo nedotkl — totiž skutečnosti, že musí přijít před válečný soud za to, že ztratil loď Sutherland. Do té doby musil být nezbytně zatčen. Podle ustáleného zvyku musí být v době svého zatčení pod dohledem důstojníka stejné hodnosti. Nebylo ani pomyšlení na to, že by mohl být poslán domů na lodi Witch of Endor.

»Ano, vaše lordstvo,« řekl Hornblower.

Přes všechnu Gambierovu zdvořilost a shovívavost, přes Calendarův otevřený obdiv stále ještě cítil sbírání v krku a sucho v ústech při myšlence na válečný soud. Tyto příznaky trvaly ještě i tehdy, když se snažil sebrat se a sestavit zprávu s pomocí mladého schopného úředníka, jenž se objevil v kabině, do níž ho zavedl Calendar.

»Arma virumque cano,« citoval admirálův tajemník po několika kulhavých větách. Hornblowerova zpráva samozřejmě začínala bitvou u Rosas. »Začněte in medias res, pane, jak má začínat každá dobrá epika.«

»Toto je úřední zpráva,« obořil se na něj Hornblower. »Pokračuje za poslední zprávou, kterou jsem podal admirálu Leightonovi.«

Jeho malá kabinka dovolovala mu udělat jen tři kroky každým směrem. Musil se mimo to ještě krčit — vystěhovali z ní nějakého nešťastného poručíka, aby mu udělali místo. Na vlajkové lodi, i na tak velkém trojpalubníku, jako byla Victory, poptávka po kabinách vždycky převyšovala nabídku. Musily tam být kabiny pro kapitána flotily, pro vlajkového poručíka, tajemníka, kaplana a zbytek štábu. Hornblower usedl na podstavec dvanáctiliberního děla vedle lůžka.

»Pokračujte, prosím,« nakazoval, »Vzhledem k těmto okolnostem, pokračoval jsem tedy tak. «

Zpráva byla přece jen dokončena — už třikrát toho rána vyprávěl Hornblower o svých dobrodružstvích. Neměla už teď pro něj žádnou rozkoš. Byl strašlivě unaven — hlava mu klesala na prsa, zatím co seděl na dělu. Potom se s chrapotem probudil. Usnul v sedě.

»Jste unaven,« řekl tajemník.

»Ano.«

Přinutil se, aby se opět probudil. Tajemník se na něj díval obdivným očima a uctíval v něm hrdinu. Hornblowerovi to bylo strašně nepřijemné.

»Podepište laskavě toto, a já se postarám o pečeť a nadpis.«

Tajemník sklouzl se židle, Hornblower vzal pero a podepsal se na dokument, jehož svědectví bude zakrátko rozhodovat o jeho žití.

»Děkuji vám,« řekl tajemník, sbíraje papíry.

Hornblower mu už nemohl věnovat ani trochu pozornosti. Vrhł se obličejem dolů na lůžko bez jakéhokoli zřetele, jak to vypadá. Závrtnou rychlostí sletěl po strašném svahu do temnoty a chrápal, ještě nežli tajemník dospěl ke dveřím. Vůbec nepocítil dotek pokrývky, s níž se za pět minut vrátil tajemník, aby po špičkách přikročil k lůžku a rozprostřel ji pro něm.

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ

Něco strašlivě bolestného přivolovalo Hornblowera znovu k životu. Nechtěl se vrátit. Bylo utrpením probouzet se, bylo mučením cítit, jak se od něho odvrací bezvědomí. Lpěl k němu, snažil se je znovu zachytit, ale marně. Neúprosně mu unikalo. Někdo mu slabě třásl ramenem. Škubl sebou, když se mu vrátilo plné vědomí. Otočil se a uviděl admirálova tajemníka, sklánějícího se nad ním.

»Admirál bude za hodinu obědvat, pane,« řekl. »Kapitán Calendar měl za to, že byste měl rád trochu času na přípravu.«

»Ano,« zasténal Hornblower. Instinktivně si sáhl na ne-oholenou bradu. »Ano.«

Tajemník stál zpřímá a tiše. Hornblower se na něj zvědavě podíval. V tajemníkově obličejí byl podivný, ztrnulý výraz. Tajemník držel noviny, které nebyly dobře schovány za jeho zády.

»Co je?« ptal se Hornblower.

»Špatné zprávy pro vás, pane kapitáne,« řekl tajemník.

»Jaké zprávy?«

Hornblowerova nálada klesla do hlubin zoufalství. Snad Gambier změnil svůj názor. Snad bude držen v přísném žaláři, souzen, odsouzen a zastřelen. Snad —

»Vzpomněl jsem si, že jsem před třemi měsíci četl v Morning Chronicle tuto noticku,« říkal tajemník. »Ukázal jsem ji jeho

lordstvu a kapitánu Calendarovi. Rozhodli, že vám ji mám dát co nejdříve přečíst. Jeho lordstvo říká —«

»Kde je ta noticka?« tázal se Hornblower, sahaje rukou po novinách.

»Jsou to špatné zprávy, pane,« řekl zdráhavě tajemník.

»Hrome, tak mi to ukažte.«

Tajemník mu dal noviny a ukázal prstem na noticku.

»Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal,« pravil. »Budiž jméno Páně pochváleno.«

Byla to jen stručná noticka.

»S lítostí oznamujeme, že sedmého tohoto měsíce zemřela při porodu paní Maria Hornblowerová, vdova po kapitánu Horatio Hornblowerovi, mučednické oběti Napoleonově. K tragedii došlo v bytě paní Hornblowerové v Southsea. Dověděli jsme se, že dítě, hezký hošík, je zdrávo.« Hornblower to četl dvakrát a začal po třetí. Maria byla mrtvá, Maria něžná, milující.

»Najdete snad úlevu v modlitbě, pane —« začal tajemník, avšak Hornblowera nezajímalo, co říkal.

Ztratil Marii. Zemřela při porodu a vzhledem k okolno-stem, za nichž bylo dítě počato, mohlo se vlastně říci, že ji zabil. Maria byla mrtva. Nebude nikoho, vůbec nikoho, kdo by ho uvítal při jeho návratu do Anglie. Maria by u něho byla stála při válečném soudu, a ať by rozsudek dopadl jakkoli, nikdy by neuvěřila, že se dopustil chyby. Hornblower si připomněl slzy, svlažující její hrubé červené tváře, když ho naposled objala a loučila se s ním. Tehdy ho trochu nudila formálnost rozcítlivělého loučení. Nyní byl volný — toto poznání způsobilo, že mu vyskočila husí kůže, jako když v teplé lázni někoho polijí studenou sprchou. Nebylo to však hezké. Nebyl by si vykupoval svobodu za takovou cenu. Do-byla svou vlastní oddaností jeho pozornosti a jeho laskavosti a byl by jí je bez reptání dával po celý zbytek svého života. Bylo mu hrozně líto, že je mrtva.

»Jeho lordstvo mi nařídilo, pane,« pravil tajemník, »abych vyslovil jeho soustrast ve vašem zármutku. Řekl mi, abych vám vyřídil, že by vám nezazlival, kdybyste se rozhodl nepřipojit se k němu a jeho hostům u oběda a kdybyste místo toho hledal ve své kabině útěchu v modlitbách.«

»Ano,« pravil Hornblower.

»Mohu vám být nějak nápomocen —«

»Ne,« odmítl Hornblower.

Seděl i nadále na kraji lůžka se skloněnou hlavou. Tajemník zašoupal nohama.

»Jděte pryč,« řekl Hornblower, aniž se na něj podíval.

Seděl tam po nějakou dobu, ale v jeho myšlenkách nebylo uspořádání; jeho mysl byla zmatena. Byl v ní neustálý spodní proud smutku, bolestný cit, nerozeznatelný od fyzické bolesti; ale únava a nedostatek spánku ho zbavily jakékoli schopnosti jasně přemýšlet. Se zoufalou námahou se konečně sebral. Zdálo se mu, že se v těsné kabině dusí; proklínal strniště na bradě a pocit, který mu působil suchý pot.

»Pošlete pro mého sluhu,« nařídil stráží u dveří.

Bylo pěkné moci si oholit odporný vous, umýt tělo ve studené vodě a ustrojit se do čistého prádla. Vyšel na palubu. Při dýchání vnikal do jeho plic čistý mořský vzduch. Bylo také pěkné mít palubu, na níž se dá chodit sem a tam, sem a tam, mezi podvozky karonád na velitelské palubě a řadou kruhů. Všechny povědomé zvuky života na lodi působily na jeho znavenou mysl jako jakási ukolébavka. Chodil nahoru a dolů, nahoru a dolů, jak chodíval předtím mnohé hodiny na lodích Indefatigable, Lydie a Sutherland. Nechali ho o samotě; důstojníci strážě se shromáždili na druhé straně lodi a jenom ho nevtíravě pozorovali. Zdvořile skrývali svou zvědavost nad tímto mužem, jenž právě slyšel o smrti své ženy, utekl z francouzského vězení a čekal na válečný soud za to, že stáhl vlajku a vzdal svou loď — první kapitán, který vzdal britskou loď od té doby. kdy tak učinil kapitán Ferris na lodi Hannibal u Algecirasu. Chodil nahoru a dolů. Znovu se na něj snášela dobrotivá únava, až otupila jeho mozek a až už sotva dovedl táhnout jednu nohu za druhou. Polom se odebral dolů, do jistoty spánku a zapomnění. Ale i ve spánku ho přišly obtěžovat rozčilující sny — sny o Marii, proti nimž těžce bojoval, věda, že tělo Marie je nyní jen hniijící hmotou; tlačily ho můry smrti a uvěznění; a vždy se mu vracely sny o Barbaře, usmívající se na něj na vzdáleném konci hrůz.

V jednom ohledu byla smrt jeho ženy Hornblowerovi užitečná v těch dnech očekávání. Poskytla mu dobrou výmluvu, aby mohl mlčet a nikoho k sobě nepouštět. Aniž mu někdo mohl vytknout nezdvořilost. Mohl si najít kousek paluby a procházet se po ní v slunečním svitu sám. Gambier se procházel s kapitánem flotily nebo vlajkovým kapitánem, důstojníci se procházeli ve skupinkách a vesele si povídali, ale všichni se mu vyhýbali. Nikdo mu neměl za zlé, že při obědě sedával tiše u admirálova stolu a zůstával opodál při bohoslužbách, pořádaných admirálem.

Kdyby tomu tak nebylo, byl by nucen vmísit se do živého společenského života vlajkové lodi, hovořit s důstojníky, kteří by se byli pracně namáhali nedotýkat se toho, že zakrátko budou sedět jako jeho soudci na válečném soudě.

Nemusel se přidružovat k věčným technickým diskusím, probíhajícím kolem něho a stoicky předstírat, že odpovědnost za vzdání britské řadové lodi se ho příliš nedotýká. Přes všechnu laskavost, s níž s ním zacházeli, cítil, že je pariem. Ať ho Calendar otevřeně obdivuje, ať ho Gambier vyznamenává, ať se na něj mladí poručíci dívají s vyvalenými očima jako na hrdinu — nikdo z nich nestáhl svou vlajku. Víc než jednou si za toho dlouhého čekání Hornblower stýskal na to, že ho na velitelské palubě lodi Sutherland nezabila dělová koule. Na světě nebylo nyní nikoho, kdo o něj dbal — synáček v Anglii, nyní v náručí nějaké neznámé macechy, bude se třeba za něj stydět, až vyroste.

Měl chorobné podezření, že jeho druhové by s ním zacházeli jako s vyvrhelem, kdyby mohli; proto je předcházela a dělal sám ze sebe vyhnance, plného hořké hrdosti. Procházel úplně sám celou tou periodou černé reakce, bez společnosti, v oněch posledních dnech Gambierova velení. Nastala chvíle, kdy Hood na Britanii převzal velení a kdy, za hřmění pozdravných salv, Victory odplula do Portsmouthu. Protivné větry zdržovaly její cestu; musila se sedm dlouhých dnů pro-bíjet průplavem, až konečně vklouzla do Spiteheadu a kotevní lano se s rachotem rozběhlo z průvlačnice.

Hornblower seděl v kabině — nezajímal se o zelené vrchy Isle de Wight ani o pohled na živý Portsmouth. Zaklepání na

kabinu zvěstovalo, jak se domníval, příchod někoho s rozkazy, týkajícími se válečného soudu.

»Vstupte!« řekl. Byl to však Bush, jenž vešel. Jeho dřevěná noha hlomozila, jeho tvář byla plná úsměvů a ruce obtíženy balíčky.

Při pohledu na tuto prostou tvář se Hornblowerova deprese vypařila jako mlha. Usmíval se právě tak rozradostněně jako Bush, znovu a znovu tiskl jeho ruku, posadil ho na jedinou židli, nabídl, že mu pošle pro něco k pití — všechny stopy zhroucení a rezervovanosti zmizely v návalu reakce.

»Och, mně se vede docela dobře, děkuji,« odpověděl Bush na Hornblowerovu otázku. »A teprve dnes vám mohu poděkovat za své povýšení.«

»Mně neděkujte,« řekl Hornblower. Do jeho hlasu se vploužil stín hořkosti. »Musíte poděkovat jeho lordstvu.«

»Stejně vím, čemu mám za to děkovat,« řekl zatvrzele Bush. »Budu tento týden jmenován kapitánem. Nedají mi loď — když mám teď tu nohu — ale čeká na mne práce v dokách v Sheernessu. Nebyl bych nikdy kapitánem, kdyby nebylo vás, pane.«

»Hlouposti,« řekl Hornblower. Pathetická vděčnost v Bushově hlasu a výrazu mu byla nepříjemná.

»A jak je to s vámi, pane?« tázal se Bush, dívaje se na něj úzkostnými modrými očima.

Hornblower pokrčil rameny.

»Je mi docela dobře,« odpověděl.

»Velmi mě bolelo, když jsem slyšel o vaší paní,« pravil Bush.

To bylo vše, co bylo potřebí o té věci říci. Znali se navzájem příliš dobře, než aby se o tom šířili.

»Dovolil jsem si,« pokračoval spěšně Bush, »přinést vám vaše dopisy — měl jste jich hodně.«

»Tak?« řekl Hornblower.

»Tento veliký balík je jistě kord, pane,« řekl Bush. Byl dosti chytrý, aby si uměl vymyslet způsob, jak Hornblowera zaujmout.

»Tak jej otevřeme,« pravil netrpělivě Hornblower.

Byl to opravdu kord s pochvou, vykládanou zlatem a se zlatým jilcem. Na modrém kovovém čepeli byl zlatý nápis. Byl to kord v hodnotě jednoho sta guineí, který mu dala Vlastenecká jednota za jeho vítězství nad lodí Natividad a který zastavil u hokynáře Duddingstonea v Plymouthu jako záruku za to, že zaplatí za zásoby při nakládání lodi Sutherland.

»Co se mě týče, je na něm příliš psáno,« postěžoval si tenkrát Duddingstone.

»Podívejme se, co nám píše Duddingstone,« řekl Hornblower, roztrháváje obálku s dopisem, vloženým do zásilky.

Vážený pane,

četl jsem dnes s velkým vzrušením o Vašem útěku z Korsikánských spárů. Nemohu ani najít slova, abych vyjádřil svou radost nad tím, že zprávy o Vaší předčasné smrti postrádaly podkladu, ani abych Vám vyslovil obdiv nad skutky, jež jste vykonal za své poslední plavby. Nemohu to srovnat se svým svědomím, abych si ponechal kord tak skvělého důstojníka, a proto si vám jej dovoluji v příloze poslat. Doufám, že jej budete nosit, až budete příště upevňovat britské panství na mořích.

Jsem vás poníženy a uctívý služebník

J. Duddingstone

»Panebože!« zvolal Hornblower.

Dal přečíst dopis Bushovi. Bush byl nyní kapitán a byl mu roven. Kromě toho byl jeho přítel, a nebylo proto námitek s hlediska disciplíny, aby se dověděl, jak si musil vypomáhat při obstarávání zásob pro Sutherland. Hornblower se poněkud stydlivě usmál, když se na něj Bush po přečtení podíval.

»Náš přítel Duddingstone,« řekl Hornblower, »musil být velmi dojat, když si nechal vyklouznout zástavu na čtyřicet guineí.« Mluvil cynicky, aby uchoval svému hlasu pýchu, ale byl doopravdy pohnut. Oči by mu byly bývaly zvlhly, kdyby to byl připustil.

»Nejsem překvapen, pane,« řekl Bush, hrabaje se v novinách vedle sebe. »Podívejte se na tohle, pane, a na tohle. Tady je Morning Chronicle a tady jsou Times. Přinesl jsem vám je, abyste se na ně podíval. Doufal jsem, že vás budou zajímat.«

Hornblower se podíval na označené sloupce. Aniž je musil číst, uvědomil si nějak podstatu článků. Britský tisk se do toho dal pořádně. Jak dokonce i Bush předvídal, britská veřejnost byla stržena zprávou o kapitánovi, o němž se domnívala, že byl sprostým způsobem zavražděn korsickým tyranem, a který nejenže unikl, ale ještě se mu podařilo zmocnit se britské válečné lodi, jež byla po měsíce Korsikánovou kořistí. Celé odstavce chválily Hornblowerovu obratnost a odvahu. Hornblowerovu pozornost zaujala jedna část článku v Times. Přečetl si ji pozorněji. »Kapitán Hornblower se musí ještě podrobit soudu za ztrátu lodi Sutherland. Avšak, jak jsme ukázali v našem rozboru zpráv o bitvě u Rosas, jeho chování bylo při té příležitosti tak správné a jeho počínání tak příkladné, že, ať již jednal na rozkaz zemřelého admirála Leightona či nikoli, a třebaže je případ dosud sub judice, nijak neváháme předpovědět, že bude co nejdříve znovu jmenován.«

»A toto píše Anti-Gallican,« řekl Bush.

Anti-Gallican psal téměř totéž, co psaly ostatní noviny. Hornblowerovi se začínalo rozbřeskovat, že je slavný. Znovu se neradostně zasmál. Toto všechno se mu nezdálo a nebyl si vůbec jist, má-li z toho radost. Dovedl s jasnou rozvahou říci důvod těchto oslav. V poslední době nezískal žádný námořní důstojník cesty veřejnosti — Cochrane se zničil sám svou nezkrotnou zlostí po bitvě u Baskického pobřeží, zatím co uplynulo šest let od chvíle, kdy Hardy políbil umírajícího Nelsona. Collingwood byl mrtev, rovněž tak Leighton — a veřejnost si vždy žádala nějakou modlu. Jako se Izraelité na poušti nespokojovali s neviditelným předmětem, jemuž by se klaněli. Náhoda ho učinila modlou veřejnosti a vláda se proto patrně nermoutila; vždyť viděla, jak posilní její postavení, stane-li se některý z jejích vlastních lidí náhle

slavným. Ale nějak se mu to nezdálo; nebyl zvyklý slávě, nedůvěřoval jí a jeho nepomíjející osobní skromnost způsobovala, že měl po-cit, jako by to byl všechno klam.

»Doufám, že jste potěšen,« řekl Bush, dívaje se zkoumavě na zápas v Hornblowerově obličejí.

»Ano. Myslím, že jsem,« odvětil Hornblower.

»Námořnictvo včera koupilo Witch of Endor na kořistném soudu,« řekl Bush, hledaje zuřivě novinky, jež by potěšily toho jeho podivného kapitána. »Cena je čtyři tisíce liber, pane. Rozdělení kořistného v případě, že kořist byla vzata neúplnou posádkou, řídí se starými pravidly — nevěděl jsem o nich, pane, dokud mi to neřekli. Pravidlo vzniklo v roce 97, když posádka člunu lodi Squirrel, která ztroskotala, zajala španělskou obrněnou loď. Dvě třetiny případnou vám, pane — to je dva tisíce šest set liber. Tisíc případně mně a čtyři sta Brownovi.«

»Hm,« zabručel Hornblower.

Dva tisíce šest set liber byla značná částka peněz — mnohem konkrétnější odměna nežli jásání vrtkavé veřejnosti.

»A tady jsou všechny dopisy a balíčky, pane,« pokračoval Bush, toužící využít vhodné chvíle.

První tučet dopisů byl od lidí, jež neznal. Blahopřáli mu k úspěchu a k úniku. Při nejmenším dva byly zřejmě od ší-lenců — ale naproti tomu dva byly od lordů. I na Hornblowera udělaly dojem podpisy a papíry s korunkou. Na Bushe, když mu je podal, udělaly dojem ještě větší.

»To je opravdu skvělé, že?« řekl. »Tady jsou ještě další.«

Hornblowerova ruka zamířila a vybrala ze spousty podávaných mu dopisů jeden, jakmile rozpoznal rukopis. Když si jej vzal, chvíli zůstal stát, a držel jej vteřinu v ruce, váhaje jej otevřít. Polekaný Bush viděl, jak se Hornblowerova ústa semkla a jak mu mizí krev z tváří. Díval se na něj, zatím co Hornblower četl. Ale kapitán se již zase ovládl a jeho výraz se již neměnil.

Londýn, 129 Bond Street, 3. června 1811.

Milý kapitáne Hornblower,

je mi za těžko psát tento dopis, tak jsem přemožena radostí a překvapením zprávou, kterou jsem před chvílí dostala z Admirality — že jste totiž zdrav a svoboden. Spěchám Vám oznámit, že mám u sebe Vašeho synáčka. Když osiřel po kormutlivé smrti Vaší paní, rozhodla jsem se, že se o něj postarám a že si vezmu na starost jeho vychování. Moji bratři lordi Wellesley a Wellington svolili k tomu, že mu šli za kmotry, takže se nyní jmenuje Richard Arthur Horatio. Richard je hezký zdravý hoch, úžasně se podobá otci. Velmi jsem si ho již zamilovala, natolik, že bude pro mne velkou ztrátou, až přijde čas, abyste si ho vzal. Dovolte mi, abych Vás ujistila, že budu pokládat za velké potěšení, dovolíte-li mi do té doby se o Richarda starat. Jsem přesvědčena, že budete po svém příjezdu do Anglie velmi zaměstnán a že proto nebudete proti tomu nic namítat. Ráda Vás uvítám, budete-li chtít mě navštívit, abyste uviděl svého syna, který je den ze dne chytřejší. Uděláte tím radost nejen Richardovi, ale také

své dárné přítelkyni

Barbaře Leightonové.

Hornblower si nervózně odkašlal a četl dopis znovu. Bylo v něm nahromaděno příliš mnoho věcí, nežli aby mu zbýval nějaký dojem. Richard Arthur Horatio Hornblower, jenž měl za kmotry dva Wellesleye, byl den ode dne chytřejší. Má snad před sebou velkou budoucnost. Až do této chvíle si Hornblower na dítě sotva pomyslel — jeho oteckých instinktů se stěží dotkla úvaha o dítěti, které nikdy neviděl. Kromě toho míchala se do toho vzpomínka na malého Horatia, jenž ze-mřel před mnoha lety v jeho náručí na neštovice. Ale nyní se v něm probudila velká vlna citu k neznámému spratkoví, jemuž se podařilo zalíbit se Barbaře.

A Barbara se o něj stará; snad proto, že je vdovou a bez-dětná, hledala vhodného sirotka, aby ho adoptovala. A přece to může být proto, že stále ještě chovala v sobě vzpomínku na kapitána Hornblowera, o němž se po celou tu dobu domní-vala, že zahynul v Bonapartových rukou.

Nedokázal již dál na to myslet. Vložil dopis do kapsy — ostatní upustil na zem — a s nehybnou tváří znovu čelil Bushovu pohledu.

»Pak jsou tu všechny tyto ostatní dopisy,« řekl Bush s mistrovským taktem.

Byly to dopisy od velkých lidí i od šilenců — v jednom z nich byla unce šňupavého tabáku jako znamení úcty a při-zně nějakého výstředního šlechtice — ale jen jeden z nich upoutal Hornblowerovu pozornost. Byl od nějakého notáře ze Chancery Lane — jméno mu nebylo povědomé — který psal, jak se zdálo, když se dověděl od lady Barbary Leightonové, že se domněnka o smrti kapitána Hornblowera nezakládala na pravdě. Předtím projednával na příkaz lordů z admirality pozůstalost kapitána Hornblowera a pracoval v dohodě se zástupci admirality ve věcech námořní kořisti v Port Mahonu. Se svolením lorda kancléře fungoval po smrti Marie Hornblowerové, jež zemřela bez závěti, jako správce svěřen-ckého majetku jeho syna, Richarda Arthura Horatia Hornblowera. Investoval pro dědice do cenných papírů výtěžek prodeje kořisti kapitána Hornblowera po odečtení výdajů. Jak kapitán Hornblower zjistí z přiloženého vyúčtování, byla do Consolidated Funds investována částka tři tisíce dvou set jednaděadesáti liber, které nyní ovšem případnou jemu. No-tář nyní čekal na jeho ctěné instrukce.

Přiložené účty, které Hornblower málem odhodil, měly mezi svými nekonečnými drobnými výdaji také položku, jež upoutala jeho pozornost. Týkala se výdajů na pohřeb paní Hornblowerové a hrobu hřbitova v kostele St. Thomas á Bec-kett, náhrobního kamene a poplatků pro udržovatele hrobu. Byl to hrůzný seznam, při němž Hornblowera trochu zamra-zilo. Bylo to příšerné, neboť to víc než co jiného zdůrazňo-valo ztrátu Marie — stačí mu jen, aby vyšel na palubu a spat-řil věže kostela, kde je pochována.

Překonal depresi, která se ho znovu zmocňovala. Trochu se aspoň rozptýlil přemýšlením o novinkách, obsažených v dopise notářově a dumáním o faktu, že má nějaké tři tisíce liber v cenných papírech. Úplně zapomněl na všechnu kořist, již dobyl ve Středomoří, nežli se dostal pod Leightonovo velení. Dohromady činilo jeho bohatství téměř šest tisíc liber ne zcela takovou částku, jakou vydělali jiní kapitáni, ale přece jen dosti hezkou. Mohl by nyní pohodlně žít i při

polovičním platu, řádně vychovat Richarda Arthura Horatia a zaujmout skromným způsobem místo ve společnosti. »Seznam kapitánů se hodně změnil od té doby, kdy jsme jej naposled viděli,« řekl Bush. Spíše opakoval Hornblowerovy myšlenky, než aby do nich rušivě zasáhl.

»Prohlížel jste jej?« ušklíbl se Hornblower.

»Ovšem, pane.«

Na tom, kde bylo umístěno jejich jméno v tom seznamu, záleželo datum jejich povýšení na admirála. Rok za rokem budou šplhat výš, jak bude smrt a povýšení vylučovat jejich předchůdce, až jednoho dne, budou-li žít dosti dlouho, stanou se sami admirály s admirálským platem a výsadami.

»Hlavně se změnila horní část seznamu,« oznamoval Bush. »Leighton byl zabit, Ball zemřel na Maltě, Troubridge zahynul na moři — v Indických vodách — a ještě sedm nebo osm jiných zemřelo. Jste víc než uprostřed horní části, pane.«

Hornblower měl svou nynější hodnost po jedenáct let, ale s každým přicházejícím rokem bude postupovat pomaleji, a to v poměru k zmenšování počtu svých předchůdců. Asi tak v roce 1825 bude moci vyvěsit svou admirálskou vlajku. Vzpo-mněl si, že hrabě de Gracay předpovídal konec války v roce 1814 — v mírových dobách bude postup pomalejší. A Bush byl o deset let starší nežli on a teprve začínal postupovat. Patrně se nikdy nedočká toho, aby byl admirálem, avšak Bush byl úplně spokojen s hodností kapitána. Jeho ctižádost ho zřejmě výš nehnala. Byl to šťastný člověk.

»My oba jsme šťastní lidé, Bushi,« řekl Hornblower.

»Ano, pane,« souhlasil Bush a chvíli váhal, než pokračoval. »Svědčím u válečného soudu, pane. Víte ovšem, jaké bude mé svědectví. Ve Whitehallu se mne na všechno vyptávali a řekli mi, že to, co chci říci, souhlasí se vším, co vědí. Nemáte se od válečného soudu čeho bát, pane.«

KAPITOLA OSMNÁCTÁ

Hornblower si často říkal v následujících čtyřiaadvaceti hodinách, že se nemá čeho bát od válečného soudu, a přece byl nervózní, když na něj čekal. Slyšel opakovaný pískot píšťal a dupání nohou námořních pěšáků tam nahoře, když byly vzdávány pocty kapitánům a admirálům, přicházejícím na pa-lubu, aby ho soudili; slyšel pak, jak se na loď snáší ticho, když se shromáždil soudní dvůr, náhlé zadunění děla, když začal soud a cvaknutí kliky u dveří, když přišel Calendar, aby ho zavedl před jeho soudce.

Hornblower si později jen málo vzpomínal na podrobnosti přeličení — v jeho paměti vyvstávalo jasně jen několik dojmů. Vzpomínal si na lesk a třpyt zlatého prýmkování na kabátech důstojníků, sedících v polokruhu kolem stolu ve velké kabině lodi Victory, a na výraz v úzkostlivé, starostlivé a počestné tváři Bushově, když vypovídal, že žádný kapitán nemohl vést loď obratněji a rozhodněji, nežli vedl Hornblower Sutherland v zálivu Rosas. Hornblowerův »přítel« — důstojník, jehož vyslala admirálie, aby vedl jeho obhajobu — položil otázku a pak upozornil na skutečnost, že těsně před vzdáním byl Bush naprosto vyrazen z boje ztrátou nohy, takže neměl jakékoli odpovědnosti za vzdání a neměl zájmu na tom, aby pokud možno dělal věc tak nevinnou, jak jen mohl. Nějaký důstojník četl s nekonečnou zdoluhavostí obsáhlé výňatky ze svědeckých výpovědí a úředních zpráv. Velkost chvíle ho zřejmě znervóznila, četl huhňavě a bezduše, což velmi zlobilo předsedu soudu. V jednom okamžiku mu předseda dokonce vzal listinu z rukou a četl sám nosovým tenorem prohlášení admirála Martina, že akce lodi Sutherland určitě usnadnila potomní zničení francouzské eskadry a že podle jeho mínění udělala to vůbec možným. Pak přišla nepříjemná chvíle, kdy byly zjištěny nesrovnalosti v signálových záznamech lodí Pluto a Caligula, ale ztratila se v úsměvech, když někdo připomněl soudnímu dvoru, že kadeti u signálů dělají někdy chyby.

Za soudní přestávky přišel k Hornblowerovi elegantní civilista v modrém koženém kabátci s pěknou hedvábnou kra-vatou a položil Hornblowerovi řadu otázek. Jeho jméno bylo Frere — Hookham Frere — Hornblower si na ně matně vzpo-mínal. Byl to jeden ze spolupracovníků časopisu Anti-Galli-can, přítel Ganningsův, který byl po jistou dobu velvyslancem u vlastenecké vlády španělské. Hornblower byl trochu spleten přítomností někoho, kdo byl tak hluboce zasvěcen do tajem-ství kabinetu, ale příliš ho zaměstnávalo očekávání na znovu-zahájení soudu, nežli aby si ho příliš všimal nebo aby podrob-ně odpovídal na jeho otázky.

Bylo to ještě horší, když byla vyřčena všechna svědectví a když čekal s Calendarem, zatím co soudní dvůr uvažoval o svém rozhodnutí. Hornblower tehdy poznal opravdový strach. Bylo mu za těžko nepohnutě sedět, zatím co se minuty vlekly, a čekat na zavolání do velké kabiny, aby tam uslyšel, jaký bude jeho osud. Srdce mu silně bušilo, když vstupoval dovnitř a věděl, že je bledý. Násilím vzpřímil hlavu, aby se podíval svým soudcům do očí, ale soudci, ve své výzbroji z modře a zlata, byli obklopeni mlhou, zahalující celou kabinu. Hornblower neviděl nic až na malý prostor uprostřed — vyprázdněné místo uprostřed stolu před sedadlem předsedy. Tam ležel jeho kord, jeho kord za sto guineí, darovaný mu Vlasteneckou jednotou. To bylo vše, co Hornblower viděl — kord jako by tam visel v prostoru, ničím nepodpírán. A jilec byl obrácen k němu: nebyl vinen.

»Kapitáne Hornblower,« řekl předseda soudu — jeho nosový tenor měl příjemný zvuk — »soudní dvůr je jednomyslného názoru, že vaše statečná a bezpříkladná obrana lodi Jeho Veličenstva Sutherland proti tak velké přesile zaslouží si veškeré chvály, kterou vám může vzdát tato země a tento soudní dvůr. Vaše chování spolu s chováním důstojníků a lodníků pod vašim velením působí nejvyšší čest nejen vám, ale celé vlasti. Jste proto se všemi poctami osvobozen.«

Ozvalo se trochu souhlasného bzučení od ostatních členů soudu a potom nastal v kabině obecný ruch. Někdo mu připínal k pasu kord za sto guineí; někdo jiný mu poklepal na rameno. Byl tam i Hookham Frere a vytrvale hovořil. »Moje blahopřání, pane kapitáne. A co nyní — jste připraven doprovázet mě do Londýna? Čeká na mne poštovní kočár a již šest hodin jsou v něm zapraženi koně.«

Mlha se jen pomalu trhala; všechno kolem něho bylo ještě neurčité, když svolil k tomu, aby ho odvedli ven na palubu a potom do velké bárky, kotvíci vedle. Někdo provolával slávu. Sta hlasů provolávalo slávu. Posádka lodi Victory obsadila ráhna a křičela do ochraptění. Na všech ostatních lodích, tam zakotvených, křičeli. Toto byla sláva. To byl úspěch. Předtím se jen málo kapitánům tak jásal ze všech lodí jako teď.

»Myslí bych, abyste smekl, pane kapitáne,« říkal mu do ucha Frere, »a ukázal tak, jak si vážíte jejich pochvaly.« Sňal tedy klobouk a seděl rozpačitý v odpoledním slunci na zádi bárky. Pokoušel se o úsměv, ale věděl, že je dřevěný — byl blíže slzám než úsměvu. Mlhy se kolem něho opět zavíraly a hlubokoprý křik zněl v jeho uších jako ostré kvičení dětí. Bárka zaškrábala o zed'. Když mu pomáhali nahoru, začalo nové provolávání slávy. Lidé mu pleskali po ramenou, tiskli mu ruce, zatím co mu proklínající četa námořních pěšáků klestila cestu k poštovnímu kočáru, jehož koně jeví v tom hluku nepokoj. Potom zazněl dupot kopyt a skřípot kol; vyrazili z doků, postilion práskal bičem.

»Neobyčejně uspokojivý projev citů, jak obecnost, tak ozbrojených sil koruny,« říkal Frere, otíraje si obličej. Hornblower si náhle na něco vzpomněl. Ztuhl a napřimil se. »Zastavte u toho kostela!« vykřikl na postiliona. »Smím se vás ptát, pane kapitáne, proč jste to rozkázal? Jeho královská Výsost mi výslovně nařídila dovést vás do Londýna bez ztráty jediné minuty.«

»Je tam pohřbena moje žena,« odsekl Hornblower.

Ale návštěva hřbitova ho neuspokojila. Musila neuspokojit, neboť vedle něho se jako přízrak vrtěl Frere, s hodinkami v ruce. Hornblower sňal klobouk a sklonil hlavu před hrobem s vytesanou náhrobní deskou. Byl však v příliš velkém víru, nežli aby mohl jasně myslit. Snažil se mumlat modlitbu — Marii by se to líbilo, neboť ji vždy sužovalo jeho volnomyšlenkářství. Frere se chvěl netrpělivostí.

»Tak tedy pojďme,« řekl Hornblower. Otočil se a zamířil k poštovnímu kočáru.

Slunce nádherně svítilo nad krajinou, když nechali za sebou město, a osvětlovalo milou zeleň stromů a majestátně se vlnící pahorkatinu. Hornblower poznal, že těžce oddychuje. Tak toto byla Anglie, za níž bojoval dlouhých osmáct let. Když dýchal její vzduch a díval se kolem sebe, cítil, že Anglie za to stála.

»Ministři mají z pekla štěstí,« hovořil Frere, »že se vám povedl ten útek. Něco takového bylo potřeba. I když Welling-ton právě dobyl Almeidy, začínal být dav neklidný. Měli jsme kdysi ve vládě všechny talenty — nyní je to vláda bez talentů. Nedovedu si představit, proč Castlereagh a Cuning bojovali ten souboj. Málem nás zničil. Stejně historie s Gambierem u baskického pobřeží. Cochrane od té doby je v parlamentě velmi nepříjemný. Napadlo vás někdy, že byste mohl jít do parlamentu? Nu, bude dosti času popovídat si o tom, až budete v Downing Street. Zatím pro tuto chvíli postačí, že jste dal davu příležitost, aby si zajásal.«

Pan Frere bral mnoho za prokázáno — na příklad to, že Hornblower byl s plným srdcem na vládní straně, že bojoval v zálivu Rosas a unikl z Francie jen proto, aby udržel tucet politiků v úřadě. To poněkud srazilo jeho náladu. Seděl tiše a naslouchal rachocení kol.

»Jeho královská Výsost nám není mnoho platna,« řekl Frere. »Nepropustil nás, když se ujal vladařství, ale nemá nás rád. Zákon o vladařství se mu nelíbil. Připomeňte si to, až ho zítra uvidíte. Má také rád trochu pochlebování. Přimějete-li ho k tomu, aby věřil, že vděčíte za svůj úspěch inspirujícímu příkladu jeho a pana Spencera Percevala, uděláte správnou věc. Co je to? Horndean?«

Postilion zastavil koně před hostincem. Podomci přiběhli s čerstvým párem koní.

»Šedesát mil od Londýna,« poznamenal Frere. »Máme dobrý čas.«

Služebnictvo hostince se horlivě vyptávalo postiliona a skupina návštěvníků — zemědělstí dělníci v halenách a potulný pánvičkář — se k němu připojila. Dívali se zvědavě na Hornblowera v jeho modři a zlatu. Někdo jiný vyběhl z hostince; červená tvář, hedvábná kravata a kožené kamaše naznačovaly, že je to místní statkář.

»Osvobozen, pane?« tázal se.

»Ovšem, pane,« odvětil hned Frere. »Osvobozen se všemi počtami.«

»Hornblower — hurá!« zaječel pánvičkář a vyhodil klo-bouk do vzduchu. Statkář mával rukama a skákal radostí, zemědělstí dělníci opakovali jásavý pozdrav.

»Pryč s Bonapartem!« zvolal Frere, »Jeďte dál.« »Je udivující, kolik zájmu vzbudil váš případ,« pokračoval za minutku.

»Dalo se ovšem čekat, že největší zájem bude podél portsmouthské silnice.« »Ano,« řekl Hornblower.

»Vzpomínám si,« hovořil Frere, »že lůza volala, aby byl Wellington pověšen, rozčtvrcen a vykuchán — to bylo po zprávách o bitvě u Cintry. Myslí jsem tenkrát, že je s námi amen. Tehdy nás však zachránilo jeho vyšetřování, právě tak jako je tomu s vaším soudem. Vzpomínáte si na to?«

»Velel jsem tehdy fregatě v Pacifiku,« odvětil stručně Hornblower.

Byl nějak rozzloben — k svému překvapení zjistil, že se mu ani nelíbí, oslavují-li ho pánvičkáři, ani pochlebují-li mu politikové.

»Niměně,« pokračoval Frere, »je dobře, že Leighton byl u Eosas zasažen. Ne že bych mu to přál, ale vyrazilo to našim nepřítelům z ruky zbraň. Myslí, že by jinak bylo došlo ke krutému boji mezi nimi a námi. Jeho přátelé měli při hlasování dvacet hlasů. Slyšel jsem, že znáte jeho vdovu?« »Mám tu čest.«

»Je to okouzující žena pro ty, kdo mají rádi takový typ. A je to nejvlivnější spojka mezi stranou Wellesleyů a stranou jejího zesnulého manžela.« »Ano,« řekl Hornblower.

Z jeho úspěchu se nějak vypařovala všechna radost. Skvělá odpolední sluneční záře zdála se ztrácet svou náheru.

»Hned za kopcem je Petersfield,« pravil Frere. »Myslí, že tam bude spousta lidí.«

Frere měl pravdu. Nějakých dvacet nebo třicet lidí čekalo před hostincem U Červeného lva, a ještě víc jich přibývalo — všichni posedlí touhou slyšet rozhodnutí válečného soudu. Když se je dověděli, začali nadšeně jásat. Pan Frere použil příležitosti, aby utrousil několik příznivých slov pro vládu.

»To dělají noviny,« brumlal Frere, když se vydali s čerstvými koni na další cestu. »Přál bych si, abychom si vzali za

vzor Napoleona a dovolili jim tisknout jen to, co myslíme, že by lidé mohli vědět. Svobody — reformy — námořní politika — lůza teď do všeho strká prsty.«

Hornblowera nebavila ani zázračná krása Devil's Punch Bowlu, když tudy projížděli. Z jeho života zmizela všechna radost. Přál si, aby byl neznámým námořním kapitánem, zápasícím s atlantickými bouřemi. Každý krok, který koně udělali, přibližoval ho Barbaře, ale přece jen si byl vědom matného přání, aby se vracel k Marii, nezajímavé, těžkopádné a nevzrušující. Dav, který ho oslavoval v Guildfordu — právě skončil trh — zapáchal potem a pivem. Byl rád, že s příchodem večera zanechal Frere hovorů a zůstavil ho jeho myšlenkám, ať byly sebekormutlivější.

Stmívalo se, když znovu vyměnili v Esheru koně. »Je příjemné pomyslet si, že nás neoloupí žádný bandita a lupič,« zasmál se Frere. »Stačí nám jen vyslovit jméno hrdiny dne a vyvážneme bez úhony.«

Stalo se však, že je nezastavil ani žádný lupič, ani bandita. Neobtěžováni přejeli u Putney řeku a jeli kolem stále četnějších domů a tmavými ulicemi.

»Číslo deset Downing Street, postilione,« řekl Frere.

Co si Hornblower nejživěji pamatoval z hovoru, který následoval, byl přitlumený Frerův šepot Percevalovi — »Je v pořádku« —, který zaslechl. Rozhovor netrval víc než deset minut; na jedné straně byl formální, na druhé rezervovaný. Mínisterský předseda nebyl zřejmě v povídavé náladě — jeho hlavním přáním bylo prohlédnout si muže, který by mu možná mohl ublížit u vládaře nebo u veřejnosti. Hornblower si ne-utvořil příliš příznivé mínění ani o jeho schopnostech, ani o jeho osobním kouzlu.

»Teď Pall Mall a ministerstvo války,« pravil Frere. »Bože, máme to práce!«

V Londýně bylo cítit koně — Hornblower si připomněl, že námořníci měli vždy stejný pocit. Světla Whitehallu byla překvapivě jasná. V ministerstvu války ho přijal nějaký mladý lord, kdosi, jenž se Hornblowerovi zalíbil na první pohled. Jmenoval se Palmerston a byl státním podtajemníkem. Měl mnoho chytrých otázek, týkajících se stavu veřejného mínění ve Francii, úspěchu poslední sklizně a způsobu Hornblowerova úniku. Souhlasně přikývl, když Hornblower váhal s odpo-ovědí na otázku po jméně člověka, jenž mu poskytl útulek.

»Zcela správně,« pravil. »Máte obavu, aby to nějaký zatracený chlapík nevyžvatlal a aby nezpůsobil jeho smrt. Někdy hlupák by to jistě udělal. Zeptám se vás na to jméno, budeme-li je někdy naléhavě potřebovat, a pak se na nás budete moci spolehnout. A co se stalo s galejníky?«

»První důstojník Triumphu je naverboval násilím do služby, mylord.«

»Slouží tedy již tři týdny na královských lodích? Nu, já bych byl raději otrokem na galejích.«

Hornblower byl téhož mínění. Byl rád, že nasel někoho ve vlivném postavení, kdo neměl žádných ilusí o tvrdostech služby.

»Dám po nich pátrat a seženu je, podaří-li se mi přesvědčit vaše nadřízené v admiraltě, aby se jich vzdali. Mohu jich použít lépe.«

Sluha přinesl dopis, který Palmerston otevřel.

»Jeho královská Výsost si přeje vaši návštěvu,« oznámil. »Děkuji vám, kapitáne. Doufám, že budu mít vbrzku potěšení opět vás spatřit. Náš rozhovor byl velmi poučný. Jelikož pak Luddité, ti rozbíječi strojů na severu, jsou opět v práci a protože Sam Whitbread nám dělá v parlamentě potíže, přijel jste právě včas. Dobrou noc, kapitáne.«

Jeho poslední slova pokazila celý dojem. Lord Palmerston, připravující nové tažení proti Bonapartovi, získal si Hornblowerovu úctu, ale lord Palmerston, opakující Frerův odhad politických důsledků Hornblowerova návratu, zase se o ni připravil.

»Co mi chce Jeho královská Výsost?« tázal se Frere, když šli spolu po schodech dolů.

»To má být pro vás překvapení,« odvětil obratně Frere. »Možná, že budete muset čekat až na ranní audienci, abyste se to dověděl. Nestává se často, aby byl Prinny tak pozdě večer natolik střízlivý, že by mohl vyřizovat věci. Patrně nebude. Až s ním budete mluvit, musíte být taktičtí.«

Teprve dnes ráno, přemýšlel Hornblower, jemuž se z toho točila hlava, seděl a naslouchal svědectvím u válečného soudu. Tolik se již toho dnes stalo. Byl přesycen novými zkušenostmi. Byl znechucen a v bídné náladě. Lady Barbara a jeho synek byli v Bond Street, ani ne čtvrt míle odtud.

»Kolik je hodin?« tázal se.

»Deset. Mladý Palmerston pracuje v ministerstvu války do pozdní doby. Je do práce jako kat.«

»Ach,« vzdychl Hornblower.

Bůh ví, v kolik hodin se mu podaří uniknout z paláce. Jistě bude muset čekat až do zítřka, než bude moci vykonat návštěvu v Bond Street. U dveří čekal kočár, kočí a sloužící měli červené královské livreje.

»Poslal je lord komoří,« vysvětloval Frere. »Je to od něho hezké.«

Pomohl Hornblowerovi dvířky dovnitř a vyšplhal se rychle za ním.

»Setkal jste se již někdy s Jeho královskou Výsostí?« pokračoval.

»Ne.«

»Ale u dvora jste byl?«

»Byl jsem na dvou hromadných audiencích. Byl jsem v roce osmašedesátém představen králi Jiřímu.«

»Ach! Prinny není jako jeho otec. A Clarence, myslím, znáte?« »Ano.«

Kočár zastavil u vrat, jasně osvětlených lampami. Vrata se otevřela. Stála tam skupinka sloužících, která jim pomohla z vozu. Byla tam třpytivá vstupní chodba, kde si někdo na-pudrovaný v uniformě a s bílou berlou ostře přeměřil Hornblowera.

»Klobouk pod rameno,« zašeptal. »Tudy, prosím.« »Kapitán Hornblower. Pan Hookham Frere,« oznámil kdosi. Octli se ve velikém pokoji, kde je oslepi- světlo svíček; byla tam široká prostora naleštěné podlahy a na druhém konci stála skupina lidí, v níž se to blyštlo zlatými prýmkami a klenoty. Přišel k němu někdo v námořní uniformě — byl to vévoda z

Clarence, s oteklýma očima a s velkou hlavou jako ananas.

»Ach, Hornblower,« řekl. »Vítám vás domů.« Podal mu ruku.

Hornblower se uklonil nad podávanou rukou. »Pojďte, představím vás. To je kapitán Hornblower, sire.« »Dobrý večer, kapitáne.«

Zavalitý, hezký a zhyralý, slabý a lživý, to byl sled dojmů, jaké měl Hornblower, když se ukláněl. Řídnoucí kučery byly zřejmě nabarveny; vlhké oči a zrůžovělé svislé tváře jako by naznačovaly, že Jeho královská Výsost dobře večerela, což se nedalo říci o Hornblowerovi.

»Každý hovoří jen o vás, kapitáne, od té doby, kdy váš kutr — jak se jenom jmenuje — přistál v Portsmouthu.«

»Skutečně, sire?« Hornblower stál v přísném pozoru. »Ano. A hrome, také mají proč. Mají proč, kapitáne. Nejlepší kus práce, o jakém jsem slyšel — je tak dobrý, jako bych jej udělal sám. Hej, Conynghame, představte ho.«

Hornblower se uklonil lady Té a lady Oné, lordu Někomu a siru Johnu — Jinému. Smělé oči a obnažená ramena, nádherné šaty a modré stužky podvazkového řádu, to byly dojmy jež v Hornblowerovi zůstaly. Uvědomoval si, že mu uniforma, ušitá krejčím na lodi Victory, špatně padne.

»Tak se do toho pustíme,« řekl princ. »Zavolejte ty chlapíky.«

Kdosi rozkládal na podlaze koberec, někdo jiný přinesl polštářek, na němž se cosi třpytilo a lesklo. Tři slavnostně se tvářící muži v červených kabátech utvořili malé procesí. Ně-kdo klekl na koleno a podával princovi meč.

»Poklekněte, pane,« vyzval Hornblowera lord Conyngham.

Hornblower pocítil dotek meče a slyšel slova, jež ho prohlásila za rytíře. Ale když poněkud omámeně povstal, nebyla ještě ceremonie ani zdaleka u konce. Ještě mu zavěšovali stužku přes rameno, připínali mu na prsa hvězdu, obtočili ho červeným pláštěm, a musilo se podpisovat. Byl mu udělen řád bathský a stal se rytířem tohoto řádu, jak kdosi hlasitě prohlásil. Byl nyní sir Horatio Hornblower a po zbytek života bude nosit stužku a hvězdu. Potom mu konečně zase sňali plášť s ramen a kancléři řádu odešli.

»Dovolte, abych byl první, kdo vám blahopřeje, sire Horatio,« pravil vévoda z Clarence. Postoupil vpřed a jeho las-kavá, přihlouplá tvář se topila v úsměvech.

»Děkuji vám,« řekl Hornblower. Široká hvězda ho žďuchla při nové úkloně do prsou.

»Mé nejlepší blahopřání, plukovníku,« pravil princ-vladař.

Hornblower si uvědomoval, že se při těch slovech obrátily na něj všechny zraky. To ho upozornilo, že se princ nezmýlil, pokud šlo o jeho hodnost.

»Sire?« řekl tázavě, jak se patrně od něho očekávalo.

»Jeho královské Výsosti,« vysvětloval vévoda, »se zalíbilo jmenovat vás jedním ze svých plukovníků námořní pěchoty.«

Plukovník námořní pěchoty dostával ročně plat dvanácti set liber a nemel za to žádnou povinnost. Bylo to jmenování, udělované úspěšným kapitánům, které drželi tak dlouho, pokud se nestali admirály. Hornblower si připomněl, že již měl šest tisíc liber. Nyní měl při nejmenším dvanáct set ročně k polovičnímu kapitánskému platu. Konečně se mu podařilo dosáhnout finanční jistoty, po prvé v jeho životě. Měl titul, stužku a hvězdu. Po pravdě řečeno, měl všechno, po čem kdy toužil.

»Ten ubožák je omámen,« zasmál se hlasitě a s rozkoší vladař.

»Jsem jako bez sebe,« řekl Hornblower, snažící se opět soustředit. »Nevím, jak mám Vaši královské Výsosti poděkovat.«

»Poděkujte mi tím, že se připojíte k naší trochu hazardní hře. Váš příchod přerušil velmi zajímavou partii. Zazvoňte, sire Johne, ať nám dají nějaké víno. Sedněte si tu vedle lady Jane, kapitáne. Jistěže chcete hrát? Ano, já o vás vím, Hook-hame. Chcete se ztratit a říci Johnu Walterovi, že jsem vy-konal svou povinnost. Můžete mu nabídnout, aby zároveň na-psal jeden z těch svých úvodníků a navrhl, aby byla zvýšena má civilní lista — Bůh ví, že si toho zasloužím, vždyť se dost napracuji. Nechápu však, proč chcete odvést kapitána. Nu tak dobrá, čert aby vás vzal. Jděte, když chcete.«

»Neměl jsem tušení,« pravil Frere, když byli opět v bez-peči kočáru, že byste měl chuť zahrát si hazardní hru. Já bych neměl, aspoň ne s Prinnym, pokud užívá vlastních kostek. Nu, jak se vám líbí být sirem Horatiem?«

»Velmi dobře,« odvětil Hornblower.

Zažíval vladařovu narážku na Johna Waltera. To byl, jak věděl, vedoucí redaktor Timesů. Začínalo se mu rozbřeskovat, že jeho povýšení na rytíře bathského řádu a jeho povýšení na plukovníka námořní pěchoty byly užitečné zprávy. Jejich oznámení bude mít patrně také nějaký politický vliv — to byl důvod pro takový spěch. Přesvědčí to pochybující lidi, že vládní námořní důstojníci vykonávají veliké věci — byl to téměř právě tak politický počín udělat z něho rytíře jako Bonapartův záměr zastřelit ho pro porušení válečných zákonů. Tato myšlenka sebrala z jeho radosti značný kus.

»Dovolil jsem si,« pravil Frere, »zamluvit vám u Zlatého křížku pokoj. Očekávají vás tam, poslal jsem tam již vaše zavazadla. Mám dát zastavit vůz? Nebo byste chtěl nejprve navštívit Fladongovu kavárnu?«

Hornblower chtěl být sám. Myšlenka, že by měl dnes večer navštívit po prvé po pěti letech kavárnu, kde se setkávali námořní důstojníci, se mu nijak nezamlouvala, zvláště když mu bylo nějak náhle úzko s tou hvězdou a stužkou. I v hotelu to nebylo valné, neboť hoteliér, podomci a komorné, všichni tak protivně nasládle uctíví se svým: »Ano, sire Horatio« nebo »Ne, sire Horatio«, utvořili procesí, provázející ho se světlem do jeho pokoje. Obskakovali ho, má-li všechno, co chce, ve chvíli, kdy chtěl jenom to, aby mu dali svatý pokoj.

Nicméně neměl klid ani tehdy, když se vyšplhal do postele. Ať seberozhodněji odstraňoval ze své mysli všechny vzpomínky na divoké události dne, nedokázal přestat myslet na skutečnost, že zítra uvidí svého syna a lady Barbaru. Strávil bezesnou noc.

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ

»Sir Horatio Hornblower,« oznámil komorník a otevřel mu dveře.

Byla tam lady Barbara. Překvapilo ho, když ji uviděl v černém — Hornblower si ji představoval oblečenou v modrém plášti, který měla na sobě tehdy, když ji naposled viděl. Še-domodrá barva se tehdy shodovala s jejíma očima. Byla nyní ovšem ve smutku, neboť Leighton nebyl ještě rok mrtev. Ale černé šaty jí dobře slušely — její plet' se proti nim bíle od-rážela. Hornblower si vzpomněl s podivnou bolestí na zlatý nádech na jejich tvářích v těch dávno uplynulých dnech na palubě Lydie.

»Buďte vítán,« řekla podávajíc mu ruce. Byly hladké, chladné a rozkošné — vzpomněl si na jejich starý dotyk. »Chůva hned přinese Richarda. Zatím přijměte má nejsrdeč-nější blahopřání k úspěchu.«

»Děkuji vám,« odpověděl Hornblower. »Měl jsem neobyčejné štěstí.«

»Štěstí má obvykle ten člověk,« řekla lady Barbara, »který ví, kolik se má ponechat náhodě.«

Zatím co dumal o tom prohlášení, zmateně se na ni díval. Až do této chvíle zapomínal, jak byla olympská, jakou měla laskavou sebejistotu. Povyšovalo ji to do výšek, jemu nepřístupných, a připadal si jako nemotorný školák. Jeho povýšení na rytíře musí být směšně důležité jí, dceři lorda, sestře jednoho markýze a jednoho viscounta, jenž byl na nejlepší cestě stát se vévodou. Náhle mu nějak překážely ruce a lokty.

Jeho rozpačitost pominula teprve tehdy, když se otevřely dveře a vstoupila chůva, kulat'oučká a růžová pod čepcem se stužkou. Držela v náručí dítě. Uklonila se.

»No tak, synku,« řekl tiše Hornblower.

Dítě nemělo ještě příliš mnoho vlasů pod čepičkou. Avšak na otce se dívaly dvě vyjevené hnědé oči; nos, brada a čelo nebyly nápadné, jak se u dětí stává, ale nebylo možno ne-všimnout si těch očí.

»Tak co, synku,« řekl znovu Hornblower.

Byl si vědom, že mluví něžně. Mluvil k Richardovi tak, jako před lety mluvil k malému Horatiovi a malé Marii. Vztáhl k dítěti ruce.

»Pojď k tatínkovi,« řekl.

Richard nic nenamítal. Hornblower se trochu zarazil, jak je nepatrná a lehoučká — před lety si zvykl na starší děti — ale ten pocit ihned zmizel.

»Nu tak, maličký,« řekl.

Richard se mu zavrtěl v náručí. Natáhl ruky po zářícím okraji jeho epolety.

»Hezké, vid'« ptal se.

»Da!« řekl Richard, dotýkaje se zlatých nití.

»To je přece mužský!« řekl Hornblower.

Jeho stará zručnost zacházet s dětmi ho neopustila. Richard šťastně pobrukoval v jeho náručí, andělsky se usmíval, když si s ním hrál, a kopal ho do prsou slaboučkými kopanci. Starý osvědčený trik sklonit hlavu a předstírat, že jí uhodí Richarda do žaludku, sklídl nikdy neselhávající úspěch. Richard šťastně zabroukal a nadšeně zamával rukama.

»To je báječné,« řekl Hornblower. »Och, to je opravdu báječné.«

Náhle si vzpomněl a otočil se na lady Barbaru. Měla oči jen pro dítě, její povznesenost se proměnila v podivné vzru-šení, její úsměv byl něžný. Myslíl tehdy, že na ni tak působila její láska k dítěti. Richard si ji také povšíml.

»Ků!« zažvatlal a ukázal rukou k ní.

Přiblížila se a Richard natáhl ruku přes otcovo rameno, aby se dotkl její tváře.

»Je to hezké dítě,« řekl Hornblower.

»To bych řekla,« vmísila se do toho kojná, a vzala si ho. Měla za to, že bohům podobní otcové ve třpytných uniformách uráčí se povšímnout si svých dětí jen tak asi na deset vteřin a že budou chtít, aby je potom někdo dětí rychle zbavil.

»Je to slad'ounek děťátko,« řekla kojná, držíc dítě v rukou. Vrtělo se v nich, jeho velké hnědé oči se dívaly na Hornblowera a Barbaru.

»Řekni pá pá,« vybídla je kojná. Vzala je za zápěstí a zamávala na ně jeho tlustými pěstičkami. »Pá pá.«

»Myslíte, že je vám podobný?« zeptala se Barbara, když se za kojnou a dítětem zavřely dveře.

»Nu,« řekl Hornblower s pochybovačným úsměvem.

Byl šťastný v těch několika vteřinách s dítětem, šťastnější, než byl po dlouhou, dlouhou dobu. Dnes od rána byl až do této doby malomyslný. Říkal si, že má všechno, co si srdce může přát a nějaký člověk uvnitř něho odpověděl, že o nic z toho všeho nestojí. V ranním světle vypadala jeho stužka a hvězda jako křiklavá tretka. Nikdy se mu nepodařilo být hrdý sám na sebe; ve jméně »sir Horatio Hornblower« bylo cosi neurčitě směšného. Vždycky pocíťoval, že je v něm cosi neurčitě směšného.

Snažil se utěšit se myšlenkou na všechny peníze, které měl. Byl před ním pohodlný a bezpečný život. Nikdy už nebude muset zastavovat svůj kord se zlatým jilcem, ani se cítit pokořeným v dobré společnosti proto, že má na stěvivích přezky z nepravého zlata. A přece ho nyní nějak lekala vyhlídka na tak bezpečný život. Připomínala mu nějak zajetí, něco co se podobalo těm únavným týdnům na zámku Gracayů — dobře si vzpomínal, jak mu tam bylo nevolno. Nejistota a neklid, jež se mu zdály tak velikým zlem, pokud jimi trpěl, měly nyní v sobě, třebaže tomu člověk těžko věřil, cosi přitažlivého.

Záviděl kdysi svým kolegům kapitánům, že o nich psaly v celých sloupcích noviny. Objevil, že se toho okamžitě pře-jedl. Bush a Brown ho nebudou mít o nic raději proto, že Times o něm psaly; měl dobrý důvod věřit tomu, že bude mít soupeře, kteří ho budou mít méně rádi. Včera mu pochleboval dav; to nijak nezvýšilo jeho mínění o davu a naplňovalo ho hořké pohrdání k vyšším kruhům, ovládajícím dav. Jak bojovník, tak humanista byli v něm naprosto

nespokojení.

Štěstí bylo ovoce od Mrtvého moře, obracející se v ústech v popel, usoudil Hornblower, bezohledně generalizuje ze své zvláštní zkušenosti. Radost poskytovala naděje, nikoli vyplnění; nyní když učinil tento objev, připraví ho jeho mrzoutství i o radost z naděje. Nevěřil ničemu. Svoboda, jež se dala vykoupit jen smrtí Marie, nebyla svoboda, o níž bylo třeba stát; pocty, vzdané mu lidmi, kteří je mohli poskytovat, nebyly vůbec žádnými poctami; a žádné bezpečí opravdu nestálo za ztrátu nejistoty. Co život jednou rukou dával, to druhou bral. Politická kariéra, o níž kdysi snil, byla mu nyní otevřena, zvláště ve spolku s Wellesleyovou klikou, ale viděl s chorobnou jasností, jak často ji bude nenávidět. Byl po třicet vteřin šťasten se svým synem a nyní se, ještě chorobněji, ptal cynicky sám sebe, vystačí-li toto štěstí na třicet let.

Setkal se znovu s očima lady Barbary. Věděl, že bude na požádání jeho. Pro ty, kteří ho neznali a nerozuměli mu, kteří mysli, že jeho život je romantický, kdežto ve skutečnosti to byl nejvšednější ze všech životů, bude to romantický závěr. Usmívala se na něj a potom spatřil, jak se jí zachvěly rty, když se usmívala. Vzpomněl si, jak mu Marie říkala, že je muž, do něhož se ženy snadno zamilují. Nebylo mu příjemné, že si na ni vzpomněl.